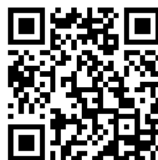
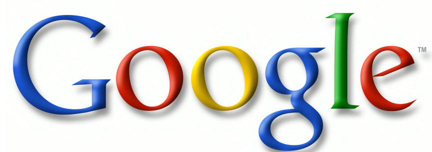
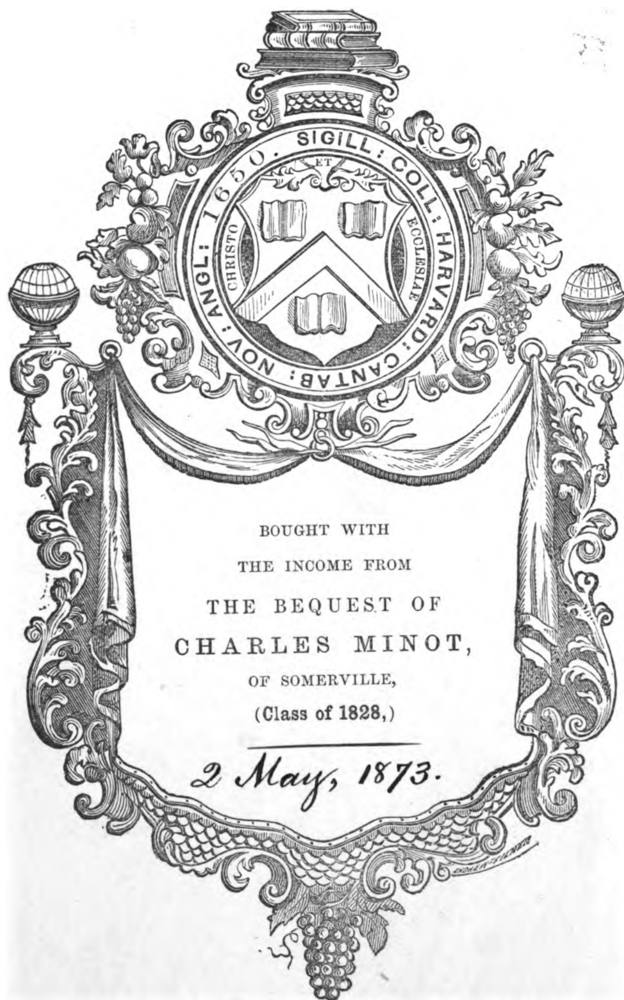

Google

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE
BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE BEQUEST OF
CHARLES MINOT,
OF SOMERVILLE,
(Class of 1828,)
2 May, 1873.

HISTORISKE FORTÆLLINGER

om

ISLÆNDERNES FÆRD

HJEMME OG UDE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Tredie bind.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1863.

1873, May 2.
Minot Fund.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

EYRBYGGJA SAGA

og

LAXDÆLA SAGA

eller

FORTÆLLINGER OM EYRBYGGERNE OG LAXDÆLERNE.

Efter de islandske grundskrifter

ved

N. M. Petersen.

Anden udgave.

København.

Fr. Wøldikes forlagsboghandel.

1863.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

Fortælling

om

Eyrbyggerne.

1. Ketil Flatnef og hans æt.

På den tid da kong Harald Hårfager bemægtigede sig herredømmet i Norge, levede der en berømt herse, ved navn Ketil Flatnef[1]), en sön af Björn Buna, der atter var en sön af Grim Herse fra Sogn; hans kone Yngvilde var datter af Ketil Veder (vædder) herse i Romerige. Deres sönner vare Björn og Helge, men deres døttre Aude den Dybrige (Hovedrige), Thorun Hyrna og Jorun.[2]) Björn blev opfostret i Jæmteland hos en jarl ved navn Kjallak, en vis og berømt mand. Jarlen havde to börn, en datter ved navn Gjafløg og en sön ved navn Björn. Formedelst den ved Haralds erobring opkomne ufred flyede mange anseelige mænd fra Norge, nogle øster over Kølen, andre vester

---

[1]) Fladnæse.

[2]) Ketil Flatnefs æt er en af de mest berømte, og den mest udbredte af alle nybygger- eller landnamsætter i Island; næsten alle landets stormænd førte deres slægt op til Ketil og Björn Buna. Denne æt udvandrede for störstedelen over Vesterlandene til Island og bragte kristendommen med sig mere end hundrede år för den blev endelig lovtaget. Men deres efterkommere vendte tilbage til hedendommen. Det første århundrede efter Islands bebyggelse er derfor hedensk skönt kristendommen aldrig blev ganske udslukket. G. V.

over havet[1]). Nogle opholdt sig vinteren over på Syderøerne eller Orknøerne, men hærgede om sommeren på Norge, og gjorde megen skade i kong Haralds rige. Bönderne beklagede sig derover for kongen, bade ham frelse sig fra denne ufred. Da besluttede kong Harald at sende en hær til Vesterlandene, og udnævnte Ketil til høvding derover. Ketil undslog sig, men kongen sagde, han skulde. Og da Ketil så, at det var kongens alvor, besluttede han at drage afsted, og tog sin kone med, samt de börn han havde hos sig. Da han kom til Vesterlandene, holdt han adskillige slag, og var sejersæl. Han underlagde sig Syderøerne, og blev høvding over dem, sluttede derpå fred med de störste høvdinger i Vesterlandene, indgik svogerskab med dem, og sendte hæren hjem. Men da denne var kommen til kong Harald, berettede Nordmændene ham, at Ketil Flatnef var høvding på Syderøerne, men de havde intet mærket til, sagde de, at han bidrog til at stadfæste kong Haralds herredømme i Vesterlandene. Da kongen nu spurgte dette, inddrog han Ketils besiddelser i Norge.

Sin datter Aude den Dybrige giftede Ketil med kong Olaf den Hvide, som den gang var den störste høvding i Vesterlandene. Sin anden datter Thorun Hyrna gav han Helge den Magre[2]).

2. Ketils sön Björn landsforvises.

Imidlertid var Ketil Flatnefs sön Björn øster i Jæmteland, indtil jarlen Kjallak døde. Han fik dennes datter Gjafløg tilægte; og drog efter jarlens død tilbage over

---

[1]) el. til Irland, Skotland, Orknøerne, Shetlandsøerne, Hebriderne, som man med et fælles navn kaldte Vesterlandene.

[2]) en af Islands störste landnamsmænd, der bebyggede Øfjorden. Om Aude den Dybrige handles udførligere i Laxdælasaga.

Kølen, først til Throndhjem, siden sönder i landet, og bemægtigede sig de besiddelser, der havde tilhørt hans fader, men jog de brydier bort, som kong Harald havde sat derover. Kong Harald var i Vigen, da han spurgte dette, drog så til Throndhjem, stævnede der otte fylkers ting sammen, og på dette ting gjorde han Björn Ketilsen landflygtig af Norge, og erklærede ham fredløs, så han måtte dræbes eller gribes, hvor han kunde træffes. Derefter sendte han Hauk Håbrog og andre sine kæmper afsted, for at dræbe ham, hvis de kunde finde ham; men da de kom sönder forbi forbjerget Stad, bleve Björns venner opmærksomme på deres færd, og Björn selv løb ombord på en skude med sin slægt og sit løsøre, og flyede sönderpå langs med landet, thi det var så hårdt vejr, at han ikke vovede at holde ud på åben sø. Så for han til han kom til den ø Moster, som ligger udenfor Sönder-Hordeland[1]); og der tog en mand imod ham, ved navn Hrolf Örnulfsen. Der var Björn om vinteren hemmelig. Kongsmændene vendte igen tilbage, da de havde bragt alt i orden med Björns besiddelser, og sat mænd over dem.

3. Thorolf Mostrarskæg göres landflygtig.

Hrolf var en stor høvding, og førte et stort hus. Han forestod Thors hov[2]) der på øen, og var ven af Thor, derfor kaldtes han også Thorolf.[3]) Han var den anseeligste mand på øen, stor og stærk, smuk af udseende,

---

[1]) kort norden for Stavanger.

[2]) guden Thors tempel.

[3]) navnet Thorolf er dog sammensat af Thor og ulv, men ikke Hrolf. På enkelte steder f. ex. i Landnama skrives dog sommetider Thorhrolf, som om denne her antydede etymologi havde svævet for sagaskriveren. Hrolf er en sammentrækning af Hrodulf (Rudolf). G. V.

og havde et stort skæg; derfor kaldtes han Mostrarskæg.[1])

Om foråret gav denne Thorolf Björn et godt langskib, besat med gode kæmper, og gav ham sin egen sön Halsten til følgeskab. De styrede vester over havet, for at besøge Björns frænder.

Men da kong Harald spurgte, at Thorolf Mostrarskæg havde understøttet Björn Ketilsen, kongens landsforviste, skikkede han mænd til ham, og befalede ham at forlade landet og vorde landflygtig som hans ven Björn, med mindre han vilde begive sig til kongen, og overgive hele sin sag i kongens vold.

Dette var ti år efter at Ingolf Örnsen var sejlet ud for at bebygge Island; hvilken rejse da var bleven meget berømt, thi alle de mænd, som kom fra Island, sagde, at der vare gode landstrækninger at have.[2])

4. Thorolf sejler til Island.

Thorolf Mostrarskæg anstillede et stort blot, og gik til fret[3]) hos sin astven[4]) Thor, om han skulde forlige sig med kongen eller drage bort fra landet, og se sig om efter anden lykke; men fretten viste ham hen til Island. Derpå forsynede han sig med et stort havskib,

---

[1]) betyder dog egenlig blot Mosters beboer, manden fra øen Moster, en øbeboer kaldes nemlig på Islandsk eyjarskeggi.

[2]) denne tidsbestemmelse for Bredefjordens første bebyggelse stammer udentvivl fra Are Frode. Ifølge denne tidsregning er denne udvandring sket år 884. G. V.

[3]) fret eller frett er det nordiske ord på orakel.

[4]) sin inderlige ven. I forbindelse som astven, astsæl forekommer dette nordiske ord ast (kærlighed) langt hen i tiden, ligesom det også endnu findes og har vedligeholdt sig i vore danske dialekter, både som navneord ast, og i forbindelser som astsæl, astgal.

og udrustede det til sin Islandsfærd, og tog sin slægt og sit bohav med sig. Mange af hans venner besluttede desuden at følge med. Han nedbrød hovet, og førte det meste tømmer med sig, som havde været deri, såvel som mulden under den stalle[1]), på hvilken Thor havde haft sit sæde. Derpå sejlede han til havs, fik god bör, og fandt landet. Først sejlede han sönden derfor, og vesterom forbi Reykenæs; da lagde bören sig, og de så, at store fjorder skare sig ind i landet.[2]) Thorolf kastede da sine höjsædesstøtter overbord, dem, som havde stået i hovet; på en af dem var Thors billede udskåret; og han lovede, at han vilde bygge på Island der, hvor Thor lod disse støtter komme i land. Men strax da støtterne ginge fra skibet, bleve de drevne til den vestre fjord[3]), og tyktes da at fare hurtigere afsted, end man havde ventet, Derefter hævede sig en jævn havvind, ved hvilken de sejlede vester til Snefjeldnæs, og ind i fjorden. De så, at fjorden var overordenlig bred og lang, og indesluttet af store fjelde på begge sider. Thorolf gav den navn, og kaldte den Bredefjord. Han tog land på den söndre side af fjorden omtrent på midten, og lagde skibet ind i den våg, som de gave navn af Hovsvåg.[4]) Derpå undersøgte de landet, og fandt på et fremstående næs norden for vågen, at Thor var kommen i land med støtterne. Det kaldtes siden Thorsnæs. Derefter for Thorolf med ild over hele sit landnam, ude fra Stavå og ind til den å, som han kaldte Thorså[5]), hvor han byggede boliger

---

[1]) det nordiske ord for alter.

[2]) de mange fjorder på landets vesterside.

[3]) eller Bredefjorden, der dog ligger norden for Faxefjord.

[4]) eller Hovstadevåg.

[5]) Stavå og Thorså ere to små floder hvoraf den ene udmunder i Hovstadevåg den anden i Alftefjord. G. V.

for sine skibsfolk. Ved Hovsvåg rejste han selv en stor gård, som han kaldte Hofstad. Der lod han et hov rejse, hvilket var et stort hus med döre på sidevæggene henimod den ene ende af huset. Indenfor stode höjsædesstøtterne, i hvilke der vare nagler, som kaldtes de hellige nagler [1]). Der indenfor var fredstedet. Inderst var et afhus [2]) således som nu sanghuset [3]) er i kirker, og der stod en stalle midt på gulvet, ligesom et alter, hvorpå der lå en lukt ring, som vejede to øre. På denne ring skulle alle eder sværges, og hovgoden skulde bære den på sin hånd ved alle folkemøder. På stallen skulde også blodbollen stå, og i den stod stænkekosten, hvor man stænkede vieblodet [4]) af bollen, nemlig blodet af de dyr, som offredes til guderne. Rundt omkring stallen vare gudernes billeder stillede i afhuset. Til hovet skulde alle mænd betale told [5]), og være pligtige at udføre alle rejser, som høvdingen pålagde dem, således som tingmændene endnu ere høvdingerne pligtige. Men goden skulde derimod vedligeholde hovet på sin egen bekostning, så at det ikke led skade, og afholde blotgilderne.

Landstrækningen imellem Vigrefjord [6]) og Hovsvåg, kaldte Thorolf Thorsnæs. På dette næs står et fjeld, for hvilket han bar en så stor ærefrygt, at ingen utvættet måtte se derhen, og at hverken dyr eller mennesker måtte der berøves livet. Dette fjeld kaldte han Helgefjeld [7]), og troede; at didhen vilde han komme efter sin død, ligesom alle hans frænder på det næs, hvor Thor var kommen i land. På tangen af det næs hvor Thor

---

1) el. reginnagler. 2) el. afdeling 3) koret.
4) Isl. hlaut. 5) afgift.
6) Vigrefjorden kaldes nu sædvanlig Saurevåg.
7) det hellige fjeld, et enkeltstående bjerg eller klint, under hvis fod gården Helgafell står. G. V.

var dreven i land[1]) lod han alle domme holdes, og indsatte der et herredsting, hvilket også var et så helligt sted, at han ikke vilde lade det vorde urent hverken ved udgydelse af fjendeblod eller vanhelliges ved urenligheder[2]).

Thorolf fik sig snart en prægtig bo, og havde mange huskarle hos sig, thi der var føde nok at få fra øerne og anden havfangst.

5-6. Björn Ketilsen sejler til Island.

Ketil Flatnefs sön Björn sejlede til Vesterlandene, da han skiltes fra Thorolf Mostrarskæg, og styrede til Syderøerne. Hans fader Ketil Flatnef var da død, men han traf sin broder Helge og sine søstre, som bøde ham at blive hos sig på gode vilkår. Men da Björn erfarede, at de havde antaget en anden tro[3]), og han fandt det uværdigt, at de havde forkastet de gamle sæder, som deres frænder havde haft, så fandt han ikke behag i at blive, og vilde ikke der opslå sin bolig. Om vinteren blev han dog hos sin søster Aude og hendes sön Thorsten. Men da de fandt, at han ikke vilde dele skæbne med sine frænder, så kaldte de ham Björn hin Østrøne[4]), og det tyktes dem ilde, at han ikke vilde stadfæste sig der.

Da Björn havde tilbragt to vintre på Syderøerne, drog han med Halsten Thorolfsen til Island[5]). De landede i Bredefjord, og toge med Thorolfs tilladelse land imellem

---

[1]) Her menes vel ikke det hele Thorsnæs men en lille smal landtunge tæt ved gården Hovstad, måske den samme der senere hen kaldtes Haugsnæs.

[2]) på Islandsk alfrek, hvad der forjager alfer eller skytsånder.

[3]) se anmærkningen side 3.

[4]) manden fra østen, fra Norge, eller den hvis hu står til østen.

[5]) altså år 886. G. V.

Stavå og Hraunsfjord. Björn boede ved Borgarholt i Björnshavn[1]). Halsten Thorolfsen fandt det uværdigt at bede om land hos sin fader; han for derfor over Bredefjord, og tog land, og boede på Halstensnæs[2]).

Nogle år senere kom Aude den Dybrige ud til landet[3]), og var den første vinter hos sin broder Björn; siden indtog hun alle Dalelandene i Bredefjord, og boede på Hvam[4]). På denne tid blev hele Bredefjorden bebygget; men her behøve vi ikke at tale om alle de andre mænd, som ej vedkomme denne fortælling.

7. Om Björns og Thorolfs slægt.

Björn den Østrøne døde først af disse landnamsmænd, og blev höjlagt ved Borgarlæk. Han efterlod sig to sönner: Kjallak den Gamle, der boede i Björnshavn efter sin fader, og fra hvem Kjallaklingerne nedstamme. Kjarlaks sön var Thorgrim Gode men datteren Helga var gift med Asgeir på Eyre. Björns anden sön var Ottar, en farfader til Osvif Spage.

Thorolf Mostrarskæg giftede sig i sin alderdom med en kone ved navn Unne. Nogle sige at hun var en datter af Thorsten den Røde, men Are Thorgilsen den Frode regner hende ikke blandt hans börn. Med Unne havde Thorolf en sön, der hed Sten; men han gav drengen til sin ven Thor, og kaldte ham så Thorsten, og drengen voxte snart til. Halsten Thorolfsen blev gift med en

---

[1]) gårdens navn er Bjarnarhöfn (Björnshavn) men en höj eller klint tæt derved bar navnet Björnsholt.

[2]) på den nordlige side af Bredefjord, imellem Torskefjorden og Djupefjord.

[3]) eller henved år 890.

[4]) Dalelandene kaldes de frugtbare smukke dalstrækninger der støde til Hvamsfjorden. Gården Hvam er Sturlungernes berømte hjem. G. V.

datter af Thorsten Raud, og havde med hende en sön Thorsten. Han blev opfostret af Thorolf, som kaldte ham Thorsten Surt[1]), men sin egen sön kaldte han Thorsten Torskebider.

8. Om Thorolf Bøgifod. Arnkel Gode.

Blandt landnamsmændene var iblandt andre Geirrod, der tog land fra Thorså til Langedal, og boede på Eyre[2]). Med ham kom iblandt andre Ulfar Kæmpe, som han gav land omkring Ulfarsfjeld. Siden kom Geirrods søster Geirride, som han gav bopæl i Borgardal indenfor Alftefjord. Hun lod sin bolig opføre tværs over alfarvej, så at alle måtte ride der igennem. Der stod altid bord med mad på, hvoraf enhver kunde tage hvad han vilde; og derfor ansås hun for en meget gæv kvinde. Hendes sön Thorolf var en stor viking, og kom ud til Island senere end sin moder, og var hos hende den første vinter; men da han fandt, at deres jord var for liden, fordrede han mere land af Ulfar, og da denne ikke vilde afstå det godvillig, æskede han ham til holmgang. Ulfar vilde heller dø, end lade sig kue af Thorolf. De gik derfor på holm i Alftefjord. Ulfar faldt; men Thorolf blev såret i foden, og blev siden halt; derfor blev han kaldt Bøgifod (krumfod). Han tog Ulfars jorder, satte bo på Hvam i Thorsådal, og var en meget trættekær mand. Thorolfs sön var Arnkel Gode, men datteren Geirride på gården Måvehlid var moder til skalden Thoraren Svarte.

---

1) Thorsten Surt (den Mörke) også kaldt den Spage (Vise) blev senere berømt som opfinderen af skudugen (sumarauki) hvorved den islandske kalender allerede kort efter midten af det 10. årh. (henved 960) blev bragt til en for de tider stor fuldkommenhed. G. V.

2) nuværende Narfeyre.

9. Om striden imellem Kjallaklingerne og beboerne af Thorsnæs.

Thorolf Mostrarskæg på Hofstad døde og blev höjlagt på Haugsnæs. Nu tiltrådte Thorsten Torskebider sin fædrenearv, og giftede sig med Thora, en datter af Olaf Feilan[1]) og søster til Thord Geller, der da boede på Hvam. Men på denne tid var Kjallaklingernes overmod så stort, at de ansâ sig for bedre end andre der i egnen, og Björns ætmænd vare så mange, at der ikke gaves så stort et frændskab, som dette, andensteds i Bredefjord. Da boede Börne-Kjallak[2]) på gården Kjallakstad på Medelfjeldsstrand[3]), og havde mange sönner, som på alle tinge og mandemøder stode deres frænder sönderfor fjorden[4]) bi. Det hændte sig nu et forår på Thorsnæsting, at begge svogrene Thorgrim Gode Kjallaksen og Asgeir på Eyre, lode sig forlyde med, at de ikke vilde finde sig i Thorsnæssingernes stolthed, eller tåle, at de holdt deres jord for helligere, end andre jorder i Bredefjord. Men da Thorsten Torskebider erfarede dette, vilde han ikke tillade, at de gjorde den jordbund uren, som hans fader havde hædret mest af al sin landejendom, og tog sine venner og frænder og tingmænd til hjælp. Heraf udspandt sig en kiv, som blev til et formeligt slag. Kjallaklingerne vare færre, men udvalgte folk; og efterat flere vare faldne på begge sider, bleve de nødte til at forlade tinget og søge deres skibe. Marken var imidlertid bleven ganske blodig, også der, hvor Thorsnæssingerne havde stået under slaget.

---

1) en sön af Thorsten den Røde (se Laxdæla saga.)

2) en sönnesön af jarlen Kjallak, og brodersön af Björn den Østrønes kone Gjafløg.

3) den nordlige side af Hvamsfjorden hvor gården Stadarfell ligger

4) nl. Hvamsfjorden.

10. Om forlig.

Efter tinget vedbleve de på begge sider at samle större magt, og truede hinanden. Men deres venner besluttede da at sende bud til Thord Geller, som var den största høvding i Bredefjord. Han var frænde til Kjallaklingerne, og nær besvogret med Thorsten, og syntes derfor bedst skikket til at forlige dem. Da dette budskab kom til ham, drog han derhen med mange mænd, og søgte at stifte fred. Men han fandt deres sindelag hartad uforeneligt. Imidlertid tilvejebragte han dog forlig og bestemmelse af et stævnelag, hvor det blev bestemt at han skulde være voldgivtsmand i sagen, dog med det forbehold, at Kjallaklingerne gjorde påstand på, at alle de på Thorstens side vare faldne uhellige, fordi de havde draget imod dem med det fortsæt at stride; og Thorsnæssingerne påstode igen de andre uhellige, fordi de havde brudt freden på et tingsted, der var helliget. Sköndt det således var vanskelig nok at mægle dem imellem, lovede dog Thord at ville göre det, hellere end at de skulde skilles ad uden forlig. Det var da begyndelsen af hans kendelse: at hver skulde finde sig i den skæbne, der var falden i hans lod. Fremdeles, at hverken drab eller sår, som vare skete på Thorsnæs, skulde bødes. Marken erklærede han vanhelliget ved den blodsudgydelse, som der havde fundet sted, og jorden var derfor nu ikke helligere, end anden jord; skylden var deres som først havde tilföjet de andre sår. Heller ikke skulde der for fremtiden være ting. Men for at de nu kunde være vel forligte og venner herefter, skulde Thorgrim Kjallaksen være halvt med i hovets vedligeholdelse, hæve den halve hovtold, og ligeledes have halvdelen af tingmændene; derimod skulde han for fremtiden i alle sager stå Thorsten bi, og understøtte ham i at overholde dette

tings hellighed, som med det første skulde indsættes. Derhos gav Thord Geller Thorgrim Kjallaksen sin frænde Thorhilde tilægte. Han kaldtes nu Thorgrim Gode. Derpå flyttede de tinget ind på næsset, der hvor det nu er[1]). Siden, da[2]) Thord Geller stiftede fjerdingstingene forordnede han det til at være Vestfjordingernes fjerdingeting[3]), hvortil man skulde søge fra alle Vestfjordene. Man ser endnu der den domkreds, indenfor hvilken mennesker bleve dømte til blot; og i den samme kreds står Thors sten, på hvilken ryggene på de mænd, der vare bestemte til blot, bleve brudte, ja man ser endog farven af blodet på stenen[4]). Dette tingsted var særdeles helligt.

11. Om Thorsten Torskebiders død.

Thorsten Torskebider førte et stort hus. Han havde i almindelighed tresindstyve frigivne hos sig, lagde meget vind paa at formere sin bo, og tog ofte på fiskeri. Han lod først gården på Helgefjeld[5]) rejse, og flyttede sin bopæl derhen, så det blev en hovedgård på den tid. Ligeledes lod han en gård bygge på næsset der i nærheden hvor tinget var bleven sat[6]) og denne gård gav

---

[1]) el. tæt ved gården Thingvalle på næssets østlige side.

[2]) her er der trykfejl i udgaven »ok þar sem« istedetfor »ok þá er.« Inddelingen af landet i fjerdinger og indstiftelsen af fjerdingstingene er nemlig ikke samtidig, men skete først henved 30 år efter de her omhandlede stridigheder. 1. bind s. 28.

[3]) fjerdingeting kaldtes fællestinget for hele Vesterfjerdingen, det er altså forskellig fra et fjerdingsting hvoraf der gaves tre i hver af landets fire dele.

[4]) stenen viser man endnu, men det er dog usikkert om det er den rette. Til domkredsen ses nu ikke det fjerneste spor.

[5]) en senere meget berømt gård, Are Frodes formodenlige hjem. Her blev i slutningen af 12. årh. oprettet et kloster.

[6]) en nødvendig rettelse. I udgaven mangler ordet sat ell. flyttet. Her menes nemlig gården Thingvalle, der ligger tæt ved det ny tingsted. G. V.

han siden sin frænde Thorsten Surt, som boede der siden, og blev en vis mand. Thorsten Torskebider havde allerede en sön, kaldet Börk Digre; men den sommer, da Thorsten var fem og tyve år gammel[1]), fødte Thora en dreng, som blev vadnet, og kaldet Grim. Denne dreng gav Thorsten Thor, og bestemte ham til at være hovgode, og kaldte ham Thorgrim.

Den samme høst tog Thorsten ud til Höskuldsø på fangst. En aften i høsten, da hans fårehyrde drog ud efter noget kvæg nordenfor Helgefjeld, så han, at fjeldet var åbent mod norden, og inde i fjeldet så han store ilde, og hørte megen glam og hornelyd; og da han lyttede til, om han kunde forstå nogen ord, hørte han, at man hilste Thorsten Torskebider velkommen tilligemed hans ledsagere, og der blev sagt, at han skulde sidde i höjsædet lige over for sin fader. Dette varsel fortalte han Thorstens kone Thora om aftenen; men hun studsede derved, og mente, det måtte være varsel for större tidende. Næste morgen kom nogle mænd fra Höskuldsø, og de bragte den tidende, at Thorsten havde tilsat livet på sin fiskefart.

12. Snorre Godes Fødsel.

Thorstens sönner voxte op hjemme hos deres moder, og vare håbefulde mænd. Thorgrim overgik dem i alt, og blev høvding såsnart han havde alder dertil. Han giftede sig vester i Dyrefjord med Thordis Sursdatter, og drog didhen til sine svogre Gisle og Thorkel. Thorgrim dræbte Vesten Vestensen på et høstgilde i Haukedal; men næste høst efter, da Thorgrim var fem og tyve år[2]), ligesom hans fader, blev han dræbt af sin svoger Gisle på et høstgilde i Sæbol. Nogle dage efter fødte hans kone

[1]) henved år 938.

[2]) altså år 963 eller 964, Snorre Godes fødselsår.

Thordis en dreng, der blev kaldet Thorgrim efter sin fader. Noget efter ægtede Thordis Thorgrims broder Börk hin Digre, og han satte bo med hende på Helgefjeld[1]). Så for hendes sön Thorgrim til Alftefjord, og blev opfostret der hos Thorbrand tilligemed hans sönner. Han var meget uregerlig i sin opvæxt, og blev kaldt først Snerrer, og siden Snorre[2]).

13. Snorres udenlandsrejse.

Thorbrand i Alftefjord var givt med Thuride datter af Thorgrim Sel-Thorersen fra Rødemel; de havde fem sönner; Thorleif Kimbe, Snorre[3]), Thorod, Thorfinn, Thormod. De havde også en datter ved navn Thorgerde. Brødrene Thorbrands sönner vare alle Snorre Thorgrimsens fostbrødre.

Ved denne tid boede Arnkel, sön af Thorolf Bøgifod på gården Bolstad ved Vadilshöfde. Arnkel var höj af vækst og kraftig, meget lovkyndig og en særdeles forstandig mand. Ingen i hele den egn var så vennesæl og hårdfør som han. Han var hovgode og havde mange tingmænd.

Thorgrim Kjallaksen boede i Björnshavn, hans sön hed Arngrim, en höj og stærk mand, med stor næse, grove ansigtstræk, blegrødt hår, og blev tidlig skaldet på

---

1) om alle disse tildragelser fortælles der udførlig i Gisle Surssens saga.

2) den i vor saga og i Islands historie så berømte Snorre Gode. Hans navn Snorre er egenlig et tilnavn, taget af hans heftige sind, snerra: kamp, snerrinn: heftig, stridbar.

3) Snorre Thorbrandsen var en af Vinlands (Amerikas) opdagere og faldt der. Om ham og Thorfinn Karlsefne haves der en saga, der fortæller om deres opdagelsesrejse i Amerika ved år 1000. Thorleif Kimbe var en af Grönlands nybyggere. G. V.

forhovedet, mörke bryn, store og smukke öjne. Han var fuld af overmod og uretfærdighed; derfor blev han kaldt Styr[1]). Den yngste af Thorgrims Kjallaksens sönner hed Vermund; han var smuk, höj og rank af vækst, derfor blev han kaldt Vermund den Mjove[2]).

En sön af Asgeir på Eyre[3]) hed Thorlak, han var givt med Thuride en datter af Audun Stote, deres börn vare Steinthor, Bergthor, Thormod, Thord Blig og datteren Helga. Steinthor var den fornemste af Thorlaks börn, stor og stærk, og overgik alle i våbenfærdighed og idrætter. Han var jævnlig sagtmodig. Man siger, at han var den tredie våbendygtigste mand i Island. Thormod var stille af sind og forstandig. Thord Blig derimod var heftig. Bergthor var den yngste af brødrene men dog en håbefuld mand[4]).

Snorre Thorgrimsen var kun tretten år gammel[5]), da han med to af sine fostbrødre, Thorleif Kimbe og Thorod, drog udenlands. Hans farbroder Börk Digre gav ham sølv til rejsen. De havde en gunstig overfart, og de kom til Norge om høsten. Om vinteren vare de i Rogeland; og Snorre var hos Erling Skjalgsen på Sole, der viste ham meget venskab formedelst den forbindelse, der havde været imellem deres frænder. Sommeren efter sejlede de igen tilbage til Island; men da de bleve silde færdige, og havde en hård overfart, kom de først kort

---

[1]) den stridbare; styr betyder kamp. Han er almindelig bekendt under navnet Kamp-Styr (Víga-Styr). Den første, nu tabte del af Heiðarvígssaga handler om ham og kaldes Vígastyrssaga. G. V.

[2]) den smækkre.

[3]) kaldes nu Hallbjarnareyri.

[4]) Denne æt kaldtes Eyrbyggjar (beboerne af gården Eyre), og efter dem har sagaen fået sit navn. G. V.

[5]) altså henved 977.

för vinteren til Hornefjord. Og da disse Bredfjordinger skulde til at indrette sig til deres rejse fra skibet, så faldt deres udstyrelse hel forskellig ud. Thorleif købte sig en hest, den bedste han kunde få, havde også en spraglet skinnende sadel, et pynteligt sværd og et guldbeslået spyd, et mörkeblåt, forgyldt skjold, samt udsøgte klæder; og herpå havde han anvendt en stor del af sine penge. Snorre derimod var iført en sort kappe, red på et gammelt sort øg, havde en udslidt sadel og uanseelige våben. Thorodds boned var imellem begge. De rede igennem landstrækningen Side, og så vejen videre frem til Borgefjord, og gæstede på vejen derfra i Alftefjord. Derefter red Snorre til Helgefjeld, og agtede at blive der om vinteren. Börk tog sömmelig imod ham, og folk morede sig meget over hans boned; men Börk yttrede sin uvillie over, at han havde handlet så ilde med pengene, thi de vare alle tilsatte.

En dag i begyndelsen af vinteren kom tolv fuldvæbnede mænd til Helgefjeld. Det var Thord Gellers sön Eyolf hin Grå, Börks frænde; han boede i Otrardal vester i Arnarfjord. Da man spurgte dem om tidender, fortalte de Gisle Sursens drab, og alle deres, som havde ladet livet for hans hånd, förend han faldt[1]. Over denne tidende blev Börk meget glad, og bad Thordis og Snorre at de på bedste måde skulde modtage Eyolf, der havde afvasket en stor skamplet for de frænder. Snorre viste sig temmelig ligegyldig ved denne tidende; men Thordis sagde, at det var en god modtagelse, når man satte grød for Gisles bane. Börk svarede, at han bekymrede sig ikke om maden. Börk anviste Eyolf plads i höjsædet, og hans ledsagere ud fra ham; deres våben lagde de på

[1]) om Gisles drab forhandles der udførligt i Gisle Sursens saga. Det henføres til år 978 eller 977.

gulvet. Börk sad ved siden af Eyolf indad, og så Snorre. Thordis bar et fad med grød på bordet, og havde skeer i hånden; men i det hun satte det for Eyolf, faldt en ske for hende; hun bukkede sig ned efter den, greb Eyolfs sværd, trak det i en hast, stak det op under bordet, og traf Eyolf i låret. Hjaltet stødte rigtig nok mod bordet, men det blev dog et stort sår. Börk skød bordet frem, og slog til Thordis; men Snorre stødte til Börk, så han faldt om, men greb sin moder og satte hende ned hos sig, og sagde, at hendes sorg var stor nok, uden at hun skulde have slag til. Eyolf og hans mænd sprang op, men de i huset holdt dem tilbage. Enden blev, at Börk overdrog Eyolf selvdømme, og han tilkendte sig selv en del penge for såret, hvorpå han tog bort. Af denne sag kom der meget mistykke imellem Börk og Snorre.

14. Börk skifter med Snorre.

På næste vårting krævede Snorre sin fædrenearv af Börk. Denne svarede, at han vilde betale ham sin fædrenearv, men han nænte ikke at skille Helgefjeld ad, og da de ikke skikkede sig til at have bolig sammen, så vilde han indløse jorden. Snorre svarede, at det var da bedst, at Börk anslog jorden så dyrt, som han mente den var værd, og at Snorre da skulde vælge, hvem der skulde udløse den anden. Börk betænkte den sag, og overlagde ved sig selv, at Snorre uden tvivl ikke havde rede penge til at give for jorden, når den strax skulde indløses. Han anslog halvdelen af jorden til tresindstyve øre sølv; men øerne undtog han dog derfra, thi dem, tænkte han, vilde han nok få for en ringe ting, når Snorre fik sig en anden bopæl. Desuden skulde beta-

lingen udredes strax, og ikke tages til låns af nogen anden. Da nu dette var bestemt, sagde Börk: »Vælg nu du, Snorre, strax, hvilket du vil have»! Snorre svarede: »Det er kendeligt, min frænde, at du tror jeg har mangel på penge, siden du anslår Helgefjelds jord så ringe. Men jeg vælger til min del min fædrenearv for den bestemte betaling; ræk nu din hånd frem, og håndsælg mig jorden«. »Det gör jeg ikke«, sagde Börk, »förend hver penning er betalt«. Derpå sagde Snorre til sin fosterbroder Thorbrand: »Har jeg ikke givet dig en pung forrige høst«? »Jo», sagde Thorbrand, og trak pungen frem af sin kappe. Sølvet blev da talt, og hver penning udredt for jorden; og da var der endnu tresindstyve øre sølv tilbage i pungen. Börk tog imod pengene, og håndsolgte ham jorden. Derpå sagde han: »Du var rigere på sølv, min frænde, end jeg tænkte; men jeg vil nu opgive den misforståelse, der har været imellem os, og för at du kan have det så meget desbedre, så lader os begge blive boende dette halvår på Helgefjeld, siden du dog kun er slet forsynet med kvæg«. Men Snorre svarede: »Du må selv beholde dit kvæg, og skal strax forlade Helgefjeld«. Og som han vilde have det, så måtte det være.

Men da Börk nu havde forladt Helgefjeld, gik Thordis til dören, og krævede til vidne, at hun erklærede sig skilt fra sin husbonde Börk, og angav som grund, at han havde slået hende, hvilket hun ikke længer vilde tåle. Deres gods blev da skiftet, og Snorre mødte på sin moders vegne, eftersom han var hendes arving. Nu traf også den lod Börk, som han havde tiltænkt en anden, nemlig at han fik lidet for øerne. Derefter drog han bort fra Helgefjeld, og nedsatte sig på Börkstad på Medelfjeldstrand.

15. Snorre Gode bliver høvding.

Snorre Thorgrimsen satte nu bo på Helgefjeld[1]), og hans moder forestod den indvendige husholdning. Hans farbroder Mår Halvardsen tog også derhen, og bragte meget huskvæg med sig, og overtog bestyrelsen af boet. Det var i alle måder rigt og prægtigt, og der vare mange husfolk. Hvad Snorre selv angår, da var han en mand af middelhöjde, snarere smal, end før, med et smukt, veldannet og lyst åsyn, med gult hår og rødt skæg. Til hverdags var han så jævnsindet, at man havde vanskelighed ved at sige, om en ting mishagede ham eller ej; han var forstandig, forudseende i mange dele, glemte sent fornærmelser, hævngerrig i sind; for sine venner havde han gode råd, men hans fjender fandt dem uheldbringende. Da han nu tillige forestod hovet, blev han kaldet Snorre Gode[2]), og blev en anseelig høvding. Men hans magt vakte stor misundelse; thi der vare mange, der i henseende til byrd anså sig for ikke ringere end han, og med hensyn til styrke og prøvet tapperhed for större.

Börk Digre og Thordis Sursdatter havde en datter ved navn Thuride. Hun var gift med Thorbjörn Digre, som boede på gården Frodå[3]), en trættekær mand, der undertrykte de svagere. Han var en sön af Orm hin Mjove, som havde boet der, og indtaget Frodåland. För

---

[1]) da Snorre Gode år 979 satte bo på Helgefjeld og først optrådte som høvding, var han blot 16 år gammel. Myndighedsalderen var dengang 12 år. Det kan her bemærkes, at alle disse tidsbestemmelser om Snorres alder og levetid vistnok hidrøre fra Are Frode, der igen har berettet dem efter Snorres sagn- og ætkyndige datter Thuride den Vise, der døde år 1112 88 år gammel. G. V.

[2]) tempelforstander.

[3]) tæt ved handelsstedet Olafsvig.

havde han været gift med Thuride, en datter af Asbrand fra Kamb i Bredevig[1]), og søster til Björn Bredvikingekappe[2]) og Asbjörn den Stærke. Deres sönner vare Ketil Kappe[3]), Gunlaug og Halsten.

På samme tid boede i Måvehlid Thorolf Bögifods datter Geirride og hendes sön Thoraren Svarte, en stor og stærk mand, men styg, for resten stille af sig, og i almindelighed så rolig, at man kaldte ham mænds forliger, og da han tog så liden del i enhver trætte, sagde hans uvenner, at han havde mere kvindesind end mandssind. Hans kone hed Aude. Hans søster Gudny var gift med Vermund den Mjove.

Udenfor Måvehlid i Holt boede en enke ved navn Katla, en smuk kvinde, men uhyggelig. Hendes sön Od var stor og stridbar, men trættekær, bagtalersk og uheldbringende.

Da Thorbjörn Digres sön Gunlaug var lærvillig, så kom han ofte til Måvehlid, hvor han lærte trolddom hos Geirride Thorolfsdatter, thi hun var stærk i den kundskab. En dag som han nu tog til Måvehlid, kom han til Holt, og talede med Katla. Hun spurgte ham, om han nu atter vilde til Måvehlid og sledske med kærlingen? Han svarede, at det var ikke hans ærinde. »Men du er just ikke så ung, Katla«, tilföjede han, »at du behøver at bebrejde Geirride hendes alder«. Katla svarede: »Da skulde jeg dog ikke tro, vi kunde lignes sammen. Du gör nu ikke af nogen kvinde, uden af Geirride; men der ere dog flere, der kunne noget, end hun«. Katlas sön Od tog ofte med Gunlaug til Måvehlid; og kom de så silde tilbage, så bød Katla ofte Gunlaug at blive hos hende; men han afslog det i almindelighed, og tog hjem.

---

[1]) på den sydlige side af Snefjeldsjökel.

[2]) kæmpen fra Bredvig. [3]) kæmpe.

16. Om Gunlaugs død.

Det hændte sig ved den tid, da Snorre satte bo på Helgefjeld, at Gunlaug Thorbjörnsen for til Måvehlid, og Od Katlesen tog med ham. Gunlaug og Geirride talte længe med hinanden om dagen, og da det led ud på aftenen, sagde hun til ham: »Du skal ikke tage hjem i aften, thi mange ere udsatte for kveldridt[1]), og en trold viser sig ofte i fagert skind[2]), og i nat er jeg bange for dig«. »Det har ingen nød«, sagde Gunlaug, »siden vi ere to«. »Af Od«, svarede hun, »vil du ikke have nogen gavn, men du vil komme til at bøde for din forvovenhed«. Gunlaug og Od toge nu afsted, og droge videre til de kom til Holt. Katla var allerede kommen i seng, og sagde til Od, at han skulde bede Gunlaug om at blive der, men han svarede, at det havde han allerede gjort, men Gunlaug vilde hjem. »Så lad ham have sin villie«, sagde hun. Gunlaug kom ikke hjem om aftenen, og der taltes om, at man skulde søge efter ham, men der blev intet af; og om natten, da Thorbjörn så ud, fandt han sin sön Gunlaug udenfor dören, hvor han lå og var vidløs. Han blev båren ind, og klæderne dragne af ham. Han var rundt om skuldrene i et blodigt kød, og kødet ligesom sledet af benene. Hele vinteren lå han således hen i sine sår, og der var mange meninger om hans vanhelsen. Od Katlesen udbredte det rygte, at Geirride havde redet ham, thi de havde skiltes i vrede, sagde han; og de fleste mente, at det forholdt sig så. Om foråret ved stævnedages tid red Thorbjörn til Måvehlid, og stævnede Geirride, fordi hun var en hex og havde

[1]) eller troldkvinde ridt, hexeridt; kveldride: en kveldrytterske, er en troldkvinde.

[2]) er et islandsk ordspil: ofte er dyd under mörke hår og trold under fager hud.

voldet Gunlaugs meen. Sagen kom til Thorsnæsting, og Snorre Gode stod sin svoger Thorbjörn bi; men Arnkel Gode førte værgemålet for sin søster Geirride. Tylvternævnd skulde dømme i sagen. Men hverken Snorre eller Arnkel måtte bestemme nævnsmændene formedelst deres slægtskab med de pågældende. Helge Hofgarde-Gode blev da udnævnt dertil. Arnkel Gode gik for retten, og aflagde ed på stalleringen[1]), at Geirride ikke havde voldet Gunlaugs men. Thoraren aflagde ed med ham tilligemed ti andre mænd. Helge frikendte altså den sagsøgte, så at sagen gik Snorre og Thorbjörn imod til liden ære for dem.

17. Kjallaksönnernes strid med Illhuge Svarte.

På dette ting trættedes Thorgrim Kjallaksen og hans sönner med Illhuge Svarte[2]) om Illhuges kone Ingeborg Asbjörnsdatters udstyr og medgift, som Tinforne havde haft at forvare. På tingtiden opkom så stærke storme, at ingen kunde komme til tinget fra Medelfjeldsstrand, og derved svækkedes Thorgrims styrke meget, eftersom hans frænder ikke kom. Illhuge havde hundrede mand og det udvalgte folk, og hævdede sin sag; men Kjallaklingerne gik til retten, og vilde bryde den, hvorover der opstod en stor trængsel, og folk måtte skille dem ad. Enden blev, at Tinforne betalte pengene til Illhuge. Herom digtede skalden Od nogle vers i Illugadrapa.

Da stormen nu lagde sig, og Kjallaklingerne ankom, vilde Thorgrim Kjallaksen ikke holde forliget, men gjorde strax anfald på Illhuge. Det kom da til en træfning. Snorre Gode opfordrede da andre mænd til at lægge sig

---

[1]) alterringen.

[2]) fader til Gunlaug Ormstunge, og en bekendt høvding i Borgefjorden. Denne tingtrætte på Thorsnæsting fandt sted år 980.

derimellem, og de fik mæglet fred imellem de stridende. Der faldt tre mænd af Kjallaklingernes og fire af Illhuges. Styr Thorgrimsen dræbte to mand.

Illhuge takkede Snorre for hans hjælp, og bød ham hjem med sig, hvilket Snorre modtog. Han fik gode gaver af Illhuge, og de vare en tidlang gode venner.

18. Måvehlidtrætten.

Denne sommer døde Thorgrim Kjallaksen, og hans sön Vermund hin Mjove overtog gården i Björnshavn. Han var en forstandig og heldrådende mand. Styr havde da boet en stund under Hraun ovenfor Björnshavn; han var en forstandig og tapper mand. Han havde med sin kone Thorbjörg to sönner, Thorsten og Hal, og en datter, Asdis, en mandig og temmelig stolt kvinde. Styr var en af de mægtigste mænd i herredet, og havde et stort følge. Trætter havde han også nok af, thi han begik mange drab, men gav ikke bøder for noget.

Denne sommer kom der et skib til landet i mundingen ved Salteyre[2]. Nordmænd ejede hælften deraf, og deres skibsfører hed Björn. Han tog sit ophold hos Stenthor på Eyre. Den anden halvdel af skibet tilhørte syderøske mænd, hvis skibsfører Asgeir tog sit ophold i Måvehlid hos Thoraren Svarte tilligemed hans kamerad, som hed Nagle, en stor og raskfodet mand, en Skotte af slægt.

Thoraren havde en god stridshest på fjeldet; ligeledes havde Thorbjörn Digre mange stodheste, som han

---

[1]) Denne strid førtes i året 981 og opkaldtes efter den ene part Thoraren Sorte fra Måvehlid.

[2]) eller Salteyreos; os: mundingen af en flod, haves endnu, skönt forvandsket, i bynavnet Århus, Aros: åmunding. Salteyre var købstæd i Hraunfjorden i Snefjeldsnæs syssel. G. V.

holdt i fjeldhavnene[1]), og om høsten tog han nogle til slagtning. Denne høst hændte det sig nu, at Thorbjörns heste ikke kunde findes, og der blev søgt langt omkring efter dem, men det var en vejrhård høst. Henimod vinteren sendte Thorbjörn Od Katlesen sönder over heden[2]) ved Hraun, hvor der boede en mand, ved navn Spågils. Han var fremsynet, og stærk i at opdage tyvekoster eller hvilke andre ting han vilde udforske. Od spurgte ham, om Thorbjörns heste vare stjålne af udlændinger eller af mænd udenfor herredet eller af hans naboer? Spågils svarede: »Forkynd du Thorbjörn som jeg nu siger: at jeg tror hans heste ere ikke gåede ret langt fra deres græsgange, men det er en vanskelig sag at anklage nogen, og det er bedre, at miste sit, end at udsætte sig for stor besvær«. Da nu Od kom til Frodå, mente Thorbjörn og hans sönner, at det var dem på Måvehlid, som Spågils havde stiklet på. Od sagde også, at han havde sagt, at det var rimeligt, at de havde taget hestene, der selv vare fattige, og dog havde forøget deres husfolk over det sædvanlige. Disse ord, mente Thorbjörn, sigtede til dem på Måvehlid. Derefter red Thorbjörn hjemmefra selv tolvte. Hans sön Halsten var med, men hans anden sön Ketil Kappe var udenlands. Thorbjörns nabo, Thorer fra Arnarhval, og Od Katlesen vare ligeledes med. Da de kom til Katla i Holt gav hun sin sön Od en ny brun kjortel, som hun havde syet til ham. Derfra toge de til Måvehlid, hvor Thoraren og hans hjemmemænd stode ude i dören, da de så fremmede komme. De hilste Thorbjörn, og spurgte om tidende; hvorpå Thorbjörn svarede: »Det er vort ærinde hid, Thoraren, at vi lede efter de heste, der ere stjålne

[1]) græsgange imellem fjeldene.
[2]) Frodåheden.

fra mig i høst; vi ville derfor bede om ransagning hos eder«. Thoraren svarede: »Er denne ransagning lovlig foretagen? have I tilkaldt lovkyndige vidner? ville I stille os sikkerhed sålænge? og have I faret videre om for at ransage«? Thorbjörn svarede: »Vi formene, at det ej er nødvendigt at fremme denne ransagning videre«. »Så«, svarede Thoraren, »ville vi ligefrem afslå eder den, når I ville anstille og begynde den på ulovlig vis«. Thorbjörn svarede: »Så holde vi for, at du er skyldig, eftersom du ikke vil underkaste dig ransagningen«. »Görer deri som eder tykkes«, sagde Thoraren. Derpå satte Thorbjörn dördom[1]), og udnævnte sex mænd til retten, hvorpå Thorbjörn kom frem med sin anklage mod Thoraren for hestetyveriet. Da gik Geirride ud i dören, og så, hvad der gik for sig, og sagde: »Altfor sandt er det sagn, Thoraren, at du har mere kvinddom end manddom, siden du skal tåle alle Thorbjörn Digres fornærmelser, og ikke ved jeg, hvi jeg haver slig en sön«. Skibsføreren Alfgeir sagde: »Vi skulle yde dig al den hjælp, vi formå, hvad du end vil göre«. Men Thoraren svarede: »Jeg gider nu ikke stået her længer«. Hvorpå han med de andre løb ud og vilde sprænge retten. De vare syv i tallet, og det kom strax til håndgemæng. Thoraren vog en af Thorbjörns huskarle, og Alfgeir en anden; også en af Thorarens huskarle faldt; på Od Katlesen fæstede ingen våben. Husfruen Aude kaldte på kvinderne, at de skulde skille de stridende ad, og de kastede da klæder på deres våben. Derefter gik Thoraren ind med sine mænd, men Thorbjörn red bort med sine, efterat de havde stævnet sagen til Thorsnæsting. De rede langs op med vågerne, og forbandt deres sår under et høgærde.

---

[1]) en ret, som ved ransagning efter tyvekoster blev nedsat udenfor dören af det hus, hvor ransagning blev nægtet.

I tunet i Måvehlid, der hvor de havde stredets, fandtes en hånd, og man viste Thoraren den. Han så, at det var en kvindehånd, og spurgte, hvor Aude var. Han fik til svar, at hun lå i sin seng. Da gik han hen til hende, og spurgte om hun var såret? Hun bad ham ikke at bryde sig derom. Men han var dog vis på, at hun havde mistet hånden, kaldte på sin moder, og bad hende forbinde Audes sår. Selv skyndte han sig ud med sine folk, og de løbe efter Thorbjörn, og da de vare kort fra høgærdet, hørte de de andre tale. Halsten udbrød: »I dag har Thoraren vasket skammen af sig.« »Ja djærvelig stred han«, sagde Thorbjörn, »men mange, som ellers ikke ere raske folk, blive det, når det kniber«. Od svarede: »Thoraren er en rask mand, men det var en stor ulykke der hændtes ham, at han hug hånden af sin kone«. »Er det klart«? sagde Thorbjörn. »Klart som dagen«, sagde Od. Derpå sprang de op, og udbrøde i en stor tummel og latter derover. I det samme kom Thoraren med de andre til. Nagle var den raskeste, men da han så, at de andre svang deres våben, forgik modet ham, og han rendte op i fjeldet som en forvildet galt[1]). Thoraren løb mod Thorbjörn, og hug ham med sværdet i hovedet, og kløvede ham ned i skuldrene. Det blev enden på striden, at Thoraren derhos hug foden af Thorbjörns nabo Thorer, og dræbte begge hans ledsagere; men Halsten blev dødelig såret af Alfgeir. På Od kunde ingen våben fæste. Thoraren og hans følge toge Thorbjörns og de andres heste, og rede hjem, og da så de, hvorledes Nagle løb langsmed fjeldlinien. Da de kom til tunet, så de, at han var kommen over gærdet,

---

[1]) at blive til en galt, er et billedlig udtryk for at blive betaget af en panisk skræk. G. V.

[2]) et stejlt forbjerg kort østenfor gården Trodå.

og stævnede ind til Bulandshöfde. Der fandt han to af Thorarens trælle, som dreve får ud, fortalte dem striden, og hvor ulige den havde været, og at Thoraren og hans mænd udentvivl vare faldne. Og i det samme så de mænd ride hjemmefra hen over marken. Da rede Thoraren og hans følge rask til, thi de vilde hjælpe Nagle, at han ikke skulde styrte i søen eller ned af klipperne. Men da Nagle og de andre så dette, troede de, at det var Thorbjörn, der kom, og gave sig alle til at løbe på ny ad bjergpynten til, indtil de kom til det sted, der nu kaldes Trælleskride, hvor Thoraren og kans følge fik Nagle greben, thi han var næsten forgået af træthed; men trællene løbe videre, styrtede ned af skrænten, og tilsatte livet, hvilket ikke er at undres over, da klinten er så höj, at alt levende der styrter ned tilsætter livet. Siden drog Thoraren hjem. Geirride stod i dören og spurgte om tidender. Thoraren svarede hende i nogle vers og fortalte hende Thorbjörns drab. »Da har du mandet dig op«, sagde Geirride, »går ind og lader eders sår forbinde«.

Om Od Katlesen er nu at fortælle, at han for til Frodå, og forkyndte der tidenden. Husfruen Thuride lod da folk samle at fare efter ligene, og bringe de sårede hjem. Thorbjörn blev lagt i höj, men hans sön Halsten kom sig efter sine sår. Ligeledes Thorer fra Arnarhval, som siden gik med en træfod, og blev kaldet Thorer Træben. Han var gift med Thorgrima Galdrekind, og deres sönner hede Örn og Val.

19. Thoraren søger hjælp hos sine venner.

En nat var Thoraren hjemme i Måvehlid, men næste morgen spurgte Aude ham, hvad han nu vilde

beslutte sig til. »Vi ville ikke huse dig ud«[1]), sagde hun, men jeg frygter for, at her sættes flere dördomme i vinter; thi jeg ved, at Snorre Gode vil overtage eftermålet efter sin måg Thorbjörn«. Thoraren svarede hende med en vise[2]). Hun fandt det derfor rådeligst, at han så sig om efter slægtninge, som Vermund eller hendes broder Arnkel. Da Thoraren nu fandt, at Vermund var den, på hvem man snarest kunde stole, rede alle de, som havde været med i striden, ind om fjordene, og kom til Björnshavn om aftenen. Men da de havde været der om natten, gav Vermund dem tilkende, at han så sig ikke i stand til, alene at rede dem ud af denne sag. Han kunde derfor ikke beholde dem, men foreslog dem at ride til Bolstad til Thorarens frænde Arnkel for at se, hvad hjælp han vilde yde; Snorre Gode vilde blive dem en svær mand i sit eftermål. Dette gjorde de, og da de kom til Bolstad, og Arnkel havde hørt alt, rådte han Thoraren til at blive der, indtil sagen på en eller anden måde kom tilende. Men skönt han lovede at ville være hovedmanden i sagen, skulde Thoraren dog yde al den hjælp han kunde, hvortil han også forbandt sig. Og efter Arnkels forslag bleve de enige om, at de om vinteren skulde blive samlede imod Snorre Gode, så at Arnkel forsynede sig med mange folk vinteren over, og Vermund opholdt sig snart i Björnshavn, snart hos Arnkel.

---

[1]) jage dig ud af huset.

[2]) den række af vers, som Thoraren digtede i denne vinter, der fulgte på Thorbjörns drab, ere alle opbevarede i sagaen, 20 i tallet, og kaldes samlede Måvehlidingeviser. De ere indstrøede i Thorarens samtaler med sin moder Geirride, eller hans beskyttere, Vermund eller Arnkel. G. V.

20. Om Katla og hendes sön Od.

Husfruen Geirride i Måvehlid sendte bud til Bolstad, at hun havde fået at vide, at det var Od Katlesen, der havde hugget hånden af Aude. Dels havde hun nemlig selv sagt det, og dels havde Od pralet deraf for sine venner. Da nu Thoraren og Arnkel hørte dette, rede de tolv tilsammen ud til Måvehlid, og vare der om natten, men morgenen efter rede de til Holt. Der var ingen andre mandfolk tilstede, end Od. Katla sad på kvindebænken, og spandt garn; hun befalede Od at tage plads hos hende, så nær som muligt; og kvinderne befalede hun, at hver skulde blive siddende på sin plads, og forholde sig ganske rolige, men kun lade hende føre ordet. Da nu Arnkel med sit følge kom ind, hilsede Katla ham, og spurgte om nyt. Arnkel svarede, at han intet vidste, og spurgte tillige hvor Od var? Katla sagde, at han var taget hen til Bredvig. »Men havde han været hjemme», tilföjede hun, »så vilde han ikke have været bange for at træffe dig, thi vi stole på din retskafne tænkemåde«. »Imidlertid«, sagde Arnkel, »ville vi dog ransage her». »Det må I efter behag«, sagde Katla, og befalede maddejen at lyse for dem og at lukke madburet op, som var det eneste hus der på gården. De ledte nu rundt omkring, men fandt ikke Od, og droge derefter bort. Men da de vare komne kort fra gården, standsede Arnkel, som erindrede sig, at Katla havde spundet garn på en rok, og sagde: »Mon ikke Katla har svøbt en tåge om vort hoved, så at det var hendes sön Od, der så ud for os som den rok hun spandt på«. »Det kunde ligne hende«, sagde Thoraren, »lad os vende om igen«! De gjorde så. Men da man nu fra Holt kunde se, at de kom tilbage, befalede Katla kvinderne, at de skulde blive siddende på deres pladser, men hun og Od vilde

gå ud. Da de andre nu kom hen til dören, gik hun ud i forstuen og gav sig til at rede Ods hår og skar det. Arnkel med de andre løb ind, og så Katla, hvorledes hun legede med sin buk, jævnede hans top og skæg, og redte hans lokker. Derpå gik de ind i stuen, men så ingensteds Od; og Katlas rok lå også der på bænken, så deraf kunde de da vide, at der havde Od ikke været. De toge da atter afsted, men da de vare komne omtrent til samme sted som för, sagde Arnkel: »Mener I ikke, at det var Od, som var i en buks lignelse»? »Man kan ikke vide det«, sagde Thoraren; »men vende vi atter tilbage, så ville vi gribe Katla«. »Lader os göre et forsøg endnu« ! sagde Arnkel, »og se, hvorledes det går». Men da deres færd nu atter blev set, befalede Katla Od at gå ud med, og da de vare komne ud, gik hun hen til en askedynge, og befalede Od at lægge sig under denne, og ligge stille, hvad der end skete. Da nu Arnkel med de andre kom til gården, løbe de ind i stuen, hvor Katla sad på kvindebænken, og spandt. Hun hilste dem, og sagde, at de havde travlt med at komme. Arnkel svarede, at det var sandt. Men de, der fulgte med ham, tog rokken, og hug den i sönder. Da sagde Katla: »Når I komme hjem i aften, så behøver I da ikke at sige, at I ingen ærende havde hid til Holt, siden I have hugget en rok fordærvet«. Derpå gave de sig til at lede efter Od både ude og inde, men så ikke et levende væsen uden en galt, som Katla ellers havde gående på tunet, og som nu lå under dyngen. De toge da atter afsted; men da de vare komne halvvejs til Måvehlid, mødte de Geirride og hendes værkmand. Hun mente, at de havde ikke ledt omhyggelig nok efter Od, og skulde endnu engang vende om. »Jeg vil tage med eder,« sagde hun; »når man har med Katla at göre, må man ikke sejle med løvsejl.« De vendte atter om. Geirride havde

en blå kåbe over sig. Og da deres færd blev set fra Holt, forkyndte man Katla, at nu kom der tretten tilsammen, og en af dem var i farvede klæder. Da sagde Katla: »Så må det være Geirride, det trold! der kommer, og så hjælpe synsforblindelserne ikke«. Hun stod så op fra bænken, og tog hyndet, hvorpå hun havde siddet; der var en lem under, og bænken var indvendig hul. Der skjulte hun nu Od, bragte alting i stand som för, og satte sig ned derpå, i det hun foregav, at hun var meget træt. Da de andre nu kom ind i stuen, gik det af uden al hilsen imellem dem. Geirride kastede kåben af sig, gik hen til Katla, tog en sælbelg, som hun havde med sig, og trak den over hendes hoved, hvorpå de andre bandt den fast nedentil. Derpå befalede Geirride dem, at bryde bænken op, hvor Od da blev funden, og strax bunden. Så bleve de førte ind til Bulandshøfde. Der blev Od hængt, og da han red galgen, sagde Arnkel til ham, at hans onde moder var skyld i al hans ulykke. Katla nægtede ikke dette, men forsikkrede, at med hendes villie skete det ej, hvorimod hun ønskede de andre alt ondt. Hun bekendte også för sin død, at det var hende, der havde forårsaget Gunlaug Thorbjörnsens mén, hvoraf al denne ulykke var kommen. Tilsidst udstødte hun uheldspående ord imod Arnkel Gode. Efter som han ingen moder havde i live kunde han ikke times ulykke fra den side, men desto större ulykke ønskede hun at han måtte times af sin fader, og hun håbede at der vilde blive syn for sagen, at han havde en ond, unaturlig fader. Derefter stenede de Katla ihjel[1]) der under bjerget, droge så til Måvehlid,

---

[1]) en sædvanlig dødsmåde for hexe og troldmænd i Island i hedenold i det 10de årh. Efter kristendommens indførelse forekommer den derimod ikke. G. V.

hvor de vare om natten, og rede så hjem. Alt dette rygtedes nu vide om, uden at nogen sørgede derover; og så led vinteren.

21. Thoraren rådslår med sine venner.

Næste vår[1]) kaldte Arnkel en dag sin frænde Thoraren, Vermund og Alfgeir sammen, og rådslog med dem, hvorledes de mente, de bedst skulde skikke deres sag. Et vilkår var, at de kunde fare til tings tilligemed alle deres venner. Gjorde de så, så kunde der måske sluttes forlig, men da vilde det koste dem mange penge, at bøde for alle de mænd, der vare faldne eller sårede; men det kunde også være, at sagen tog en endnu farligere vending. Det andet vilkår var, at de gjorde sig al umage for, at komme udenlands med alt hvad de kunde göre i penge; den jord, som de ikke kunde få solgt, måtte det da gå med, som det kunde. Den sidste udvej fandt Alfgeir bedst. Thoraren sagde også, at han ingen udvej så til, at skaffe så mange bøder tilveje, som behøvedes, og Vermund erklærede, at han ikke vilde forlade Thoraren, hvad enten denne forlangte, at han skulde fare udenlands med ham, eller at han skulde blive i landet og der stå ham bi indenlands med våben i hånd. Thoraren besluttede sig da til udenlandsrejsen; og der blev så sendt en mand ud til Eyre til skibsføreren Björn, med anmodning, at han så snart ske kunde skulde göre deres skib færdigt.

22–23. Thoraren og Vermund drage udenlands.

Om Snorre Gode er nu at fortælle, at han overtog eftermålet efter sin måg Thorbjörn; også lod han sin søster Thuride fare hjem til Helgefjeld, thi der gik det

---

[1]) året 981.

rygte, at Björn Asbrandsen[1]) fra Kamb kom did, og havde sammenkomster med hende, for at bedåre hende. Ligeledes indså Snorre også, hvad beslutning Arnkel og de andre havde taget, såsnart han hørte, at de vilde have skibet sat i stand, og at de ikke havde i sinde at betale bøder for drabene, siden intet forlig var tilbudet fra deres side. Imidlertid blev dog alt roligt indtil stævnedagene. Men da tiden dertil kom, samlede Snorre mænd, og red med firsindstyve mand til Alftefjord; thi det var den gang lov, at drabssag skulde stævnes således, at drabsmændene hørte derpå, eller ved deres bopæl, og ikke at udnævne nævnsmænd förend på tinge. Da nu Snorre med hans følge blev set fra Bolstad, rådslog man om, om man skulde anfalde dem, thi der vare folk nok tilstede; men Arnkel satte sig derimod, og sagde, at man skulde finde sig i hvad Snorre gjorde efter loven, og ikke uden höjeste nødvendighed gribe til andet middel. Da Snorre nu kom did, kom det ikke til nogen voldsom færd, men han stævnede Thoraren til Thorsnæsting, såvel som alle de andre, der havde været med ved drabene. Arnkel hørte vel efter stævningen, men fandt alt i sin orden. Derefter red Snorre bort med sit følge fra sted til sted, indtil han kom til Salteyreos, hvor han lod nogle tage vare på Østmændene[2]), medens andre brændte skibet. Og da alt dette var gjort, red Snorre hjem. Såsnart Arnkel spurgte, at Snorre havde brændt skibet, roede han og Thoraren med nogle flere mænd til Dagverdnæs[3]). Der stod et skib, som Østmænd ejede, opsat

---

[1]) Björn Bredvikingernes kæmpe, der senere drog over til Amerika.

[2]) Nordmændene kaldtes i Island gerne Østmænd.

[3]) den yderste spids af den landtunge der strækker sig ud mellem Hvamsfjord og Bredefjord. Her var i oldtiden havn og handelsplads. Om oprindelsen til navnet fortælles i Laxdælasaga. G. V.

på land; dette købte Arnkel og Vermund, og Arnkel gav Thoraren halvdelen deraf, men Vermund udredte selv sin del. De bragte skibet ud i Dimun[1]), for at göre det sejlfærdigt, og Arnkel blev ved det, indtil de vare færdige, og fulgte siden med dem ud forbi Ellideø[2]), hvor de skiltes i venskab. Thoraren stak nu med sine i søen, men Arnkel tog hjem til sin gård, og havde godt lov heraf. Snorre Gode drog til Thorsnæsting, og fremmede sagen. Thoraren blev dømt landflygtig tilligemed alle dem, der havde haft del i drabene; og efter tinget inddrog Snorre af det forfaldne gods så meget han kunde. Det blev enden på denne sag. Om høsten efter bleve Thorbjörn Digres stodheste fundne på fjeldet. De havde forvildet sig, og vare alle døde.

24. Om Erik den Røde.

På næste ting om våren[3]) var det, at Thorgest den Gamle og Thord Gellers sønner sagsøgte Erik den Røde for Thorgests sönners drab, der var sket om høsten, da Erik søgte sine sætstokke[4]) på Bredebolstad[5]). Tinget var meget besøgt. På Eriks side vare Thorbjörn Vifilsen, Viga-Styr, Thorbrands sönner fra Alftefjord og Eyolf Æsesen fra Svinø[6]), men Styr alene tolkede hans sag på

---

[1]) to höje klippeøer, kaldes nu sædvanlig Dimonarklakkar, midt ind i den yndige øgruppe der udfylder mundingen af Hvamsfjorden. De tage sig ud i det fjerne som skib under sejl. Oprindelsen til navnet er dunkel; nogle udlede det af »di-mons«. Måske er navnet af irsk eller gælisk rod. På Færøerne have to klippeøer samme navn.

[2]) således kaldes øen den dag idag af dens form, af ellide, en art skib. Det bedste håndskrift har dog her Eldø: Ildøen.

[3]) i foråret 982. [4]) höjsædestøtter.

[5]) på Skogestranden i Snefjeldsnæs syssel.

[6]) kaldes nu Purkey. G. V.

tinget, og søgte at drage så mange han kunc standeren Thorgest. Han bevægede også Si til, at denne efter tinget ikke med Thorgestling anfalde Erik, hvorimod han lovede ved andei når vanskelig sag mødte, at stå Snorre bi. I tinget havde Erik allerede udrustet sit skib i den såkaldte Eriksvog i Øxnø[1]); og da Thorgest med sit følge sejlede ind iblandt øerne, forat lede efter Erik, skjulte Eyolf Æsesen Eriks skib i Dimunarvog, hvor Styr og Thorbjörn traf sammen med ham, og tilligemed Arnkel hver på sin færge fulgte ham ud forbi Ellideø. På denne rejse opdagede Erik den Røde Grönland, og opholdt sig der i tre vintre. For så tilbage til Island, og var der én vinter, förend han sejlede ud, forat bebygge Grönland. Og det skete fjorten år förend kristendommen blev lovtagen på Island[2]).

25. Om Vermund og berserkerne Halle og Leikner.

Om Vermund og Thoraren Svarte er nu at fortælle, at de landede ved indløbet til Throndhjemsfjord, og styrede ind i Throndhjem. Da herskede Hagen Jarl Sigurdsen over Norge, og Vermund drog hen til jarlen, og blev hans håndgangne mand. Thoraren derimod drog strax om høsten med Alfgeir til Vesterlandene, efterat Vermund havde givet dem sin andel af skibet, og Thoraren fore-

---

[1]) en ø i mundingen af Hvamsfjorden. Vog betyder en lille bugt, havn, leje.

[2]) fjorten eller femten siger Are Frode i Islendingabok. Året 986 er vel det rette årstal for Grönlands første bebyggelse fra Bredefjorden, hvilket også stemmer med tidsregningen i vor saga. Hele dette afsnit om Erik den Røde og Grönlands opdagelse, er vel et udtog af en, nu tabt större saga om Erik den Røde. G. V.

kommer ikke mere i denne fortælling. Hagen Jarl sad om vinteren på Lade, og yndede Vermund, thi han vidste, at han var af stor æt herude. Hos jarlen var der to brødre, svenske af æt; den ene hed Halle, den anden Leikner, de vare langt större og stærkere, end andre mænd, så at der ikke fandtes deres lige, hverken i Norge eller vide andensteds; de gik berserksgang, fore i deres vrede ud af deres menneskelige natur, viste sig galne som hunde, og skyede hverken ild eller jern; men til hverdags, og når ingen gjorde dem noget imod, vare de ikke vanskelige at komme tilrette med. Den svenske konge Erik Sejersæl havde sendt jarlen disse berserker, havde varet ham ad, at behandle dem godt, men tillige forsikkret ham om, hvilken bistand han kunde vente af dem, når man lempede sig efter deres sind. Om foråret, da Vermund havde været en vinter hos jarlen, længtes han efter at komme tilbage til Island, og bad jarlen om orlov. Jarlen gav ham den, og bad ham tillige at tænke efter, om der var nogen bön, jarlen kunde tilstå ham, som kunde være ham til fordel og dem begge til hæder. Da Vermund nu overvejede, hvad han skulde bede jarlen om, faldt det ham ind, hvilken fremgang det kunde skaffe ham i Island, hvis han havde slige mænd i sit følge, som disse berserker vare, og han besluttede at bede jarlen om at få dem med sig. Dette gjorde han især, fordi han betænkte, hvorledes hans broder Styr forholdt ham sit gods, og rimeligvis, når lejlighed gaves, vilde give sig i trætte med ham, som med andre; men når han havde sådanne følgemænd, som disse brødre vare, så vilde Styr nok betænke sig, förend han gav sig i trætte med ham. Han sagde altså til jarlen, at han ønskede han vilde vise ham den hæder, at give ham berserkerne til hans hjælp og bistand. Jarlen svarede:

»Der beder du om en ting, som jeg tvivler om vil være dig til nytte, skönt jeg tilstår dig det. De ville uden tvivl blive overmodige og ustyrlige, hvis der kommer eder noget imellem, og skönt de have vist sig lydige i deres tjeneste hos mig, så frygter jeg dog, det vil overgå de fleste bondesönners kræfter at styre dem eller holde dem i ave«. Men Vermund sagde, at han vilde vove på at modtage dem, hvis jarlen vilde give dem i hans vold. Jarlen bad ham da først at høre deres mening, om de vilde følge med ham. Han spurgte dem da ad, om de vilde tage med ham til Island, og der være ham til hjælp og tjeneste, hvorimod han lovede, at behandle dem vel og opfylde deres ønsker om hvad der kunde tjene til deres bedste. Berserkerne svarede, at de havde ikke sat deres hu til at fare til Island, og vidste ikke heller ret, om der var høvdinger der, som det var passende for dem at tjene. »Men er det dig så meget om at göre«, sagde de, »at vi skulle fare med dig til Island, så må du også betænke, at vi aldrig ville finde os i, at du afslår hvad vi begere af dig, hvis det står i din magt at opfylde det«. Da Vermund nu mente, at det skulde ingen nød have, så fik han deres jaord, at de skulde følge med ham til Island, når det skete med jarlens villie og samtykke. Vermund sagde nu jarlen, hvorledes sagerne stode, og denne gav da den bestemmelse, at berserkerne skulde fare med ham til Island, siden han troede sig mest hædret dermed, men bad ham atter at betænke, at siden de nu vare komne i hans vold, vilde han anse det for fjendskab, hvis det tog en slet ende med dem. Og Vermund svarede som för, at det vilde ingen nød have.

Derefter drog Vermund med berserkerne til Island, havde en god overfart, og kom hjem til sin gård i

Björnshavn den samme sommer, som Erik den Røde drog til Grönland[1]).

Strax efter at Vermund var kommen hjem, anmodede berserken Halle ham om, at han skulde se at skaffe ham et sömmeligt giftermål; men da Vermund ikke kendte nogen kvinde af god æt, som han kunde tænke vilde binde sig og sin skæbne til berserken, så søgte han at skyde den sag ud. Dette mærkede Halle, og strax for ulvesind og ilske i ham, så det kom til brud imellem dem. Berserkerne bleve overmodige og ulydige mod Vermund, der nu begyndte at fortryde, at han havde indladt sig med dem.

Om høsten efter havde Vermund et stort gilde, og indbød Arnkel Gode, Eyrbyggerne og sin broder Styr. Da gildet var endt, tilbød Vermund Styr berserkerne, som vilde være ham til god nytte, men Styr vilde ikke have dem. Så plejede Vermund råd med Arnkel, hvorledes han skulde bære sig ad med den sag, og Arnkel rådte ham, at han skulde give Styr berserkerne, thi ham var det bedst tjenligt at have sådanne mænd. Og da Styr var færdig til at tage bort, gik Vermund hen til ham, og sagde: »Lad os nu, broder, glemme den uenighed, der har været imellem os, förend jeg rejste udenlands, og holde vort frændskab vedlige som gode venner. Til bevis derpå vil jeg give dig de mænd, som jeg har bragt ud med mig, og jeg kender ikke den mand, der skulde vove at indlade sig i strid med dig, når du har sådanne mænd i dit følge som disse«. Styr svarede: »Gerne tager jeg imod det tilbud at overholde vort frændskab; men efter alt hvad jeg har hørt om disse mænd, som du har bragt med dig, så tænker jeg det snarere vil være til ulykke for mig, at tage imod dem, end at

[1]) den første gang, år 982.

jeg af dem skulde kunne vente mig bistand eller held, og vil derfor aldrig have dem i mit hus, thi jeg har uvenner nok alligevel, uden at jeg tillige skal have dem på halsen«. »Hvad råd giver du mig da, frænde«, sagde Vermund, »for at jeg kan komme ud af min forlegenhed med dem?« »Det er en anden sag, at jeg skal hjælpe dig ud af din forlegenhed«, svarede Styr, »det er noget andet, end at jeg skulde modtage disse mænd af dig som vennegave. Det vil jeg ikke; men at hjælpe dig ud af din forlegenhed, dertil er ingen nærmere end jeg, når vi ellers kunne enes«. Men enden af denne underhandling blev, at Styr tog imod berserkerne, og brødrene skiltes ad i kærlighed.

Styr drog da hjem og berserkerne droge med ham, skönt de i førstningen ikke vilde dertil, thi de sagde, at Vermund ikke havde ret til at sælge dem eller give dem bort som trælle. Imidlertid, sagde de, havde de dog mere lyst til at følge Styr end Vermund, og i begyndelsen stod det også godt til imellem dem. De vare også med Styr, da han drog vester over Bredefjord, forat dræbe Thorbjörn Kjalke i Kjalkefjord. Han havde en lukket seng, der var stærk tømret af bjælker, hvilken berserkerne brøde op, så at navrene udentil sprang; men Styr selv blev hans banemand.

26. Vigfus i Dråpehlids drab.

Vigfus Björnsen boede i Dråpehlid, han stammede fra Björn den Østrøne og var gift med Thorgerde Thorbensdatter, en frænke af Arnkel Gode. Vigfus var en velhavende men en overmodig mand. Mellem ham og Snorre Gode opstod der et bittert fjendskab, så at Vigfus endog stod Snorre efter livet. Den høst da berserkerne kom til Styr, skete det, at Vigfus i Dråpehlid med tre trælle tog hen til et sted, der hedder Seljabrekker,

forat brænde kul. En af disse trælle hed Svart den Stærke. Da de nu kom til skoven, sagde Vigfus: »En stor harm er det, og det føler du vist selv, Svart, at du skal være træl, så stærk og dygtig en mand som du er«. »Vistnok«, svarede trællen, »tykkes det mig at være stor skade, men det beror ikke på mig selv«. Vigfus vedblev: »Hvad vil du göre, for at jeg skal give dig din frihed«? »Købe den med penge«, svarede trællen, »kan jeg ikke, thi jeg har ingen, men hvad der står i min magt, skal jeg ikke undslå mig for«. Da sagde Vigfus: »Du skal fare hen til Helgefjeld og dræbe Snorre Gode, og derefter skal du tilforladelig få din frihed, og det med gode kår, som jeg vil skaffe dig«. »Det kan jeg næppe komme tilrette med«, sagde Svart. »Jeg skal give dig så gode råd«, sagde Vigfus, »så det kan fuldføres uden fare«. »Lad mig høre dem«! sagde trællen. »Du skal fare hen til Helgefjeld«, sagde Vigfus, »gå op i loftet, som er ude over dören, og römme fjællene så meget tilside, at der kan stikkes et spyd igennem, og når så Snorre går ud til maget, skal du stikke dit spyd igennem loftsgulvet og så fast igennem Snorres bag, så det kommer ud af hans bug. Spring så op på taget, og ned ad væggen, og lad nattens mörke dække dig«! Med dette råd drog Svart til Helgefjeld, brød hul på taget ude over dören, og gik ind på loftet. Det var just på den tid, da Snorre og hans husfolk sade ved nadveren. Da de vare færdige, vilde de hen til maget, som på den tid lå adskilt fra husene. Snorre gik først, og kom ud af dören, förend Svart fik sig gjort færdig til sin udåd. Mår Halvardsen fulgte efter ham, og ham stak Svart efter med spydet. Det traf i skulderbladet, og gik ud gennem armen, men uden at frembringe noget stort sår. Svart sprang ud, og ned ad væggen, men det var glat på brostenene, så han gjorde et svært fald, og blev greben af Snorre,

förend han kunde rejse sig. Nu måtte han bekende sandheden, alt hvad der var forefaldet imellem ham og Vigfus, samt at denne var ifærd med kulbrænding ved Seljabrekker. Mårs sår blev forbundet, og derpå drog Snorre med adskillige mænd hen til Dråpehlid, hvor de fra lien så ilden, hvor Vigfus brændte kul; overfaldt ham uforvarendes, og dræbte ham; men hans huskarle gave de fred. Derefter drog Snorre hjem. Huskarlene bragte denne tidende hjem til Dråpehlid, og dagen efter blev Vigfus höjlagt.

Den samme dag drog Vigfuses kone Thorgerde ind til Bolstad, for at forkynde sin frænde Arnkel hvad der var sket, og bad ham overtage eftermålet om Vigfuses drab. Men Arnkel undslog sig, og sagde, at det tilkom hans frænder Kjallaklingerne, og gav især anvisning på Styr, der jo også gerne tog sig meget for.

27. Om Arnkel og Snorre Gode.

Thorgerde drog da ud til Hraun, og bad Styr overtage sagen; men han svarede: »Jeg lovede Snorre, da han på vårtinget stod os bi i sagen med Thorgestlingerne, at jeg ikke skulde stille mig fjendlig imod ham i sager, hvor der var mange ligeså nær dertil, som jeg. Du får derfor henvende dig til min broder Vermund med denne sag eller til andre vore frænder«.

Så for hun ud til Björnshavn, og bad Vermund om bistand, og sagde, at han endelig måtte yde den, da Vigfus havde haft mest tro til ham af alle sine frænder. Vermund svarede, at det vel var hans skyldighed at hjælpe til her med hvad han kunde; gode råd vilde han gerne give, men han vilde ikke ved at påtage sig en så vanskelig sag gå andre frænder i forkøbet; det bedste var derfor, at hun tog ud til Eyre til Vigfuses frænde Stenthor, der her vilde få lejlighed til at forsøge sig i

en retssag. Thorgerde svarede: »I lægge mig hindringer nok i vejen i denne sag, men möje skal jeg ikke spare, hvis det kan føre til noget«. Så drog hun da ud til Eyre, og fandt Stenthor, og bad ham om at være formand for denne eftermålssag. Han svarede: »Hvorfor beder du mig derom? jeg er en ung mand, og har ikke haft med sager at göre; Vigfus har jo nærmere frænder, der ere anderledes mænd til at drive sligt; hvor skulde da jeg tage dem det ud af hænderne? men når mine frænder tage sig af denne sag, skal jeg ærlig stå dem bi«. Andet svar fik Thorgerde ikke, så hun for atter hjem, og hen til Vermund, og fortalte ham alt, og sagde, at det vilde gå aldeles tilbage med den hele sag, hvis ikke han stillede sig i spidsen for den. Vermund fortalte hende, at sagen kunde endnu blive hende til trøst. »Jeg vil endnu give dig et råd«, sagde han, »hvis du vil følge det«. Hun lovede at göre sit bedste. »Drag nu hjem«, vedblev han, »og lad din husbondes lig grave op, tag så hans hoved, og bring det til Arnkel, og sig ham, at dette hoved ikke vilde stå tilbage med hans eftermål, hvis det behøvedes«. Thorgerde svarede, at hun ikke vidste, hvorvidt dette vilde føre til noget, men det kunde hun se, at man ikke sparede hende hverken for besvær eller kummer; imidlertid vilde hun forsøge det, i det håb, at det måtte blive hendes uvenner til mén. Derefter tog hun hjem, og bar sig ad som der var rådet hende. Og da hun kom til Bolstad, sagde hun til Arnkel, at Vigfuses frænder vilde have ham til formand i eftermålet om Vigfuses drab, men de lovede alle deres bistand. Arnkel svarede, at han jo allerede havde sagt sin mening i den sag. Da tog Thorgerde hovedet frem under sin kåbe, og sagde: »Dette hoved vilde ikke undslå sig for at tale efter dig, hvis det behøvedes«. Arnkel for op, og stødte hende fra sig, og sagde: »Far bort,

og sig til Vigfuses frænder, at de skulle vise sig ligeså djærve i deres bistand mod Snorre Gode, som jeg vil vise mig som formand; men jeg skönner vel, hvorledes det vil gå, at de ville ty til den sikkre havn förend jeg, og lade mig i stikken. For resten indser jeg, at dette er sket efter Vermunds råd; men han behøvede ikke at egge mig i en sag, hvori begge vi svogre have del«. Thorgerde tog hjem. Vinteren led. Og om våren efter rejste Arnkel sag om Vigfuses drab imod alle de mænd, som havde deltaget i drabet, undtagen Snorre Gode. Men Snorre anlagde sag, at Vigfus havde stået ham efter livet, og derfor var falden uhellig. Begge parter kom mandstærke til Thorsnæsting, og alle Kjallaklingerne stode Arnkel bi, så de vare de mandstærkeste, og Arnkel førte sagen med megen djærvhed. Da sagen nu skulde til doms, lagde nogle mænd sig imellem, så det blev bestemt, at sagen skulde mægles af uvillige mænd. Det endtes da med, at Snorre Gode gav håndslag, mange pengebøder bestemtes, Mår skulde være udenlands i tre år, men Snorre betalte pengene, og tinget endtes med fred på alle sider.

28. Om berserkernes død.

Hvad nu berserkerne angår, da vare de hos Styr, og da de havde været der nogen tid, gav Halle sig i tale med Styrs datter Asdis, en mandig og stolt ungmø; men da Styr mærkede det, bad han Halle ikke göre ham den skam og kummer at forføre hans datter. Halle svarede: »Det er ingen skam for dig, at jeg samtaler med din datter, heller ikke vil jeg derved tilföje dig nogen vanære. Men med få ord: jeg har fattet en sådan kærlighed til hende, at jeg ikke kan slå den ud af mit sind; jeg ønsker derfor at stadfæste mit venskab med dig, og beder dig give mig din datter Asdis; hvor-

imod jeg lover med min broder Leikners bistand at yde dig så trofast følge og så megen hjælp, at der på Island næppe skal findes så berømmeligt et følgeskab, som det, vi ville yde dig; og vor bistand skal styrke dit høvdingskab mere, end om du giftede din datter med den største bonde i Bredefjord, og dette er bedre, end om vi vare rige. Men vil du ikke give dit samtykke hertil, så er det ude med vort venskab, hver må da skötte sig selv, som han lyster, og det vil da kun lidet nytte, du kommer med dine bebrejdelser, fordi jeg taler med din datter«. Da han havde sagt dette, tav Styr, og vidste ikke ret hvad han skulde svare; og efter nogen stund sagde han: »Er dette dit alvor, eller kun et indfald, hvormed du vil sætte mig på prøve«? »Svar på det«, sagde Halle, »som på noget der ikke er spøg, hele vort venskab beror på dit svar«. »Da«, svarede Styr, »vil jeg først tale med mine venner derom, og høre deres råd hvad jeg skal svare«. »Gör det«, sagde Halle, »tal derom med hvem du vil, og det inden tre dage, thi inden den tid vil jeg have svar, og vil ikke bejle forgæves«. Dermed skiltes de ad.

Om morgenen efter red Styr ind til Helgefjeld. Da han kom did, bad Snorre ham blive, men han svarede, at han havde noget han vilde tale med ham om og vilde så ride bort igen. Snorre spurgte ham, om det var en vanskelig sag? »Så tykkes mig«, svarede Styr. »Så lad os gå op på Helgefjeld«, sagde Snorre, »thi hvad der bliver rådet, plejer sjelden at slå fejl«. Derpå gik de op på fjeldet, og sade der og talede sammen indtil kveld, men hvad de talte sammen, vidste ikke et menneske. Derpå red Styr hjem. Om morgenen efter spurgte Halle Styr, hvorledes det så skulde være med hans frieri? Styr svarede: »Folk mene, at du er vel fattig, men siden du ingen penge eller gods har at byde, hvad kan du da

udrette isteden«? Halle svarede, at siden han ingen penge havde, så vilde han yde hvad han kunde. Styr vedblev: »Jeg ser, at du vil blive fortørnet, hvis jeg ikke giver dig min datter. Nu vil jeg göre, som man gjorde i oldtiden, og lade dig udføre noget svært arbejde, for at du derved kan vinde din mø«. »Og hvad skulde det være«? sagde Halle. »Du skal rydde en vej over hraunet», sagde Styr, »ud til Björnshavn, og oprejse et gærde over hraunet imellem vore jorder, samt bygge en fold indenfor hraunet. Og når du har fuldført dette, vil jeg give dig min datter Asdis«. Halle svarede: »Jeg er just ikke vant til arbejde, men jeg vil dog indgå dette vilkår«.

Derefter gave berserkerne sig til at rydde vejen, hvilket er et stort mandeværk; de satte også gærdet, som man endnu ser mærke af, og dannede folden[1]). Men medens de vare i færd med dette værk, lod Styr göre en badstue hjemme ved sin gård Hraun; den var gravet ned i jorden, med en glugg[2]) oven over ovnen, så at man udenfra kunde hælde vand ned, og dette hus var overordenlig hedt. Da nu begge disse værker nærmede sig deres fuldendelse, og den sidste dag, da Halle og Leikner vare i færd med folden, gik Asdis Styrsdatter ud til dem; det var i nærheden af gården. Hun havde taget sin bedste stads på, men alt hvad Halle og hans staldbroder talte til hende, så svarede hun ikke noget,

---

[1]) denne lavastrækning bærer siden navnet Berserkjahraun. Af gærdet, der er bygget op af lava, ses endnu tydelige spor. Vejen over hraunet, den eneste fra oldtiden i Island i sin slags, er med stor möje brudt igennem lavaklipperne, og benyttes endnu den dag i dag.

[2]) åbning. Badet synes at have været et slags dampbad. En lignende »badstue« fra oldtiden, dog ikke underjordisk, vises endnu på gården Sturlu-Reykir i Reykholtsdal. G. V.

men gik atter hjem. Om kvelden gik berserkerne hjem, og vare meget mødige, som tilfældet er med mænd, som have mere end én ham, at de blive meget magtesløse, når berserksgangen forlader dem. Styr gik dem da imøde, takkede dem for værket, og bad dem fare i bad og hvile sig derefter. De gjorde så, og da de kom i badet, lod Styr badstuen lukke til, lod bære sten på lemmen, som var over forstuen, og en blød oxehud lod han udbrede ved opgangen. Derpå lod han det sydende vand komme udenfra gennem gluggen, der var på ovnen, og badet blev da så hedt, at berserkerne ikke kunde holde det ud deri, men løb til dören; Halle fik lemmen brudt op, og kom ud, men faldt på huden, og da gav Styr ham banesår. Leikner vilde også løbe ud af dören, men Styr gennemborede ham, så han faldt ind i badstuen, og døde der. Derpå lod Styr deres lig rede til, og de bleve førte ud til hraunet og begravede i den dal, der er der, så dyb, at man intet kan se uden himmelen over sig; det er ved selve den vej, de havde brudt[1]).

Da Snorre Gode spurgte dette, red han hen til Styr, og de sade og talte sammen den hele dag. Det endtes med, at Styr fæstede Snorre Gode sin datter Asdis. Brylluppet stod om høsten efter, og man mente, at begge bleve stærkere ved denne forbindelse og deres svogerskab. Snorre var större i rådslagning, men Styr i dåd; begge havde mange frænder og et stort følge inden herredet.

---

[1]) denne noget udsmykkede fortælling om berserkerne findes også i den gamle Viga-Styrs saga, der er ældre en vor saga og nedskrevet allerede i 12. århundrede. Berserkernes dysser forevises endnu i en dybning midt i hraunet tæt ved vejen. G. V.

29. Om Thorod Skatkøbende og Björn Kappe.

Der var en mand, ved navn Thorod, der havde sin slægt på Medelfjeldstrand; han var købmand, havde et skib på rejser, og var sejlet i købfærd til Dublin i Irland. På samme tid havde Sigurd Jarl Lødversen på Orknøerne hærget på Syderøerne og helt vester til Man, på hvis indvånere han havde lagt en skat; og efter sluttet forlig satte jarlen nogle mænd til at bie efter skatten, der mest blev betalt i brændt sølv, men jarlen selv sejlede til Orknøerne. Da de mænd, der skulde bie efter skatten, vare sejlfærdige, fik de sydvestvind; men da de havde sejlet en stund, sprang den om til sydost og øst, og der opkom en stærk storm, som drev dem nord om Irland, hvor de satte til på en ubeboet ø. Medens de vare der, traf Islændingen Thorod dem på sin sejlads fra Dublin. Jarlens mænd råbte købmændene til hjælp; Thorod lod en båd sætte ud, og gik selv på den, og da de mødtes, bade jarlens mænd ham om at hjælpe sig, og lovede ham penge, hvis han vilde føre dem til Sigurd Jarl paa Orknøerne. Det syntes Thorod ikke han kunde, da han var færdig til Islandsfærd, men da de trængte hårdt på, og det galdt om deres liv og frelse, at de ikke bleve førte til Irland eller Syderøerne, hvor de forhen havde hærget, så overlod han dem sin båd for en stor del af skatten; de sejlede da på båden til Orknøerne, men han uden skibsbåd til Island. Her kom han til landet sönderpå, sejlede siden vesterpå, sejlede ind ad Bredefjord, og kom lykkelig til Dagverdnæs. Om høsten tog han sit ophold hos Snorre Gode på Helgefjeld, og blev siden kaldt Thorod Skatkøbende. Det var kort efter Thorbjörn Digres død. Samme vinter var Thorbjörn Digres enke Thuride, Snorre Godes søster, på Helgefjeld. Til hende bejlede Thorod; og da han

var rig, og Snorre fandt, han var en brav mand, og han så, at hans søster behøvede en værge, så syntes Snorre Gode, det var det bedste at give ham hende. Han lod deres bryllup stå om vinteren på Helgefjeld, men om våren efter[1]) overtog Thorod gården på Frodå, og blev en god og skellig bonde.

Men strax efter at Thuride var kommen til Frodå, begyndte Björn Asbjörnsen at vende sin gang did, og man snakkede om, at han bedårede hende. Thorod søgte at forhindre hans gang der, men forgæves.

Den gang boede Thorer Vidleg på Arnarhvol, og hans sönner, Ørn og Val, vare da voxne; de bebrejdede Thorod, at han tålte den skam Björn tilföjede ham, og tilbøde sig at være med Thorod, hvis han bedre vilde råde bod på Björns komme.

Nu kom Björn engang til Frodå, og sad og talte med Thuride; men Thorod plejede ellers at sidde inde, når Björn var der, nu var han ikke at se. Da advarede Thuride ham, at han skulde tage sig iagt, thi uden tvivl havde Thorod lagt sig i baghold, og vilde nok sørge for, at de ikke bleve lige mandstærke. Men Björn svarede med et vers hvor han ønskede at denne dag måtte blive den længste af alle dage. Endelig tog han sine våben, og vilde gå hjem. Men da han kom op ved Digermule[2]), sprang fem mænd op for ham; det var Thorod og hans to huskarle, samt Thorer Vidleggs sönner. De anfaldt Björn, men han værgede sig mandig, og dræbte begge Thorers sönner, som anfaldt ham hårdest. Derpå flyede Thorod med sine huskarle, efter at have fået et ringe sår. Björn gik sin vej til han kom hjem, og gik ind i stuen. Husfruen bad tjenestepigen at sørge for ham, men da hun kom ind i stuen med lys,

---

[1]) år 983. [2]) på vejen over Frodåheden.

så hun, at han var meget blodig. Hun sagde det til hans fader Asbrand, som nu erfarede det hele. Asbrand forbandt derpå hans sår, og han kom sig. Men Thorod søgte til Snorre Gode angående eftermål for drabet på Thorers sönner, og lod så sagen anlægge ved Thorsnæsting, hvor Eyrbyggerne ydede Bredvikingerne[1]) bistand. Enden derpå blev, at Asbrand gav håndslag for sin sön Björn, og udredte bøder for drabene, men Björn blev landflygtig på tre år, og drog udenlands samme sommer. Samme sommer fødte Thuride på Frodå et drengebarn, som blev kaldt Kjartan; han voxte op hjemme på Frodå, og blev tidlig stor og håbefuld.

Björn kom til Danmark, og drog derfra sönder til Jomsborg. Da var Palnatoke høvding over Jomsvikingerne. Björn gik i deres lag, og blev kaldet Kappe (Kæmpe). Han var i Jomsborg den gang da Styrbjörn den Stærke indtog den. Ligeledes for han til Sverig, da Jomsvikingerne hjalp Styrbjörn; og han var med i slaget på Fyresvoldene, hvor Styrbjörn faldt, og flyede til skoven med de andre Jomsvikinger. Og sålænge som Palnatoke levede, var Björn hos dem, og ansås for den tappreste og djærveste helt i al mandedåd[2]).

30. Om Thorolf Bøgifod og Ulfar.

Thorolf Bøgifod begyndte nu fast at ældes, og blev med alderen ond og opfarende og meget trættekær, og

---

[1]) således benævnes i sagaen Asbrand fra Bredvigens sönner og deres parti.

[2]) Her findes den sikkreste tidsbestemmelse for Styrbjörns tog til Venden, og slaget på Fyresvold. Kjartan, der fødtes samme sommer og Björn tog udenlands, var ved år 1000 fjorten eller femten år gammel. Björns udenlandsrejse falder altså på året 986. På et af de nærmest påfølgende år (988?) må man altså sætte Fyresvoldeslaget. G. V.

det stod heller ikke godt til imellem ham og hans sön Arnkel.

En dag red Thorolf ind til Ulfarsfjeld til bonden Ulfar, en god driftsmand, der havde det ord på sig, at hans hø lykkedes bedre, end andres, og var så kvægsæl, at hans kvæg aldrig omkom af sult eller stormvind. Da Thorolf kom til ham, spurgte han ham om gode råd med hensyn til hans husholdningsvæsen, og hvad der bares ham for angående sommeren, hvor tör den vilde blive? Ulfar svarede: »Jeg kan ikke give dig bedre råd, end jeg selv følger: jeg vil begynde med at lade slå græs i dag, og blive ved dermed i denne uge, thi jeg tror, den vil blive regnsom, men derefter mener jeg, at det vil blive godt vejr til at törre de næste fjorten dage«. Og det gik som han sagde. Thorolf tog hjem; han havde mange værkmænd, og lod nu også tage fat på engværket. Thorolf og Ulfar havde eng sammen oppe på bjerghalsen; de sloge først begge meget hø, siden törrede de og satte det i stak. En morgen tidlig stod Thorolf op; han ser ud, at vejret var tykt, og frygtede for, at hetörringen skulde slå fejl, og kaldte på sine trælle, at de skulde stå op og age hø sammen, og befalede dem at arbejde det bedste de kunde dagen igennem, »thi vejret,» sagde han, »synes mig ikke til at tro«. Trællene klædte sig på, og fore til høgöringen, men Thorolf ladede, og drev på dem, at det kunde gå rask fra hånden. Samme morgen tidlig så Ulfar ud efter vejret, og da han kom ind, spurgte værkmændene, hvorledes det var. »Sover kun I i fred!» sagde han, »vejret er godt og solen vil skinne i dag; I skulle i dag slå i hjemmemarken[1]), men næste dag ville vi føre vort hø ind, som vi have oppe på bjerghalsen«. Vejret blev som

[1]) en gødede hjemmemark kaldes tun, men høet tada.

han havde sagt, og henimod aften sendte han en mand op på bjerghalsen, for at se efter det hø han havde stående der. Thorolf lod høet køre hjem med tre oxer; og da de vare færdige med hans eget om eftermiddagen, befalede han dem at tage Ulfars med, og de gjorde så. Men da Ulfars sendemand så det, løb han tilbage, og sagde det til Ulfar, der strax for derop, og var meget forbittret, og spurgte Thorolf, hvorfor han ranede fra ham. Thorolf svarede, at han brød sig kun lidet om hvad den anden sagde, og skældte og smældte, så de vare nær røgne sammen. Ulfar så da ingen anden udvej end at gå sin vej, og for strax til Arnkel, og sagde ham sin skade, og bad ham tage sig deraf, da det ellers vilde gå galt. Arnkel lovede, at han vilde bede sin fader at erstatte høet, men erklærede tillige, at han befrygtede, det vilde lidet hjælpe. Da nu Arnkel bad sin fader om at erstatte Ulfar høet, svarede Thorolf, at den træl var rig nok, og da Arnkel bad ham göre det for hans skyld, så blev det endnu værre. De skiltes da ad. Da Arnkel nu traf Ulfar, sagde han ham, hvorledes Thorolf havde svaret; og da Ulfar lod sig mærke med, at Arnkel nok ikke havde taget sig ret af sagen, da han ellers måtte kunne have bevæget sin fader, så gav Arnkel ham penge for høet, så meget som han vilde have. Næste gang han traf sin fader, krævede han høets værdi af ham, men denne svarede ligeså ilde, som för, og de skiltes ad i vrede. Men om høsten efter lod Arnkel tolv af sin faders øxne drive hjem fra fjældet[1]) til sit, og slagtede dem til sin husholdning; og da Thorolf blev vred derover, og vilde have erstatning, svarede sönnen, at det måtte gå op mod Ulfars hø. Da blev Thorolf

[1]) hvor de græssede om sommeren.

endnu mere forbittret, og sagde, at det kunde han takke Ulfar for, men han skulde også nok få det at finde.

31. Arnkel beskermer Ulfar.

Om julen havde Thorolf et stort drikkelag, og beværtede sine trælle overflødig; men da de vare blevne drukne, eggede han dem til at fare ind til Ulfarsfjeld, og brænde Ulfar inde, hvorimod han lovede dem deres frihed. Trællene lovede at udføre det for deres friheds skyld, når han vilde stå ved sit ord. Derpå droge de afsted, sex i tallet, ind til Ulfarsfjeld, toge en vedkast og trak vedet hen til gården, og satte ild derpå. På samme tid sade Arnkels og drak på Bolstad, og da de vilde gå til sengs, så de ild på Ulfarsfjeld, droge strax derhen, og grebe trællene, men slukte ilden; der var kun lidet brændt af husene. Om morgenen efter lod Arnkel trællene føre ud til Vadelshøfde, og der bleve de alle hængte. Derefter håndsolgte Ulfar Arnkel alt sit gods, så at denne blev Ulfars værnsmand, skönt Thorbrands sönner optoge det meget ilde, thi de anså sig selv berettigede til alt gods efter Ulfar, eftersom han var deres frigivne. Thorolf blev meget vred på Arnkel, fordi trællene vare dræbte, og vilde have bøder for dem, men Arnkel nægtede rent ud at ville give en penning for dem, så Thorolf blev endnu vredere. En dag red han ud til Helgefjeld til Snorre Gode; denne bad ham blive, men Thorolf svarede, at han trængte ikke til hans mad, men var kommen, for at han kunde hjælpe ham tilrette; »thi du er herredshøvding«, sagde han, »og det er din pligt at hjælpe dem tilrette, som lide uret«. »Hvem har da fornærmet dig, bonde«? sagde Snorre. »Min sön Arnkel«, svarede Thorolf. »Det kan du ikke klage over«, sagde Snorre, »snarere burde du föje dig efter ham, thi han er bedre mand, end du«. »Nej,«

svarede Thorolf, »han tilföjer mig nu den ene fornærmelse efter den anden. Jeg giver dig mit venskab, Snorre, når du vil overtage eftermålet for mine trælle, som Arnkel har ladet dræbe, og jeg vil ingen fordring göre på bøderne«. Snorre svarede: »Jeg vil ikke gå i dele mellem dig og din sön«. Thorolf vedblev: »Du er ingen ven af Arnkel, men måske du anser mig for vel påholden, velan da, jeg ved, at du gerne vil eje Kråkenæs og skoven der, som er en stor kostbarhed her i egnen; alt dette vil jeg håndsælge dig, når du vil tage eftermålet for mine trælle, således at du selv kan have ære deraf, og de, som have vanæret mig, kunne fortryde deres gerning, og jeg vil ingen skånsel have vist imod nogen af dem, enten han er mig nærmere eller fjernere beslægtet«. Snorre fandt, at han trængte meget til skoven, og han lod sig jorden håndsælge, og overtog eftermålet. Thorolf red hjem, og var vel tilfreds, men andre syntes ikke så vel derom. Om foråret lod Snorre sag anlægge til Thorsnæsting imod Arnkel for trælledrabet. Begge parter kom mandstærke til tinget, og Snorre forfulgte sagen. Da den kom til doms, krævede Arnkel bjærgvidner på, at trællene vare grebne med tændt ild og i ildspåsættelse. Herimod indvendte Snorre, at de rigtig nok vare uhellige på ildgerningsstedet, men da de andre havde ført dem bort derfra og ud til Vadelshøfde, og havde der dræbt dem, så vare de ikke der uhellige. Og derved tilintetgjorde han Arnkels bjærgvidner. Derefter gav man sig til at mægle dem imellem, og der blev sluttet forlig således, at brødrene Styr og Vermund skulde dømme dem imellem. De dømte tolv øre for hver af trællene, og pengene skulde udredes strax på tinget. Da dette var sket, gav Snorre Thorolf pungen; han tog den og sagde: »Det tænkte jeg ikke, da jeg gav dig min jord, at du vilde behandle min sag

så dårlig, og jeg er vis på, at Arnkel vilde ikke have nægtet mig slige bøder for mine trælle, hvis jeg havde voldgivet ham sagen«. »Det må jeg sige,« svarede Snorre, »at du er kommen skamløs ud af dette, men jeg vil ikke sætte min ære på spil mod din ondskab og uretfærdighed«. Thorolf svarede: »Jeg håber også, at jeg ikke mere skal søge hjælp hos dig i mine sager, skönt det aldrig vil mangle på trætter mellem eder herredsmænd«. Derpå forlod man tinget. Hverken Arnkel eller Snorre vare fornöjede med udfaldet, men Thorolf mindst, som billigt var.

32. Om Ulfars død.

Nu hændtes det, at Ørlyg på Ørlygstad blev syg, og da han blev hårdt angreben, plejede hans broder Ulfar ham; han døde. Men strax efter hans død tog Arnkel til Ørlygstad, og han tilligemed Ulfar bemægtigede sig alt det gods, der var. Men da Thorbrands sönner spurgte Ørlygs død, toge de til Ørlygstad og gjorde fordring på godset. De påstode nemlig, at det var deres ejendom alt hvad deres frigivne havde besiddet, men Ulfar påstod sin ret til at tage arv efter sin broder. De spurgte så Arnkel, hvad del han vilde tage deri? han svarede, at Ulfar skulde blive uranet for hver mand, sålænge deres fællig varede, og han måtte råde. Thorbrands sönner droge da bort, og fore det første ud til Helgefjeld til Snorre Gode, hvem de underrettede om sammenhængen, og bade om hjælp. Men Snorre Gode svarede, at han for denne sag ikke vilde give sig i trætte med Arnkel, da de strax fra begyndelsen af havde båret sig så akavet ad, at Arnkel havde først fået godset i besiddelse. Thorbrands sönner sagde, at når han ikke bekymrede sig om sligt, så vilde han heller ikke varetage vigtigere ting.

Om høsten havde Arnkel et stort høstgilde, men han plejede til alle gilder at indbyde sin ven Ulfar, og at give ham gaver ved afskeden. Den dag, da man skulde tage fra gildet på Bolstad, red Thorolf Bøgifod hen til sin ven Spågils i Thorsådal, og bad ham ride med hen på Ulfarsfjeld; Thorolfs træl var med. Da de kom ind på bjerghalsen, sagde Thorolf: »Der farer Ulfar fra gildet, og han har vist sömmelige gaver med sig;« hvorpå han tilskyndede Spågils til at lure på ham ved Ulfarsfjeld, og dræbe ham, hvorfor han lovede ham tre mark sølv, og forpligtede sig til at betale bøderne for drabet. Han underrettede ham tillige om, hvorledes han skulde tage de kostbarheder fra den dræbte, som han havde fået af Arnkel, så løbe langs ud med fjeldet til Kråkenæs, og, hvis nogen kom efter ham, skjule sig i skoven. Endelig skulde han begive sig til Thorolf, der så vilde sørge for, at ingen skulde göre ham noget. Og eftersom Spågils var en meget fattig mand, der sad med mange börn, så lod han sig bedåre ved disse arge løfter. Han gik hen til tungærdet på Ulfarsfjeld, så Ulfar komme med et skjold og sværd, som Arnkel havde givet ham, og da de traf på hinanden, bad Spågils om at se sværdet, roste Ulfars gævhed, at høvdingerne agtede ham så gode gaver værd, men da Ulfar gav ham sværdet og skjoldet, gennemborede Spågils ham med sværdet. Derpå løb han ud til Kråkenæs. Arnkel var ude, og så en mand løbe med et skjold, som ham syntes han skulde kende; det faldt ham da ind, at Ulfar ikke godvillig havde skilt sig ved det, og han kaldte på nogle mænd, at de skulde sætte efter manden; »og da det er min faders råd, som her ere gåede i opfyldelse«, sagde han, »så denne mand er bleven Ulfars banemand, så skulle I strax dræbe ham, hvor I træffe ham, og ikke lade ham komme for mine öjne«. Derpå gik Arnkel op til Ulfars-

fjeld, og de fandt Ulfar død. Thorolf Bøgifod, der så Spågils løbe ud ad Ulfarsfjeld med skjoldet, og ligeledes kunde slutte sig til, hvorledes det var gået med ham og Ulfar, befalede trællen der ledsagede ham, at fare hen til Kårstad til Thorbrands sönner, og vare dem ad, at Ulfar var dræbt, hvorfor de skulde tage hen til Ulfarsfjeld og ikke, som forrige gang, lade den frigivnes arv rane fra sig. Derpå red Thorolf hjem, og var vel fornöjet med sin dåd. Men de, der vare løbne efter Spågils, grebe ham ved en klev ved stranden, lode ham bekende sandheden, toge ham så af dage, og begrove ham ved kleven, men bragte Arnkel kostbarhederne. Da Thorbrands sönner fik Thorolfs budskab, droge de til Ulfarsfjeld, men der var allerede Arnkel kommen med mange andre mænd. De gjorde nu fordring på Ulfars gods, men Arnkel fremledte de vidner, der havde været tilstede ved Ulfars håndsalg til ham, og påstod, at det skulde stå ved magt, da det ikke lovlig var hævet, og bad dem derfor at lade deres fordring fare, thi han vilde håndhæve sig i godset som i sin fædrenearv. Thorbrands sönner så da ingen anden udvej end at trække sig tilbage, og tyede atter til Snorre Gode. Denne sagde, at det var nu gået som forrige gang, at de havde ladet Arnkel komme sig i forkøbet; de kunde nu skyde en hvid pind efter løsøret, som Arnkel allerede havde taget i besiddelse, men til jorden vare de lige nær, og det kom da an på, hvo der vare de stærkeste; han frygtede imidlertid for, at Arnkel, der tilegnede sig hver mands del der i herredet, også i dette skifte, som i andre, vilde overmande dem. Thorleif Kimbe svarede: »Du har ret, Snorre! og vi kunne ikke vente, at du skal håndhæve vor ret imod Arnkel, da du i alle handeler, som I have sammen, giver efter for ham«. Thorbrands sönner toge derpå hjem, misfornöjede med deres skæbne.

33. Om Thorolf Bøgifods død.

Snorre Gode lod nu hugge i Kråkenæsskoven, og det meget. Thorolf Bøgifod, som mente, at skoven blev ødelagt, red ud til Helgefjeld, og bad Snorre, at lade ham få skoven igen, thi han havde lånt ham den, men ikke givet ham den. Men Snorre svarede, at det vilde komme på det rene, når man hørte deres vidnesbyrd, som havde været tilstede ved håndsalget, og når skoven ikke således blev frakendt ham, så vilde han ikke lade den fare. Thorolf begav sig da bort, meget ilde tilmode, og red ind til Bolstad til sin sön Arnkel. Denne tog vel imod sin fader, og spurgte efter hans ærende. »Det er mit ærende hid«, sagde Thorolf, »at jeg finder den kiv, der er imellem os, meget ulykkelig, og ønsker, at vi skulle lade den fare og leve som gode frænder; dette forhold er unaturligt, men når vi forene os, ville vi blive anseelige her i herredet, du ved din manddom, jeg ved min klogskab«. Da Arnkel yttrede, hvor kært det vilde være ham, at de sluttede sig nöjere sammen, vedblev Thorolf: »Lad det nu være begyndelsen til vort forlig og venskab, at vi kræve Kråkenæsskoven tilbage af Snorre Gode; det tykkes mig hårdt, at han skal have vor ejendom; men han vil nu ikke lade mig få skoven, og siger, at jeg har givet ham den, men det er lögn«. Arnkel svarede: »Det var ikke af venskab mod mig du lod Snorre få skoven; jeg ved, at han har ikke ret hjemmel til den, men jeg vil ikke, at du til lön for din ondskab skal have glæde af vor trætte«. »Jeg tænker«, sagde Thorolf, »det er snarere din egen fejghed, der bevæger dig dertil, end fordi du frygter, at jeg skal have glæde af eders trætte«. »Tænk derom, som du vil«, sagde Arnkel, »men under disse omstændigheder vil jeg ikke give mig i kiv med Snorre om skoven«. Dermed skiltes

de ad. Thorolf tog hjem, var meget misfornöjet, og tyktes nu ikke at kunne få sin krig frem.

Thorolf kom hjem om aftenen, talte ikke med nogen, satte sig i sit höjsæde, spiste ikke til aften, og blev siddende, da de andre gik til sengs. Om morgenen, da de stode op, sad han der endnu, og var død. Da sendte husfruen bud til Arnkel, for at mælde ham hans faders død. Arnkel red op til Hvam med nogle af sine hjemmemænd, og da de kom til Hvam, fik han vished, at hans fader var død, og sad i höjsædet; men alle folk vare forskrækkede, thi dem alle forekom hans død uhyggelig. Arnkel gik da ind i stuen, langs med bænkene bagfra mod Thorolf, og bad alle vogte sig for at komme ham nær forfra, sålænge lighjælp endnu ej var ham ydet[1]). Arnkel greb da Thorolf i skuldrene, og måtte bruge alle sine kræfter, förend han fik ham ned af sædet, hvorpå han svøbte et klæde om hans hoved, og redte om liget, som skik var. Derefter lod han bryde hul på væggen bag ved ham, fik ham der ud, lod ham lægge på en slæde med forspændte øxne, og age op i Thorsådal. Det var ikke uden besvær, at de fik ham derhen, hvor han skulde være, og der lagde de ham i en fast dys. Derpå red Arnkel hjem til Hvam, og tog alt sin faders gods i besiddelse. Han blev der i tre dage, uden at der forefaldt noget videre mærkeligt, og vendte så hjem.

34. Thorolf Bøgifod går igen.

Efter Thorolf Bøgifods død fandt mange det ilde at være ude efter solens nedgang, og mod enden af sommeren bemærkede man, at Thorolf var påfærde; da kunde man aldrig være udenfor husene i fred, når solen var gået ned, hvortil kom, at de øxne, han var trukken med,

---

[1]) el. medens hans öjne, mund og næse endnu ikke vare tillukkede.

bleve troldredne, og alt det kvæg, som kom nær til hans dys, blev galent og raste sig ihjel. Ofte kom fårehyrden i Hvam hjem, forjaget af Thorolf, og om høsten hændte det sig, at hverken fårehyrden eller kvæget kom hjem, og da man om morgenen tog ud, for at lede efter dem, fandtes hyrden død kort fra Thorolfs dys; han var kulsort over hele legemet, og hvert ben i ham knust. Han blev dyset hos Thorolf, men alt kvæget, som havde været i dalen, fandtes enten dødt eller forvildede sig i fjeldene, og fandtes aldrig; og når fugle satte sig på Thorolfs dys, faldt de døde ned. Dette vakte en sådan forstyrrelse, at ingen vovede at lade kvæget græsse oppe i dalen; ofte hørte man om natten udenfor på Hvam stærke døn, ja selv i huset tumlede det, og da vinteren kom, viste Thorolf sig ofte hjemme på gården, og hjemsøgte især husfruen; mange havde mén deraf, men hun var nær ved at gå fra sin forstand. Hun døde da også tilsidst deraf, og blev ført op i Thorsådal. og dyset hos Thorolf. Derpå flygtede alle folk bort fra gården; og nu begyndte Thorolf at gå vide om dalen, så han ødede næsten alle gårde der omkring. Og denne hans gengang afstedkom en stor forstyrrelse, da han dødede nogle, andre flygtede, men alle de, som opgave ånden, bleve siden sete i færd med ham. Alle klagede over denne ulykke, og de mente, at Arnkel burde råde bod derpå. Arnkel bød alle dem til sig, som fandt det vildere[1]) der, end andensteds. Thi hvor Arnkel var stædt, mærkedes der aldrig noget mén af Thorolf og hans følge. Alle vare så rædde for denne Thorolfs gengang, at ingen turde om vinteren tage igennem egnen, skönt de havde vigtige ærender.

Da nu vinteren led og våren kom med mild luft, og

---

[1]) bedre.

frosten gik af jorden, sendte Arnkel et bud ind til Karstad til Thorbrands sönner, og bad dem tage med ham, for at føre Thorolf bort fra Thorsådal, og søge ham et andet lejested. Det var hver mands pligt efter loven at føre død mand til graven, når de æskedes dertil; Thorbrands sönner mente dog, at det kom ikke dem ved, at hjælpe Arnkel eller hans mænd af deres nød, men den gamle Thorbrand forestillede dem, at det var deres lovlige pligt, og heller ikke var det sömmeligt at afslå det. Thorod lovede da at møde Arnkel på Ulfarsfjeld. Nu gjorde Arnkel sig færdig; de vare tolv mand, og havde trækøxne og graveredskaber med sig; de toge først til Ulfarsfjeld, hvor de traf Thorod Thorbrandsen med to andre mænd. De fore nu op over halsen, og kom til Thorsådal til Thorolfs dys. Han så nu meget fæl ud; de toge ham op af graven, lagde ham på en slæde, spændte to stærke øxne for, og droge ham op til Ulfarsfjeldshals; der vare øxnene trætte, så man måtte tage nogle andre, der droge ham op på halsen; Arnkel agtede at føre ham ind på Vadelshøfde, for at jorde ham der. Men da de kom ind på kanten af bjerghalsen, bleve øxnene gale, reve sig løse, løb frem ad bjerghalsen, og stævnede ud mod søen, og styrtede begge om og døde. Thorolf var da så tung, at de ikke kunde få ham videre, hvorfor de førte ham til en liden høfde, som var tæt ved dem, og jordede ham der. Det sted kaldes siden Bøgifodshøfde. Derpå lod Arnkel et gærde opføre tværs over høfden ovenfor dyssen, så höjt, at ingen kunde komme derover uden flyvende fugl. Man ser endnu mærke deraf. Der lå Thorolf rolig al den stund Arnkel levede.

35. Om Snorre Godes dele med Arnkel.

Snorre Gode lod Kråkenæsskoven hugge, og brød sig ikke om Thorolf Bøgifods klagemål. Men det mær-

kedes nok på Arnkel, at han mente, at Snorre ikke havde lovhjemmel på skoven, thi ham tyktes, at Thorolf havde begået arvesvig ved at give ham den. En sommer sendte Snorre Gode sine trælle til arbejde i skoven, og de hug en del tømmer, stablede det op, og toge hjem. Da tømmeret törkedes, gik ordet, at Arnkel vilde tage det, men der blev dog ikke noget af; derimod bad han sin fårehyrde at passe på, og at vare ham ad, når Snorre vilde føre tømmeret hjem. Da nu vedet var tört, sendte Snorre tre af sine trælle efter det, og lod sin følgemand Hauk tage med dem, for at stå dem bi. De bandt tømmeret på tolv heste, og begave sig på hjemvejen. Men fårehyrden underrettede Arnkel derom, som da tog sine våben, og satte efter dem. Da han kom efter dem, sprang Hauk af hesten, og kastede sit spyd efter Arnkel, men det kom i skjoldet, og sårede ham ikke. Men Arnkel sprang ligeledes af, og fældede Hauk med sit spyd ved Hauksā. Da trællene så Hauks fald, toge de flugten hjemad, og da Arnkel havde forfulgt dem et stykke, vendte han om, drev de med ved belæssede heste med sig, tog vedet af dem, slog dem løse, fæstede rebene på dem, og drev dem ud ad fjeldet, og de søgte hjem til Helgefjeld. Denne tidende spurgtes, men alting blev roligt vinteren over. Men om våren anlagde Snorre sag til Thorsnæsting for Hauks drab, og Arnkel erklærede ham uhellig, fordi han havde gjort det første anfald. Sagen blev dreven med megen iver, men Hauk blev erklæret uhellig, og sagen gik Snorre imod. Dette gav anledning til megen fjendlig omtale sommeren over.

36: Snorre råder Arnkel bane.

Der var en mand, ved navn Thorleif, fra Østfjordene, som var lovfældet for voldtægt; han kom om høsten til Helgefjeld, og bad Snorre Gode om ophold i hans hus,

men Snorre afslog det, og de talede meget sammen, förend han tog bort. Derefter tog Thorleif til Bolstad, hvor han kom om kvelden, og var der natten over. Tidlig om morgenen stod Arnkel op, og naglede sin udedör. Thorleif stod op, gik hen til Arnkel, og bad ham om ophold der. Han svarede undvigende, og spurgte, om han havde været hos Snorre Gode? »Det har jeg rigtig nok«, sagde Thorleif, »men han vilde ikke tage imod mig, og heller ikke skötter jeg meget om at være i den mands følge, der lader sig kue af hver mand, han har med at göre.» »Ieg tænker heller ikke,« sagde Arnkel, »at Snorre vinder ved købet, hvis han giver dig mad for dit følgeskab.« Thorleif blev nu ved at trænge på, at han gerne vilde være hos en mand som Arnkel, men denne vægrede sig, da han ikke plejede at tage mand fra fremmed herred i sit hus. Medens de således taledes ved en stund, den ene påtrængende, den anden undvigende, borede Arnkel på dörrevlerne, og lagde imidlertid sin tælgeøxe på jorden; Thorleif greb den, svang den over sit hoved, og vilde sætte den i hovedet på Arnkel; men da denne hørte hvinet, sprang han op, løftede Thorleif op på sit bryst, og nu kendtes hans styrke, thi han kastede Thorleif til jorden, så han næsten dånede, men øxen røg ham ud af hånden, og Arnkel fik den fat, og satte Thorleif den i hovedet, og gav ham banesår. Ordet gik, at Snorre Gode havde sendt denne mand, for at dræbe Arnkel. Men Snorre tog sig ikke denne sag nær, og lod folk snakke hvad de vilde, og således gik det halvår uden videre forefald.

37. Om Arnkels død.

Næste høst ved vinternætters tid havde Snorre Gode et stort høstgilde, hvortil han havde indbudet sine venner. Der holdtes øldrikke, og blev drukket fast, og herskede

megen munterhed af øllet. Der blev også talt om mandligning, og hvo der var den gæveste mand der i egnen, eller den största høvding; og derom kunde de ikke blive enige. De fleste holdt Snorre Gode for den gæveste mand, men andre holdt Arnkel derfor, og atter andre Styr. Da de nu talede derom, sagde Thorleif Kimbe: »Hvad er det værd at trættes om sligt, som hver kan se for sine öjne?« »Hvad vil du sige med det, Thorleif!« sagde de andre, »at du holder den sag for så ligefrem.« »Uden betænkning er Arnkel den största,« sagde han. »Af hvad grund da?« sagde de andre. »Fordi det er den rene sandhed,« svarede Thorleif; »Snorre Gode og Styr ere for deres svogerskabs skyld at regne for én mand, men ingen af Arnkels hjemmemænd ligge uden bøder ved hans gård, af dem, Snorre har dræbt, således som Snorres følgemand Hauk ligger her ved hans gård, hvem Arnkel har dræbt.« Dette, fandt man, var dristig talt og dog sandt, således som sagerne nu stode, og dermed endtes samtalen. Da man nu tog bort fra gildet, valgte Snorre gaver til sine venner, fulgte Thorbrands sönner ned til skibet, og ved skilsmissen gik han hen til Thorleif Kimbe, og sagde: »Her er en øxe, Thorleif, som jeg vil give dig, den har et langt skaft, men vil dog ikke kunne nå Arnkels hoved, når han gör hø på Ørlygstad, hvis du skal kaste den hjemmefra Alftefjord«. Thorleif tog mod øxen, og sagde: »Tro ikke, at jeg skal dvæle med at svinge øxen imod ham, når du vil hævne din følgemand Hauk«. »Det tör jeg vente af eder, Thorbrands sönner«, sagde Snorre, »at I ville passe på, når der gives lejlighed til at angribe ham; og da må I dadle mig med rette, hvis jeg ikke møder eder, når I vare mig ad, at det er tid«. De skiltes således ad, begge lige villige til at tage Arnkel af live; Thorbrands sönner skulde udspejde lejligheden.

Tidlig på vinteren kom der stærk frost, og alle fjorde lagde til. Freysten Bove vogtede får i Alftefjord; han skulde passe på, når der gaves lejlighed til at anfalde Arnkel. Arnkel var en driftig mand, og lod sine trælle arbejde fra morgen til aften; han drev jorderne både på Ulfarsfjeld og Ørlygstad, thi der var ingen at få til at bo der af frygt for Thorbrands sönner; men om vinteren plejede Arnkel at føre høet fra Ørlygstad om natten, når det var måneskin, thi trællene havde andet at göre hjemme om dagen, og han brød sig ikke noget om, at Thorbrands sönner lagde mærke dertil. En nat för jul stod han op, vakte sine tre trælle, af hvilke den ene hed Ofeig, og tog dem med ind til Ørlygstad; de havde fire øxne og to slæder med. Thorbrands sönner bemærkede deres færd, og Freysten Bove tog strax om natten over isen til Helgefjeld, og kom derhen noget efter at folk vare gåede i seng. Han vakte Snorre Gode. Denne spurgte hvad han vilde? »Nu er den gamle örn flöjen til ådslet på Ørlygstad«, sagde Freysten. Snorre stod op, lod sine mænd klæde sig på, og de droge ni bevæbnede over isen til Alftefjord, hvor Thorbrands sönner, sex mand stærke, mødte dem inderst i fjorden. De droge nu afsted til Ørlygstad. Her var en af trællene taget hjem med hølæsset; de andre så, at der kom bevæbnede op fra søen, og Ofeig mente, at det var bedst at tage hjem. Arnkel svarede: »Jeg kender godt råd, her kan hver af os göre det som han synes bedst om. I skulle løbe hjem og vække mine følgemænd. De ville da snart komme mig til hjælp, men her er et godt forsvarssted i gærdet, jeg vil værge mig her, hvis dette ere fjender; det huger mig bedre end at løbe. De ville ikke snart få bugt med mig, da jeg snart vil få undsætning, hvis I blot røgter eders ærende brav«. Arnkel havde neppe udtalt för trællene gave sig til at løbe. Trællen

Ofeig kom hurtigst afsted, men blev så ræd, at han nær var bleven gal og rendte til fjælds og styrtede ned i en fos og satte der livet til. Den ene træl løb hen til gården; men da han kom hen til laden traf han der en af sine kammerater, der slæbte høet ind. Denne råbte den løbende træl an, og bad ham at tage fat og hjælpe sig. Trællen kunde nok lide den slags arbejde og tog strax fat.

Nu er at fortælle om Arnkel Gode; da han kunde skelne Snorre Gode greb han meden af sin slæde og tog den med sig op i gærdet. Gærdet var höjt fra ydersiden, men indvendig fyldt op; der var et godt forsvarssted. En stak hø var i gærdet. Da Snorre og hans mænd kom til gærdet, gjorde de strax et angreb, uden at det fortælles at de vexlede ord. De anfaldt mest med spydstik, som Arnkel afvendte med slædemeden, så at mange af der spydskafter gik itu uden at Arnkel blev såret. Da de nu havde opbrugt deres skudvåben gjorde Thorleif Kimbe et tilløb imod gærdet med draget sværd. Arnkel slog til ham med slædemeden, men Thorleif undveg hugget ved at lade sig falde baglænds ud af gærdet. Meden stødte imod den frosne kant af gærdet, sprang itu, så at den ene del røg ud af gærdet. Arnkel havde lænet sit sværd og skjold op til høstakken. Han greb da sine våben og værgede sig, men var nu mere udsat for sår. Fjenderne trængte nu ind i gærdet, men Arnkel sprang op på høstakken og værgede sig der en stund, men blev tilsidst overmandet og dræbt. De dækkede liget til med hø der i gærdet. Derpå drog Snorre hjem til Helgefjeld. Skalden Thormod Trefilsen mindes Arnkels død i sit digt om Snorre Gode.

Nu er at fortælle om Arnkels trælle, da de vare færdige med at bringe høet ind, gik de ind i husene og trak deres skindklæder af. Da vågnede Arnkels følge-

mænd og spurgte hvor Arnkel var. Da vågnede trællen ligesom op af sövne, og sagde: »Det er jo sandt», sagde han, »han strider nok endnu inde på Ørlygstad med Snorre Gode«. Da sprang mændene op, klædte sig på, og skyndte sig til Ørlygstad, men fandt Arnkel død. Alle beklagede hans død, thi af alle hedninge i den gamle tid var han i hver henseende den störste mand, forstandig, dannis, höjhjertet og særdeles djærv, oprigtig, sagtmodig i sind; han gik også af med sejeren i alle sager, hvem han end havde med at göre, og det, hvilket nu viste sig, tildrog ham avindsmænd. Arnkel blev höjlagt i en meget stor höj ved søen ude ved Vadelshøfde.

38. Om loven for eftermål.

Efter Arnkels drab vare der kun kvinder til arv og eftermål; derfor blev drabssagen ikke forfulgt med den kraft, som man kunde vente efter en så gæv mand. Der blev sluttet forlig på tinget, og ingen anden straf bestemt, end at Thorleif Kimbe, som man tilkendte Arnkels banesår, skulde være landflygtig i tre år. Men da dette eftermål ikke var sömmeligt, som det burde at være efter en sådan høvding, så gave landets regeringsmænd den lov, at herefter måtte ingen kvinde have eftermål i drabsag, heller ikke karlmand[1]) under sexten år, og det har siden bestandig været overholdt[2]).

---

[1]) mandsperson.

[2]) denne vigtige lov blev altså givet året 994. Eftermålsret for kvinders vedkommende blev ophævet, for mandspersoner flyttet fra det 12te til det 16de år. I andre mindre vigtige sager, f. ex. at føre en arvesag for retten, vedblev dog 12 års alderen som för at give fuld myndighed. I Grågåsen er den ved nogle sager bundet ved 16 år, ved andre ved 12 år.

G. V.

39. Om Thorleif Kimbes udenlandsrejse.

Thorleif Kimbe fik sig fart om sommeren med nogle købmænd, som toge ud fra Strömfjord[1]), og holdt til med skibsstyrerne. Den gang var det skik hos købmændene, ingen madsvende at have, men de, som spiste sammen måtte selv kaste lod om, hvem der skulde forestå køkkenet. Alle skibsfolkene havde også drik sammen; der skulde nemlig stå et kar ved masten, hvori drikken var, og anden drik havde man i legler, hvorfra den fyldtes i karret, når det var tomt. Da de nu næsten vare færdige til at sejle, kom der en mand hen på pladsen ved boden; det var en höj mand, med en byrde på ryggen, og han forekom dem noget underlig. Han spurgte efter skibsstyreren, og de viste ham hen til hans bod; han lagde sin pakke hen ved boddören, gik så ind i boden, og spurgte skibsstyreren, om han vilde tage ham med over havet. De spurgte ham om hans navn; han hed Arnbjörn, var en sön af Asbrand fra Kam, og og sagde, at han vilde fare udenlands, for at opsøge sin broder Björn, der for nogle år siden var rejst bort, og fra hvem han ikke havde spurgt noget, siden han drog til Danmark. Østmændene sagde, at bunken var nu allerede bunden, og de havde ikke lyst til at løse den; men han forestillede, at han havde ikke mere töj med sig, end der kunde ligge på bunken[2]). Da dem nu tyktes, at det var ham vigtigt at rejse, så toge de ham med. Han spiste alene, og havde sin plads foran ved stavnen. I hans pakke havde han tre hundrede alen vadmel, tolv vareskind og hans rejsekost. Han var hjælpsom og munter, så købmændene kunde godt lide ham.

---

[1]) en havn og gammel handelsplads i Snefjeldnæssyssel kort vestenfor gården Mykleholt.

[2]) lasten midt i skibet.

De kom lykkelig over til Hördeland, og lavede deres mad på et udskær, hvor de havde landet. Thorleif Kimbe traf lodden at forestå køkkenet, og han skulde lave grød. Arnbjörn var på land, og lavede ligeledes grød til sig selv, og dertil havde han taget Thorleifs kedel. Denne gik på land, og bad Arnbjörn om sin kedel, men han var endnu ikke færdig, og rørte ivrig op i kedelen; men Thorleif stod ved siden af ham. Da råbte Østmændene fra skibet af, at Thorleif skulde skynde sig at bakke op, sagde at han var en rigtig Islænder så magelig[1]) han var. Da blev Thorleif hidsig, tog kedelen, kastede Arnbjörns grød ud, og gik sin vej. Men Arnbjörn havde skeen i hånden, og slog med den til Thorleif, og traf ham på halsen. Slaget var ubetydeligt, men da grøden var kogende hed, så brændte den Thorleif på halsen. Han sagde: »Nordmændene skulle ikke have det at le af, da vi ere her to Islændere, at de må skille os landsmænd ad som hunde, men når vi ere igen på Island, skal jeg nok huske dig det«. Arnbjörn svarede ikke. Nogle dage efter fik de bör ind til landet, og satte skibet op. Thorleif blev der, men Arnbjörn fik skibslejlighed med nogle lastfarere til Vigen, og tog derfra til Danmark, for at opsøge sin broder.

40. Om Björn Bredvikingekappe.

Thorleif Kimbe var to vintre[2]) i Norge, og tog så tilbage til Island med de samme købmænd, som han var taget ud med. De sejlede til Bredefjord og kom til Dagverdnæs, og han tog om høsten hjem til Alftefjord, og gjorde sig til, som han plejede. Den samme sommer

---

[1]) ell. sendrægtig, phlegmatisk, et stående stikord, som de mere hidsige Normænd brugte om deres islandske frænder.

[2]) 994—996. G. V.

landede brødrene Björn og Arnbjörn i Hraunhavn[1]). Björn blev derefter kaldt Bredvikingekappe (Bredvikingernes kæmpe). Arnbjörn, der havde ført en god skilling ud med sig, købte sig strax jord på Bakke i Hraunhavn. Han førte ingen pragt, og var i det hele tilbageholden, men ellers den gildeste mand, man vilde se. Hans broder Björn derimod opførte sig prægtig, da han kom hjem, og holdt sig vel, thi han havde dannet sig efter fremmede høvdingers sæder; han var meget smukkere end Arnbjörn, forresten ligeså gild og langt tapprere. Om sommeren, da de vare nykomne, blev der holdt et talrigt mandemøde nordenfor Frodåheden ved mundingen af Frodå. Købmændene rede alle did i farvede klæder, og forefandt en stor mængde. Husfruen Thuride fra Frodå var der også, og hende gav Björn sig i tale med, uden at det vakte særdeles opmærksomhed, thi man fandt det rimeligt, at de havde meget at tale om, efterat de i så lang tid ikke havde set hinanden. Det kom til blodig strid om dagen, og en af Nordmændene blev dødelig såret; han blev båren hen under en busk, der stod på øren, og der løb så meget blod af såret, at det dannede ligesom et blodkær i busken. Drengen Kjartan fra Frodå, Thurides sön, var der også; han havde en lille øxe i hånden, og løb hen til busken, og dyppede den i blodet.

Da nu de, der boede sönden for heden[2]), rede hjem, spurgte Thord Blig Björn, hvorledes det var gået ham med hans samtale med Thuride. »Godt«, sagde han. Derpå spurgte Thord, om han havde lagt mærke til drengen Kjartan, hans og Thorodds eller alle deres sön, og hvad han syntes om ham? »Ja vist så jeg ham«, sagde

---

[1]) en havn og handelsplads tæt ved det nuværende Bude (Budested).
[2]) ell. Bredvikingerne.

Björn i et vers, »løbe til blodkilden, og næppe kender han sin egen fader«. De talede nu mere derom, og Björn slog tydelig nok på i et vers, at drengen lignede ham; men Thord rådte ham til, nu at vende sin hu fra Thuride. »Det vilde være det klogeste«, sagde Björn, »men det har jeg ikke i sinde, skönt jeg her får med en stærkere mand at göre, hendes broder Snorre«. »Se dig da vel for!« sagde Thord, og dermed endte de deres samtale.

Björn drog nu hjem til Kam, og overtog husets bestyrelse, thi hans fader var dengang død. Om vinteren begyndte han igen sin færd over heden, for at besøge Thuride; og hvor ilde det end tyktes Thorod, så vidste han dog ikke, hvorledes han skulde råde bod derpå; thi han vidste, hvor slet det var gået ham forrige gang, og nu var Björn en anderledes stærk mand end för. Han købte derfor Thorgrim Galdrekinn til at opvække uvejr for Björn, når han tog over heden. Det hændte sig også en dag, da Björn for til Frodå, og om aftenen vilde tage hjem, og var kommen noget silde på færden, at vejret blev tykt, og det regnede noget; men da han kom op på heden blev det koldt og snefog, og så mörkt, at han ikke kunde se vejen for sig; så kom der stormvejr med så stærk regn, at han næppe kunde komme frem, og de våde klæder frøs på kroppen af ham; derhos for han vild, og vidste ikke selv hvor han var. Endelig fandt han en hule, hvor han søgte ly, men det var et koldt leje; her forkortede han tiden ved i nogle vers at spøge over sin usle våde bolig og genkalde i erindringen sine forrige krigsbedrifter. Her måtte han da blive i hele tre dage, förend uvejret holdt op, så han kunde komme hjem.

41. Om Thorleif Kimbe og Thorbrands sönner.

Samme vår bejlede Thorleif Kimbe til Helga Thorlaksdatter på Eyre, en søster til Stenthor, hvis broder Thormod, der var gift med Thorleif Kimbes søster Thorgerde, anbefalede giftermålet; men Stenthor vilde ikke gerne give sit samtykke, og henstillede det til sine brødre. De henvendte sig da til Thord Blig, men denne erklærede Thorleif: at han måtte først se at få de grødskrammer lægte på sin hals, som han for tre år siden havde fået i Norge, förend han tænkte på at gifte sig med hans søster. Over dette svar truede Thorleif ham, at han nok inden tre år vare omme skulde blive banket af. Om morgenen efter holdt de en törveleg ved Thorbrandssönnernes bod, og idet Thorlakssönnerne gik forbi, flöj der en stor sandtörv i nakken på Thord Blig, så han vendte benene i vejret; og da han stod op, så han, hvorledes Thorbrandssönnerne lo ad ham. Thorlakssönnerne grebe da til våben, de gik imod hinanden, og nogle mænd bleve sårede; men Stenthor og Snorre tilvejebragte fred.

42–43. Om Bredvikingerne og Thorbrands træl.

Denne kiv blev bestandig fortsat. Engang gjorde Thorbrandssönnerne overfald på Arnbjörn fra Bredvigen, men bleve overraskede af Snorre Gode förend de kunde få bugt med Arnbjörn. Herved opstod et fuldkommen fjendskab mellem Thorbrandsönner og Bredvikingerne sönden for heden. Bredvikingerne havde for sæd om høsten at samles til boldleg, og man søgte derhen fra hele egnen; der blev oprejst legboder, så at man opholdt sig der en halv måned eller længer. Nu havde bonden Thorbrand en træl, ved navn Egil den Stærke, der var meget misfornöjet med sin trællestand, og ofte

bad Thorbrand og hans sönner om sin frihed, hvorimod han lovede at udføre hvad de vilde have. Engang da han om aftenen gik efter får ud til Borgedal, så han en örn komme flyvende over fjorden; en stor hund fulgte med Egil, denne kastede örnen sig på, og greb den i sine kløer, og flöj tilbage med den over fjorden til Thorolf Bøgifods dys. Dette, mente Thorbrand, var varsel for store tidender. Om høsten talte Thorbrands-sönner med trællen, at han skulde fare hen til det sted, hvor boldlegen holdtes, og dræbe en af Bredvikingerne, Björn eller Thord eller Arnbjörn, hvorimod de lovede ham sin frihed. Somme mente, at det skete efter overlæg med Snorre, og at han havde underrettet trællen, hvorledes han skulde bære sig ad dermed, at han nemlig skulde benytte den tid, da man lavede mad, og havvinden drev røgen ind i bjergskåret, til at overraske de legende. Egil begav sig på vejen. Samme aften gik Freysten efter får over en å, og kom til den bjergskride, som hedder Geirvör; der så han et bart mandshoved ligge, og hovedet kvad:

Geirvör er fuld
af faldnes blod;
dække hun skal
dødes høs[1]).

Han fortalte Thorbrand dette varsel, og denne fandt, at også dette spåede vigtige begivenheder.

Hvad nu Egil angår, så stævnede han over fjeldene, og skjulte sig dagen over i et bjergskår ved legboderne, og så på legen. Thord Blig, der sad på en stol og så på legen, thi han kunde ikke være med for sin heftigheds skyld, sagde: »Jeg ved ikke hvad det er jeg ser

---

[1]) hjerneskal.

deroppe i bjergskåret, og som af og til kommer frem, om det er en fugl eller et menneske, der har skjult sig; noget levende er det, det er nok bedst at undersøge det«. Ingen af de andre så det, og man brød sig derfor ikke videre derom. Denne dag tilfaldt det Björn Bredvikingekappe og Thord Blig at sørge for maden; Björn skulde göre ild og Thord hente vand. Da der nu var tændt ild, drev røgen op i skåret, således som Snorre havde sagt, og Egil fulgte da røgen ned til boden. Legen var endna ikke tilende, men det var imod enden af dagen, ilden brændte stærkt, og boden var fuld af røg. Egil var bleven meget stiv, dels af sin gang over fjeldet, dels af det han havde ligget i skåret. Han havde fryndset skotvinge i sine sko, som da var skik, men den ene var gået løs, og slæbte efter ham. Han gik ind i forstuen, men da han skulde gå ind i adelstuen, vilde han liste sig frem, thi han så Björn og Thord sidde ved ilden, og han håbede nu om et öjeblik at vinde sin frihed for bestandig. Da han nu vilde stige over dörtærskelen, trådte han på den løse skotvinge, kunde ikke få den anden fod frem, snublede, og styrtede ind på gulvet med en alarm, som om der var falden en flået oxe. Thord sprang op, og spurgte, hvad pokker der var på færde. Björn sprang ligeledes op, og fik fat på ham, förend han kunde komme på benene, og spurgte, hvem han var? »Det er Egil, min gode Björn«! sagde trællen. »Hvad for en Egil«? spurgte Björn. »Egil fra Alftefjord«, sagde han. De satte nu fjædder på hans fødder, og da de andre kom ind, måtte han bekende alt. Næste morgen førte de ham op i skåret, og dræbte ham der. Det var den gang lov, at hvis nogen dræbte anden mands træl, skulde han bringe bøderne hjem til husbonden, nemlig tolv øre sølv, og det inden tredie dag efter drabet; når disse bøder således lovlig vare betalte,

kunde intet søgsmål finde sted for drabet. Bredvikingerne besluttede at bringe bøderne for Egil efter loven. De valgte tredive mænd af dem, der vare med ved legene, og det vare udvalgte folk. Disse rede over heden, og gæstede om natten på Eyre hos Stenthor, som derpå forenede sig med dem, så de vare tresindstyve mand. Næste nat vare de på gården Bakke hos Stenthors broder Thormod, og bade Styr og Vermund at følge med. Nu vare de firsindstyve mand. Så sendte Stenthor en mand til Helgefjeld, som skulde se, hvad Snorre Gode tog sig for, når han hørte, de samledes. Men da sendebudet kom til Helgefjeld, sad Snorre Gode i höjsædet, og der var ingen forandring at mærke i huset, så sendebudet kunde ikke komme efter, hvad Snorre havde for. Denne efterretning bragte han Stenthor. Denne sagde, at det var at formode, at Snorre vilde finde sig i andres lovlige færd, og når han ikke for til Alftefjord, så vidste han ikke, hvortil de behøvede så mange folk. Han vilde derfor have, at Bredvikingerne skulde blive tilbage. Men Thord svarede, at han vilde med, thi Thorleif Kimbe skulde ikke have det at spotte over, at han ej turde bringe ham bøderne for trællen. Da sagde Styr til brødrene Björn og Arnbjörn, at de skulde blive tilbage med tyve mand. Björn svarede, at han var just ikke vant til at skydes ud, og mente at Snorre vilde overliste dem, så de kunde behøve alle de folk, de kunde få; men da Stenthor lovede at sørge for alt, fandt Björn sig deri. Nu red Stenthor med omtrent tresindstyve mand bort fra Bakke; og de stævnede hen til Ulfarsfjeldshals.

44. Om slaget ved Alftefjord.

Snorre havde imidlertid anordnet alt; men først da Stenthors sendebud var taget bort, som han nok kunde tænke var kommen for at spejde, seilede han med tre

skibe indad Alftefjord, med omtrent et halvt hundrede mand, og kom til Karstad förend Stenthor. Da man nu fra Karstad så Stenthor komme, vilde Thorbrands sönner strax imod dem, for at hindre dem fra at komme ind i tunet; thi de havde godt mandskab, firsindstyve mand. Men Snorre Gode forbød at hindre deres ankomst, og befalede, at Stenthor skulde have sin lovlige ret; og alle skulde være inde, og ikke bruge unyttige ord, hvorved sagen kunde forværres. De gik da alle ind i stuen, og satte sig på bænkene, men Thorbrands sönner bleve gående på gulvet. Stenthor red med sit følge hen til dören. Han var iført en rød kjole, hvis flige han havde trukket op under bæltet; han havde et smukt skjold og hjelm, og var gjordet med sværd, der var smukt forarbejdet, men ikke ret skarpt; hjaltet var hvidt, af sølv, hæftet ligeledes snoet med sølv og med forgyldte plader. Han og hans følge stege af; han gik hen til dören, og hængte i åbningen en pung, hvori der var tolv øre sølv, og krævede vidner på, at trælleboderne vare lovlig betalte. Dören var åben, og en hjemmekvinde, som stod i den, og hørte ham kalde til vidne, gik ind i stuen, og sagde: »Det er en dygtig mand, Stenthor på Eyre, og han har talt vel for sig, da han bragte trælleboden. Da Thorleif Kimbe hørte dette, sprang han og de andre Thorbrands sönner ud, og så kom alle de frem, som vare i stuen. Thorleif kom først til dören, og så, at Thord Blig stod udenfor med sit skjold, men Stenthor gik tilbage i tunet. Thorleif tog et spyd, der stod i dören, og stak efter Thord Blig; stikket traf skjoldet, gled af, og gav ham et stort sår i skulderen. Da løb de andre ud, og der begyndte et slag i tunet, i hvilket Stenthor især stred ivrig. Men da Snorre kom ud, standsede han det, og bad Stenthor ride bort; han vilde ikke lade sætte efter ham. Stenthor red da bort med

sine mænd. Men da Snorre Gode gik hen til dören, traf han sin sön Thorod, den gang tolv år gammel, der havde et stort sår i skulderen. Han spurgte, hvem der havde såret ham? »Stenthor på Eyre«, svarede han. Og nu lod Snorre sætte efter dem. De andre så det, og begave sig op i fjeldskreden Geirvör, hvor der var et godt forsvarsted. Da Snorres flok nu gik opad skreden, kastede Stenthor efter gammel sæd et spyd, sig til held, hen over Snorres flok; spydet traf Snorres frænde Mår Halvardsen, der strax blev udygtig til strid. Da dette blev sagt Snorre Gode, sagde han: »Det er godt at det ses, at det ikke altid er tjenligt at gå sidst«. Nu begyndte en heftig kamp, indtil Aslak fra Langedal med flere kom til, og mæglede imellem dem. Stenthor skulde tage mod fred på sine mænds vegne, og bad Snorre at række sin hånd frem; men da han gjorde det, løftede Stenthor sit sværd, og hug Snorre over hånden; hugget gav et stort brag, og traf på stalleringen[1]), så at denne gik itu, men Snorre blev ikke såret. Da råbte Thorod Thorbrandsen: »De ville ingen fred have, og lader os nu ikke holde op, förend alle Thorlaksönner ere dræbte«. Men Snorre Gode sagde: »Da vil der blive tugt og ave i herredet, hvis alle Thorlaksönner blive dræbte; freden skal holdes, hvis Stenthor vil indgå den«. Alle bade denne at modtage den, og de sluttede da stilstand, indtil hver var kommen til sit hjem.

Bredvikingerne havde imidlertid hørt, at Snorre var taget til Alftefjord; de stege da til hest, og rede efter Stenthor alt hvad de kunde, og vare på Ulfarsfjeldshals, da slaget stod. Mange mene også, at Snorre Gode så dem deroppe, og at han derfor var så villig til at slutte

1) den ring, der lå på stallen eller alteret, og som herredshøvdingen bar på armen, når ed skulde aflægges.

fred med Stenthor. Da siden Stenthor og Björn traf hinanden på Ørlygstad, sagde Björn, at det var gået, som han tænkte, og at det nu var bedst at vende tilbage; men Stenthor svarede, at han vilde holde den med Snorre sluttede fred. Hver red derpå til sit; Thord Blig lå såret på Eyre. I slaget i Alftefjord faldt fem på Stenthors side, og to på Snorres, og mange bleve desuden sårede.

45. Om Thorbrands sönners nederlag.

Sommeren för slaget ved Alftefjord var der ankommet et skib til Dagverdnæs, af hvis ejere Stenthor havde købt en femåring[1]), som blev sat op ved Thingskålenæs. En morgen kort för jul vilde han hente den med sine brødre, Bergthor og Thord Blig, hvis sår nästen nu vare lægte, samt to Nordmænd; i alt vare de otte mand. De toge først ind på Bakke, og fik deres broder Thormod med, så nu vare de ni. Medens de nu vare ifærd med skibet, så de sex mænd komme fra Thingskålenæs imod Helgefjeld til, og fattede da strax mistanke, at det var Thorbrands sönner, der vilde til julegilde på Helgefjeld, som det også var. Her kom det atter til et blodigt møde i Vigrefjorden[2]) på den skrå og glatte is, hvilket endte med, at alle Thorbrands sönner bleve fældte til jorden. Da sagde Thord Blig, at man skulde gå imellem krop og hoved på dem alle[3]); men Stenthor sagde, at han vilde ikke bære våben på liggende mænd. Snorre Gode fik efterretning om striden, og kom did, men da var Stenthor allerede borte. Freysten Bove fandt han død, men

---

[1]) femradåret skib.

[2]) Denne kamp, der fandt sted kort för jul 997, beskrives udførlig i sagaen.

[3]) afhugge deres hoveder.

alle de andre vare dødelig sårede. Thorbrands sönner bleve førte hjem til Helgefjeld, og deres sår lægte, men Thorod fik en skæv hals og Thorleif Kimbe måtte gå med en træfod.

Næste forår sluttedes endelig forlig. Vermund hin Mjove skulde afsige kendelsen, hvilket han også gjorde på Thorsnæsting; og dette forlig blev holdt sålænge Stenthor og Snorre Gode levede[1]).

47. Björn Kappe rejser udenlands.

Den samme sommer bød Thorod Skatkøbende sin svoger Snorre Gode til gilde på Frodå, og klagede han sin nød med Björn Asbrandsen, der besøgte hans kone Thuride, Snorres søster. Da Snorre nu red bort, og kom over heden, vendte han sig til sine ledsagere, og forkyndte dem, at han vilde drage mod Björn, og tage ham af dage, hvis lejlighed gaves. Imidlertid vilde han ikke anfalde ham hjemme, thi dertil havde han for ringe magt, og selv overmagt vilde her kun udrette lidet, hvilket man så på Geir[2]) Gode og Gissur Hvide, da de med firsindstyve mand anfaldt Gunnar på Hlidarende, og han var ene, dog bleve nogle dræbte eller sårede, og angrebet slået tilbage, indtil Geir Gode udfandt af egen kløgt at skydevåbnene begyndte at slippe op for ham[3]).

---

[1]) Herved sluttedes den næsten tyveårige fejde, der udgör hovedindholdet af vor saga, mellem Snorre Gode og andre stormænd i Bredefjord. Fra denne tid af var Snorres herredømme sikkret. I et tidsrum af over 30 år indtil sin død optræder han nu i alle landets anliggender som en af dets störste og indflydelsesrigeste mænd.

[2]) I udgaven står fejlagtig Thorgeir. G. V.

[3]) Herved sigtes til den bekendte fortælling i Njala. Det er klart af disse ord, at forfatteren af vor saga ikke har kendt den skrevne Njalsaga, der måske endnu ikke dengang var skreven

Derimod mente han, at Mår skulde anfalde Björn medens denne var ude, hvilket han vistnok var, da det var godt høvejr. De rede nu hen til gården, og så Björn ude på tunmarken, i færd med vognarbejde; han var alene, og havde ingen våben uden en lille øxe og en stor tælgekniv. Björn så dem komme, og kendte dem strax. Snorre red forrest. Da fattede Björn snart sin beslutning; han greb kniven, gik rask imod dem, greb med den ene hånd ærmet på Snorres kappe, med den anden knugede han kniven, og holdt den således, at han let kunde støde den i brystet på Snorre, hvis han vilde. Mår, der skulde anfalde ham, tabte derved modet, thi han så, at det strax vilde være ude med Snorre, hvis han gjorde Björn nogen skade. Björn fulgte med dem, og spurgte om et og andet. Endelig sagde han til Snorre, at han ikke vilde nægte, han havde givet ham anledning til fortrydelse, og at man havde fortalt ham, hvor meget Snorre havde imod ham; »men sig mig nu«, sagde han, »om du har noget andet ærende til mig, end at tage ad faren vej; hvis ikke, så lov mig tryghed, og jeg vil så vende tilbage, thi jeg har ikke lyst at gå her som en nar«. »Du har fået mig så vel i din magt«, sagde Snorre, »at du skal have fred for denne gang, hvad der så ellers var min hensigt; men det vil jeg bede dig om, at du herefter vil lade Thuride være i fred, hvis vi ellers skulle være gode venner«. »Jeg vil ikke love dig mere, end jeg kan holde«, sagde Björn,

---

Her ere to misvisninger mellem Eyrbyggja og Njala. Njala fortæller, at de som angrebe Gunnar vare tredive (ikke 80) i tallet. De bekendte ord om Gunnars pile tillægges der Gizur den Hvide. — Da Gunnars død fandt sted henved 6 år för de her omhandlede begivenheder, så er det i sin orden, at disse ord lægges Snorre i munden på en tid, da Gunnars heltemodige forsvar og død måtte være i frisk minde. G. V.

»og jeg ser ikke, hvorledes det kan blive anderledes, sålænge jeg og Thuride ere i samme herred«. »Her holder dig ikke så meget«, sagde Snorre, »at du jo kan tage bort«. Björn svarede: »Det er sandt, og siden du selv er kommen til mig, og vort møde er løbet således af, så vil jeg love dig, at du og Thorod ingen ærgrelse skulle have af mine møder med Thuride til vinter«. Derpå skiltes de ad, og Snorre tog hjem. Næste dag red Björn til Hraunhavn, og fik sig skibslejlighed til om sommeren. De sejlede silde ud med nordvestvind, som holdt længe ved, og i lang tid spurgte man ikke noget til dette skib.

48. Om Grönland og Vinland.

Efter forliget imellem Eyrbyggerne og Alftfjordingerne toge Thorbrands sönner, Snorre og Thorleif, til Grönland. Efter den sidste er Kimbevåg imellem jöklerne opkaldt, og han boede i Grönland til sin alderdom, men Snorre tog til Vinland hint Gode med Karlsefne, og faldt der i en strid med Skrællingerne[1]).

49. Om kristendommen.

Gissur Hvide og hans mågg Hjalte kom dernæst ud, og forkyndte kristendommen[2]); alle indvånere bleve døbte, og kristendommen blev lovtagen på altinget. Snorre Gode fremmede den især i Vestfjordene; han byggede selv en kirke på Helgefjeld, og hans svigerfader Styr en anden på Hraun. Det bidrog meget til kirkers bygning, at præsterne lovede, at man i himmerige skulde få plads for så mange mennesker, som der kunde stå i den kirke, man lod bygge. Thorod Skatkøbende lod også

---

[1]) om dette fortælles udførligt i Thorfinn Karlsefnes saga.

[2]) år 1000. Herom fortælles udførligt i Kristnisaga.

en kirke bygge på sin gård Frodå, men der vare ingen præster til at holde gudstjeneste i kirkerne, thi der vare kun få af dem på de tider.

50. Om Thorgunne fra Syderøerne.

Den samme sommer kristendommen blev lovtaget på Island, kom der et skib til Snefjeldsnæs; det var et Dubliner fartöj med mænd fra Irland og Syderøerne, men kun få Nordmænd. De måtte ligge længe, forat vente på bör til at sejle ind ad fjorden, og imidlertid toge mange hen til næsset, forat handle med dem. Der var også en kvinde fra Syderøerne, ved navn Thorgunne, ombord, og skibsfolkene sagde, at hun havde kostbare sager med sig, som man vanskelig skulde finde på Island. Da husfruen på Frodå, Thuride, hørte det, fik hun stor lyst til at se disse sager; thi hun holdt meget af stads og pynt. Hun tog da hen til skibet, og besøgte Thorgunne, og spurgte hende, om hun havde nogen udmærket kvindeklædning. Thorgunne svarede, at hun havde intet til salg, men hun havde kostbare sager, som den anden ikke behøvede at skamme sig ved, hverken ved gilder eller andre sammenkomster. Thuride bad om at se dem, og det fik hun lov til. Hun syntes vel om dem, og mente, de vilde klæde godt, men anså dem ikke for kostbare. Hun bød på dem, men Thorgunne vilde ikke sælge dem. Da bad hun Thorgunne tage sit ophold i hendes hus; thi hun vidste, hun havde mange herligheder, og håbede at få dem ved lejlighed. Thorgunne modtog tilbudet, men tilföjede, at hun ikke vilde give meget for sit ophold, thi hun var ganske godt værkfør[1]) og var heller ikke led af at arbejde, hun vilde kun ikke forrette nogen simpel gerning, og hun vilde selv be-

[1]) dulig til at forrette al slags gerning.

stemme, hvad hun skulde give for sig. De kom overens, og Thorgunnes sager bleve bårne op fra skibet; det var en stor tillåset ark [1]), og en mindre kiste, som bleve førte til Frodå. Da Thorgunne kom til sit ny hjem, bad hun om sit kammer, og der blev anvist hende plads inderst i stuen. Der lukkede hun sin ark op, og tog ud af den kostelige sengeklæder; hun bredte engelske lagener på sengen og et silketæppe; ligeledes omhæng og hvad der ellers hørte til, så kostelige ting, at man aldrig havde hørt magen. Thuride slog på, hvad alt dette vel kunde være værd; men Thorgunne svarede: »Mener du jeg vil ligge i halmen for din skyld, hvor pyntelig og stadselig du end er?« Og siden den tid talte Thuride aldrig om at købe hendes sager.

Thorgunne vævede, når det ikke var høvejr, men når det var tört vejr, gjorde hun hø i engmarken, og havde ladet göre en rive for sig selv alene. Hun var stor af væxt, både før og höj og kødrig, med sorte bryn, små öjne og stærkt brunt hår; til hverdags var hun god at komme tilrette med, og kom hver dag til kirke, förend hun gik til sin gerning; hun var dog hverken snaksom eller synderlig omgængelig; man holdt hende for en kone på den tredie snes.

På denne tid var Thorer Vidleg og hans kone Thorgrima Galdrekinn komne som fledføringer [2]) til Frodå, og de kunde ikke godt komme ud af det med Thorgunne. Thorodds sön Kjartan, der nu var tretten fjorten år gammel, var derimod hendes yndling; men han kunde ikke lide hende, hvorover hun ofte blev vred.

---

[1]) en stor kiste.

[2]) fledføring, den, der har sin underholdning i en andens hus.

51. Om Thorgunnes død.

Efter en våd sommer fulgte gode törre dage om høsten, så at høværket på Frodå trivedes godt. En dag var det stille og tört vejr, og der var ikke en sky at se på himlen. Thorod stod tidlig op og satte alle i arbejde, nogle til at køre ind, nogle til at sætte i lade, kvinderne til at vende høet, og Thorgunne skulde sørge for foderet til et skykke kvæg. Men noget efter middag viste sig en sort sky på toppen af fjeldet Skor[1]) mod norden; man frygtede for regn, og Thorod befalede dem at sætte høet op, men Thorgunne gjorde det ikke, uagtet det blev sagt. Skyen drog rask frem, og da den kom over gården, blev det så mörkt, at man næppe kunde se hånd for sig, og der faldt en så stærk regn, at alt det hø, der lå spredt, blev ganske vådt; men regnen faldt ikke andensteds, end på Frodå. Skyen drog ligeså hurtig over, som den var kommen, og vejret klarede op. Man så da, at det havde regnet blod; men da det blev godt törrevejr om aftenen, så törredes blodet snart af alt det andet hø, men Thorgunnes blev ikke tört, og heller ikke den rive, hun havde holdt på. Thuride spurgte hende, hvad hun mente, dette under skulde betyde; hun svarede, hun vidste det ikke, men dette måtte være varsel[2]) for nogen i huset. Om aftenen gik hun hjem, begav sig til sit kammer, tog de blodige klæder af, og gik i seng; hun stönnede meget, så man mærkede, hun var bleven syg. Spise vilde hun ikke. Om morgenen kom Thorod hen til hende for at se hvorledes hun havde det, og hvad ende hun mente det vilde tage. Hun svarede, at det blev hendes sidste sygdom. Derpå vedblev hun: »Du er den forstandigste

---

[1]) Skor kaldes fjeldpynten på den modsatte nordlige side af Bredefjord.
[2]) furda: varsel for ens død, deraf forfærdet. G. V.

mand her på gården; jeg vil derfor sige dig min anmodning angående det gods, jeg efterlader mig og angående mig selv; thi således som jeg siger, således vil det ske; og hvor lidet I end göre af mig, så vil det dog være farligt at forandre min villie« .Han lovede at opfylde den. »Det er min bestemmelse«, sagde hun videre, »at hvis jeg dør, skal mit lig føres til Skalholt, thi min hu siger mig, at dette sted vil blive et af de anseeligste her i landet, og jeg ved, at der allerede nu ere præster, som kunne synge messe over mig. Jeg beder dig derfor, at du lader mig føre derhen, og du skal derfor få så meget af min ejendom, at du kan være skadesløs. Af mit andet gods skal Thuride have min skarlagenskåbe, og det forat hun ej skal fortryde på, at jeg handler med mit øvrige gods, som jeg vil. Betalingen for mit ophold skal jeg anvise dig. Den guldring, jeg har på mig, skal følge mig i graven, men min seng og sengeomhæng skal brændes, thi det kan ikke være nogen til nytte; ikke fordi jeg misunder nogen brugen deraf, hvis det kunde være dem tjenligt, men jeg lægger så megen vægt herpå, fordi det vilde göre mig ondt, dersom man skulde have så megen ulykke deraf, som jeg ved, der ikke vil udeblive, hvis min villie ikke bliver opfyldt«. Thorod lovede, at opfylde hendes begering. Derefter tog hendes sygdom således til, at hun døde få dage efter. Liget blev bragt til kirken, og Thorod lod göre kiste til det. Dagen efter lod han sengeklæderne bære ud i luften, førte ved til, og lod et bål rejse. Husfruen Thuride kom ud, og spurgte, hvad han vilde göre med sengeklæderne? Han svarede, at han vilde brænde dem, som Thorgunne havde befalet. Hun satte sig imod at slige kostbarheder skulde brændes; og han forestillede forgæves, hvor strengt Thorgunne havde befalet, ikke at afvige fra hendes anordning. »Det er ikke andet, end avind«, sagde Thuride;

»hun under intet menneske at have godt deraf. Hvad ulykke skulde der komme, fordi man forandrer hendes villie«? Men da han endnu ikke vilde give efter, tog hun ham om halsen, og bad ham ikke at brænde sengeklæderne, og overhængte ham sålænge, at han endelig betænkte sig. Hun bragte det da dertil, at Thorod kun brændte dynerne og puderne, men tæppet og lagenerne og omhænget tog hun til sig, og var endda ikke fornöjet.

Derefter beredte man ligfærden; nogle brave mænd bleve tagne til at fare med liget, og gode heste. Liget blev indsvøbt i løst linned, og lagt i kiste, hvorpå de begave sig på vejen over heden. De fortsatte nu deres tog, indtil de endelig i Stafholtstunger kom til gården på det Nedre næs[1], hvor de bade om herberge; men bonden vilde ikke give dem noget. Men da natten stod fore, mente de ikke at kunne fare længer, thi de syntes ikke at færdes ved Hvidå om natten. De toge da af hestene, bare liget ind i et udhus, gik så ind i stuen, toge deres rejseklæder af, og besluttede at blive der om natten uden mad. Folkene i huset gik i seng ved daglyset. Da folkene nu vare komne i seng, hørte de en stor tummel i fadeburet, og nogle gik hen at se, om det var tyve; men da de kom til buret, så de en stor kvinde, ganske nøgen, i færd med madlavning, og bleve så rædde ved dette syn, at de ikke turde komme hende nær. Da ligmændene fik dette at vide, fore de til, og så, at det var Thorgunne. Alle mente, det var bedst ikke at komme til hende. Da hun nu havde lavet til hvad hun vilde, bar hun maden ind i stuen, satte bord frem, og maden derpå. Da sagde ligmændene til bonden og husfruen: »Vi ville jo gærne give eder mad, og vise eder al den gæstmildhed, vi kunne«. Men næppe havde bonden tilbudt

[1]) i Borgefjord på Hvidås nordlige bred.

dette, förend Thorgunne gik hen imod dören, og ud, og forsvandt. Da blev der tændt lys i stuen, gæsterne fik deres våde klæder ombyttede med andre, satte sig til bords; og signede maden, og skönt Thorgunne havde tillavet den, havde ingen skade deraf. De sov der om natten, og der vistes dem nu og om morgenen al mulig gæstfrihed. Derpå droge de videre. Da denne tildragelse rygtedes, søgte alle på vejen at yde dem alt hvad de behøvede; og der forefaldt intet videre mærkeligt. Da de kom til Skalholt, bleve de sager afgivne, som Thorgunne havde skænket dertil; præsterne toge glade derimod, Thorgunne blev jordet, og ligmændene droge hjem.

52. Om urdmånen[1]).

På Frodå var en stor dagligstue, indvendig vare lukkede senge, som da var skik, og ved hver side af stuen aflukker til tör fisk og til mel. Hver aften tændtes der ild på i stuen, som skik var, og folk plejede da hver aften at sidde længe ved ilden, förend de gik i seng. Den aften, da ligmændene kom hjem, og folkene sade ved ilden på Frodå, så man, at der på væggene viste sig en halvmåne, således at alle i huset kunde se den; den gik avet om imod solens løb, og forsvandt ikke således længe nogen sad ved ilden. Thorod spurgte Thorer Vidleg, hvad det skulde betyde? Han svarede, at det var urdmåne[2]), og derpå vilde følge mandedød. Det hændte sig nu den hele uge, at urdmånen viste sig hver evige aften.

53. Om gengangerne.

Dernæst hændte det sig, at fårehyrden kom hjem, og var meget stille; han talte kun få ord, men lutter

[1]) af Urd en norne: Urdmåne; et uheldspående varsel.

[2]) Urd er, som bekendt, en af skæbnens gudinder.

vrede, så man troede næsten han var forhexet, thi han var ligesom ude af sig selv, og det varede så en stund. Hen på vinteren kom han en aften hjem, gik til sin seng, og lagde sig; men næste morgen var han død, og blev begravet ved kirken. Kort efter begyndte det stærkt at spøge. En nat var Thorer Vidleg gået ud; da han vilde gå ind, kom fårehyrden efter ham, greb ham, og kastede ham henimod dören. Dette angreb ham stærkt, han kom rigtignok til sin seng, men var kulsort. Han døde og blev begravet ved kirken. Siden viste de sig sammen, fårehyrden og Thorer Vidleg, hvorover folkene, som man kan tænke, bleve meget forskrækkede. Først blev en af huskarlene syg, og lå tre dage, förend han døde, så døde den ene efter den anden, indtil syv. Da var tiden leden frem til julefaste, skönt der den gang endnu ikke blev fastet på Island. I forrådskammeret var opstablet tör fisk lige til tværtræerne, så fuldt, at man ikke kunde lukke dören op, og måtte have en stige til at tage fisken ned ovenfra; en aften blev denne stabel reven fra hinanden, uden at man kunde finde nogen levende årsag dertil. Kort för jul tog Thorod bonde med fem andre ud til Næs efter tör fisk og de bleve derude om natten. Den samme aften, som han var taget hjemmefra, da man havde gjort ild på, og satte sig ved den, så man, at der kom et sælhundshoved op af gulvet; en hjemmekvinde, der først fik öje på det, greb en kæp, der lå, og slog til det; men det kom höjere op, og stirrede på Thorgunnes omhæng. Da gik en huskarl hen og slog til det, men ved hvert slag kom sælen höjere op, indtil den viste finnerne. Da tabte huskarlen sin samling, og alle de, der vare tilstede, bleve forfærdede. Nu løb drengen Kjartan til, greb en stor hammer, og slog sælen i hovedet. Den rystede med hovedet, og så sig om, men Kjartan blev ved, og for hvert slag

gik sælen ned, som om det var en pæl, han drev i jorden; han slog, indtil sælen endelig kom så langt ned, at gulvet luktes over den. Overhovedet bare alle varsler mest frygt for Kjartan.

54. Om Thorod Skatkøbendes død og gengang.

Om morgenen da Thorod tog hjem fra Næs, satte de alle til, uden at man kunde finde deres lig. Da dette spurgtes til Frodå, bøde Kjartan og Thuride naboerne did til arvegilde; dertil anvendte de deres juleøl. Den første aften, da man var kommen til sæde ved arvegildet, kom Thorod bonde med alle dem, der havde været med ham, ganske våde, ind i stuen. Man forskrækkedes ikke for ham, thi dette ansås for et godt varsel; man havde nemlig den tro, at de, der havde sat til på søen, vare blevne vel modtagne hos Ran [1]), når de besøgte deres arveøl. Hedenskabet var endnu kun lidet aftaget, skönt folk vare døbte og vare kristne af navn. Thorod gik med sine ledsagere langs forbi bænkene, hen til ilden, brøde sig om ingens hilsen, og satte sig ved ilden, men folkene flyttede bort, og de andre bleve siddende der, indtil ilden gik ud. Således gik det hver aften, sålænge arvegildet varede. Der blev talt meget derom, men somme mente, at det vilde nok høre op, når arvegildet var forbi. Gildesmændene toge endelig hjem, og det var et sørgeligt sted at være derefter. Om aftenen efter at gildesmændene vare borte, blev der gjort ild som sædvanlig, og da den var kommen i brand, kom Thorod ind med sit følge, alle våde; de satte sig ved ilden og gave sig til at vride vandet af deres klæder. Næppe vare de komne vel til sæde, så kom Thorer Vidleg og hans sex følgesvende, de vare alle

---

[1]) havets gudinde

fulde af jord, og rystede deres klæder henimod de andre. Folkene i huset flygtede bort fra ilden, som man kan tænke, og havde hverken lys eller varme af den den aften. Næste aften tændte man ild på et andet sted, og tænkte, de skulde ikke komme der, men det gik som den forrige. Den tredie aften rådte Kjartan til at göre langild i salen og madild i et andet hus, og så blev det således, at gengangerne toge plads ved langilden, men husets folk ved den mindre ild, og det varede julen igennem.

I den törre fisk tumlede det bestandig stærkere både nætter og dage. Da man nu behøvede noget deraf, steg en mand op, og så da, at der øverst oppe var voxen ligesom en hale, som om det var en sveden oxehale, med få hår som sælhår. Manden tog i halen og trak, og råbte på nogle flere at de skulde hjælpe ham; der kom da både kvinder og karle, som trak i halen, men alt som de trak, slap halen fra dem, så at huden gik af hænderne på dem, som havde bedst fat. De så nu nöjere efter, og fandt fisken ligesom flået og nederst næsten fortæret, men der var ingen levende skabning at se. Derefter blev Thorgrima Galdrekinn syg, og døde kort efter; og samme aften, som hun var jordet, sås hun i følge med sin husbonde Thorer. Nu begyndte sygdommen på ny, og der døde flere kvinder end karlfolk, og denne gang endte sex deres liv, men adskillige flygtede bort af skræk. Om høsten havde der været tredive husfolk, deraf døde de atten, men fem flygtede bort, og i Goemåned[1]) var der kun syv tilbage.

55. Spøgeriet hæmmes.

Da det nu var kommet så vidt, tog Kjartan en dag hen til Helgefjeld til sin morbroder Snorre Gode, for at

[1]) omtrent fra 20. februar til 20. mars.

spörge ham til råds, hvad man skulde göre ved alle disse underlige ting. Der var just kommen en præst til Helgefjeld, som Gissur Hvide havde sendt did. Denne sendte Snorre til Frodå med Kjartan, samt sin sön Thord Kause og sex andre mænd og rådte til, at brænde Thorgunnes sengeboned, samt at sagsøge alle gengangerne for en döredom[1]), og præsten bad ham holde gudstjeneste der, vie vand og skrifte folkene. De toge endnu flere med sig fra de næste gårde, og kom til Frodå om aftenen för Kyndelmesse på den tid da ilden var tændt. Husfruen Thuride var da også bleven syg af den samme sygdom, hvoraf de andre vare døde. Kjartan gik strax ind og så, at Thorod med de andre sade ved ilden, som de plejede. Han tog Thorgunnes sengeboned ned, gik hen til ilden, tog en gløđ og gik ud med den, og al sengeboneden blev brændt, som havde tilhørt Thorgunne. Derefter stævnede Kjartan Thorer Vidleg, men Thord Kause Thorod Bonde, fordi de uden tilladelse gik der i huset, og berøvede folk liv og helsen. Alle de, som sade ved ilden, bleve stævnede. Så blev der nedsat en döredom, og sagen foretaget ganske som ved en sag på tinge; der førtes vidner, sagen gentoges, og der fældtes dom. Da dommen var fældet over Thorer Vidleg, stod han op, og sagde: »Siddet jeg har, mens jeg sidde måtte«; hvorpå han gik ud af den modsatte dör, hvor retten ikke sad. Nu blev dommen fældet over fårebyrden; da han hørte den, stod han op, og sagde: »Fare skal jeg, skönt det havde sömmet sig för«. Da Thorgrima hørte sin dom, stod hun op og sagde: »Nu har jeg været her sålænge jeg kunde«. Således blev nu den ene sagsøgt efter den anden, og den, der blev domfældet, stod op, og alle sagde de noget, når de gik ud,

---

[1]) en ret sat ved dören, en husret.

hvilket gik ud på, at de nødig vilde bort. Endelig kom raden til Thorod Bonde; han stod da også op og sagde: »Her er nu ingen fred længer, lader os nu fly alle«; og dermed gik han ud. Derpå gik Kjartan ind med de andre; præsten bar vievand og helligdomme[1]) igennem huset, og holdt derefter messe med al höjtidelighed. Fra den tid ophørte al gengang og spøgeri på Frodå; og med Thuride blev det bedre, så hun kom sig igen. Foråret efter tog Kjartan sig husfolk, og boede længe efter på Frodå.

56—63. Om Snorre Gode og om Thorolf Bøgifods gengang.

Snorre Gode boede på Helgefjeld i otte år, efter at kristendommen var lovtagen på Island. Siden flyttede han til gården Tunge i Sælingsdal. Han havde mange stridigheder. En af de mærkeligste forårsagedes ved hans svigerfader Styrs drab, som skete det sidste år han boede på Helgefjeld. Af det fulgte en lang trætte, der endtes som sædvanlig med et forlig på tinge.

Thorbrands sön Thorod blev boende i Alftefjord, og besad både Ulfarsfjeld og Ørlygstad. Men nu begyndte der igen en stor uro formedelst Thorolf Bøgifods gengang. Thi da Arnkel var død, så begyndte han først på Bolstad, indtil den gård blev øde; så søgte han op til Ulfarsfjeld, hvor han satte skræk i alle. Bonden der, som var Thorods landbo, klagede sin nød for denne, og sagde, at det var folks mening, at Bøgifod ikke vilde holde op, förend den hele fjord var ødelagt, både mennesker og kvæg. Thorod gjorde da ende derpå, i det han forenede sig med folk fra de andre gårde, drog hen til Thorolfs dys, tog liget og brændte det op, og kastede

[1]) relikvier.

asken i havet. Men der hvor bålet havde været, slikkede en ko stenene, og denne ko fødte en tyrekalv, der blev gal, og var årsag til Thorodds død.

64. Om de Hvide mænds land.

Der var en mand ved navn Gudleif, en sön af Gunlaug den Rige fra Strömfjord. Han var en befaren sømand. I slutningen af Olaf den Helliges regering gjorde han en rejse til Dublin. Da han nu sejlede vestenfor Irland, forat komme tilbage til Island, fik de østen- og nordostvind, og dreve langt ud i havet mod sydvest. Det var langt hen på sommeren, og de gjorde store løfter, at de måtte komme lykkelig og vel fra havet. Da så de land, et stort land, men hvad det var for et, vidste de ikke. De besluttede nu at sejle til landet forat undgå havets voldsomhed, og fandt der en god havn. Da de havde været der nogen stund, kom nogle mænd til dem, men de kendte ingen af dem, ikke heller deres sprog; dog forekom det dem, at det lignede mest efter Irsk. Snart strömmede der endnu flere til, så det blev til mange hundrede, og de toge dem alle fangne, og bandt dem, og dreve dem så op i landet. Her bleve de førte til en forsamling, hvor der blev rådslået om deres skæbne; de forstode kun så meget, at nogle vilde have dem dræbte, andre, at de skulde fordeles imellem indbyggerne og göres til trælle. Medens dette stod på, så de en flok mænd komme ridende, og der var et mærke[1]) i flokken; da de nærmede sig, så de, at der under mærket red en stor, anseelig mand, som var meget til alders og gråhåret. Alle böjede sig for ham, og modtoge ham som deres herre, og de mærkede, at alle beslutninger og bestemmelser bleve henstillede til ham.

[1]) fane.

Denne mand lod Gudleif og hans rejsefæller bringe for sig, og da de kom did, talte han dem til på Norsk, og spurgte, hvad land de vare fra? De svarede, at de fleste vare Islændere. Manden spurgte, hvem de vare, disse Islændere? Da fremstillede Gudleif sig, og hilste manden sömmelig; denne besvarede hans hilsen, og spurgte, fra hvad kant af Island de vare? De svarede: fra Borgefjord. Men da manden hørte det, spurgte han dem nöje ud om alle de större mænd i Borgefjord og i Bredefjord, og vilde have besked om hver især; blandt andet spurgte han til Snorre Gode og hans søster Thuride på Frodå; alt hvad der vedkom Frodå vilde han vide besked om, men især spurgte han til Kjartan, som da var bonde der. De andre indbyggere sagde på deres side, at der måtte tages en bestemmelse med disse fremmede. Da gik den höje mand bort fra dem, udnævnte tolv af sine mænd, og sad længe og rådslog med dem. Sa vendte de tilbage til forsamlingen. Den höje mand sagde nu til Gudleif: »Vi have talt om eders skæbne, og indvånerne her have givet det i min vold, men jeg giver eder tilladelse til at rejse hvorhen I ville; og skönt det nu er langt hen på sommeren, vil jeg dog råde eder til at tage herfra, thi folket her er ikke til at tro og vanskeligt at have med at göre; hertil kommer, at de mene, der er sket brud på deres lov, dem til forfang«. Gudleif sagde: »Hvis vi ere så lykkelige at komme tilbage til vor fosterjord, hvem skulle vi da sige, der har givet os vor frihed«? Manden svarede: »Det vil jeg ikke sige eder; thi jeg ønsker ikke, at mine frænder og fostbrødre skulle göre en sådan rejse hid, som I vilde have gjort, hvis jeg ikke var kommen eder til hjælp. Men min alder er nu rykket så vidt frem«, vedblev han, »at jeg hver time kan vente, at alderdommen får bugt med mig; og lever jeg end nogen tid endnu, så er her mægtigere mænd i

landet, end jeg, som give fremmede liden fred, skönt de ikke ere i nærheden af det sted, hvor I have landet«. Derpå hjalp han dem med at göre skibet i stand til rejsen, og blev hos dem, til der kom en bör, der var gunstig til at sejle ud med. Og förend han skiltes fra Gudleif, tog han en guldring af sin hånd, og leverede ham den tilligemed et godt sværd, idet han sagde: »Lykkes det dig at komme til din fosterjord, så skal du bringe Kjartan, bonden på Frodå, dette sværd, og hans moder Thuride ringen«. »Og hvem skal jeg da sige, der sender dem disse kostbarheder«? spurgte Gudleif. Manden svarede: »Sig, at den mand sender dem, som er en större ven af husfruen på Frodå, end af hendes broder, Goden på Helgefjeld[1]); men hvis nogen tror, deraf at kunne slutte sig til den forrige ejermand, så forkynd dem disse mine ord: at jeg forbyder hver mand at besøge mig her, thi her er den störste ufred at vente, med mindre de ere så lykkelige med deres landing som I; landet her har heller ikke gode havne, og allevegne ere indvånerne slemme mod fremmede, uden det træffer sig således, som nu med eder. Derpå skiltes de ad. Gudleif sejlede ud, og kom til Irland om høsten, og blev vinteren over i Dublin; næste sommer sejlede de til Island, hvor Gudleif da afleverede de kostbarheder, han havde fået. Alle holdt for, at denne mand har været Björn Bredvikingekappe, men anden efterretning, end denne, har man aldrig fået om ham.

65. Om Snorre Gode.

Snorre Gode boede på Tunge i tyve år, og havde i begyndelsen meget udstående med de andre stormodige høvdinger. Han kommer også tit for i andre fortællinger.

[1]) Snorre Gode.

Han omtales, som hvermand er bekendt, i Laxdælasaga, thi han var en stor ven af Gudrun Osvifsdatter. Han griber også ind i Heidarvigssaga[1]). Men alt som hans alder tog til, mindskedes hans uvenskab med andre, dels fordi hans avindsmænd bleve færre, dels fordi han ved svogerskab med stormændene i Bredefjord og andensteds skaffede sig flere venner. Hans mange døttre bleve dels för hans død, dels efter, gifte med de anseeligste mænd, og fra dem nedstammede store slægter. Sin datter Sigride giftede han med Brand den Ørve, en sön af Vermund den Mjove; hun blev senere gift med en brodersön af Stenthor på Eyre. Fra dette ægteskab stammer den berømte Bjarkøæt i Norge[2]). Fra Snorres datter Thordis stammer Gilsbekkingeætten i Borgefjord[3]). Fra datteren Hallbera stammede den mægtige høvding Havlide Mårsen[4]). En af Snorres døttre var endvidere Thuride den Vise (den Sagnkyndige); hun blev først gift efter faderens død[5]). Halldor Snorresen[6]) var den berømteste af Snorres sönner, han boede på Hjardarholt i Laxådal. Fra ham stamme Sturlungerne og Vatnsfjordingerne. Sönnen Snorre boede efter faderens død på Tunge.

---

[1]) Heraf ses, at vor saga er yngre end disse to sagaer.

[2]) Bjarkøætten, opkaldt efter Bjarkøen på Helgeland, var en gren af den norske Arnmødlingeæt, den vidtberømteste af alle norske ætter i oldtiden gennem mange århundreder.

[3]) blomstrede i det 12. århundrede. Opkaldt efter gården Gilsbakke.

[4]) Havlide Mårsen var Islands mægtigste høvding i begyndelsen af 12. årh. Om ham fortælles meget i Sturlungasaga.

[5]) Thuride den Vise var syv år gammel da hendes fader døde. Hun døde 88 år gammel året 1112. Denne sagnkyndige kvinde var en af Are Frodes fornemste kilder for landnamstiden og oldtidens tildragelser.

[6]) kong Harald Sigurdsens bekendte ven og krigskammerat. G. V.

Snorre Gode døde et år efter Olaf den Helliges fald; han blev jordet ved den kirke, som han selv havde ladet bygge. Men da kirken blev flyttet, bleve også hans ben optagne. Der var da tilstede Sturlesönnernes moder Gudny[1]. Thord Sturlesen[2] siger, at de vare af middelstörrelse. Da bleve også Snorres farbroder Börk Digres ben optagne, og de vare meget store; ligeledes hans moder Thordises; de vare små, og sorte som om de vare svedne. Alle disse ben bleve igen nedgravede der hvor kirken nu står. Her sluttes fortællingen om Thornæssingerne, Eyrbyggerne og Alftefjordingerne.

---

[1] moder til Snorre Sturlesen og hans brødre Sighvat og Thord.
[2] historieskriveren lagmand Sturles fader.

Fortælling

om

Laxdælerne,

eller

Beboerne af Laxådalen.

7*

1. Ketil Flatnef og hans börn.

Björn Bunas sön Ketil Flatnef var en mægtig og ætstor herse i Norge; han boede i Romsdalen, som ligger imellem Söndmøre og Nordmøre. Med sin kone Yngvilde, en datter af en anseelig mand Ketil Veder, havde han fem börn. Den ene af hans sönner hed Björn, siden kaldet Østrøne, den anden Helge Bjola. Hans tre døttre vare: Thorun, kaldet Hyrna, som blev gift med Helge den Magre, en sön af Eyvind Østmand og Irekongen Kjarfals datter Rafarta; Unne, (Aude) kaldet den Dybrige, der blev gift med Olaf den Hvide, en sön af Ingjald, der igen var en sön af Frode den Frækne, som Svertlingerne dræbte [1]; Jorun, kaldet Mandvidsbrekka, som var moder til Ketil den Fiflske, der tog land i Kirkeby, og fra hvem Sighvat Lovsigemand nedstammede [2].

2. Ketil og hans sönner beslutte at forlade Norge.

Ketil var allerede en aldrende mand, da kong Harald Hårfager begyndte at udvide sin magt så meget, at ingen fylkeskonge eller anden stormand kunde blive til noget, men han alene vilde råde for deres navne-

[1]) Han var altså af dansk kongeslægt; thi denne Frode den Frække var den danske konge, som Svertlingerne eller Svertings sönner ifølge Saxes fortælling dræbte i et hov eller tempel i Jylland.

[2]) lovsigemand 1076—83.

bod [1]). Men da Ketil spurgte, at kong Harald havde tiltænkt ham samme kår, som de andre mægtige mænd, at han nemlig måtte se sine frænder voldsom behandlede uden at bod gaves derfor, og derefter endda måtte blive kongens lejemand [2]); så stævnede han sine frænder til et møde, og talede således til dem: »Vitterligt er det eder, hvorledes det er gået ved alle lejligheder, hvor vi have haft noget at skifte med kong Harald; omstændighederne derved behøver jeg ikke at udvikle eder på ny; men nu er det höjst nødvendigt at betænke den fare, der ligger os lige forhånden. Kong Haralds fjendskab imod os er en afgjort sag, og fra den side have vi ingen sikkerhed at vente. Tvende kår, synes mig, have vi nu for os: at fly fra landet eller at blive dræbte hver på sin plads; vel står min hu især til, at gå døden under öje, som mine frænder, men jeg vil ikke ved min overtalelse lede eder ind i en så stor fare; thi jeg kender mine frænders og venners tænkemåde, og ved, at I ikke ville skilles fra os, skönt der skal mands mod og hjerte til at følge mig.« Ketils sön Björn svarede: »Min hensigt vil jeg uden betænkning give tilkende; jeg vil følge gæve mænds dømme [3]) og fly fra dette land; thi lidet tror jeg at ville forfremmes derved, at jeg her hjemme sidder og bier til kong Haralds trælle komme og drive os bort fra vore ejendomme eller give os døden.« Disse hans ord vandt meget bifald, og tyktes talte med djærvhed; og der blev besluttet, at de vilde drage bort fra landet; thi dertil opmuntrede Ketils sönner meget, og ingen talte derimod [4]).

---

[1]) titel, hæderstitel; han alene indsatte og afsatte dem i og fra deres værdigheder, som han vilde.

[2]) undergivne, lejlænding, som måtte tage sin ejendom til leje eller som fæstegods. [3]) exempel.

[4]) dette fortælles anderledes i Eyrbyggja, se denne saga 1—2. kap.

Björn og Helge vilde tage til Island, om hvilket de havde hørt meget godt; der, sagde de, vare gode landejendomme, og man behøvede ikke at købe dem for penge; der drev mange hvaler til kysten, der var laxefangst, og andet fiskeri kunde drives hele året om. Ketil derimod sagde, at han på sin gamle dage aldrig vilde komme til disse fiskersteder, men han havde större lyst til at tage til Vesterlandene; thi der, sagde han, var godt at være, og landene der vare ham velbekendte, da han havde hærget der vide omkring.

3. Ketils sönner drage til Island.

Derefter holdt Ketil et herligt gilde, og giftede sin datter Thorun Hyrna med Helge den Magre. Og så gjorde han sig rede til at drage til Vesterlandene, i selskab med hans datter Unne[1]) og mange andre af hans frænder. Hans sönner og deres mågHelge den Magre sejlede samme sommer til Island. Björn Ketilsen kom med sit skib vesterpå til Bredefjord, og sejlede ind efter fjorden, og holdt sig nærmest ved den söndre side indtil det sted, hvor fjorden skar ind i landet, hvor der stod et höjt fjeld på næsset indenfor fjorden, og en ø lå kort fra landet. Der sagde han at de skulde opholde sig noget. Han gik op på land med nogle af sine mænd, og de vandrede omkring langs med søen; der var kort imellem fjeld og strand, og ham syntes der var byggeligt[2]). Her fandt han ogsaa i en vig sine höjsædesstøtter, der vare drevne i land, og fandt heri en bestemmelse for, hvor han skulde fæste bo. Derpå tilegnede Björn sig alt landet imellem Stafå og Hraunfjord, og boede på det sted, der siden efter ham kaldtes Björnshavn. Han kaldtes Björn den Østrøne, giftede sig med Gjafløg, en datter af Kjallak

[1]) Hun kaldes overalt så i denne saga; men ellers Aude. [2]) godt at bygge.

den Gamle, og efterlod sig to sönner, Ottar og Kjallak, Kjallaks sön var Thorgrim Gode fader til Viga-Styr og Vermund den Smækkre.

Helge Bjola kom med sit skib sönderpå, og tilegnede sig hele Kjalarnæs imellem Kollafjord og Hvalfjord, og boede på Esjubjerg til sin alderdom.

Helge den Magre kom med sit skib nordpå, og tilegnede sig hele Øfjord imellem Siglunæs og Reynisnæs, og boede på Kristnæs. Fra ham og hans kone Thorun nedstammede Øfjordingernes slægt.

4. Ketil drager til Skotland, og hans datter Unne derfra til Orknøerne og Færøerne.

Ketil Flatnef landede ved Skotland, og blev vel modtaget af landets herskere; thi han var en berømt mand, af en anset slægt, og de bøde ham selv at vælge, hvilke kår han der vilde have. Han og de andre hans frænder, der havde fulgt med ham, stadfæstede sig der, undtagen hans dattersön Thorsten [1]; thi han begav sig strax på hærtoge, hærgede vide omkring på Skotland, og fik altid sejer. Derefter sluttede han forlig med Skotternes konge, fik halvdelen af Skotland til eje, og blev konge derover. Han var gift med Thuride Eyvindsdatter, en søster til Helge den Magre. Men længe holdt Skotterne ikke forliget; thi de overfaldt ham mod tro og love, og, efter hvad Are Thorgilssen Frode [2]) fortæller om hans død, faldt han på Katanæs [3]). Unne den Dybrige var på Katanæs, da hendes sön Thorsten faldt; og da hun spurgte, Thorsten havde tilsat livet og hendes fader var død, så ventede hun sig der ingen oprejsning mere. Hun

[1]) Thorsten Rød eller den Røde, som han strax herefter kaldes.

[2]) Are Frode, den bekendte islandske historieskriver.

[3]) Caithness, nordpå i Skotland.

lod derfor i lön et skib bygge i skoven, og da det var færdigt, udrustede hun det til rejsen. Hun besad megen rigdom, og havde den hele samling af frænder med sig, som endnu vare i live, så man skal vanskelig finde mage til, at en enlig kvinde er kommen bort fra slig ufred med så meget gods og så mange ledsagere, hvoraf man kan skönne, at hun var et vidunder blandt sit kön. Hun havde også mange mænd med sig, der vare af höj værdighed og herkomst; en af dem hed Koll, der endogså bar hersenavn; en anden, ved navn Hörd, var ligeledes af stor æt og værdighed. Da Unne var færdig til rejsen, sejlede hun til Orknøerne, og dvælede der en tid; hun bortgiftede der Thorsten Røds datter Groa, hvis datter blev gift med en sönnesön af Rognvald Mørejarl, og derved stammoder til de orknøske jarler. Derefter sejlede Unne til Færøerne, hvor hun bortgiftede Thorstens anden datter Oløf, og fra hende nedstammer den berømteste slægt på disser øer, de såkaldte Gøtuskægger [1]).

5. Unne drager til Island.

Nu gjorde Unne sig færdig til at drage fra Færøerne, og gav sine skibsfolk tilkende, at hun agtede sig til Island. Hun havde Thorsten Røds sön, Olaf Feilan, med sig, samt hans søstre, som endnu vare ugifte. Derpå stak hun i søen, og kom lykkelig og vel sönder for landet til Vikerskeid, men der satte skibet til; mennesker og gods frelstes. Så tog hun med tyve mand i sit følge hen til sin broder Helge, der kom hende imøde, og bød hende være hos sig med ti medfølgere; men hun svarede vredelig, at hun aldrig havde troet, han var en sådan stakkel. Hun drager da bort, og agter at gæste sin bro-

[1]) mændene på gården Gata (Gade) nuvær. Gøte, på øen Østerø. Til denne slægt hørte den bekendte Throndi Færeyingasaga.

der Björn i Bredefjord; og næppe har han fået nys om hendes komme, förend han drager hende imøde med et talrigt følge, byder hende velkommen, og beder hende blive hos sig med alle hendes ledsagere; thi han kendte nok sin søsters stolte sind. Dette behagede hende vel, og hun takkede ham for hans höjsindede tænkemåde. Der var hun om vinteren, og blev beværtet på det prægtigste, thi der vare gode råd dertil, og blev heller intet sparet; og om foråret drog hun over Bredefjord, og kom til et næs, hvor der blev holdt dagverd, hvilket næs siden kaldtes Dagverdsnæs [1]), og er det, der går ud fra Medelfjeldsstrand; derpå styrede hun ind ad Hvamsfjord, og kom der til et næs, hvor hun ligeledes opholdt sig noget; der tabte hun sin kam, og det hedder siden den tid Kambnæs. Derefter for hun forbi alle Bredefjordsdale, og tilegnede sig land så vide, hun vilde; og da hun med sit skib var kommen ind i bunden af fjorden, fandtes hendes höjsædesstøtter der drevne på land, så hun var nu ikke mere i tvivl om, hvor hun skulde opslå sin bolig. Hun lod der en gård rejse, der siden kaldtes gården i Hvam [2]), og boede der.

Det samme forår, da Unne satte bo i Hvam, fik Koll Thorsten Røds datter Thorgerde tilægte, hvilket gilde Unne bekostede; hun gav også Thorgerde hele Laxådalen til medgift, og her satte Koll bo söndenfor Laxå. Koll var en meget anset mand; hans sön hed Höskuld.

6. Unne uddeler sit landnam.

Derefter uddelte Unne stykker af sit landnam til andre mænd. Hörd gav hun hele Hördedalen; han var en mærkelig mand, der efterlod sig en stor slægt. Hans sön Asbjörn den Rige, der boede i Ørnolfsdal, blev gift

---

[1]) se side 35. [2]) Hvam betyder en lille dal.

med en datter af Midfjord-Skegge; og deres datter Ingeborg var det, som blev gift med Illuge hin Svarte; deres sönner vare Hermund og Gunlaug Ormstunge. Unne sagde til sine mænd: »Nu skulle I erholde lön for eders arbejde; der skorter os ikke på midler til at gengælde eder det og eders gode villie. I vide allerede, at jeg har givet manden Erp, Meldun Jarls sön, sin frihed; det var langt fra, jeg kunde finde mig i, at en så höjslægtet mand skulde bære træls navn.« Siden gav hun ham Saudafjeldsland imellem Tungeå og Midå. En anden mand Sökkolf gav hun Sökkolfsdalen, hvor han boede til sin alderdom. En af hendes frigivne, ved navn Hunde, en skotte af æt, gav hun Hundadalen [1]).

Thorsten Røds fjerde datter Osk var moder til Thorsten Surt den Spage, som forbedrede årsregningen [2]) Thorstens femte datter Thorhilde var moder til Alf i Dalene, der var stamfader for en stor slægt. Fra Thorstens sjette datter Vigdis nedstamme Høfdemændene i Øfjord.

7. Om Olaf Feilan, og Höskuld Dalekolls sön.

Olaf Feilan var det yngste af Thorstens börn; han var en stor, stærk mand, af smukt udseende og fuldkommen i alle mandlige øvelser. Ham agtede Unne fremfor alle andre, og bekendtgjorde derfor, at hun vilde efterlade ham alle sine ejendomme i Hvam. Hun blev nu meget svag af alderdom, kaldte Olaf Feilan til sig, og sagde: »Jeg har tænkt på, frænde, at du skulde nu blive din egen mand og tage dig en kone.« Dette syntes Olaf vel om, og forsikkrede, at han i denne sag vilde rette sig efter hendes råd. Unne vedblev: »Jeg har tænkt, at det vilde være bedst, om dit bryllup kom til at stå i slutningen af denne sommer, thi da kan man bedst skaffe alle fornødenheder tilveje; jeg ønsker nemlig, at vore

---

[1]) Alt navne på dalstrækninger i Dalesyssel. [2]) se side 11.

venner skulle besøge det med et stort følge, siden det rimeligvis bliver det sidste gæstebud, jeg skal holde.« Olaf sagde: »Det er vel betænkt; men jeg agter ikke at tage nogen kone, der kunde berøve dig enten gods eller husets bestyrelse.« Den samme høst ægtede Olaf Feilan Alfdis, og deres bryllup stod på gården Hvam. Unne anvendte megen bekostning på dette gilde, thi hun lod indbyde alle hædersmænd vide omkring fra andre sveiter[1]; blandt andre sine brødre Björn og Helge Bjola, hvilke kom med et stort følge; fremdeles hendes måg[2]) Dalekoll, Hörd fra Hördedal og mange andre stormænd. Gildet var talrigt, og dog kom der ikke nær så mange mænd, som Unne havde indbudet; thi Øfjordingerne havde en lang vej at fare. Alderen havde da allerede medtaget Unne så meget, at hun ikke stod op förend middag, og gik tidlig til sengs; og hun tillod ingen at spörge hende om noget fra om aftenen, når hun var gået hen at sove, og til hun var påklædt; og kom nogen og spurgte til hendes befindende, så svarede hun vredelig. Den dag, da gildet skulde stå, sov Unne noget længer end ellers, men hun var dog kommen op, da gildesmændene kom, gik dem imøde, hilste med sömmelighed sine frænder og venner og takkede dem for deres kærlighed, at de havde villet umage sig så lang en vej; navnlig hilste hun således på Björn og Helge, og takkede derpå dem alle, fordi de vare komne. Derefter gik Unne ind i gildestuen, og efter hende en stor skare; og da alle vare blevne bænkede i stuen, udbrøde de i forundring over den pragt, hvormed alting var indrettet. Da sagde Unne: »Min broder Björn og Helge og andre vore frænder og venner kalder jeg herpå til vidne: Denne gård og bolsted med al den boned[3]) som I her ser for eder, overlader

---

[1]) landstrækninger. [2]) svigersön. [3]) indbo.

jeg min frænde Olaf til arv og eje.« Derefter stod hun op, og sagde, at hun nu vilde gå hen til den skemme [1]), hvor hun plejede at sove, og bad dem alle at more sig således som deres hu stod til, men almuen skulde göre sig tilgode med mundgåt [2]). Man siger, at Unne skal have været både höj og stærkbygget, og da hun nu gik rask ned igennem salen, hviskede den ene til den anden, at hun var endnu en anseelig kone. Mændene drak nu om aftenen, indtil det tyktes dem sovetid. Men dagen efter, da Olaf Feilan gik hen til sin frænke Unnes sovekammer, fandt han hende siddende død oprejst i sengen. Olaf gik strax tilbage til gildestuen, og sagde denne tidende, og alle undrede sig over, hvorledes Unne lige til sin dødsdag havde holdt sin værdighed vedlige. Nu blev på en gang drukket både Olafs bryllup og Unnes arveøl; og på den sidste gildesdag blev Unnes lig ført hen til höjen, der var beredet for hende; hun blev höjlagt i skib, meget gods blev lagt hos hende, og höjen derefter kastet til [3]). Nu overtog Olaf boet i Hvam tilligemed bestyrelsen af alt godset, efter de af hans frænders råd, som havde besøgt ham; og ved enden af gæstebudet uddelte han prægtige gaver til de fornemste mænd, förend de toge bort. Han blev en mægtig mand, en stor høvding, og boede på Hvam til sin alderdom.

Olafs og Alfdises börn vare: Thord Geller, der blev gift med Midfjord-Skegges datter Hrodny, og deres sönner vare Eyolf den Grå, Thoraren Fylsenne og Thorkel

---

[1]) kammer, værelse. [2]) mundgåt, en art øl.

[3]) Landnama fortæller, at Unne, som var døbt, ikke vilde hvile i uviet jord, hun lod sig derfor grave ved strandbredden, hvor hav og land mødes. På gården Hvam kaldes endnu Auðarsteinn (Audes sten) en kampsten, der ved flodtider står under vand men ved ebbetid er på tört land. Under den, siger sagnet, skal Aude ligge begravet. G. V.

Kugge. Olaf Feilans datter Thora blev gift med Thorolf Mostrarskæggs sön Thorsten Torskebider; deres sönner vare Börk den Digre og Thorgrim, fader til Snorre Gode. Den anden af hans døttre, Helga, blev gift med Gunnar Hlifsen, og deres datter Jofride var det, som først var gift med Tunge-Ods sön Thorod, siden med Thorsten Egilsen. Olafs tredie datter Thordis var gift med lovsigemanden Thoraren Ragesbroder.

Imedens Olaf boede på Hvam, blev hans Måg Koll syg og døde, men han var mere moden af forstand, end af år. Höskuld var en smuk og anseelig mand; da han havde overtaget sin faders ejendom og bo, blev gården, hvorpå Koll havde boet, efter ham kaldt Höskuldstad; og han fik snart hjælp nok til at bestyre sit hus, da mange frænder og venner, som allerede Koll havde erhværvet sig, stode ham troligen bi. Hans moder Thorgerde Thorstensdatter var da endnu en ung kone og meget smuk; hun fandt efter sin mands død ikke mere behag i Island, og tilkendegav derfor sin sön, at hun vilde drage udenlands, med det gods, der tilkom hende; det gjorde rigtignok Höskuld ondt, at de skulde skilles, men han sagde dog, at han ikke vilde göre hende imod heri, ligeså lidet som i andet. Han købte derfor sin moder halvparten i et skib, der stod oppe på Dagverdsnæs; her gik hun ombord med meget gods, sejlede bort, havde en god rejse, og kom til Norge. Her havde hun en stor slægt og mange gæve frænder, der toge vel imod hende og bøde hende alt hvad hun vilde have; hun takkede derfor, og sagde, at det var hendes agt, at stadfæste sig der i landet. Hun var ikke længe enke, för der indfandt sig en bejler til hende; han hed Herjolf, var lensmand af værdighed, en rig og anset mand. Han var stor og stærk, var just ikke smuk, men havde dog et meget mandigt udseende, især overgik han alle i

våbenfærdighed. Da denne sag blev bragt på bane, tilkom det Thorgerde, eftersom hun var enke, at give ham svar; og efter sine frænders råd vilde hun ikke afslå dette giftermålstilbud; hun ægtede da Herjolf, og tog hjem til hans gård. De fattede snart kærlighed for hinanden, og Thorgerde viste strax, at hun var en meget mandig kvinde, så at hans hus tyktes nu langt bedre og anseeligere, end för, efter at han havde fået en sådan kone som Thorgerde.

8. Om Höskulds halvbroder Rut.

Herjolf og Thorgerde havde ikke været længe gifte, förend de fik en sön, der blev vadnet og fik navnet Hrut[1]). Tidlig i sin opvæxt blev han stor og stærk; han overgik alle i væxt, var höj og hærdebred, smal i midie, og havde velskabte hænder og fødder. Han var særdeles smuk af udseende, som hans morfader Thorsten eller Ketil Flatnef havde været, men især var han dygtig i allehånde færdigheder. Herjolf blev syg og døde, et dødsfald, som mange beklagede; og derefter længtes Thorgerde efter at komme tilbage til Island, for at besøge sin sön Höskuld, thi ham elskede hun fremfor alle; men Hrut blev i god behold tilbage hos sine frænder. Thorgerde sejlede til Island, og tog hen til sin sön Höskuld i Laxådal, der tog imod sin moder det bedste han kunde. Hun besad meget gods, og levede hos Höskuld til sin død. Nogle år efter sin ankomst døde Thorgerde af sygdom, og blev höjsat; hvorpå Höskuld tog alt godset til sig, hvoraf dog halvparten tilkom hans broder Hrut. Den gang regerede Hagen Adelstensfostre i Norge; Hrut var

---

[1]) bekendt af Njala.

hans hirdmand, og blev en berømt mand både i Norge og på Island [1]).

9. Höskulds giftermål.

Björn hed en mand, der tog land i den efter ham opkaldte Björnsfjord, der går ind i landet nordost for Stengrimsfjord, og skilles fra denne ved en udgående hals [2]). Han var en mand af stor slægt og rig; hans kone hed Ljufa, deres datter Jorun; denne var en smuk kvinde, storsindet og klygtig som en mand. Hun holdtes for det bedste parti i alle Vestfjordene. Hende hørte Höskuld tale om, samt at hendes fader var den bedste bonde der på Strandene [3]). Höskuld red hjemmefra med ti mand, for at besøge Björn bonde i Björnsfjord, og blev vel modtaget, thi Björn havde hørt ham omtale som en brav mand. Höskuld kom nu frem med sit frieri, som Björn optog vel; han troede, sagde han, at hans datter ikke kunde blive bedre gift, men han vilde dog overlade bestemmelsen til hende selv. Og da sagen blev forelagt Jorun, svarede hun således: »Efter alt hvad vi have hørt om dig, Höskuld, kunne vi ikke andet, end svare vel herpå, thi vi tro, at for den kvinde, som får dig tilægte, vil der være vel sørget; dog må min fader især råde herfor, og jeg vil heri rette mig efter hans villie.« Hvad enten det nu varede kort eller længe, så blev enden derpå, at Jorun blev fæstet Höskuld med meget gods, og brylluppet skulde stå på Höskuldstad. Höskuld red nu hjem til sin gård, og var hjemme, indtil gildet skulde være. Da kom Björn did med et smukt følge, og Höskuld

---

[1]) denne sætning har jeg hensat her fra begyndelsen af næste kapittel, og forandret navnet Höskuld til Hrut ifølge fortællingens rette sammenhæng.

[2]) lav fjeldryg. [3]) i Strandesyssel.

havde ligeledes sørget for mange gildesmænd, både venner og frænder, og dette var et prægtigt gilde. Og da dette var tilende, tog hver hjem til sit i godt venskab og med sömmelige gaver. Jorun Björnsdatter blev på Höskuldstad, og overtog husets bestyrelse med Höskuld; og det viste sig snart i hendes husholdning, at hun var forstandig og dannet, og forstod sig godt på mange ting, men hun var temmelig heftig. Hun og Höskuld kom godt ud af det sammen, skönt de til daglig just ikke omgikkes meget. Höskuld blev nu en stor høvding; han var mægtig, driftig, og der skortede ham ej på gods, så han syntes ikke i noget at stå tilbage for sin fader Koll. Höskuld og Jorun havde ikke været længe sammen, förend de fik en sön, der fik navnet Thorleik; det var deres ældste barn; den anden sön hed Bård; en datter fik de, der hed Halgerde Langbrog, en anden, der hed Thuride. Alle vare de håbefulde börn. Thorleik var stor, stærk og anseelig i sit ydre, men fåtalende og ikke omgængelig; man mente endog, at han ikke vilde blive god at komme tilrette med; Höskuld plejede at sige, at han især vilde ligne Strandemændenes æt. Bård var mandig af udseende og stærk; af hans ydre kunde man skönne, at han vilde få större lighed med sine fædrene frænder; i sin opvæxt var han venlig og vennesæl, og Höskuld elskede ham mest af alle sine börn. Höskulds hus var nu i megen velmagt og anseelse. På denne tid giftede han sin søster Groa med Veleif den Gamle; deres sön var Holmgange-Berse.

10. Om Viga-Hrapp.

I Laxådalen nordenfor åen boede der en mand, ved navn Hrapp; hans gård kaldtes siden Hrappstad; nu er det et øde sted.[1]) Han var en sön af Sumarlide, og kald-

[1]) nl. da sagaen blev skreven; er nu en lille gård tæt ved Hjardarholt.

tes Viga-Hrapp[1]). Hans fader var en Skotte, men al hans moders slægt havde hjemme på Syderøerne, hvor også hans fødested var. Stor og stærk var han og vilde aldrig give efter, lå derfor idelig i trætte, men vilde aldrig give bøder for det onde, han gjorde. Han flyede da fra Vesterlandene, og købte sig den jord, han nu boede på. Hans kone hed Vigdis Halstensdatter; deres sön hed Sumarlide. Hendes broder hed Thorsten Surt[2]) og boede den gang på Thorsnæs; der blev Sumarlide opfostret, og var en håbefuld dreng. Thorstens kone var den gang død; men han havde to døttre, af hvilke den ene, ved navn Gudride, blev gift med Rauda-Björns sön Thorkel Trefil, der boede på Svignaskard[3]); den anden, ved navn Osk, blev gift med en mand i Bredefjord, der hed Thoraren, en ryst[4]) og vennesæl mand, der opholdt sig hos Thorsten; thi denne var nu så gammel, at han behøvede hjælp i sin husholdning. Hrapp var ikke vel lidt af nogen, og var voldsom mod sine naboer; stundum lod han sig også forlyde med, at det skulde komme dem dyrt at stå, hvis de holdt nogen anden mand for bedre, end ham; og alle bönderne grebe da til samme middel, de toge hen til Höskuld og klagede ham sin nød; hvorpå Höskuld bad dem at lade ham vide, om Hrapp gjorde dem noget men; »thi fra mig«, sagde han, »skal han hverken rane mænd eller gods.«

11. Om Thord Godde og Thorbjörn Skrjup.

Thord Godde hed en anden mand i Laxådalen, en velhavende mand uden börn; han havde købt den jord, han boede på, men da han var Hrapps nabo, var han ofte udsat for dennes drillerier, og beholdt kun ved

[1]) Drabs-Hrapp, formedelst hans voldsomhed.
[2]) den Vise, Spage. [3]) Borgefjorden. [4]) tapper.

Höskulds hjælp sin bolig i fred. Hans kone Vigdis var en datter af Olaf Feilans sön Ingjald; hun var en broderdatter af Thord Geller, og en søsterdatter af Thorolf Rødnef fra Saudafjeld. Denne Thorolf var en dygtig kæmpe og stod sig godt, hvorfore hans frænder tit søgte hjælp hos ham. Vigdis blev giftet med Thord mere for hans penges skyld end ærens skyld. Thord havde adskillige trælle, blandt andre en, ved navn Asgaut, der var kommen ud til landet med ham; en stor og dygtig mand, der rigtignok bar trællenavn, men som kun få, skjönt de hedde fri, kunde måle sig med, så han kunde vel være sin herre til tjeneste.

Næst ved Thord ovenfor hans gård, boede en mand, ved navn Thorbjörn, kaldet Skrjup; han var rig på gods, især i guld og sølv, stor af væxt, ramstærk, men temmelig påholden mod almuesfolk.

Höskuld Dalekollsen fandt nu, at det var en mangel ved hans ellers prægtige husholdning, at hans gård ikke var så vel bygget, som han ønskede. Han købte sig derfor et skib, der stod oppe i mundingen af Blanda [1]), af en mand fra Hjaltland, udrustede det til rejsen, og bekendtgjorde, at han vilde rejse udenlands; men Jorun blev hjemme og passede huset og deres börn. De stak nu i søen, havde en heldig rejse, og kom til Norge temmelig sönderpå; de landede ved Hordeland, der hvor siden købstaden Bergen blev anlagt. Der satte han sit skib op, og fandt her mange af sine frænder. Kong Hagen sad den gang i Vigen; men Höskuld drog ikke til ham, thi hans frænder toge imod ham med begge hænder. Hele den vinter løb rolig og fredelig af.

---

[1]) flod på Nordlandet.

12. Höskuld køber en trælkvinde.

I begyndelsen af sommeren hørtes nu den tidende, at kongen drog i stævneledning øster til Brennøerne, for at sikkre sit riges fred; thi det var således lov, at dette møde hver tredie sommer skulde holdes imellem høvdingerne, for at afgöre de sager, som kongerne havde at dømme om. Det tyktes en skemtelig [1]) rejse at besøge dette møde; thi der samlede sig mænd næsten fra alle lande, som vi have nogen kundskab om. Höskuld satte derfor sit skib frem, og vilde ligeledes besøge dette møde, thi han havde ikke været hos kongen om vinteren. Der holdtes ved samme lejlighed også købstævne [2]). Dette møde var meget talrig besøgt; der var megen skemt, drikkelag, lege og alskens glæde, men der forefaldt ellers intet særdeles mærkeligt. Höskuld traf der mange af sine frænder, af dem, der vare i Danmark. En dag, da han gik med nogle andre mænd for at more sig, så han et stadseligt telt noget borte fra de andre boder; han gik derhen, og ind i teltet, hvor han traf en mand siddende i brogetvævede klæder med en gerdsk [3]) hat på hovedet. Höskuld spurgte ham, hvad han hed? Han kaldte sig Gille den Gerdske; hvorpå Höskuld sagde, at han ofte havde hørt tale om ham, og vidste, at han var den rigeste blandt alle dem, der gave sig af med handelskab; hvorpå han vedblev: »Du kan vel sælge os noget, som vi have lyst til at købe?« Gille spurgte da, hvad de vilde købe? og Höskulds ledsager svarede, at han vilde købe en trælkvinde, hvis han havde nogen at sælge. Gille sagde: »Jeg mærker nok, at I ville sætte mig i forlegenhed ved at fale på noget, som I tænker, jeg ikke har; men den ting er nok ikke så ganske af-

---

[1]) fornöjelig. [2]) marked. [3]) russisk, fra Garderige.

gjort«. Höskuld så, at der gik et forhæng tværs over boden; dette løftede Gille op, og Höskuld så, at der indenfor sade tolv kvinder; hvorpå Gille sagde til ham, at han skulde gå ind og betragte dem, om han vilde købe nogen af dem. Höskuld gjorde det; de sade alle sammen tværs over boden; han betragtede dem nöje, og så, at der længst henne i krogen sad en kvinde, der var dårlig klædt, men som, såvidt man kunde se, var meget smuk. Höskuld sagde da: »Hvor meget skal denne kvinde koste, hvis jeg vil købe hende«? Gille svarede: »Tre mark sølv skal du give for hende«. »Så holder du denne trælkvinde meget dyr«, sagde Höskuld, »thi det er tre gange så meget, som hun er værd«. »Ja«, svarede Gille, »deri har du ret, at jeg holder hende dyrere end de andre; vælg hvilken du vil af de elleve, og giv mig en mark sølv for hende, men denne beholder jeg i min eje«. »Jeg gad dog først vidst« sagde Höskuld, »hvor meget sølv der er i min pung, som jeg har her i mit bælte«; hvorpå han bad Gille tage vægten. Da sagde Gille: »Denne handel skal fra min side gå af uden al svig; thi denne kvinde har en stor fejl, og det skal du vide, Höskuld, förend vi slutter købet«. Höskuld spurgte, hvad det da var? Gille svarede: »Denne kvinde er stum; jeg har på mange måder søgt at få hende til at mæle, men har aldrig kunnet få et ord af hende, så jeg tror vist, at hun ikke kan tale«. Men Höskuld vedblev: »Tag kun bismeren frem, og lad os se hvad denne pung vejer«! Gille gjorde så, de vejede sølvet, og det var tre mark vejede [1]). Da sagde Höskuld: »Det slår netop til, at vor handel kan gå for sig; tag du disse penge, og jeg tager kvinden; du har båret dig ad som en brav mand i denne sag, og har vist ikke villet be-

---

[1]) tre mark efter vægt.

drage mig«. Derpå gik Höskuld hjem til sin bod. Om aftenen gik han til sengs med hende; men næste morgen, da folk klædte sig på, sagde han: »Det er ingen prægtig dragt, som Gille den Rige har givet dig; men det er da også sandt, at der skal mere til at klæde tolv, end én«. Derpå lukkede han en kiste op, tog en god kvindeklædning frem, og gav hende; og alle fandt, at gode klæder sömmede hende godt. Da nu høvdingerne havde afgjort deres sager, som vare at forhandle, så blev beværtningen endt og mødet opløst. Derpå begav Höskuld sig til kong Hagen, og hilsede ham ærbødig, som passende var. Kongen betragtede ham, og sagde: »Vi skulde have taget mod din hilsen, Höskuld, om du end noget för havde kommet til os, og vi göre så endnu«.

13. Om Melkorka og Olaf På.

Derefter tog kongen med al venlighed mod Höskuld, bad ham gå ud på sit skib, og være hos ham så længe han vilde blive i Norge. Höskuld svarede: »Haver tak for eders indbydelse; men jeg har i denne sommer meget at göre, og det har været en vigtig grund til, at jeg har tøvet så længe med at indfinde mig hos eder, at jeg ønskede at forskaffe mig hustömmer«. Kongen bad ham styre med sit skib til Vigen, hvor Höskuld blev hos ham en tid, og kongen skaffede ham hustömmer, og lod skibet lade. Derpå sagde kongen til ham: »Jeg vil ikke holde dig længer her, end du selv synes, men det tykkes os dog vanskeligt at få en anden mand i dit sted«. Derpå ledsagede han ham til skibet, og sagde: »En hædersmand har jeg fundet i dig, og jeg tror næsten, det er sidste gang du sejler fra Norge, imedens jeg regerer«. Han drog derpå en guldring, som vejede en mark, af sin hånd, og gav Höskuld den; ligeledes gav

han ham en anden kostbarhed, et sværd, der kom på en halv mark guld. Höskuld takkede kongen for gaverne og al den ære, han havde vist ham. Derpå gik han ombord, og sejlede til havs. De fik god bör, og kom ved Sönderlandet, sejlede så vester forbi Reykenæs, så forbi Snefjeldsnæs og ind i Bredefjord. Höskuld landede i mundingen af Laxå, lod ladningen bære af skibet, satte dette op indenfor Laxå, og lod bygge et nøst[1]) derover. Man viser endnu tomten, hvor han havde dette sit skibsstade; der teltede han også boder, og stedet kaldtes derefter Budardal (boddal). Derpå lod han tömmeret flytte hjem, hvilket ej var vanskeligt, da det ikke var nogen lang vej. Höskuld red så hjem med nogle mænd, og blev vel modtaget, som venteligt var; med hans gods var det imidlertid gået godt. Jorun spurgte ham, hvad det var for en kvinde, der var med ham?- Höskuld svarede: »Du tror vist, at jeg vil drive gæk med dig, når jeg svarer: jeg ved ikke hendes navn«. Jorun sagde: »Da må man enten have löjet for mig, eller og du har talt så meget med hende, at du kunde spörge hende om hendes navn«. Höskuld svarede, at han ikke vilde fragå det, fortalte hende sandheden, og forlangte derpå, at der skulde vises denne kvinde opmærksomhed, samt at han helst så, hun fik sit ophold der hjemme hos dem. »Jeg agter ikke« sagde Jorun, »at give mig af med din frille, som du har ført med dig fra Norge, om hendes omgang end var nok så behagelig, men nu vilde det gå herlig til, hvis hun er både døv og målløs«. Höskuld sov hos sin husfrue hver nat siden han var kommen hjem, og gav sig ikke meget af med frillen. Hos denne kunde alle se, at der lå noget storladent i hendes væsen, og at der ikke manglede hende på for-

[1]) skibshus eller skur.

stand. Mod enden af vinteren fødte hun et drengebarn; Höskuld blev kaldt til, man viste ham barnet, og han, såvel som andre, tyktes aldrig at have set en smukkere eller herligere dreng. Man spurgte ham, hvad drengen skulde hedde, og han befalede, at de skulde kalde ham Olaf; thi kort för var hans morbroder Olaf Feilan død. Olaf udmærkede sig fremfor de fleste börn, og Höskuld holdt særdeles meget af drengen. Om sommeren efter sagde Jorun, at frillen skulde tage sig noget for, hvis ikke fare bort; men Höskuld bad hende opvarte ham og hans kone, og derhos at passe drengen. Da denne var to år gammel, kunde han sige hvad det skulde være, og løbe så rask, som andre börn, der ere fire år gamle. Det hændte sig en morgen, at Höskuld var gået ud at se til sin gård; vejret var godt, solen skinnede, den var just nylig stået op; da hørte han nogen tale, og gik derhen, hvor bækken faldt ned fra tunbrinken; der så han to mennesker, og det var hans sön Olaf med dennes moder; da mærkede han, at hun ikke var målløs, thi hun talte adskilligt med drengen; hvorpå han gik hen til dem, og spurgte om hendes navn, thi nu kunde det ikke nytte, at hun vilde dølge det længer. Hun svarede, at hun vilde sige det; de satte sig ned på tunbrinken, og hun sagde: »Vil du vide mit navn, så hedder jeg Melkorka«. Höskuld bad hende da, at fortælle ham mere om hendes slægt. Hun sagde: »Min fader hedder Myrkjartan, og er konge i Irland; jeg blev ført fangen derfra, da jeg var femten år gammel«. Höskuld sagde, at hun havde tiet altfor længe med en så god herkomst. Derpå gik han ind, og fortalte Jorun hvad nyt han havde opdaget; men hun svarede, at hun vidste ikke om det var sandt, og havde andet at göre end at bryde sig om alle ubekendte folk; og dermed var deres samtale ude. Heller ikke var Jorun bedre mod trælkvinden, end för,

men Höskuld gav sig noget mere af med hende. Kort efter, da Jorun vilde gå til sengs, klædte Melkorka hende af, og lagde hendes skotöj på gulvet; da tog Jorun sokkerne, og kastede dem i hovedet på hende; men Melkorka blev vred, og gav hende et næsedrag, så blodet fløđ efter. Höskuld kom til, og skilte dem ad. Derefter lod Höskuld Melkorka fare bort, og gav hende bopæl oppe i Laxådal; det kaldtes siden Melkorkestad, og ligger söndenfor Laxå; nu er der øde [1]. Der satte Melkorka bo, og havde sin sön Olaf hos sig; Höskuld lod hende bringe alt hvad hun behøvede. På Olaf viste det sig snart, da han voxte til, at han i skönhed og dannished vilde udmærke sig fremfor andre mænd.

14. Om Ingjald Saudøgode og hans broder Hall.

Ingjald, der boede på Saudøerne [2] i Bredefjord, og kaldtes Saudø-Gode, var en rig og anset mand. Hans broder Hall var en stor og dygtig mand, men fattig; dog blev han ikke anset for nogen lavtænkende mand. Disse brødre kunde ikke vel forliges; Ingjald mente, at Hall ikke noksom skikkede sig efter anseelige mænds sæder, og Hall mente, at Ingjald ikke havde kraft nok til at sætte noget igennem. I Bredefjord ligger et fiskested, der hedder Björnøerne [3]; der ligge mange øer samlede, og er god fangst. På den tid søgte mange derhen på fiskeri, og der forsamledes en stor mængde hvert halvår. Kloge mænd lagde megen vægt på, at man på sådanne udvær forligtes godt sammen; det hed sig nemlig, at

[1] nl. da sagaen blev skreven i det 13. årh.; gården er forresten endnu øde.

[2] Fåreøerne; ligge ved den nordlige side af Bredefjorden, mellem Flatø og Bardestrand.

[3] de nordlige Björnøer, et fiskerleje midt i Bredefjord; forskellige fra dem som omtales i Njala. G. V.

det gik uheldigere med fangsten, hvis der opstod nogen trætte, og de fleste toge sig derfor i agt. Nu fortælles der, at Ingjald Saudøgodes broder Hall en sommer kom til Björnøerne for at fiske, og slog sig sammen med en mand, der hed Thorolf, der var fra Bredefjord, en fattig mand, der næppe havde hus eller hjem, men ellers var driftig nok. Hall var der en tid, og vilde gerne lade mere, end de andre. En aften kom han og Thorolf til land, og skulde skifte deres fangst; da vilde Hall både vælge og dele ud, thi han ansă sig selv for anseeligere. Men Thorolf vilde ikke give efter, og brugte store ord; det kom da til ordvexling imellem dem, og hver vilde have sin krig frem. Da greb Hall et huggejern, der lå hos ham, og vilde slå Thorolf i hovedet dermed; de andre løb imellem dem, og standsede Hall; han var som rasende, men kunde ingenvegne komme den gang, og der blev intet af delingen. Om aftenen begav Thorolf sig bort, men Hall tog alene den fangst, der tilhørte dem begge, så man så, hvad magten kan göre; og derefter tog han en anden mand med sig på skibet, og gav sig på fangst som för. Thorolf kunde ikke give sig tilfreds, og tyktes at være beskæmmet ved dette deres skifte; han blev der på øerne, og havde sat sig for at afvaske denne skam. Hall derimod frygtede ikke for noget, og tænkte, at ingen torde vove at måle sig med ham indenfor hans egne enemærker. En dag, da det var godt vejr, roede han ud, og de vare tre mænd på skibet; det gik godt med fangsten om dagen, og om aftenen roede de hjem, og vare meget glade. Thorolf havde holdt öje med Halls færd om dagen, og om aftenen stillede han sig ved landingsstedet, hvor de skulde komme i land. Hall, der roede den forreste åre, sprang overbord, for at tage mod skibet, men i det han sprang i land, stod Thorolf tæt ved, hug strax til ham, og hugget traf ham på halsen

ved hærderne, så at hovedet føg åf. Derpå flygtede Thorolf, men Halls stalbrødre vidste i deres forskrækkelse hverken ud eller ind. Nu spurgtes tidenden om Halls drab omkring på øerne, og gjorde megen opsigt; thi skönt han just ikke havde været nogen rig mand, så var han dog af stor slægt. Thorolf søgte nu bort fra øerne; thi han kendte ingen der, som kunde beskytte ham efter dette storværk, og havde heller ingen frænder, som han kunde vente sig hjælp af; men derimod vare der mænd i nærheden, som han kunde være vis på vilde efterstræbe hans liv, og som havde megen magt, f. ex. Halls broder Ingjald Saudøgode. Han kom endelig ind til fastlandet, og drog ganske hemmelig afsted; der fortælles heller intet om hans rejse, för han en aften kom til Goddastad. Thord Goddes kone Vigdis var noget i slægt med Thorolf, og derfor vendte han sig did til gården; han havde allerede för spurgt, hvorledes det stod til der, at Vigdis nemlig havde mere at sige end hendes husbonde Thord. Strax om aftenen, da han var kommen, begav han sig til Vigdis, fortalte hende sin ulykke, og bad hende hjælpe. Vigdis svarede ham således: »Jeg vil ikke nægte vort slægtskab, og finder heller ikke, at den gerning, du har bedrevet, er af den beskaffenhed, at jeg derfor vil kalde dig en slettere mand; men mig synes dog, at de, som yde dig hjælp, derved vil sætte både sig og sit gods i stor fare, så store mænd som der her have eftermål[1]); min husbonde Thord,« sagde hun fremdeles, »er ingen helt, og kvinderåd går det gerne skævt med, når det gælder; imidlertid nænner jeg dog ikke rent at slå hånden af dig, siden du har ventet dig nogen hjælp her«. Herefter

[1]) eller som skulle påtale drabet, og forfølge drabsmanden.

førte hun ham ud i et udebur[1]), og bad ham bie der efter hende; hun satte lås derfor, gik så til Thord, og sagde: »Her er kommen en mand som gæst, ved navn Thorolf; han er noget i slægt med mig, og vilde nok blive her noget længer, hvis du tillader det«. Thord svarede, at han holdt ikke af, at der kom slige fremmede, og sagde, at han kunde jo hvile sig næste dag over, hvis der intet var i vejen med ham, men ellers måtte han skynde sig bort. Vigdis sagde: »Jeg har allerede ydet ham gæstevelkomst, og vil ikke tage mine ord tilbage, skönt han just ikke har alle til venner«. Derpå fortalte hun Thord drabet på Hall, og at det var Thorolf, som var kommen der, der havde dræbt ham. Derover blev Thord meget vred, og sagde, at Ingjald sikkert vilde afpresse ham mange penge, fordi han havde huset drabsmanden, hvis hans dör havde været lukket efter en sådan mand. Vigdis sagde: »Ikke skal Ingjald tage penge fra dig, fordi du har huset ham en nat; thi han skal blive her den hele vinter«. Thord sagde: »Det er en net klemme, du der kan bringe mig i, og det er mig aldeles imod, at en sådan ulykkesmand skal være her«. Ikke desmindre blev Thorolf der om vinteren. Dette spurgte Ingjald, der havde eftermålet efter sin broder; han lavede sig derfor til mod enden af vinteren at tage ind til Dalene, og satte en færge frem, som han havde; de vare i alt tolv, sejlede med en hvas nordvestvind, og landede om aftenen i mundingen af Laxå, satte færgen op, og droge samme aften til Goddastad, hvor de vel ikke kom uforvarende, men dog bleve vel modtagne. Ingjald tog Thord til en side, og sagde ham sit ærende, at han nemlig havde spurgt, at hans broders banemand Thorolf var der; men Thord sagde,

---

[1]) udhus.

at der var ikke noget om. Ingjald bad ham, ikke at nægte det, og sagde: »Vi kunne jo slutte en handel sammen; du udleverer mig uden videre omstændigheder manden og her har jeg tre mark sølv, som skulle være dine; og desuden vil jeg eftergive dig al skyld, du kan have pådraget dig ved at huse Thorolf«. Thord syntes, det var smukke penge, og glædede sig over, at han slap så let fra det, som han mest havde frygtet for skulde pådrage ham pengetab. Han sagde da: »Rigtignok vil jeg komme til at høre ilde af folk for denne vor samtale, men det skal være en afgjort handel imellem os». De gik derpå til sengs, og sov indtil hen imod dag.

15. Om Ingjald og Thord på Goddastad.

Derpå stode Ingjald og hans folk op, og klædte sig på. Vigdis spurgte Thord, hvad det var, han havde talt om med Ingjald om aftenen? hvortil han svarede, at de havde talt adskilligt sammen, men vare blevne enige om, at der skulde anstilles ransagelse[1], og hvis Thorolf ikke fandtes der, så skulde han og hans kone være sagløse; »og jeg lod nu«, sagde han, »min træl Asgaut følge manden bort.« Vigdis sagde, at hun holdt ikke af lögn, og ledt var det hende også, at Indgjald skulde gå der og snuse omkring i hendes hus; men bad dog manden göre som han vilde. Hvorpå da Ingjald ransagede der, men fandt ikke manden. Nu kom Asgaut tilbage, og Vigdis spurgte ham, hvor han havde forladt Thorolf? »Jeg fulgte ham hen til vore fårehuse,« svarede trællen, »således som Thord havde befalet.« Vigdis sagde: »Er det ikke lige på Ingjalds vej, når han vender tilbage til skibet? Hvad om det er noget, de have overlagt igår aftes?

[1]) husundersøgelse; dette er ordets oprindelige betydning.

Du skal nu strax gå hen, og bringe ham bort det snareste du kan, og følge ham til Thorolf på Saudafjeld; og gör du som jeg befaler dig, skal du heller ikke have gjort det for intet, thi jeg vil da give dig din frihed og så mange penge, at du kan rejse hvorhen du selv vil.« Asgaut lovede det, gik til fårehuset, traf der Thorolf, og bad ham strax fare bort. På samme tid red Ingjald bort fra Goddastad, thi han agtede at hente værdien for sine penge; og da de vare komne ned fra gården, så de to mænd komme sig imøde, nemlig Asgaut og Thorolf; det var tidlig om morgenen, så det var endnu ikke ret lyst. Asgaut og Thorolf vare nu komne i en sådan klemme, at de havde Ingjald paa den ene side, men Laxå[1]) på den anden. Åen var meget stor, på begge brædderne lå der hovedis, i midten var åbent vand, og at komme over den var meget vanskeligt. Thorolf sagde til Asgaut: »Nu have vi kun to kår for os: det ene er at bie på dem her, og at værge os, som vi have mod og mandshjerte til, men det er rimeligt, at de ville snart få bugt med os; det andet er, at vi søge over åen, men det vil heller ikke være uden fare«. Asgaut bad ham råde, og sagde, at han vilde ikke forlade ham, hvad han så besluttede sig til. »Lad os da søge til åen«! sagde Thorolf, og så gjorde de. De indrettede deres dragt så let som muligt, gik derpå ned over hovedisen, kastede sig ud og svømmede; og eftersom det var stærke mænd og de ikke skulde dø denne gang, så kom de over åen og op på hovedisen på den anden side. Næppe vare de således komne over åen, förend Ingjald og hans ledsagere kom på den anden side af den; da tog Ingjald til orde, og sagde til sine ledsagere: »Hvad skulle vi nu göre? skulle vi se at komme over åen eller ej«? De svarede, at han måtte råde, de

[1]) gården Goddastad er nemlig på Laxåens nordlige side.

vilde overlade alt til hans klogskab, men dem syntes det umuligt at komme over åen. Ingjald sagde, at det forholdt sig så, og at de sulde vende om fra åen. Men da Thorolf og Asgaut så, at Ingjald ikke vovede sig over åen, så vrede de vandet af sine klæder, gave sig så til at gå, gik hele den dag, og kom om aftenen til Saudafjeld. Der bleve de vel modtagne, thi det var et gæstfrit hus; og strax om aftenen begav Asgaut sig til Thorolf Rødnef, og fortalte ham den hele sammenhæng med deres ærende; hvorledes nemlig hans frænke Vigdis sendte den mand, der var med ham, og anbefalede ham til hans hjælp og understøttelse; hvorledes det var gået til imellem ham og Thord Godde, og derhos fremviste han de jærtegn, som Vigdis havde sendt til Thorolf. Denne svarede således: »Disse jærtegn vil jeg ikke fornægte, og skal sikkerlig efter hendes ordsending tage imod manden; meget ædelmodigt tykkes mig Vigdis at have handlet i denne sag, og det er harmeligt, at en sådan kvinde skal have så dårlig en mand; du, Asgaut, kan bie her sålænge du lyster«. Asgaut svarede, at han ikke vilde blive der længe. Thorolf tog nu mod sin navne, der bestandig blev i hans følge; han og Asgaut skiltes som venner, og denne drog hjemad. Om Ingjald er nu at fortælle, at han efter mødet med Thorolf vendte tilbage til Goddastad, hvorhen der efter Vigdises ordsending vare komne mænd fra de næste gårde, så der var ikke færre end tyve karle. Da Ingjald kom til gården, kaldte han Thord til sig, og sagde: »Som en slet mand har du handlet imod os, Thord; thi vi holde det for vist, at du hemmelig har skaffet manden bort«. Men Thord svarede, at han gjorde ham uret heri. Nu kom hele deres aftale, Ingjalds nemlig og Thords, for en dag; og Ingjald vilde have sine penge tilbage, som han havde givet den anden. Vigdis var stædt så nær, at hun kunde høre deres samtale, og sagde, at det var

gået dem efter fortjeneste; hun bad derpå Thord ikke at beholde disse penge, thi det var ingen retskaffen måde, hvorpå han havde fået dem. Thord sagde, at nu vilde hun nok råde i denne sag; hvorefter hun gik ind til Thords kiste, og fandt nede i den en tyk pengepung. Hun tog pungen, gik ud med den, hen til Ingjald, og bad ham tage mod pengene. Ingjalds ansigt klaredes op, og han rakte hånden ud imod pungen; men Vigdis løftede i det samme pungen op, og slog ham med den i næse og mund, så at blodet strömmede ned på jorden; overvældede ham derpå med mange hådelige ord, sagde, at han aldrig skulde få de penge, og bad ham pakke sig. Ingjald fandt da, det var bedst han skyndte sig derfra, det første han kunde; han ilede bort, og reiste til han kom hjem, kun lidet fornöjet med denne sin rejse.

16. Olaf På opfødes hos Thord på Goddastad.

Asgaut kom nu hjem; Vigdis tog vel imod ham, og spurgte, hvorledes det var gået dem på Saudafjeld. Han svarede, det var gået godt, og fortalte hende Thorolfs beslutning, som hugede hende godt. »Nu«, sagde hun, »har du vel og trolig udført dette værk, og skal også strax få at vide, hvad lön du får derfor; jeg giver dig din frihed, så du herefter skal kaldes en frels mand; og derhos skal du her have de penge, som Thord tog for min frænde Thorolfs hoved; de ere således bedre anvendte«. Asgaut takkede hende meget for denne gave. Sommeren efter fik han skibslejlighed på Dagverdsnæs, sejlede til Norge, derfra til Danmark, og stadfæstede sig der, og galdt for en ryst og brav mand; og hermed ender fortællingen om ham. Men efter at Thord Godde og Ingjald Saudøgode havde overlagt med hinanden, at de vilde råde Vigdises frænde Thorolf bane[1]), så blev hun

[1]) at råde bane, lægge planer imod ens liv.

deres bittre fjende, erklærede sig skilt fra Thord Godde, drog til sine frænder, og sagde dem det. Thord Geller var ikke fornöjet dermed, men alting blev dog roligt. Vigdis havde ikke taget mere gods med sig fra Goddastad, end sine egne kostbarheder. Mændene på Hvam lode sig forlyde med, at de vilde kræve det gods, som Thord Godde sad inde med; hvorover denne blev meget forsagt, red strax til Höskuld, og fortalte ham sin vånde. Höskuld svarede: »Der for dig altså en skræk i blodet, siden du ikke har ladet dig egge til kamp ved slig overvælde«. Da bød Thord ham penge for hans hjælp, og lovede, at han vilde ikke se på skillingen. »Ja«, svarede Höskuld, «det have vi set prøver på, at hvorledes du end forliger dig med nogen, så sørger du dog for, at du beholder dine penge«. »Men nu«, sagde Thord, »skal det ikke gå så, jeg vil håndsæle dig alle pengene, og desuden vil jeg byde din sön Olaf til opfostring hos mig, og vil give ham alt hvad jeg ejer efter min død, thi jeg har ingen arving her i landet, og tænker, at det så vil være bedre anbragt, end at det skulde falde i kløerne på Vigdises frænder«. Höskuld gav sit samtykke hertil, og sluttede fast aftale derom; men Melkorka var misfornöjet dermed, thi hun mente, at fosterskabet var for langt under Olafs stand. Höskuld viste hende tilrette, og sagde at hun var enfoldig, hun måtte dog betænke, at Thord var en gammel mand uden börn, så at Olaf vilde få alt godset efter hans død; og hvad hende angik, så kunde hun besøge ham så tit hun vilde. Derpå tog Thord imod Olaf, der var syv år gammel, og fattede snart megen kærlighed til ham. Dette spurgte de andre, som havde sag med Thord, og mærkede nu nok, at de skulde have endnu större vanskelighed med at inddrive deres fordring. Til Thord Geller sendte Höskuld gode gaver, og bad ham ikke blive vred over dette; de havde ad lovens vej ingen

fordring på Thord, Vigdis havde ingen grundede beskyldninger imod ham, som kunde retfærdiggöre, at hun forlod ham; heller ikke var Thord nogen slettere mand, fordi han søgte at komme af med en mand, der levede af hans nåde, og var så besat med skyld, som en tidsel med pigge. Da disse Höskulds ord bragtes Thord Geller tilligemed store pengegaver, så slog Thord sig til ro, yttrede, at det gods var i gode hænder, som Höskuld sørgede for, og tog mod gaverne. Således stod alting nu roligt til, skönt venskabet ikke var så varmt, som för. Olaf voxte op hos Thord, blev stor og stærk, og så smuk, som nogen kunde være. Da han var tolv år gammel red han til tings, og da tyktes mænd fra andre svejter[1], at de allerede havde udrettet nok, når de havde set hans herlige skabning. Men han holdt sig også så prægtig både i våben og klæder, at man let kunde kende ham fra alle andre. Thord Goddes omstændigheder bleve meget bedre, siden Olaf kom til ham. Höskuld gav Olaf et kendingsnavn[2], nemlig På[3]; og dette beholdt han siden.

17. Hrapp går igen.

Om Hrapp fortælles, at han blev så ond at komme til rette med, og væltede sig således ind på sine naboer, at de næppe kunde beholde deres eget i fred for ham. Men siden Olaf var voxen til, kunde han ingen sted komme med Thord. Hans sind var endnu det samme, men kræfterne vilde ikke række til, thi alderen tog nu således på ham, at han blev sengeliggende. Da kaldte han på sin kone Vigdis, og sagde: »En skrantning har jeg aldrig været, men det lader dog til, at denne sot vil

---

[1]) landstrækninger.

[2]) øgenavn, hvorved han skiltes fra andre.

[3]) påfugl.

skille os ad; når jeg da er død, vil jeg have min grav gravet i dören til ildhuset, og der i dören skulle I sætte mig stående ned, da vil jeg så meget desto bedre kunne overse mit hus«. Derefter døde Hrapp, og hans anordning blev efterkommet. Men så ond som han havde været at komme til rette med, medens han levede, så meget værre blev det nu, da han var død; thi han gik meget igen. Det hedder sig, at han i denne sin gengang dræbte de fleste af sine husfolk[1]), og de fleste, som boede der i nabolaget, gjorde han megen fortræd, så at gården på Hrappstad blev øde. Hans enke Vigdis begav sig til sin broder Thorsten Surt, der tog imod hende og hendes gods. Ved denne lejlighed tyede man, som ellers, til Höskuld, fortalte ham den vånde, som Hrapp afstedkom, og bad ham finde på råd. Höskuld lovede det, drog med nogle mænd til Hrappstad, og lod Hrapps lig grave op, og føre ud til et sted, hvor det var at formode at hverken kvæg eller mennesker havde deres gang; og derefter tog det af med Hrapps gengang. Hrapps sön Sumarlide tiltrådte godset efter ham, hvilket var både meget og smukt. Næste forår satte han bo på Hrappstad, men han havde ikke boet der ret længe, förend han gik fra sig selv, og døde. Nu havde hans moder Vigdis alene at råde for alt godset; men hun vilde ikke tage til Hrappstad, hvorfore Thorsten Surt toge godset under sin bestyrelse. Thorsten var den gang temmelig til års, men dog endnu en rask og rørig mand.

18. Thorsten Surt drukner, og Thorkel Trefil tager arv efter ham.

På denne tid hævede Thorstens frænder på Thorsnæs, brødrene Börk den Digre og Thorgrim, sig til ansee-

[1]) man troede nemlig, at gengangeren ved sit spøgeri tog andre med sig, så de døde deraf.

lige mænd, og det mærkedes snart, at disse brødre vilde blive de störste og gæveste mænd; men da Thorsten indså det, så vilde han ikke rage i nogen strid med den, og bekendtgjorde derfor, at han agtede at skifte bopæl, og vilde fare til Hrappstad i Laxådalen. Efter vårtinget gjorde han sig færdig til at rejse, men sine får lod han drive langs med stranden. Han gik selvtolvte ombord på en færge, tilligemed hans måg Thoraren, Thorstens datter Osk, og Helges datter Hilde, som også fulgte med dem, og den gang var tre år gammel. De sejlede med en hvas sydvestvind, og kom ind ad strömmene til den ström, der kaldes Kolkisteström, som er af de störste i Bredefjord[1]; der vilde sejladsen ikke gå, især fordi det var ebbe, og vinden var dem ikke gunstig; thi det var bygevejr, så at vejret var hvast, sålænge det stod på, men imellem bygerne kun liden vind. Thoraren styrede, og havde firelinen om sine skuldre; thi der var trangt på skibet, det var især ladet med kasser og kister, ladningen stod höjt, og kysten var nær. Skibet gik langsomt, thi strömmen gik rasende imod det, og endelig sejlede de op på skær, dog uden at lide skibbrud. Thorsten befalede, at man strax skulde lade sejlet falde, og at mandskabet skulde tage bådshager, for at støde fra. Det forsøgtes, men nyttede ikke, thi der var så dybt på begge bord, at bådshagerne ikke kunde bunde, og der var intet andet for, end at bie til vandet steg. Imidlertid faldt vandet fra skibet; de så om dagen en sælhund i strömmen, langt större end andre; han for i store bugter i en kreds omkring skibet; dem alle syntes, at han havde

---

[1]) Hvamsfjordens munding er indhegnet af et bælte øer; ved ebbe og flod, der er betydelig på disse steder, strömmer havet ud og ind gennem de snævre sunde, hvorved per opstå farlige rivende strömme. G. V.

menneskeöjne. Thorsten befalede, at de skulde kaste spyd efter den; de forsøgte det også, men det vilde ikke lykkes. Derpå steg søen, og da skibet var nær ved at flyde, kom der et vindkast, som kastede skibet om, så alle de, der vare ombord, druknede på en eneste mand nær, ved navn Gudmund, som drev i land med skibstömmeret; det sted kaldtes siden Gudmundsøer[1]). Thorkel Trefils kone Gudride skulde tage arv efter sin frænde Thorsten Surt. Det spurgtes nu vide omkring, at Thorsten Surt var druknet tilligemed de andre, som der havde tilsat livet. Thorkel sendte strax bud efter manden Gudmund, som var kommen i land; og da han var kommen til Thorkel, sluttede denne en handel med ham i lön, at han skulde give en sådan forklaring om denne tildragelse, som den anden sagde ham for, hvilket Gudmund lovede. Derpå æskede Thorkel hans forklaring om denne tildragelse i mange mænds nærværelse; og da fortalte Gudmund sagen således: Først, sagde han, var Thorsten druknet, så hans måg Thoraren; da tilkom det Hilde, som Thorarens datter, at arve godset. Så sagde han, at pigen druknede; thi derefter var Osk hendes arving, og sidst af dem alle døde hun; herved kom nemlig al arven til Thorkel Trefil, thi hans kone Gudride var rette arving efter sin søster. På denne måde blev nu denne fremstilling af sagen udbredt af Thorkel og hans mænd, men forhen havde Gudmund fortalt det noget anderledes. Thorarens frænder fandt også, at denne fortælling var noget tvivlsom, og erklærede, at de ikke vilde fæste tro dertil uden bevis; de krævede halvdelen af arven af Thorkel, men denne mente, at han ene havde ret til den, og tilbød sig at føre renselsesbevis derfor efter den tids sæd. Det var nemlig den gang renselse, at den, som var an-

---

[1]) kaldes nu forkortet Gvendareyjar.

klaget for noget[1]), skulde gå under grönsvær; hvilket bestod i, at en græstörv blev opskåren af marken, således at begge enderne deraf vare faste i jorden, og den mand, som vilde rense sig, skulde gå derunder. Og den, der således gik under grönsværen, blev derved ren eller erklæredes uskyldig, hvis törven ikke faldt ned på ham. Hedningene tillagde dem, der således skulde rense sig, ligeså stort ansvar, som de kristne nu göre, når renselser foretages[2]). Men Thorkel Trefil tvivlede selv, om det virkelig hang ganske således sammen med de druknedes død, som Gudmund sidst havde fortalt det; han aftalte derfor med to mænd, at de skulde give sig til at trættes om en eller anden ting, hvad det nu kunde være, stille sig der i nærheden, når renselsen skulde fremmes, og røre ved græstörven, så at alle kunde se, det var dem, der fældte den. Manden, som skulde foretage renselsen, gjorde sig da rede, og såsnart han var kommen under græstörven, løbe de andre, med hvem hin aftale var truffen, bevæbnede til, mødtes ved den oprejste bue af törven, lå der så lange som de vare, og törven, som man kan tænke, ovenpå dem. Derpå løbe adskillige af de tilstedeværende mænd til, for at skille dem ad, hvilket ikke var vanskeligt, da de ikke stredes for alvor. Derpå spurgte Thorkel Trefil alle de tilstedeværende om deres dom angående renselsen; og alle hans mænd sagde, at den vilde have

---

[1]) eller som her, den der vilde føre bevis for sin påstands sandhed.

[2]) efter kirkelovene bestod renselsen enten i jernbyrd, at bære gloende jern, eller kedeltag, at tage gloende stene med hænderne op af en kogende kedel. Begge dele omtales i de norske love; jernbyrden blev i Norge først afskaffet 1247 af kardinal Vilhelm. I Island derimod findes der intet spor til at sådanne »guds domme« ere blevne anvendte eller at de havde tilhold i den islandske rettergang. G. V.

løbet vel af, hvis den ikke var bleven forstyrret. Derefter tog Thorkel alle løsøre til sig, men jorderne bleve lagte til Hrappstad.

19. Hrut kommer til Island, og kræver sin arv af Höskuld.

Om Höskuld er nu at fortælle, at han levede i anseelse og velstand, og var en stor høvding; han havde under sin bestyrelse en stor del gods, som tilhørte hans broder Hrut Herjolfsen; ja mange mente endog, at det vilde give et stort skår i hans gods, hvis han skulde udbetale denne sin mødreneav. Hrut var hirdmand hos kong Harald Gunhildesen (Gråfeld), og stod i megen anseelse hos ham, især formedelst hans fortrinlighed i alle mandeprøver; og hvad dronning Gunhilde angår, da gjorde hun så meget af ham, at hun, hverken i ord eller andet, holdt nogen anden der ved hirden for hans jævning; og traf det sig, at mandjævning blev anstillet, og der taltes om mænds gævhed, så var det let at skönne, at Gunhilde anså det for uforstand eller avind, hvis man jævnede eller stillede nogen mand i ligning med Hrut. Men eftersom Hrut havde meget gods på Island og mange frænder der at besøge, så fik han lyst til at gæste landet, og gjorde sig færdig til rejsen. Ved skilsmissen gav kongen ham et skib, og sagde, at han havde lært at kende ham som en dygtig mand. Gunhilde fulgte ham ned til skibet, og sagde: »Det er noget, jeg vil sige höjt for alle, at jeg i dig har lært at kende en udmærket mand, thi i færdigheder kan du måle dig med de bedste mænd her i landet, og i forstand overgår du dem alle«. Derpå gav hun ham en guldring, og sagde ham farvel, trak så kappen over sit hoved, og gik hurtig tilbage til byen; men Hrut gik ombord, sejlede til havs, fik god bör og kom til Bredefjord, hvor han sejlede ind til øerne, derpå ind

til Bredesund, og landede ved Kamsnæs, hvor han skød bryggen i land. Skibets ankomst spurgtes, såvel som at Hrut Herjolfsen var styremanden; en tidende, som Höskuld ikke glædede sig over, heller ikke begav han sig til ham. Hrut satte imidlertid sit skib op, sørgede for hvad videre dertil hørte, og byggede en gård, siden kaldet gården på Kamsnæs. Derpå red han hen til Höskuld, og krævede mødrenearv; men Höskuld svarede, at han havde intet gods at betale ham, og hans moder, sagde han, var ikke dragen fattig fra Island, den gang hun traf sammen med Herjolf. Derover blev Hrut ilde tilfreds, og red sin vej; men alle hans frænder toge sömmelig imod ham, anderledes end Höskuld. I tre år boede Hrut på Kamsnæs, og krævede jævnlig sit gods af Höskuld dels på tinge, dels ved andre lovmøder, og talte sin sag så vel, at de fleste mente, han havde ret. Höskuld anførte på sin side, at Thorgerde ikke med hans råd var bleven gift med Herjolf, hvortil Hrut svarede, at hun efter loven kunde råde for sig selv; og dermed skiltes de ad. Om høsten derefter drog Höskuld til et gilde hos Thord Godde; dette spurgte Hrut og red selvtolvte til Höskuldstad; tyve nød drev han bort herfra, og lod ligeså mange blive tilbage. Derpå sendte han en mand til Höskuld, som skulde sige ham, hvor han kunde lede efter sit kvæg. Strax grebe Höskulds huskarle deres våben, der sendtes bud om til naboerne, de bleve femten samlede, og rede til det stærkeste de kunde. Hrut og hans folk lagde ikke mærke til at de satte efter ham, förend han kun var et kort stykke vej fra Kamsnæs; de stege da af deres heste, bandt dem, og gik hen på en mæl, hvor Hrut sagde, de skulde tage imod dem; det havde vel, sagde han, gået sent med hans fordring hos Höskuld, men det skulde dog aldrig spörges, at han løb for hans trælle. Hruts folk indvendte rigtignok, at deres antal var altfor ringe

imod de andre; men Hrut svarede, at det gjorde intet, jo flere de andre vare, desto værre skulde det gå dem. Laxdælerne sprang af deres heste, og gjorde sig rede til kampen; Hrut bad sine folk ikke bryde sig om deres ringe antal, og løb imod dem. Han havde hjelm på hovedet, draget sværd i den ene hånd, skjoldet i den anden; han var en særdeles kampdygtig mand, og en så heftig, at få kunde følge ham. De stredes nu på begge sider end stund, men Laxdælerne mærkede snart, at de havde ingen, der kunde måle sig med Hrut, thi han dræbte to mand i et anfald. Derpå bade Laxdælerne om fred, som Hrut tilstod dem. Alle de af Höskulds huskarle, som endnu vare på benene, vare da sårede, og fire var dræbte. Hrut drog hjem, og var noget såret, men hans folk lidet eller intet, thi han havde holdt sig fremmerst. Stedet, hvor de strede, kaldtes siden Slagdalen[1]). Derpå lod Hrut kvæget slagte. Hvad Höskuld angår, da samlede han mænd til sig, da han spurgte ranet, og red hjem; hans huskarle kom snart hjem, og fortalte deres nederlag. Höskuld blev da meget forbittret, og sagde, at han skulde ikke oftere af ham lide ran og mandetab, og hele den dag samlede han mænd til sig. Derpå gik hans husfrue Jorun hen til ham, og spurgte, hvad han vilde tage sig for? »Mit foretagende er kun ringe«, svarede han; »men jeg så dog gerne, at man havde andet at tale om, end mine huskarles drab«. »Det vilde være et skrækkeligt forsæt«, sagde Jorun, »hvis du tænker at dræbe en mand, som din broder; nogle mene, at Hrut med al ret kunde have hentet dette kvæg för; nu har han vist, at han vil have hvad der tilkommer ham med rette som hans lovlige arv; og heller ikke vilde han

[1]) Hruts karakter og forholdet mellem brødrene skildres her noget afvigende fra Njalssaga.

have begyndt herpå, hvis han ikke i forvejen havde forsikkret sig hjælp af anseelige mænd; jeg har hørt, at der hemmelig er gået ordsendinger imellem Thord Geller og Hrut, og sligt er vel ikke sket uden hensigt; Thord tænker vel, at han sagtens kan hjælpe i en sag, hvis omstændigheder ere så klare. Du ved jo også, Höskuld, at siden den sag med Thord Godde og Vigdis har venskabet ikke været så varmt imellem Thord Geller og dig, endskönt du den gang ved gaver afvendte hans og hans frænders fjendskab; de have sikkert endnu ikke glemt, at du og din sön Olaf sidder inde med deres ejendom. Det tykkes os derfor rådeligst, at du gör din broder Hrut et sömmeligt tilbud; thi af grådig ulv kan ventes en hård kamp; Hrut vil sikkert med glæde tage derimod, thi det er en forstandig mand, og han vil let kunne indse, at det vil være til hæder for eder begge«. Höskulds vrede formildedes meget ved Joruns forestillinger, og han fandt at hun havde ret. Nogle mænd, som vare begges venner, gave sig da til at mægle imellem dem, og bragte på Höskulds vegne fredstilbud til Hrut, som optog dem vel, og svarede, at han gerne vilde forlige sig med Höskuld; det havde længe været hans ønske, at de skulde leve som det sömmede sig for deres nære frændskab, når Höskuld vilde unde ham hvad ret var. Ligeledes lovede han, at han vilde give Höskuld nogen erstatning for den skade, han på sin side havde tilföjet ham. Sagen blev da afgjort og forligt imellem begge brødrene Höskuld og Hrut, og levede fra nu af som gode venner og frænder. Hrut passede nu sit hus, og blev en anset mand; han gav sig i almindelighed ikke af med andres sager, men når det traf sig, vilde han også have noget at sige. Han flyttede, og boede til sin alderdom på Hrutstad[1]); på sin

[1]) gården Hrutstad ligger nu øde.

tunmark havde han et hov (hedensk tempel), hvoraf man endnu ser mærker; stedet kaldes Troldeskeid, og nu er der alfarvej. Hrut giftede sig først med Mörd Giges datter Unne, men hun forlod ham, hvorover der opkom strid imellem indbyggerne i Laxådalen og Fljotshlid; hans anden kone var Thorbjörg Armodsdatter; den tredies navn kende vi ikke. Med disse to koner havde han sexten sönner og ti døttre. En sommer, fortælles der, at han skal have været på tinget med alle sine sexten sönner; og da gik der meget ord af den pragt og magt, han derved viste, thi alle hans sönner vare drabelig mænd[1]).

22. Olaf På rejser udenlands.

Höskuld sad nu i ro på sin gård, og blev en gammel mand, men hans sönner vare voxne. Thorleik opslog sin bolig på gården Kamsnæs, og Höskuld udredte hans gods; derefter giftede han sig med Gjafløg, en datter af Arnbjörn Sleitubjörnsen og Thorløg Thordsdatter fra Höfde; det var et gævt giftermål, og Gjafløg var en smuk og mandig kvinde. Thorleik var ikke eftergivende af sig, og særdeles tapper; han og Hrut kunde ikke godt komme ud af det sammen. Höskulds sön Bård var hjemme hos faderen, og gav sig ligeså meget af med gårdens bestyrelse, som Höskuld selv. Dennes døttre tales her ikke meget om, skönt der nedstamme anseelige mænd fra dem.

Höskulds sön Olaf var nu også voxen til, og blev den smukkeste mand, nogen havde set. Han boede, som för er sagt, på Melkorkestad. Nu, da sönnen voxte til, gav Höskuld sig ikke så meget af med at sørge for Melkorkas husholdning, thi det, sagde han, tilkom nu ligeså meget hendes sön Olaf; og denne sagde, at han

---

[1]) i Landnama nævnes 14 sönner og 5 døttre. G. V.

skulde yde hende al den hjælp, han kunde. Men denne Höskulds ligegyldighed anså Melkorka for en skam, der tilföjedes hende; og hun tænkte på en anden ting, der heller ikke vilde være ham til behag. Thorbjörn Skrjup havde især draget omsorg for Melkorkas husholdning, og da han havde været nogen tid hos hende, bejlede han til hende; men Melkorka vilde ikke indlade sig derpå. Nu stod der et skib oppe ved Bordøre i Hrutafjord, hvis styremand hed Örn, og var kong Harald Gunhildesens hirdmand. Melkorka talede da med sin sön Olaf om, at han skulde drage udenlands for at besøge sine gæve frænder; »thi«, sagde hun, »det er sandhed hvad jeg har sagt, at kong Myrkjartan virkelig er min fader og Irernes konge, og nu vil du let kunne få skibslejlighed på Bordøre«. Olaf svarede: »Min fader har jeg talt med derom, men han syntes ikke ret om det; og både mit og min fosterfaders gods består mere i jordejendom og kvæg, end at han har islandske varer liggende«. Melkorka sagde: »Jeg nænner ikke, at du længer skal kaldes en trælkvindes sön, og hvis der ikke er andet i vejen for din rejse, end at du tror at have for lidet gods, så vil jeg heller overvinde mig selv og tage Thorbjörn, hvis du så heller vil rejse; thi jeg tror, at han vil give de varer til, som du kan behøve, hvis han får sit ønske opfyldt at få mig til kone. Hertil kommer da også, at Höskuld vil synes ilde om begge dele, når han spörger det; både det at du er rejst udenlands, og at jeg har giftet mig«. Olaf overlod afgörelsen til sin moder. Derpå talte han med Thorbjörn om, at han vilde låne en del varer af ham, men denne svarede, at det kunde ikke lade sig göre uden på det vilkår, at han kunde få Melkorka tilægte, »thi da«, sagde han, »anser jeg mit gods for at tilkomme dig ligeså meget som dit eget«. Derpå sagde Olaf, at det kunde nok ske; hvorpå de overlagde alt dette med hinanden, men alting

skulde dog holdes hemmeligt. Höskuld talte til Olaf om han vilde ride til tings med ham; men denne foregav, at han ikke kunde for sine hussysler, da han vilde indrette en lammehave ved Laxå; og da Höskuld syntes godt om, at han således tog sig af hussager, så red han til tings. Imidlertid lavedes der til bryllup på Lambestad, og Olaf forestod hele akkorden. Han fik tredie hundrede i varer forlods, som der ikke skulde sættes noget andet imod. Bård Höskuldsen var med til brylluppet, og havde del med i den hele rådslagning; og da gildet var endt, red Olaf til skibet, fandt styremanden Örn, og fik skibslejlighed hos ham. Men förend han og Melkorka skiltes ad, gav hun Olaf en stor guldring, og sagde: »Denne kostbarhed gav min fader mig til tandgave[1]), og jeg håber, han vil kende den igen, når han ser den«. Fremdeles gav hun ham en kniv og et bælte, bad ham levere dem til hendes fostermoder[2]), og sagde: »jeg tror, at hun ikke vil fornægte disse jærtegn«. Endelig sagde hun: »Jeg har nu udstyret dig hjemmefra så godt, som jeg kunde og jeg har lært dig at tale Irsk, så du vil kunne komme frem, hvor du så lander på Irland«. Derpå skiltes de ad. Såsnart Olaf var kommen ombord, fik de bör, og sejlede ud på havet.

21. Olaf På kommer til Irland.

Höskuld kom nu hjem fra tinget, og spurgte denne tidende; han blev temmelig oprørt derover, men siden hans egne slægtninge havde del deri, så formildedes han, og lod det bero. Olaf og Örn fik god bör, og landede i Norge. Her opmuntrede Örn ham til at tage til kong Haralds hird, og sagde, at kongen viste dem hæder og

[1]) der foræres börn, når de fik tænder. [2]) eller amme.

ære, som ikke vare bedre opdragne end Olaf. De begave sig da til hirden, og bleve vel modtagne, og kongen gav sig strax i tale med Olaf for hans frænders skyld, og bød ham til at blive der. Da Gunhilde hørte, at han var en brodersön af Hrut, gjorde hun strax meget af ham, men nogle mente, at hun fandt fornöjelse i at tale med Olaf, også uden hensyn til alle andre. Ud på vinteren blev Olaf uglad, og Örn spurgte ham, hvad han sørgede over? »Jeg må göre en rejse til Vesterlandene«, svarede Olaf, »og det er mig meget magtpåliggende, at du hjælper til den kan gå for sig nu til sommer«. Men Örn bad Olaf ikke at sætte sin hu dertil; og sagde, at han vidste ingen skibe, som vilde sejle til Vesterhavet. Gunhilde kom til, og sagde: »Nu hører jeg eder tale anderledes end ellers, da hver af eder vil sin vej«. Olaf hilste på Gunhilde, uden at afbryde samtalen, hvorpå Örn gik sin vej, og Olaf og Gunhilde fortsatte samtalen. Olaf fortalte da sit forsæt, og hvor magtpåliggende det var ham, at kong Myrkjartan nemlig var hans morfader. Da sagde Gunhilde: »Jeg skal yde dig understøttelse til denne rejse, så at du kan komme så prægtig afsted, som du vil«. Herfor takkede Olaf. Derpå lod Gunhilde et skib udruste, satte mandskab dertil, og bad Olaf bestemme, hvor mange mand han vilde have med sig til Vesterlandene«. Olaf begerede tresindstyve mand, og tilföjede, at det var ham om at göre, at disse folk mere lignede krigere end købmænd. Hun lovede ham det. Örn var også en af dem, der skulde rejse med; og det var vel udrustede folk. Kong Harald og Gunhilde ledsagede Olaf til skibet, og sagde, at de til alt det andet venskab, de havde vist ham, nu også vilde föje deres lykke[1]); dette, sagde kong Harald, var

[1]) man troede nemlig, at anden mands lykke kunde gå over på den bortrejsende, eller den, der havde et andet foretagende for,

en let sag, da der i deres dage aldrig var kommen en håbefuldere mand fra Island. Kongen spurgte ham derpå hvor gammel han var? hvortil Olaf svarede: »jeg er nu atten år«. »Herlige mænd«, sagde kongen, »ere visselig sådanne, som du; thi du er ikke kommen stort over barnealderen; besøg os strax, når du kommer tilbage!« Derpå sagde kongen og Gunhilde Olaf farvel. De gik strax ombord, og sejlede ud på havet. Men de fik om sommeren slet bör, havde megen tåge, liden vind, og ugunstig den, der var, så de dreve vide om på havet, og de fleste, der vare ombord, vidste ikke, hvilken kurs de toge. Omsider hævede tågen sig, og vinden rejste sig; da satte de sejl til, og talte om, ad hvilken kant Irland lå, men kunde ikke blive enige derom. Örn var imod de andre, men den störste del af dem igen imod ham, og de sagde, at Örn tog rent fejl, og at de, som de fleste, burde råde. Derpå overlode de sagen til Olaf, men denne sagde, at de skulde råde, som vare de klogeste; hjemmefødningers påfund havde kun lidet at sige, hvor flere kom sammen. Og da Olaf havde sagt dette, tyktes sagen dermed afgjort, så Örn fra nu af kom til at råde for kursen. De sejlede da nætter og dage, og havde sædvanlig kun ringe vind. Endelig sprang vagtmændene en nat op, og bad søfolkene strax at stå op, thi de så land, sagde de, så nær, at stavnen næsten stødte imod; men sejlet var oppe, og vinden kun svag. Folkene sprang strax op, og bade Örn dreje af fra land, om det var muligt. Olaf sagde, at det ikke var muligt; »jeg ser«,

---

når hin ønskede ham lykke og velsignelse dertil. Efter sammenhængen skulde man imidlertig tro, at her burde læses: at det var Olaf, der bad dem om, til alt deres andet venskab nu også at föje deres lykke.

sagde han, »både[1]) på begge skibsborde og helt foran skudstavnen[2]); firer sejlet det snareste I kunne, og lad os tage vor beslutning, når det bliver lys dag, så at man kan kende landet«. Derpå kastede de anker, som fæstede sig i grunden. Om natten var der megen tale imellem dem, hvor de egenlig vare komne hen, men da det blev lys dag, kendte de, at det var Irland. Da sagde Örn: »Her frygter jeg for, at vi ikke ville blive godt modtagne, thi dette sted ligger langt fra de havne og købstæder, hvor udenlandske mænd have fred; thi vi ere nu fjærede op[3]) som hornsild[4]), og efter Irernes love ville de vel erklære alt det gods, vi have med at fare, for godt bytte, da de endog kalde alt det vrag, som er længer fra kysten, end vi«. Olaf mente, at det havde ingen fare, og sagde: »Jeg har rigtignok set, at der i dag samlede sig folk oppe på landet, så at Irerne ere blevne opmærksomme på vort skibs ankomst; men för, da det var ebbe, lagde jeg også mærke til, at der var en flodmunding her ved næsset med et stærkt strömfald; dersom vort skib ikke har taget skade, så ville vi skyde vor båd ud, og flytte skibet did«. Der hvor de havde ligget fortöjet, var der lergrund, så at ikke en planke på skibet var beskadiget; de varpede sig derfor hist hen, og kastede anker. Da det nu led hen på dagen, strömmede en stor mængde mennesker ned til stranden; hvorpå to mænd i en båd fore ud til købmandskibet, og spurgte, hvo der befalede på det? Olaf svarede dem på Irsk, det sprog, hvori de tiltalte ham. Da Irerne nu hørte, at det var norske mænd, bade de dem holde sig loven efterrettelig, og forlade deres gods; der skulde da ikke tilföjes dem nogen skade,

---

[1] skær. [2]) bagstavnen.
[3] drevne op på fjæren eller den flade strand.
[4]) eller hundestejler.

förend kongen havde kendt i deres sag. Olaf svarede, at dette var kun lov, når købmændene ingen tolk havde; »men jeg«, sagde han, »kan forsikkre eder, at dette ere fredelige mænd, skönt vi ikke have i sinde at overgive os med det gode«. Irerne opløftede da strax deres hærråb, vadede ud i søen, og vilde trække skibet til sig; der var ikke dybere, end at vandet gik dem til under armene eller til broglindingen på dem, som vare störst; men der hvor skibet lå, var et vandstade så dybt, at de ikke kunde nå bunden. Da befalede Olaf sine mænd, at de skulde tage deres våben frem, og fylke sig på skibet imellem stavnene, og dette gjorde de så tæt, at den ene skjolderand dækkede den anden, og ved siden af hver skjoldspids stak der en spydsod frem. Olaf gik da frem i stavnen, og var klædt således: han havde brynie på, en guldbeslået hjelm på hovedet, var gjordet med sværd, hvis hæfte var beslået med guldsöm, i hånden havde han et höjtaget krogspyd med smuk udgravning, og for sig bar han et rødt skjold, hvori der var malet en forgyldt løve. Da Irerne så denne rustning, fik de en skræk i blodet, og frygtede, at byttet vilde ikke blive dem så let at få, som de havde tænkt. De vendte nu om, og samlede sig alle i et torp, hvor der blev en hel mumlen iblandt dem, at det var let at skönne at dette var et hærskib, og at der kunde ventes langt flere. De sendte nu hurtig bud til kongen, hvilket let kunde ske, da han var der i nærheden på gæsteri. Han red strax med en trop hen til det sted, hvor skibet lå; der var ikke længer imellem landet og skibet, end at man magelig kunde tale med hinanden. Irerne havde ofte anfaldet dem med skudvåben, men uden at göre Olaf og hans folk nogen skade. Olaf stod i sin nys beskrevne rustning, og alle undrede sig over, hvilken herlig mand skibsføreren var. Men da Olafs søfolk så, at en så stor hær af riddere red til dem,

og det af et så mandigt udseende, så bleve de tavse, thi dem syntes der var for stor forskel på deres mandsstyrke. Men da Olaf hørte denne mumlen blandt sine folk, bad han dem være ved godt mod, deres sag stod det sig godt med. Irerne hilste nu deres konge Myrkjartan, hvorpå de rede så nær hen til skibet, at de kunde forstå hinandens ord. Kongen spurgte, hvem der styrede skibet? Olaf sagde sit navn, og spurgte, hvad det var for en vakker ridder, han talede med. Han sagde: »Jeg hedder Myrkjartan«. Olaf sagde: »Er du Irernes konge?« »Ja«, svarede kongen, hvorpå han gav sig til at spörge om almindelige tidender, og Olaf besvarede godt, alt hvad han blev spurgt om. Derpå spurgte kongen, hvor de kom fra, hvem de vare, og især spurgte han nöje om Olafs æt; men da han mærkede, at Olaf var en stolt mand, og ikke vilde svare på mere, end han blev spurgt, så vilde han ikke spörge videre for den gang. Olaf svarede: »Det skal være eder vitterligt, at vi stødte ud fra Norge, og alle de, som her ere inden borde, ere kong Harald Gunhildesens hirdmænd; men hvad min æt angår, herre! da bor min fader på Island, hedder Höskuld, og er en mand af stor slægt; men min moders æt, formoder jeg, du kender bedre end jeg, thi min moder hedder Melkorka, og man har forsikkret mig, at hun er din datter, o konge! og det er det, som har bevæget mig til en så lang rejse; nu er det mig om at göre, hvilket svar du giver på denne min tale«. Kongen tav, og gav sig i tale med sine mænd. De forstandigste blandt disse spurgte ham, om der var noget sandt i denne mands ord; hvorpå kongen svarede: »Det er åbenbart, at denne Olaf er en höjslægtet mand, hvad enten han nu er vor frænde eller ikke, såvel som at han taler udmærket godt Irsk«. Derpå stod kongen op, og sagde: »Nu vil jeg give dig svar på din tale: at jeg nemlig vil give dig og alle dine skibs-

fæller fred, men hvad det slægtskab angår, som du foregiver at stå i med os, da må vi tales nærmere ved derom, förend jeg kan give besked derpå«. Derefter skøde de bryggerne på land, og Olaf gik iland med sine skibsfæller; Irerne beundrede da hans værdige holdning og stridbare udseende. Olaf hilste derpå kongen, tog hjelmen af, og bukkede for kongen, men denne modtog ham med al venlighed. De gave sig da atter i samtale, Olaf fremsatte sin sag på ny, talte længe og snildelig, og sluttede med, at han der på sin arm havde den guldring, som Melkorka gav ham ved skilsmissen på Island, »med den forsikkring«, sagde han, »at du, o konge! gav hende den i tandgave«. Kongen tog den, betragtede den, og blev ganske rød i ansigtet. Derpå sagde han: »Sandt er dette jærtegn, og ingenlunde er det utydeligere, at du har så megen slægtslighed med din moder, at jeg vel kan kende dig derpå, og derfor vil jeg nu visselig erkende dit frændskab med mig, i nærværelse af de vidner, som her ere tilstede og mit ord kunne høre; dernæst vil jeg indbyde dig til min hird med hele dit følge; men eders hæder vil da bero på, hvilken mand jeg finder i dig, når jeg prøver dig ydermere«. Derpå lod kongen dem få ridebeste, og satte mænd til at sætte deres skib op, at sørge for deres töj og andre varer, de havde. Kongen red så til Dublin, og man fandt, at dette var en vigtig nyhed, at kongens dattersön var kommen med ham, en sön af hende, som for lang tid siden, femten år gammel, var hærtagen derfra; mest indtryk gjorde denne tidende imidlertid på Melkorkas fostermoder, som da var sengeliggende både af svaghed og alderdom; men hun gik dog uden stav hen at opsøge Olaf. Da sagde kongen til denne: »Her er nu Melkorkas fostermoder kommen, og vil have underretning af dig, hvorledes hun har det«. Olaf tog imod hende med begge hænder, satte den gamle

kone på sit knæ, og sagde, at hendes fosterdatter levede i gode kår på Island. Derpå leverede han hende kniven og bæltet, hvilke den gamle kone kendte; hun græd af glæde, og sagde, at det var både vist og sandt, at Melkorkas sön var en kostelig mand, hvilket da ikke var underligt, siden han slægtede sin moder på. Hele denne vinter var hun rask. Kongen sad kun lidet stille i hele dette år; thi Vesterlandene vare jævnlig udsatte for krig, og just i år satte kongen efter vikinger og udløbsmænd; Olaf var med sit følge på kongeskibet, og denne trop ansås for drabelig i strid af alle, som fik med den at göre. Kongen tog også Olaf og hans medfølgere på råd med i alle rådslagninger; thi han fandt Olaf både forstandig og flink i alle mandeprøver. Henimod enden af vinteren stævnede kongen endelig ting; det var talrig besøgt; Kongen stod op, og holdt en tale. Han begyndte den således: »Det er eder vitterligt, at her kom i forrige høst en mand, som er min dattersön, og ligeledes af stor slægt på fædrene side. Jeg anser Olaf for så fuldkommen i alle færdigheder og en så ypperlig mand, at vi ikke her have hans lige; jeg vil nu byde ham kongedømmet efter min død, thi han er bedre skikket til overmand, end mine sönner«. Olaf takkede ham for dette tilbud med megen snildhed og fagre ord, men sagde dog, at han ikke vilde forsøge, hvorledes hans sönner vilde optage det, når Myrkjartan faldt fra; det var bedre, at have en kort hæder, end en langvarig skam; fremdeles sagde han, at han vilde tage til Norge, såsnart skibene uden fare kunde sejle imellem landene, og at det vilde være en stor sorg for hans moder, hvis han ikke kom tilbage. Kongen bad Olaf råde, hvorpå tinget opløstes. Og da Olaf var færdig til rejsen, fulgte kongen ham ned til skibet, og gav ham et guldbeslået spyd, et kosteligt sværd og meget andet gods. Olaf ønskede at tage

Melkorkas fostermoder med sig, men kongen fandt det ikke nødvendigt, så hun tog ikke med. Olaf gik nu ombord med sine folk, og skiltes i meget venskab fra kongen. Derefter sejlede de ud, fik god bör, og kom til Norge; denne hans rejse blev meget berømt. De satte skibet op; Olaf fik sig heste, og begav sig til kong Harald med sine rejsefæller.

22. Olaf På vender tilbage til Island.

Olaf Höskuldsen kom til Haralds hird, hvor kongen tog vel imod ham, men endnu bedre Gunhilde; de bøde ham at blive hos sig, og anvendte mange overtalelser. Olaf tog derimod, så at både han og Örn toge til kongens hird, hvor kongen og Gunhilde viste Olaf så megen hæder, som de nogensinde havde vist en fremmed mand. Olaf gav derimod kongen og Gunhilde mange af de kostbarheder, som han havde fået på Irland. Til julen gav Harald Olaf en hel klædning af skarlagen. Om vinteren sad Olaf nu i ro, men henimod våren, da han engang talte med kongen, bad han om orlov til at fare til Island om sommeren, hvor han vilde besøge sine gæve frænder. Kongen svarede: »Det vilde være mig kærest, at du stadfæstede dig her hos mig, og selv valgte dig alle de kår du helst ønskede«. For dette hæderlige tilbud takkede Olaf, men sagde, at han dog gerne vilde tage til Island, hvis det ikke var kongen imod. Da sagde kongen: »Dette skal ikke forstyrre vort venskab, Olaf! du skal i sommer fare ud til Island, thi jeg ser, at din hu står meget dertil; men med din udredning skal du ingen ulejlighed have, den skal jeg sørge for«. Derpå ophørte deres samtale. Om våren lod kongen et skib sætte frem, det var en knar, et stort og godt skib; dette skib lod kongen lade med tömmer og forsyne med alt redskab; og da det var udrustet, kaldte han Olaf til sig,

og sagde: »Dette skib skal tilhøre dig, Olaf, og jeg vil ikke, at du i sommer skal sejle fra Norge som en andens skibsfælle«. Olaf takkede kongen med mange fagre ord for hans höjmodighed. Derpå sejlede Olaf bort, efter at have taget en kærlig afsked med kong Harald. Han fik god bör, og kom til Bordøre i Hrutafjord, hvor skibets ankomst snart rygtedes, såvel som hvem styremanden var. Höskuld blev særdeles glad over sin söns ankomst, og red strax nordpå til Hrutafjord med nogle mænd; det var et glædeligt møde imellem fader og sön; Höskuld bød Olaf til sig, og denne modtog det. Da Olaf nu havde sat sit skib op og godset var ført bort, red han selvtolvte hjem til Höskuldstad, hvor faderen tog venlig imod ham; ligeså hans brødre og alle hans frænder, men især var der venskab imellem ham og Bård. Olaf blev berømt af denne sin rejse; da blev også hans herkomst bekendtgjort, at han nemlig var en dattersön af Irekongen Myrkjartan; dette spurgtes over det hele land, såvel som den hæder, mægtige mænd havde vist ham, de som han havde gæstet. Han havde også meget gods ud med sig, og var nu om vinteren hos sin fader. Melkorka kom snart sammen med sin sön, som modtog hende med megen venlighed; hvorpå hun spurgte ham meget ud om Irland, først til sin fader og sine andre frænder; og Olaf besvarede hendes spörgsmål. Snart spurgte hun også, om hendes fostermoder endnu levede; hvortil Olaf svarede ja, det gjorde hun visselig. Så spurgte Melkorka videre, hvorfor han ikke havde gjort hende den glæde at bringe hende med til Island. Dertil svarede Olaf: »Folk syntes ikke om, moder, at jeg førte din fostermoder bort fra Irland«. »Kanske«, svarede hun, og man kunde nok mærke, at det var hende meget imod.

Melkorka og Thorbjörn havde en sön, ved navn

Lambe, en stor og stærk mand, sin fader lig i udseende og sindelag.

Da Olaf nu havde været om vinteren på Island, og våren kom, talte fader og sön om deres planer. »Jeg vilde nu ønske«, sagde Höskuld. »at du så dig om efter en kone, og så overtog din fosterfaders gård på Goddastad, hvor der endnu er meget gods, og forestod denne husholdning under mit tilsyn«. »Lidet«, svarede Olaf, »har jeg fæstet min hu hertil; jeg ved ikke, hvor den kvinde lever, som jeg skulde anse det for en lykke at eje; men nu er det vistnok din agt, at mit giftermål skal gå snart for sig, og jeg er vis på, at du ikke har bragt dette på bane, uden tillige at have betænkt, hvorhen vi skulle vende vore tanker«. »Du gætter ret«, sagde Höskuld; »en mand hedder Egil, en sön af Skallegrim; han bor på Borg i Borgefjord. Egil har en datter, ved navn Thorgerde; til hende tænker jeg at bejle for dig, thi hun er det bedste parti i Borgefjord, ja langt videre om; og det er ligeledes at vente, at din indflydelse vil vinde meget ved svogerskab med Myremændene«. Olaf svarede: »Jeg vil heri lyde dit råd, og er vel fornöjet med dette giftermål, hvis det kan komme i stand; men du må dog også betænke, at hvis dette frieri begyndes og ikke går igennem, så vil det gå mig meget nær«. Höskuld sagde: »Vi ville nu göre anstalter til, at bringe frieriet i gang«; og Olaf bad ham råde. Tiden lider nu, til ting [1]) skulde holdes; da drog Höskuld hjemmefra med et stort følge; Olaf fulgte med, og de teltede deres bod. Tinget var talrigt, og Egil Skallegrimsen var der også. Alle, som så Olaf, talte om, hvor smuk og udmærket en mand han var; han var også vel udrustet med våben og klæder.

---

[1]) altinget.

23. Olaf På ægter Thorgerde.

En dag gik Höskuld og Olaf fra deres bod, for at besøge Egil. Denne modtog dem vel, thi de havde för gjort bekendtskab med hinanden. Höskuld friede på Olafs vegne til Thorgerde, som også var der på tinget. Egil tog vel derimod, og sagde, at både fader og sön vare ham vel bekendte. »Jeg ved også, Höskuld«, sagde han, »at du er en mand af stor æt og af megen anseelse, og Olaf er berømt af sin rejse; det er rimeligt, at slige mænd have store ting for öje, thi der skorter ham hverken på æt eller skönhed; imidlertid skulle vi tale derom med Thorgerde, thi det vil ikke lykkes nogen mand, at få Thorgerde imod hendes villie«. Höskuld sagde: »Ja, det er mit ønske, Egil, at du vil tale derom med din datter«. Dette lovede Egil; han gik nu hen til sin datter, og gav sig i tale med hende. Egil sagde: »En mand hedder Olaf og er Höskulds sön, hans navn er nu i alles munde; hans fader Höskuld har på Olafs vegne begyndt frieri og bejlet til dig, men jeg har især henstillet sagen til dig, og vil nu vide dit svar; men mig tykkes, det kan ikke falde vanskeligt at svare på slig sag, da det er et gævt giftermål«. Thorgerde svarede: »Jeg har hørt dig sige, at du elsker mig mest af dine börn, men nu synes mig, du gör dette usandt, når du vil gifte mig med en trælkvindes sön, skönt han for resten er en smuk og anseelig mand«. Egil sagde: »Her savner jeg din sædvanlige klogskab; har du ikke hørt, at han er en dattersön af Irekongen Myrkjartan? Han er af langt höjere slægt på moders, end på faders side, skönt også med hensyn til denne tilbudet er os anstændigt«. Dette vilde ikke ret blive Thorgerde indlysende, så de skiltes ad, uden at være blevne enige. Næste dag gik Egil hen til Höskulds bod, og denne spurgte, hvor-

ledes det gik med frieriet? Egil yttrede sin utilfredshed, og fortalte, hvorledes det hang sammen; hvortil Höskuld svarede, at det var ikke gode udsigter, men roste dog Egils fremfærd. Ved denne samtale var Olaf ikke tilstede; men da Egil var gået bort, spurgte han, hvorledes det stod til med frieriet? Höskuld svarede, at der gjordes vanskeligheder fra hendes side. »Det går da«, sagde Olaf, »som jeg sagde dig för, at det vilde gå mig nær, hvis jeg fik et hånligt afslag. Den gang, da denne sag bragtes på bane, rådte du, nu vil jeg råde, at den ikke skal gå overstyr; det er et sandt ord, at den ene ulv forretter den andens ærende; lad os nu strax gå til Egils bod«! Höskuld bad ham råde. Olaf var klædt således: han bar den skarlagens klædning, som kong Harald havde givet ham, havde en guldbeslået hjelm på og i hånden det indlagte sværd, som kong Myrkjartan havde givet ham. Höskuld og Olaf gik nu til Egils bod; Höskuld foran, og Olaf strax efter. Egil modtog dem vel, og Höskuld satte sig ned hos ham; men Olaf blev stående, og så sig om; han så en kvinde, der sad på bænken i boden, en smuk, stolt og velklædt kvinde, og kunde da nok tænke, at det var Egils datter Thorgerde. Olaf gik hen til bænken, og satte sig ned hos hende. Thorgerde hilste manden, og spurgte, hvem han var? Olaf sagde sit navn, og sin faders, og vedblev: »Du tænker vel, at det er djærvt gjort af trælkvindens sön, at han sætter sig hos dig, og agter at tale med dig«. »Og du mener vel«, svarede Thorgerde, »at du för har gjort et större vovestykke, end at tale med kvinder«. De gave sig derpå i samtale med hinanden, og talte sammen hele dagen; ingen anden hørte på deres samtale, men förend de vare færdige, bleve Egil og Höskuld kaldte til. Da rådsloges der på ny om giftermålet, Thorgerde henstillede nu sagen til sin fader, så nu var tingen snart afgjort; forlovelsen gik for

sig, og Laxdælerne vare vel fornöjede med den hæder, at de skulde føre pigen hjem. Brulluppet blev bestemt at holdes om syv uger på Höskuldstad. Derefter skiltes Egil og Höskuld ad, fader og sön rede hjem til Höskuldstad, og vare hjemme om sommeren i fred og ro. Derpå blev der lavet til gilde på Höskuldstad, og intet sparet, thi der var gode råd dertil. Gildesmændene kom til den bestemte tid, de fra Borgefjord med et stort følge, Egil og hans sön Thorsten, som bruden fulgte med, og en udvalgt skare fra herredet. Höskuld havde også mange folk på sin side. Gildet var prægtigt, og da det var forbi, udledtes folk med gaver til afsked. Da gav iblandt andet Olaf Egil det sværd, som han havde fået af Myrkjartan, en gave, som var Egil meget kærkommen. Forresten forefaldt der intet mærkeligt, og folk droge hjem.

24. Olaf Pås husholdning på Hjardarholt.

Olaf og Thorgerde boede på Höskuldstad, og fattede megen kærlighed for hinanden; det var let at se, at hun var en mandig kvinde; til hverdags gav hun sig kun lidet af med andre, men når hun tog del i noget, så vilde hun have sin villie frem. Den vinter boede de vexelvis enten på Höskuldstad eller hos Olafs fosterfader; og om foråret overtog Olaf husholdningen på Goddastad. Om sommeren døde Thord Godde af sygdom; og Olaf lod kaste höj efter ham på et næs, der går ud i Laxå, kaldet Drafnarnæs, og hvorved der ligger et gærde, kaldet Höjsgærde. Derefter søgte folk meget til Olaf, så han blev en stor høvding, og Höskuld, der gerne så, at Olaf blev valgt til voldgiftsmand i alle vigtige sager, bar ingen avind til ham derover. Det var en af de prægtigste gårde i Laxådalen, som Olaf ejede. Blandt andre vare der hos Olaf to brødre, der begge hed Ån, den ene

kaldtes Ån den Hvide, den anden Ån den Svarte; en tredie hed Beiner den Stærke; de vare hans svende, og alle ryste mænd. Med Thorgerde havde han en datter, der hed Thuride. De landstrækninger, som havde tilhørt Hrapp, lå øde, som forhen er fortalt; men da Olaf tyktes, de lå ham belejlige, talte han engang med sin fader om, at de skulde sende nogle mænd hen til Trefil i det ærende, at Olaf vilde afkøbe ham jorden på Hrappstad med tilhørende ejendomme. Dette var let at erholde, og købet blev sluttet; thi Trefil så nok, at en fugl i hånden var bedre end to på taget; købet var således, at Olaf skulde betale tre mark sølv for jorderne, hvilket var mindre, end deres værd, thi det var vide, fagre landstrækninger og meget indbringende, med stort laxefiskeri og sælhundefangst, og der var tillige store skove. Noget ovenfor Höskuldstad nordenfor Laxå var der hugget en åben plads i skoven, og der var så god græsgang, at Olafs kvæg tyede derhen, hvad enten vinteren var mild eller hård. En høst lod Olaf en gård rejse i dette samme holt, dels af ved, som var hugget der i skoven, dels også af drivtömmer. Dette var en prægtig gård, men om vinteren stod den øde; først om foråret efter flyttede Olaf derhen, efter at han først havde ladet sit kvæg drive sammen, en stor mængde, thi ingen mand i Bredefjord var den gang rigere på kvæg. Han sendte nu bud til sin fader, at han skulde komme ud og se hans færd, når han flyttede hen til den ny gård, og ledsage ham med hans gode ønsker[1]. Höskuld lovede det. Olaf ordnede nu sit tog; foran lod han drive de får, som vare mest sky, så kom malkefår og kør, dernæst

---

[1]) et smukt træk, som allerede forhen er berørt, er den tro hos de gamle, at faders eller nærmeste slægtninges gode ønsker bragte velsignelse med sig.

studene, og sidst kløvhestene[1]); der var sat mænd til at passe på, at ingen skulde gå ud af rækken; og spidsen af dette tog var da kommen til den ny gård, da Olaf red ud af gården på Goddastad, og det uden at der var den mindste åbning[2]). Höskuld, der stod ude med sine hjemmemænd[3]), bød da Olaf sin sön at være velkommen og vel times på denne sin ny bopæl; »og det bæres mig for«, sagde han, »at det vil gå i opfyldelse, at hans navn længe vil mindes«. Men husfruen Jorun sagde: »Skulde trælkvindens sön virkelig have så meget held, at hans navn skal mindes«? huskarlene toge i en hast kløvsadlerne af hestene, og da red Olaf ind i gården. Han tog da til orde: »Nu skulle folk få deres nysgerrighed stillet, thi det har tit i vinter været på tale, hvad denne gård skulde hedde; den skal hedde Hjardarholt« [4]); og dette navn fandt man meget passende efter de omstændigheder, som havde fundet sted. Olaf ordnede nu sit bo på Hjardarholt, hvilket snart blev prægtigt, thi der skortede ikke på noget; hans anseelse tog også meget til, og det af flere årsager. Særdeles vennesæl var han nemlig, thi når han afgjorde folks sager, skete det til alles tilfredshed; hans fader søgte også at forøge hans anseelse, og megen fremme havde han tillige af svogerskabet med Myremændene. Han galdt for den gæveste af Höskulds sönner.

Den første vinter, Olaf boede på Hjardarholt, havde han mange tyende og arbejdsfolk; arbejdet var fordelt

---

[1]) hestene med kløvsadler, som bare byrder og flyttegods.

[2]) hele toget gik gåsegang. Imellem Goddastad og Hjardarholt er en god halvmils vej; deraf kan man slutte sig til gården besætning.

[3]) husfolk.

[4]) hjordens holt; holt betyder oprindelig en skov, men i Island bruges det om stenbakker og höje; holt findes i mange danske stednavne.

imellem huskarlene, så at nogen passede studene, andre køerne. Fjöset var henne i skoven noget borte fra gården. En kveld kom den mand, der passede studene, til Olaf, og bad ham sætte en anden dertil, og give ham noget andet arbejde. Olaf svarede: »Du skal beholde den gerning du har, som hører dig til«; men den anden sagde, at han heller vilde tage bort. »Så må der være noget i vejen med dig«, sagde Olaf; »i aften, når du binder kvæget ind, skal jeg gå med dig, og finder jeg da du har nogen grundet undskyldning, så vil jeg ikke tiltale dig videre; men ellers vil det blive din egen skade«. Olaf tog nu det guldbeslagne spyd i hånden, som kongen havde foræret ham, og gik hjemmefra med huskarlen; der lå noget sne på jorden; de kom til fjøset, som stod åbent. Olaf befalede karlen at gå ind, imedens han selv drev kvæget ind; og karlen gik hen til dören; men inden Olaf tænkte på noget, kom han farende lige i hans favn. Olaf spurgte, hvad det skulde betyde, og den anden svarede: »Hrapp står i fjøsdören og famler efter mig, men jeg er ked af at lege brydeleg med ham«. Olaf gik da hen til dören, og stak med spydet efter spøgelset; men Hrapp tog med begge hænder på spydfalen, og drejede om, så at skaftet strax brødes. Nu vilde Olaf rende imod Hrapp, men denne sank ned på samme sted, hvor han var kommen, og således skiltes de ad, så Olaf beholdt skaftet, men Hrapp spydet. Derpå bandt Olaf og karlen kvæget ind, og gik hjem; og Olaf sagde til karlen, at han vilde ikke tiltale ham videre for den sag. Om morgenen efter for Olaf hjemmefra hen til det sted, hvor Hrapp var höjlagt, og lod grave der. Hrapp var endnu ikke gået i forrådnelse. Der fandt Olaf sit spyd. Derpå lod han göre et bål, på hvilket Hrapp blev brændt, og asken blev kastet i søen. Fra den tid af led ingen mand mén af Hrapps gengang.

25. Om Höskulds sönner.

Nu er at fortælle om Höskulds sönner. Blandt disse havde Thorleik Höskuldsen, förend han satte bo, haft omgang med hædersmænd, medens han drog i handelsrejser, og tyktes en mærkelig mand; han havde også været i viking, og indlagde sig der berømmelse for sin tapperhed. Bård Höskuldsen havde også været søfarer, og var vel anset, hvor han kom; thi han var en brav karl, og mådeholden i alt. Bård giftede sig med en kvinde fra Bredefjord, ved navn Astrid og af god herkomst. Bårds sön hed Thoraren, hans datter Gudny, som blev gift med Viga-Styrs sön Hall, og fra dem nedstammer en stor slægt.

Hrut Herjolfsen gav en af sine trælle, ved navn Rolf, sin frihed tilligemed noget gods og en bopæl på grændsen af hans og Höskulds jorder. Skellene imellem dem lå så nær, at Hruts folk havde taget fejl deraf, og sat den frigivne ind på Höskulds land, hvor han snart samlede sig formue. Men Höskuld tog det ilde op, at man således havde sat den frigivne ind på hans, og befalede denne at betale sig penge for den jord, han boede på; thi det var hans ejendom. Den frigivne drog til Hrut, og fortalte ham, hvorledes ordene vare faldne imellem dem; men Hrut sagde, han skulde ikke bryde sig derom, og ikke betale noget; »Höskuld«, sagde han, »ved ikke, hvem denne mark tilhører«; hvorpå han drog hjem, og blev siddende på sin gård, som för. Kort efter tog Thorleik Höskuldsen med sin faders samtykke med nogle mænd hen til den frigivnes gård, hvor de grebe og dræbte ham, men alt det gods, den frigivne havde erhværvet, tilegnede Thorleik sig og sin fader. Dette spurgte Hrut, og det behagede hverken ham eller hans sönner; mange af dem vare voxne, så det var en frænde-

stamme, man ikke så let skulde anfalde. Hrut søgte at forfølge denne sag efter loven, men da den ransagedes af lovmanden [1]), gik det ikke efter hans ønske; man lagde nemlig især vægt på, at Hrut uden tilladelse havde sat sin frigivne på Höskulds jord, hvor han havde samlet sig formue; også havde Thorleik dræbt ham på hans og hans faders ejendom; så Hrut var misfornöjet med sagens gang. Derefter lod Thorleik en gård bygge på grændsen af Hruts og Höskulds jorder; den kaldtes Kamnæs [2]), og der boede, som för er fortalt, Thorleik en stund. Han havde med sin kone en sön, der blev vadnet og fik navnet Bolle; han blev snart en meget smuk mand.

26. Om Höskuld Dalekollsens død.

Höskuld Dalekollsen blev syg i sin alderdom, og sendte da bud efter sine sönner og andre frænder og venner; og da de kom, talte han således til brødrene Bård og Thorleik: »Jeg befinder mig nu ikke vel, skönt jeg ellers har været en karsk mand; min tredie sön er ikke ægtebåren, derfor beder jeg nu eder brødre, at denne min sön Olaf må gå lige i arv med eder, og tage sin tredie del.« Bård svarede først, og sagde, at han heri vilde rette sig efter sin faders villie, så meget mere som han i alle henseender ventede sig hæder af Olaf, der var rigere end han. Thorleik derimod sagde, at han aldrig vilde give sit samtykke til, at Olaf skulde gå i arv med dem; Olaf havde gods nok; »og du, fader!« sagde han, »har givet ham meget af dit til fornærmelse for os brødre, og jeg vil ikke med min gode villie give afkald på det, som jeg er fød og båren til.« »Så ville I«, sagde Höskuld, »i det mindste ikke nægte mig ret til at give

---

[1]) lovkyndig mand; her menes ikke lagmand eller lovsigemand.

[2]) i kap. 19. fortælles at Hrut allerede havde bygget denne gård.

min sön, der på mødrene side er af så höj slægt, tolv øre«. Dertil gav Thorleik sit samtykke; hvorpå Höskuld lod den guldring fremtage, som han havde fået af kong Hagen, den vog en mark, og sværdet, der ligeledes var en kongegave, hvilket kom på en halv mark guld, og gav Olaf dem, tilligemed sin og sine frænders lykke; hvorpå han tilföjede, at han sagde ikke dette, fordi han tvivlede om, at den jo allerede havde taget sæde hos ham. Olaf tog imod kostbarhederne, og sagde, at han vilde prøve hvad Thorleik vilde sige dertil; men denne var misfornöjet dermed, og troede, at Höskuld havde gjort det med underfundighed. Olaf sagde: »Jeg vil ikke give slip på disse kostbarheder, Thorleik! thi du har i vidners nærværelse givet dit bifald til en sådan gave, og jeg vil nu lade det komme an på, om jeg får lov til at beholde dem.« Bård gav sit samtykke til sin faders gave. Derefter døde Höskuld, et dødsfald, der tyktes et stort tab, især for hans sönner og alle hans frænder og deres svogre og venner. Hans sönner lode kaste en anseelig höj efter ham; men der blev kun lidet gods lagt i höjen, og derpå overlagde de, at de vilde holde arveøl efter ham, hvilket den gang var skik. Olaf sagde da: »Mig synes at dette gilde ikke så snart kan gå for sig, når det skal holdes med den pragt, der sömmer os; det er nu langt hen på høsten, så det skal falde vanskeligt at få alle fornødenheder dertil, og de fleste, som have en lang vej, vil det synes besværligt at rejse om efteråret, så vi kunne være vis på, at mange af dem, som vi helst så hos os, ikke ville komme; jeg foreslår derfor, at vi til sommer på tinget skulle indbyde mænd til gildet, og jeg skal udrede trediedelen af omkostningerne.« Dette samtykkede brødrene, hvorpå Olaf drog hjem. Thorleik og Bård skiftede godset imellem sig; Bård fik fædrenegården til sin lod, dette rådte de fleste til, fordi han var

vennesælere; Thorleik fik derimod mest løsøre. Imellem Olaf og Bård herskede der god forståelse og venskab, men imellem Olaf og Thorleik næsten fjendskab. Nu lider den næste vinter, sommeren kom, og tiden lider til tings; Höskulds sönner gjorde sig rede at drage did, hvorved det da viste sig, at Olaf var den anseeligste af de brødre. Da de kom til tings, teltede de deres bod, og indrettede den smukt og pyntelig.

27. Om arveøllet efter Höskuld.

En dag, da folk gik til lovbjerget, stod Olaf op, krævede lyd, og forkyndte først sin faders afgang; derpå vedblev han: »Her ere nu mange hans frænder og venner; det er efter mine brødres villie, at jeg indbyder eder til arvedrik efter vor fader Höskuld, alle eder godordsmænd, thi de fleste, som stode i slægtskab med ham, høre til de gildeste mænd; dernæst skal jeg bekendtgöre, at ingen af de bedre mænd skal gå gaveløs bort; og derhos ville vi indbyde bönder og alle, som komme ville, rige og fattige, at de ville tage til takke med en halv måneds gæstebud på Höskuldstad, når der ere ti uger til vinteren.« Da Olaf havde endt sin tale, blev den modtaget med meget bifald, og man fandt den mandig og vel udført; da han kom hjem til boden, sagde han sine brødre hele denne bestemmelse, men de vare ikke ret fornöjede dermed, og mente, der var gjort for meget deraf. Efter tinget rede brødrene hjem; sommeren gik; brødrene beredte alt til gildet; Olaf bidrog rundelig tredieparten, der blev sørget for alle fornødenheder og anskaffet meget, thi man ventede, at der vilde komme mange. Da gildestiden kom, indfandt også de fleste anseelige mænd sig, som havde lovet at komme; der var en så stor mængde mennesker, at de fleste sige, der skor-

tede ikke noget i ni hundrede[1]. Dette var det næststörste gilde, der har været holdt på Island; det andet var det arveøl, som Hjaltesönnerne[2]) holdt efter deres fader; der vare tolv hundrede. Gæstebudet var i alle henseender prægtigt, så brødrene fik megen ære deraf, og Olaf var især formand derfor. Olaf gik også sine brødre tilhånde med de foræringer, som bleve uddelte til alle anseelige mænd.

Da de fleste mænd vare tagne bort, gav Olaf sig i tale med sin broder Thorleik, og sagde: »Du ved, frænde, at der har ikke været den bedste forståelse imellem os; nu vil jeg göre dig det forslag, at vi skulle holde bedre frændskab; jeg ved, at du er misfornöjet, fordi jeg tog imod de kostbarheder, min fader gav mig på sin dødsdag; synes du nu, at der derved er gået dig for nær, så vil jeg for at tilfredsstille dig fostre din sön; den er dog altid anset for ringere, som fostrer anden mands barn.« Thorleik optog dette vel, og sagde, som sandt var, at dette var et hæderligt tilbud. Olaf tog nu mod Thorleiks sön Bolle, som den gang var tre år gammel; de skiltes ad i kærlighed, og Bolle drog hjem til Hjardarholt med Olaf. Thorgerde tog vel imod ham, han opfødtes der, og Olaf og hans kone elskede ham ligeså höjt, som deres egne börn.

28. Kjartan Olafsen fødes.

Olaf og Thorgerde fik en sön, der blev vadnet, og opkaldt efter sin morfader Myrkjartan; Bolle og Kjartan

---

[1]) eller henved 1100 efter vor regning.

[2]) i Skagefjordsyssel på Nordlandet Den ene af Hjaltesönnerne, Thorvald, opholdt sig en tidlang ved kong Erik den Sejersæles hof i Upsale, deltog i Fyrisvoldslaget, og digtede en drapa om kong Erik og en vise på valpladsen, der er bevaret. G. V.

vare næsten lige gamle. De havde endnu flere börn, nemlig sönnerne Stenthor og Haldor, Helge og Höskuld, som var den yngste sön; og døttrene Bergthora og Thorbjörg; hvilke alle bleve smukke börn, da de voxte til.

På denne tid boede Holmgange-Berse i Saurbæ på gården Tunge; han tog hen til Olaf, og tilbød sig at opfostre hans sön Haldor; Olaf modtog tilbudet, og drengen, der kun var et år gammel, kom hjem til ham. Om sommeren blev Berse syg, og lå en del af sommeren. Der fortælles, at en dag, da folkene på Tunge vare ude ved høarbejdet, vare Haldor og Berse inde; Haldor lå i vuggen, denne faldt omkuld, og drengen faldt ud af den på gulvet; men Berse kunde ikke komme ham til hjælp. Da kvad Berse dette:

Der vi begge
aflægs ligge,
Haldor og jeg
uden styrke;
jeg af alder,
af barndom du;
du vil bedres,
men jeg vil ikke.

Derpå kom folk, og toge Haldor op af gulvet, og det blev bedre med Berse. Haldor opfødtes der, og blev en stor og rask dreng. [1])

Kjartan Olafsen voxte op hjemme på Hjardarholt; han blev den smukkeste mand på Island. Han havde et stort, udtryksfuldt ansigt, smukke, lyse öjne, langt hår, så fagert som silke, og som faldt i lokker; stor og stærk var han som hans morfader Egil eller Thorolf. Han var også særdeles dannet, og våbendygtigere, end de fleste andre, nem til at göre med sine hænder, og en god

---

[1]) om dette fortælles noget udførligere i Kormakssaga.

svömmer, overhovedet udmærket i alle idrætter; derhos så omgængelig og vennesæl, at ethvert barn holdt af ham, samt munter og gavmild. Olaf elskede ham mest af alle sine börn. Hans fosterbroder Bolle var stor af væxt og smuk af åsyn, lige næse, noget langt ansigt, tykke læber, uden dog at have en styg mund, fremstående men dog smukke öjne; han havde et blondt hår [1]) og kom Kjartan næst i alle idrætter og færdigheder, han var stærk, smuk, dannis, krigersk, og holdt meget af pragt. Begge fosterbrødrene elskede hinanden meget. Olaf sad nu i nogle år rolig på sin gård.

29. Olaf På rejser til Norge, og bygger et prægtigt ildhus.

Et forår tilkendegav Olaf Thorgerde, at han vilde rejse udenlands; imidlertid skulde hun passe gården og börnene. Thorgerde syntes ikke derom; men han blev ved sit forsæt. Han købte et skib, som stod oppe i Vadel, sejlede ud om sommeren, og kom til Hordeland. Noget fra kysten boede her en mand, ved navn Geirmund Gny, en mægtig og rig mand, en stor viking og ustyrlig, men nu havde han slået sig til ro, og var Hagen den Mægtiges hirdmand. Geirmund tog ned til skibet, og blev snart bekendt med Olaf, som han allerede havde hørt omtale. Han bød Olaf til sig med så mange mand, som han vilde; hvilket Olaf modtog, og han tog sit ophold der selvsjette; hans skibsfolk fik sig derimod anden lejlighed omkring i Hordeland. Geirmund beværtede Olaf vel; der var en prægtig gård og mange folk, og om

---

[1]) Her er der i udgaven og håndskrifterne oversprunget (fra ordet maðr—maðr) en hel sætning lige fra »stor af vækst« og hertil.
G. V.

vinteren herskede der megen lystighed. Mod enden af vinteren fortalte Olaf Geirmund sit egenlige ærende, at han vilde skaffe sig hustömmer, og at det var ham om at göre, at få noget, der var godt. Geirmund svarede: »Hagen Jarl har de bedste skove, og jeg er vis på, at når du kommer til ham, vil det bedste tömmer være til din tjeneste; thi jarlen modtager gerne mænd, der selv ikke ere så dannede som du, Olaf, når de gæste ham.« Om foråret drog Olaf hen til Hagen Jarl, der tog særdeles godt imod ham, og bød ham at blive hos sig sålænge han vilde. Olaf sagde ham derpå hensigten af sin rejse, og bad om tilladelse at hugge hustömmer i hans skove, hvilket jarlen tillod ham. Ved skilsmissen gav jarlen ham desuden en guldbeslået øxe, et kostbart stykke arbejde. Imidlertid ordnede Geirmund i lön sine jordeiendomme, og agtede om sommeren at tage ud med til Island på Olafs skib; han havde holdt dette skjult for alle, og heller ikke Olaf vidste noget deraf, förend Geirmund førte sit gods ombord, hvilket var en stor rigdom. Olaf sagde: »Når jeg havde vidst det för, var du aldrig kommen på mit skib, thi jeg tænker, der ere de på Island, som det var bedre, at de aldrig så dig; men siden du nu er kommen med så meget gods, så nænner jeg ikke at jage dig bort som en hund.« Hertil svarede Geirmund, at han ikke lod sig afskrække af den andens store ord, han vilde følges med ham. De gik da ombord, sejlede ud, fik god bör, og landede i Bredefjord; de lagde bryggerne i land i mundingen af Laxå, Olaf lod tömmeret føre op, og satte skibet i det nøste, hans fader havde ladet göre. Geirmund bød han til sig.

Denne sommer lod Olaf göre et ildhus på Hjardarholt, större og bedre, end nogen för havde set. Der vare berømte begivenheder forestillede på væggetiljerne

og på loftet, og alt var så vel udarbejdet, at det syntes langt smukkere, når tjeldingerne [1]) ikke vare oppe.

Geirmund var til hverdags lidet omgængelig og mod de fleste uvenlig. Sædvanlig var han klædt således: han bar en rød skarlagens kjortel, derover en grå kappe, på hovedet en björneskindshue, havde i hånden et sværd, et stort våben, hvorpå der ikke var sølv, men klingen var hvas og bred, og ingensteds rustet. Dette sværd kaldte han Fodbider, og lod det aldrig komme af sin hånd. Geirmund havde kun været der en kort tid, förend han vendte sine tanker til Olafs datter Thuride; han bejlede også til hende hos Olaf, men denne gav ham afslag. Derpå gav han Thorgerde penge, for at få giftermålet bragt i stand; og hun tog imod dem, thi det var betydeligt. Thorgerde gav sig nu til at tale med Olaf om denne sag, og yttrede, at deres datter ikke kunde blive bedre gift, thi han var en tapper mand, rig og storladen. Olaf svarede: »Jeg vil ikke være dig mere imod heri, end i andet, skönt jeg hellere vilde give min datter til en anden mand.« Thorgerde gik bort, fandt sit ærende vel udført, og fortalte Geirmund, hvorledes det var gået; han takkede hende for hendes höjmodige anbefaling, henvendte sig atter til Olaf med frieriet, og nu var der intet i vejen. Derpå fæstede Geirmund Thuride, og gildet skulde stå på Hjardarholt ved enden af vinteren; der var mange gæster, thi da var ildhuset færdigt. Blandt andre var der også Ulf Uggesen, der havde digtet et kvæde om Olaf Höskuldsen og om de begivenheder, der vare forestillede i ildhuset, hvilket han fremsagde der ved gildet. Dette kvæde kaldes Husdrapa, og er godt digtet. [2]) Olaf

---

[1]) tapeterne på væggen.

[2]) Brudstykker af dette digt findes i Skáldskaparmál i Snorra-Edda, hvoraf man kan se hvilke gudesagn der vare forestillede på

gav ham god skaldelön derfor, og ligeledes gav han alle de stormænd, der havde gæstet ham, storgaver; hans berömmelse voxte ved dette gilde.

30. Om Geirmund og Thuride.

Geirmund og Thuride levede ikke godt sammen. Da Geirmund havde været tre år hos Olaf, fik han lyst til at rejse, og tilkendegav, at Thuride skulde blive tilbage med deres datter Groa, som da var et år gammel; men penge vilde han ikke lade blive tilbage. Dette syntes Thorgerde og hendes datter meget ilde om, og sagde det til Olaf, men denne svarede: »Hvad nu, Thorgerde! Er Østmanden ikke ligeså storladen nu, som om høsten, da han bad dig om pigen?« De kunde da ingensteds komme med Olaf, thi han var i alle dele en fredelig mand, og sagde, at barnet skulde blive der til hun havde lært noget; men ved skilsmissen fra Geirmund forærede han denne købmandskibet. Geirmund gjorde det færdigt, og takkede ham for denne höjmodige gave. Derpå sejlede han ud fra Laxåmunding med en let nordostvind, og da han kom ud til øerne [1]), lagde vinden sig, så han blev liggende ved Øxnø en halv måned, uden at kunne komme bort. På denne tid tog Olaf hjemmefra for at se til hvad der kunde være drevet op på kysten. Derpå kaldte hans datter Thuride nogle huskarle til sig, og befalede dem at drage med hende; hun havde også sin datter med; de vare i alt ti. Hun lod en færge sætte frem, som Olaf havde. Thuride befalede dem så at ro

væggene, f. ex. Balders bålfærd, Thors kamp med Midgårdsormen, Lokes og Heimdals kamp om Brisingamen. Digtet er et æresdigt til Olav På, er digtet omkring år 990, et af oldtidens skönneste digte, og en af sagnhistoriens hovedkilder, som Snorre omhyggelig har parafraseret i sit værk. G. V.

[1]) i mundingen af Hvamsfjorden.

eller sejle ud ad Hvamsfjord, og da de kom ud til øerne, bad hun dem skyde båden, der var på færgen, i søen. Hun og to mand gik på båden, og hun befalede dem at passe på skibet, til hun kom tilbage. Hun tog barnet i sin favn, og befalede dem at ro over strömmen hen til skibet, greb så en naver af skibet, og leverede den til en af mændene, med befaling at gå hen til knarrebåden, og bore hul i den, så at den blev ubrugelig, hvis de andre i en skynding vilde tage den. Derpå lod hun sig sætte i land, og havde barnet i sin favn; det var ved solens opgang; hun gik ud ad bryggen; alle lå og sov. Så gik hun hen til skindsengen, som Geirmund sov i; sværdet Fodbider hang på sengestolpen. Nu satte Thuride pigebarnet i sengen, men greb Fodbider, og tog det med sig. Derpå forlod hun skibet, og gik hen til sine folk. Barnet gav sig til at græde, Geirmund vågnede derved, rejste sig op, kendte barnet, og kunde da nok tænke, hvorledes det var gået til. Han springer op, vil gribe sværdet, men det er borte, går så ud til skibsbordet, og ser, at de andre ro bort fra skibet. Han kaldte på sine mænd, og befalede dem at springe i båden og ro efter dem; de gjorde så, men mærkede snart, at den kolde sø strömmede ind i båden, og måtte vende tilbage til skibet. Da råbte Geirmund på Thuride, og bad hende vende tilbage og give ham sværdet Fodbider, men tage sin datter, og så mange penge med hende, som hun vilde. »Vil du hellere det«, sagde hun, »end miste sværdet?« »Ja,« svarede Geirmund, »jeg vil ikke undvære det for mange penge.« »Så skal du aldrig få det,« sagde hun; »meget uædelt har du handlet imod os, og nu skilles vi ad.« »Ingen lykke,« sagde Geirmund, »vil du have med dette sværd. Det vil blive den mand til bane i eders æt, hvis tab I allermest ville beklage.« Derefter vendte Thuride hjem til Hjardarholt. Olaf var også kommen

hjem, og var ikke vel fornöjet med hendes adfærd, men lod det dog gå hen. Thuride gav sin frænde Bolle sværdet Fodbider, thi hun elskede ham ligeså meget, som sine brødre; og Bolle bar siden sværdet længe. Geirmund fik bör og kom til Norge om høsten; men en nat sejlede de på et skær udenfor forbjerget Stat, og Geirmund tilsatte livet med hele hans skibsmandskab; så vi have nu intet mere om ham at fortælle.

31. Olaf Pås døttres giftermål.

Olaf Höskuldsen sad nu på sin gård i megen anseelse. Til Thuride bejlede en rig mand ved Navn Gudmund Sölmundsen, der boede på Asbjörnsnæsset i Videdalen [1]; Thuride var en forstandig og höjsindet kvinde; deres sönner vare Hall, Barde [2], Sten og Stengrim; deres døttre Gudrun og Oløf. Olafs datter Thorbjörg, en smuk kvinde, og formedelst sin førlighed kaldet Thorbjörg Digre, blev gift vester til Vatnsfjord med Asgeir Knatsen. [3] Fra ham stammer i femte led Thorvald Snorresen [4] og fra dem nedstamme Vatnsfjordingernes slægt; siden blev hun gift med Vermund den Mjove. Olafs datter Bergthora blev gift vester i Djupefjord med goden Thorhall.

Der fortælles, at Olaf På havde mange udmærkede stykker blandt sit gangende fæ; blandt andet en god oxe, kaldt Harre, af abildgrå farvé, större end andre nød. Han havde fire horn, hvoraf to vare meget store og stode den fagert, det tredie stod op i vejret, men det fjerde gik

---

[1]) i Hunevatnssyssel. [2]) eller Viga-Barde, helten i Heidarvigssaga.

[3]) rettet for udgavens Svartsen; Asgeir Knatsen var en af Islands berømteste høvdinger ved år 981, og nævnes i Kristnisaga; han hørte til Vatnsfjordingernes æt. G. V.

[4]) Snorre Sturlesens svigersön, død 1228.

ud af panden ned for öjnene, og dette var hans bröndvækker, hvormed han nemlig slog våge på isen om vinteren. Han skrabede også sneen tilside med foden som en hest. En streng vinter gik han bort fra Hjardarholt og hen til et sted, der kaldes Harrestad [1]) i Bredefjordsdale; og her gik han om vinteren med sexten nød, hvilke han alle førte på græs; om foråret gik han hjem til en indhegnet græsmark, kaldet Harrebol, på Hjardarholt. Da Harre var atten år gammel, faldt bröndvækkeren af hans hoved, og samme høst lod Olaf ham slagte. Men næste nat efter drömte Olaf, at der kom en kone til ham, stor og med vrede fagter, og hun tog således til orde: »Sover du?« Han svarede, at han var vågen. Da vedblev konen: »Du sover, men min spådom skal opfyldes: Min sön har du ladet dræbe og tilföjet mig ugerning; derfor skal du, efter min foranstaltning, komme til at se din sön hel blodig, og det den, som er dig dyrebarest.« Derpå forsvandt hun; Olaf vågnede, og syntes endnu at se et svip af hende. [2]) Denne dröm fandt Olaf mærkelig, og fortalte den til sine venner, men deres udtolkning var han ikke fornöjet med, og syntes bedst om deres mening, som sagde, at det var ikke andet end drömmesnak, der havde bårets ham for.

32. Om Osvif Helgesen.

Osvif Helgesen nedstammede på fædrene side fra Ketil Flatnef; hans moder Nidbjörg stammede fra Gange-Rolf, en sön af den berømte herse Øxne-Thorer øster i Vigen i Norge [3]), så kaldet, fordi han ejede tre øer og

---

[1]) en gård af dette navn.

[2]) hendes skygge eller billede, i det han vågnede.

[3]) her stemmer vor saga med slægtsagaerne fra Østerlandet (Thorsten den Hvides saga). Ellers fortælle alle sagaer og sagamænd

firsindstyve øxne på hver; han forærede kong Hagen [1]) en af disse øer med alle øxnene, hvilken gave er bleven meget omtalt. Osvif Helgesen, der var en meget vis mand, boede på gården Lauge [2]) i Sælingsdal, söndenfor Sælingsdalså, ligeover for Tunge. Hans kone hed Thordis, Thjodolf den Laves datter, og de havde fem sönner, Ospak, Helge, Vandråd, Torråd og Thorolf, alle stridbare mænd. Deres datter Gudrun var den væneste blandt kvinder på Island både af udseende og forstand; derhos var hun så dannet, at al pynt, som andre kvinder havde på, så ud som dukkestads ved siden af hendes; også var hun snild og vever i sin tale, og meget gavmild. Gudrun var den ældste af Osvifs börn, og forestod deres husholdning. [3]) Tilhuse hos Osvif var en kone, ved navn Thorhalla, kaldet den Snaksomme; hun var noget i slægt med Osvif, og hendes sönner, Od og Sten, vare driftige mænd, og derved gode støtter for Osvifs husholdning.

På Tunge boede en mand, ved navn Thoraren, Thorer Sælings sön, en god bonde, stor og stærk; han ejede gode jordstrækninger, men mindre i løsøre og penge. Osvif, som derimod havde mangel på land, men meget kvæg, vilde købe jord af Thoraren; og det kom også til handel imellem dem, så at Osvif købte en strækning fra Gnupuskard langs ad dalen hen til Stakkegil, et godt og

---

fra Vesterlandet (Are Frode, Snorre Sturlesen) at Gange-Rolf var en sön af Rögnvald jarl på Møre. G. V.

[1]) denne fejl findes, såvidt mig bekendt, i alle håndskrifter; her må dog bestemt menes Harald Hårfager men ikke Hagen Adelstensfostre.

[2]) kaldt sådan efter en kogende kilde (hver), som blev brugt til bad, tæt ved gården.

[3]) den sidste sætning er oversprungen i de fleste af håndskrifterne. G. V.

fedt stykke land; her rejste han ofte hen til sæters, havde mange tyende der og en anseelig husholdning.

Vester i Sørbæ [1]) på gården Hol boede to brødre, Thorkel Hvalp og Knud, og deres svoger Thord, efter sin moder kaldet Ingunsen, boede hos dem. Thords fader var Glum Geiresen. Thord var en smuk, rask mand, og en stor lovmand eller vel øvet i at behandle sager for retten. Han var gift med en søster til hine brødre, ved navn Aude, som hverken var smuk eller velopdragen; heller ikke holdt Thord meget af hende, thi han havde taget hende for pengenes skyld; og nu da der kom mere til meget, så havde disse svogre en god bo, siden Thord kom til dem.

33. Om Gudruns drömme.

Gest Odleifsen boede vester på Bardestrand på Hage [2]); han var en stor og vis høvding, fremsynet i mange dele, yndet af alle stormænd, og mange søgte råd hos ham. Engang red han til tings, og gæstede da på Hol; han gjorde sig rejsefærdig tidlig om morgenen, thi vejen var lang, og agtede om kvelden at komme til Tykkeskov [3]), til sin svoger Armod, der var gift med hans søster Thorun, og hvis sönner vare Örnolf og Haldor. Gest red nu om dagen fra Sørbæ, og kom til Lauge i Sælingsdal, hvor han dvælede en stund. Gudrun kom til Lauge, og hilste på sin frænde Gest. Denne tog venlig imod hende, de begyndte en samtale, og vare begge forstandige og ordsnilde; men da det led ud på dagen, sagde Gudrun:

---

[1]) dalstrækningen på den nordlige side af fjeldet ved Gilsfjorden, således kaldt formedelst den sumpige mosegrund. Danske stednavne som Sorø (Sora) have lignende oprindelse.

[2]) om ham er fortalt i Njala.

[3]) en gård i den sydlige del af Dalesyssel. G. V.

»Jeg vil bede dig, frænde, at ride til os i aften med hele dit følge, hvilket også er min faders ønske, skönt han under mig den hæder at udføre dette ærende, samt at du vil gæste os hver gang du rider hjem eller ud«. Gest takkede for dette hæderlige tilbud, men vilde dog blive ved sin første bestemmelse. Gudrun sagde: »Jeg har drömt adskilligt i vinter, men der er især fire drömme, som have givet meget at tænke på; ingen har hidtil rådet dem som jeg ønskede, og de ville vel heller ikke blive rådte efter mit sind«. Gest sagde: »Sig mig dine drömme, måske jeg kan få noget ud deraf«. Hvorpå da Gudrun fortalte: »Mig tyktes, jeg var stædt ude ved en bæk, og havde min krogfold[1]) på hovedet, men det klædte mig ilde, hvorfor jeg vilde forandre derpå, men dette frarådte mange mig; alligevel brød jeg mig ikke om deres råd, rev hovedtöjet af, og kastede det ud i bækken, og længere var denne dröm ikke. Men«, vedblev hun, »til den anden dröm var det begyndelsen, at mig tyktes jeg var stædt ved en sø, og der var kommen en sølvring på min hånd, som klædte mig særdeles godt, og hvilken jeg holdt for en stor kostbarhed og håbede længe at skulle eje; men allerbedst, som jeg ikke tænkte på noget, løb ringen af min hånd og ud i søen, og jeg så den aldrig mere. Dette tog jeg mig overmåde nær, som om jeg havde tabt det kostbareste klenodie; og derpå vågnede jeg«. Gest svarede hertil kun dette: »Denne dröm er ikke af ringere betydning«. »Det var min tredie dröm«, vedblev Gudrun, »at jeg troede at eje en guldring, så at mit forrige tab syntes erstattet, og det bares mig for, at jeg skulde længer nyde godt af denne ring, end af den forrige, men denne kostbarhed tyktes mig dog ikke at klæde mig så

[1]) en art kvindeligt hovedsmykke.

meget bedre, som guld er dyrebarere end sølv. Derpå syntes mig at jeg faldt, og støttede for mig med hånden, men guldringen slog imod en sten og sprang i to stykker, og mig syntes der kom blod ud af stykkerne. Dette tyktes mig mere harm en skade, men det faldt mig da ind, at der havde været en brist på ringen, og da jeg så efter på brudstykkerne, syntes mig jeg så flere brister derpå, men alligevel tyktes mig dog, at ringen vilde have blevet hel, når jeg havde passet bedre på den; og længer var ikke denne dröm«. Gest sagde: »Dine drömme svinde ikke ind[1])«. »Endelig«, sagde Gudrun, »var min fjerde dröm, at mig tyktes jeg havde en guldhjelm på hovedet, besat med ædelstene, og jeg troede, at være ejer af disse kostbarheder; men derved var nu igen den ulejlighed, at den forekom mig vel tung, så jeg kunde neppe bære den og måtte helde med hovedet; imidlertid lagde jeg ikke hjelmen det til last og agtede ikke at skille mig ved den, men alligevel faldt den af mit hoved og ud i Hvamsfjorden, og derefter vågnede jeg. Nu har jeg sagt dig alle mine drömme«. Gest sagde: »Grant indser jeg hvad disse drömme betyde, men forklaringen vil forekomme dig meget ens, thi jeg råder dem næsten alle på samme måde. Du vil få fire mænd, og med den første vil du blive gift, mener jeg, ikke efter dit hjertens ønske, da du nemlig bar hint hovedtöj, som tyktes dig at klæde dig ilde; du vil derfor lidet elske ham, og at du tog hovedtöjet af og kastede det i vandet, vil sige, at du forlader ham, thi man siger så om dem, der kaste deres ejendomme bort, uden at få noget derfor, at de kaste dem i vandet. Ved den anden dröm tyktes du at have

---

[1]) det er: blive bestandig mere betydningsfulde. I udgaven er her en falsk læsemåde: eigi fara vel þrír draumarnir istedenfor: eigi fara í þurð draumarnir. G. V.

en sølvring, det betyder, at du bliver gift med en anden anseelig mand, som du vil holde meget af, men kun eje en kort stund, og jeg vil ikke forundre mig, om du mister ham derved, at han drukner. I følge din tredie dröm, da du havde en guldring på hånden, vil du få en tredie mand, der dog ikke vil forekomme dig så meget mere værd, som dette malm er sjeldnere og dyrebarere end sølv; men det bæres mig for, at en trosforandring da vil finde sted, og din husbonde vil antage den tro, som vi holde for meget bedre og ædlere; men at dig tyktes at ringen sprang itu ved din uagtsomhed, og at du så blod komme ud af stykkerne, det betyder, at din husbonde bliver dræbt, og du vil da tydelig se den brist, som har været ved dette giftermål. Hvad endelig«, sagde han, »din fjerde dröm angår, da du på hovedet havde en guldhjelm besat med ædelstene, og som var tung for dig at bære, det betyder at din fjerde mand vil være en stor høvding, der vil bære en skrækkens hjelm over dig; og at du tyktes, den styrtede ud i Hvamsfjorden, betyder at han vil hitte denne fjord i sine sidste dage. Mere vil jeg ikke sige om denne dröm«. Imedens drömmene blev rådte, sad Gudrun ganske blodrød, og talte ikke et ord, förend Gest var færdig. Da sagde hun: »Du kunde have fundet en smukkere udtydning i denne sag, hvis jeg havde ledet dig derpå; men hav alligevel tak, fordi du har tydet mine drömme; meget er at betænke, hvis alt dette skal gå for sig[1])«. Hun bød derpå Gest på ny, at han skulde blive der dagen over, da Osvif vilde have meget at tale med ham om; men han svarede, at han vilde ride, som han havde bestemt, bad hende hilse sin fader, og sige ham disse hans ord, at komme vilde den

[1]) denne udsigt over Gudruns tilkommende skæbae har i tanke og enda udtryk, stor lighed med digtet Gripisspå; man kunde enda formode, at begge dele hidrørte fra samme kilde. G. V.

tid, at der vilde være kortere imellem hans og Osvifs boliger, og da vilde de have lejlighed nok til at tale sammen. Derpå drog Gudrun hjem, men Gest red bort, og mødte en af Olafs hjemmemænd ved tungærdet. Han indbød efter Olafs befaling Gest til Hiardarholt; men denne svarede, at han vilde besøge Olaf om dagen, men tage ind på Tykkeskov. Huskarlen vendte strax hjem, og fortalte Olaf det, hvorpå denne lod tage heste, og red Gest imøde med nogle mænd. Da de traf hinanden, bød Olaf ham til sig med hele hans følge. Gest takkede ham for indbydelsen, og sagde, at han vilde ride ned til gården og se hans bopæl, men han vilde blive over hos Armod. Gest tøvede der en stund, så sig rundt om i gården, og syntes vel om den. og sagde, at der var ikke sparet på penge ved den gård. Olaf fulgte ham på vej til Laxå. Fosterbrødrene havde da været ude at svømme; Olafs sönner forestode legen, men der vare også mange unge mænd ude fra de andre gården. Da nu flokken kom ridende, sprang Kjartan og Bolle op af vandet, og de vare næsten påklædte, da Gest og Olaf kom ridende did. Gest betragtede en stund de unge mænd, og spurgte Olaf, hvor Kjartan sad og hvor Bolle? Olaf viste på hver især med enden af sit spyd, og nævnte dem alle, som vare der; men der vare mange andre voxne mænd, der vare komne op af vandet, og sade på flodbredden hos Kjartan. Gest mente ikke, at han kunde kende Olafs familietræk hos disse mænd. »Ikke uden grund«, sagde Olaf, »berømmer man din kløgt, at du kan kende mænd, som du aldrig för har set; sig mig nu, hvilken af disse unge mænd vil blive den mest udmærkede?« Gest svarede: »Det vil træffe ind efter din store kærlighed, at Kjartan vil holdes for den anseeligste sålænge han lever«. Derpå gav Gest hesten af sporerne og red bort; men noget efter red hans sön, Thord den Lave, hen ved siden af

ham og sagde: »Hvorledes kan det være, fader, at du udgyder tårer?« Gest svarede: »Unyttigt er det at tale derom, men jeg nænner ikke at tie med det, som vil indtræffe i din levetid: det vil ikke komme mig uventet, hvis Bolle står over Kjartans hovedhår[1]), og vinder tillige sig selv hovedbane; og ilde er det at vide dette om så herlige mænd«. Derpå rede de til tings, hvor alt løb roligt af.

34. Om Gudruns giftermål med Thorvald.

Thorvald, en sön af Haldor Garpsdals-Gode, boede i Garpsdalen[2]) i Gilsfjorden, og var en rig mand, men ikke modig af sig. Han bejlede til Gudrun Osvifsdatter på altinget, da hun var femten år gammel[3]). Frieriet blev vel optaget, men Osvif bemærkede dog, at deres kår ikke vare ens, hvortil Thorvald svarede mildt, at han beilede til kvinden, ikke til penge. Gudrun blev derpå fæstet til Thorvald. Osvif bestemte betingelserne, deriblandt, at Gudrun skulde ene råde for deres gods, såsnart de kom i én seng, og eje hælvten af alt, hvad enten deres samliv varede kort eller længe; hendens mand skulde også købe hende smykker, så at ingen kone af samme kår havde dem bedre, og ligefuldt skulde han holde sin husholdning vedlige. Herpå rede de hjem fra tinget; men Gudrun blev ikke spurgt i den sag, hvorover hun var misfornöjet, skönt alt dog løb roligt af. Brylluppet stod i Garpsdal i tvemåneden[4]). Gudrun holdt ikke meget af Thorvald, og med smykkerne var det en vanskelig sag, thi der vare ingen så store i Vestfjordene, at Gudrun jo

[1]) ser hans hoved for sine fødder, eller bliver hans banemand.

[2]) en præstegård på fjordens nordlige side; om navnets oprindelse fortælles i Gullthores saga.

[3]) henved 989.

[4]) September måned, den femte måned i sommeren.

attråede dem, og købte han dem ikke, hvor dyre de end vare, så gik det på fjendskab løs. Thord Ingunsen søgte omgang med Thorvald og Gudrun, og var der længe, så der kom megen snak i omløb om hans og Gudruns kærlighed. Engang bad Gudrun Thorvald at købe hende et smykke; men han svarede hende, at hun var umådelig i sine fordringer, og gav hende en kindhest. Da sagde Gudrun: »Du har nu givet mig det, som vi kvinder sætte megen pris på, en smuk ansigtsfarve, men du har også lært mig, at jeg ikke skal falde dig besværlig med mine bönner«. Den samme aften kom Thord der. Gudrun fortalte ham denne hånlige behandling, og spurgte ham hvorledes hun skulde gengælde det? Thord smilede, og sagde: »Det ved jeg gode råd for: sy ham en skjorte med en så stor åbning, at du derved kan have grund til skilsmisse[1]) og erklær dig så skilt ved ham«. Gudrun indvendte intet derimod; og samme forår erklærede hun sig skilt fra Thorvald, og drog hjem til Lauge. Derpå blev deres formue skiftet imellem dem, hvoraf Gudrun fik hælvten, der nu var större end för. De havde været sammen i to år. Samme forår solgte Ingun, der havde været gift med Glum Geiresen[2]), sin jord i Krogsfjorden[3]), og drog vester til Skalmarnæs.

35. Gudruns giftermål med Thord Ingunsen.

På den tid boede Halsten Gode på Halstensnæs vesten for Thorskefjord, en mægtig og vennesæl mand. For kort siden var en anden mand, ved navn Kotkel, kommen ud til Island; hans kone hed Grima, og deres sönner Halbjörn Slibestensöje og Stigande. Det var mænd

---

[1]) tilstrækkelig grund til skilsmisse var det efter loven, når mand klædte sig som kvinde, f. ex. med bar hals og skuldre, og omvendt.

[2]) bekendt digter, Eyvind Skaldespiller samtidige.

[3]) en lille fjord nordenfor Gilsfjorden.

fra Syderøerne, meget troldkyndige og store seidmænd. Halsten Gode tog imod dem, og lod dem nedsætte sig på gården Urde på Skalmarnæs, men de vare kun slette naboer.

Denne sommer sejlede Gest til Sørbæ, som han plejede; han gæstede på Hol, hvor svogrene, som sædvanlig, lånte ham heste. Thord Ingunsen var i følge med Gest, og kom til Lauge i Sælingsdal. Gudrun Osvifsdatter red til tings, og hende fulgte Thord Ingunsen. En dag, da de rede over Blåskovshede, da det var godt vejr, sagde Gudrun: »Er det sandt, Thord, at din kone Aude går jævnlig med brog (benklæder) med bagstykker i og hosebånd viklede om læggene helt ned til ankelen«? Han svarede, at det havde han ikke mærket. »Så er der vel ikke stort om«, sagde Gudrun, »når du ikke ved det; men hvorfor kalde de hende da Brog-Aude«? Thord svarede, at det var et navn, hun i kort tid måtte have båret. »Men hun vil dog«, sagde Gudrun, »komme til at bære det længe«. Derefter kom man til tings, hvor der intet mærkeligt forefaldt. Thord var længe i Gests bod, og talte jævnlig med Gudrun. En dag spurgte han hende, hvad en kone udsatte sig for, hvis hun gik med brog som karlfolk? »Hun lider samme straf«, sagde Gudrun, »som en mand, hvis han bærer skjorte med så stor åbning, at hans brystvorter blottes [1]); begge dele er gyldig grund til skilsmisse«. Da sagde Thord: »Hvad råder du mig? skal jeg erklære mig skilt fra Aude her på tinget eller hjemme i herredet med flere mænds understøttelse; thi de, som ville finde sig fornærmede herved, ere stolte mænd«. Gudrun svarede en stund senere: »Fejg mands sag skydes ud til aften«. Da sprang Thord strax op, og gik til lovbjerget, kaldte vidner, og erklærede

[1]) således lyde virkelig lovens ord.

sig skilt fra Aude, af den grund nemlig, at hun klædte sig i brog som mandfolk. Audes brødre syntes ilde herom, men forholdt sig dog rolige. Thord red fra tinge med Osvifs sönner; men da Aude spurgte denne tidende, sagde hun: »Godt, at jeg ved det, jeg var beredt derpå«. Derpå red Thord selvtolvte til Sørbæ til skifte, hvilket gik let for sig, da han ikke brød sig om, hvorledes godset blev delt. Han drev mangt et stykke kvæg derfra til Lauge. Derefter bejlede han til Gudrun, en sag, som han let fik afgjort med Osvif, og Gudrun talte ikke derimod. Bryllupet skulde stå på Lauge den tiende sommeruge; det var et prægtigt gilde, og Thords og Gudruns samliv var godt. Grunden til, at Thorkel Hvalp og Knud ikke lagde sag an mod Thord Ingunsen, var alene, at de ikke fik hjælp nok dertil.

Næste sommer droge Holsmændene til sæters i Hvamsdalen, og Aude var til sæters. Laugemændene havde deres færd til sæters i Lambedal, som strækker sig vester i fjeldene bag Hvamsdalen. Aude spurgte den mand, der passede fårene, hvor ofte han traf Thords fårehyrde? Han svarede, at det skete jævnlig, thi der var kun en hals imellem dalene. Da sagde Aude: »Du skal i dag se at finde fårehyrden fra Lauge, og sige mig, hvad for folk der ere ved vinterhusene eller til sæters, men ved alt hvad du gör, så tal venskabelig om Thord«. Svenden lovede, at opfylde hendes befaling. Om aftenen da fårehyrden kom hjem, spurgte Aude ham om tidende. Han svarede: »Jeg bringer dig tidende, som du vil tykkes godt om, at der er nu bredt hvilegulv imellem Thords og Gudruns senge[1]); thi hun er til sæters, men han hjemme i færd med at bygge, og han og Osvif ere i vinterhusene. »Vel har du spejdet«, svarede hun, »og

[1]) eller en lang afstand imellem dem, så at de ej ere sammen.

hav nu to heste sadlede når folk gå til sengs«. Fårehyrden gjorde efter hendes befaling, og noget för solbjærg steg Aude til hest, og da var hun tilvisse klædt i brog. Fårehyrden red på den ene hest, og kunde næppe følge hende, så fast red hun til; hun red sönder over Sælingdalshede, og stansede ikke förend ved tungærdet på Lauge, der steg hun af hesten, og befalede fårehyrden at passe på hestene medens hun gik ind. Hun gik til dören, ind og hen til den alkove, hvori Thord lå og sov. Dören var lukket til, men skåden var ikke for; Thord sov med ansigtet i vejret. Hun vakte ham, men han drejede sig om på siden, da han så, at der var nogen kommen. Hun trak da et kort sværd, og hug til Thord, og gav ham store sår, dels på den höjre hånd og dels i brystet; og hun hug så hårdt til, at sværdet blev siddende i sengen. Derpå gik hun bort, hen til sin hest, sprang op på den, og red bort. Thord vilde springe op, da han blev såret, men kunde ikke, da han blev mødig af blodtabet. Herved vågnede Osvif, og spurgte, hvad der var på færde? men Thord svarede, at han var bleven såret. Osvif spurgte, om han vidste hvem der havde gjort det? og stod op, og forband hans sår. Thord svarede, at han formodede, Aude havde gjort det. Osvif bød sig da til at ride efter hende, thi hun havde nok kun få mænd med sig, så man vilde kunne få hende straffet; men Thord modsatte sig, og sagde, hun havde ikke gjort andet, end hvad hun burde. Aude kom hjem ved solens opgang, hvorpå brødrene spurgte hende, hvor hun havde været henne? Hun svarede, at hun havde været på Lauge, og fortalte hvad der var forefaldet. De syntes godt derom, men mente, at hun ikke havde gjort nok af det. Thord lå længe af sine sår; de på brystet lægedes, men hånden vilde ikke komme sig.

Om vinteren var det nu roligt, men om foråret kom

Thords moder Ingun fra Skalmarnæs, og han tog vel imod hende. Hun sagde, at hun vilde give sig under Thords beskyttelse, thi Kotkel forulempede hende med plyndring og trolddom, og havde megen hjælp af Halsten Gode. Thord påtog sig strax denne sag, og sagde, at han skulde få ret over tyvene, selv om Halsten var derimod; og han gjorde sig strax færdig selvtiende at drage afsted. Ingun drog også med ham; han havde en færge fra Tjaldenæs[1]), og sejlede til Skalmarnæs. Alle de løsøre, hans moder havde der, lod han føre til skibs, men fårene skulde drives langs med stranden. Thord kom til Kotkels gård, men dennes sönner vare ikke hjemme. Han stævnede da Kotkel, Grima og deres sönner for tyveri og trolddom, og fordrede skovgangsstraf over dem; han stævnede sagen til altinget, og gik så atter ombord. Da kom Halbjörn og Stigande hjem, medens Thord endnu ikke var kommen langt fra land. De bleve rasende, da de hørte hvad der var forefaldet, og sagde, at ingen endnu havde vovet sig i åbenbar strid med dem. Derpå lod Kotkel göre et stor seidhjald, hvilket de alle stege op på, og kvade deres galdresange. Da opkom et svart uvejr; og Thord Ingunsen og hans ledsagere mærkede snart, at vejret var gjort imod ham. Skibet blev dreven vester for Skalmarnæs. Thord viste megen raskhed, og folk på landet så, hvorledes han kastede alle tunge ting, undtagen menneskene overbord, og de ventede, at han snart vilde komme til land, da han allerede var kommen over de farligste skær. Men nu rejste sig kort fra land en sådan bølge, at ingen kunde mindes at have set dens lige, hvilken slog skibet således, at det vendte kølen i vejret. Thord druknede med alle hans ledsagere[2]), og

[1]) en gård i Sørbæ.

[2]) Thords død falder omtrent på året 993, imellem Gudruns andet og tredie ægteskab hengik der altså henved 5 år. G. V.

skibet blev splittet ad; ligene dreve til land på et sted, som siden kaldtes Höjsnæs.

36. Om Kotkel og Grima.

Denne tidende spurgtes vide, og blev ilde omtalt; det tyktes en ulivssag, hvo der således øvede trolddom som Kotkel og hans slægt. Gudrun sørgede meget over Thords død; hun var frugtsommelig og allerede langt henne i sit svangerskab; hun fødte en sön, som blev vadnet og kaldet Thord.

På denne tid boede Snorre Gode på Helgefjeld; han var Osvifs frænde og ven, og af ham havde Gudrun og hendes slægt megen hjælp. Snorre kom til gæstebud hos dem, hvor Gudrun da klagede sin nød for ham, og han lovede at yde hende hjælp i hendes sag, samt tilbød at fostre hendes sön, for at trøste hende. Dette tilbud modtog Gudrun, og sagde, at hun vilde betro sig til ham. Denne Thord blev kaldt Kat, og var fader til Stuf Skald[1]). Derefter rejste Gest Odleifsen til Halsten Gode, og forelagde ham tvende vilkår, at han skulde jage disse troldmænd bort, ellers vilde han dræbe dem. Halsten betænkte sig længe, og befalede dem at drage bort, og ikke at opholde sig vesten for Daleheden. Kotkel drog da bort med sin familie, og havde kun fire stodheste med sig; hingsten var sort, stor og smuk og øvet i kamp. Om deres rejse fortælles intet, förend de kom til Thorleik Höskuldsen på Kamsnæs; han falede på hestene, thi han så det var kostetige dyr, hvorpå Kotkel sagde: »Jeg vil give dig det kår, tag hestene, men giv mig en bopæl her i nærheden af dig«! Thorleik svarede: »Så blive hestene nok dyre, thi jeg har spurgt, at man har meget imod jer her i herredet«. De taledes nu videre ved, og

---

[1]) om Stuf Skald den Blinde gives der en lille smuk fortælling.

enden blev, at Thorleik tog mod hestene, og gav Kotkel bolig på Leidolfstad i Laxådal; han forsynede dem også med kvæg. Dette spurgte Laugemændene, og Osvifs sönner vilde strax i færd med Kotkel og hans sönner; men Osvif mente, at man skulde overlægge sagen med Snorre Gode, og overlade det til andre; thi det vilde ikke vare længe, förend Kotkels naboer vilde få ny sager med dem, og det vilde, som fortjênt var, mest blive til men for Thorleik, som snart vilde tabe sine venners gunst. »Men derfor«, sagde han, »vil jeg ikke hindre eder i, at tilföje Kotkel al den men, I lyster, hvis ikke andre, för tre år ere omme, enten have jaget dem fra herredet, eller taget dem af dage«. Dette bifaldt Gudrun og hendes brødre. Kotkel og hans familie toge sig ikke meget for, men de behøvede dog ikke at købe hverken hø eller mad; ingen der i bygden holdt af dem, men de trøstede sig ikke til at handle ilde med dem for Thorleiks skyld.

37. Om Thorleik og Hrut.

Det hændte sig en sommer på tinget, da Thorleik sad i sin bod, at der gik en höj mand ind i boden, og hilsede Thorleik, der takkede, og spurgte, hvem han var? Manden svarede, han hed Eldgrim og boede i Borgefjord på gården Eldgrimstad, hvilken gård ligger i den siden såkaldte Grimsdal. Thorleik sagde, at han havde hørt tale om ham, at han var ingen fejg mand. Eldgrim sagde: »Det er mit ærende hid, at jeg vil købe de kostelige stodheste af dig, som Kotkel gav dig i sommer«. Thorleik svarede, at de vare ikke fal. Eldgrim vedblev: »Jeg byder dig ligeså mange heste for dem, og ligeså meget i penge, så at mange ville mene, at mit tilbud er den dobbelte værd«. Men Thorleik svarede: »Jeg er ingen pranger; disse heste får du aldrig, om du så byder mig

den tredobbelte værd«. Eldgrim sagde: »Det er ikke löjet, at du er en stor og egensindig mand; jeg vil nu ønske, at du må få mindre for dem, end jeg har budet, og ikke desmindre miste dem«. Ved disse ord blev Thorleik meget rød, og sagde: »Du kommer til at anstrænge dig, Eldgrim, hvis du skal kuge mig hestene af«. Eldgrim svarede: »Du holder det vistnok for urimeligt, at du skulde bukke under for mig, men i sommer vil jeg fare hen at se på hestene, og det vil da vise sig, hvem der så skal eje dem«. »Gör som du siger«, sagde Thorleik, »men mød mig med lige styrke«. Folk droge så hjem fra tinget, og der hørtes intet videre herom, för en morgen tidlig på Hrutstad en mand hos Hrut Herjolfsen, som var gået ud og igen kom ind, da Hrut spurgte ham om tidende, fortalte, at han havde set en mand ride på den anden side af vedlerne hen til det sted, hvor Thorleiks heste vare; der steg han af, ogt og fat på hestene. Hrut spurgte, hvor hestene da vare? Huskarlen svarede, at de havde valgt sig gode græsgange, thi de stode nede på Hruts eng neden for gærdet. »Nu det er sandt«, sagde Hrut, »at min frænde Thorleik tager det ikke så nöje med græsgangene, men det er dog næppe efter hans foranstaltning at hestene ere drevne bort«. Derpå sprang Hrut op, som han var, i skjorte og linnede brog, kastede en grå kappe over sig, og tog det guldbeslagne bryntrold[1]), som kong Harald havde givet ham, i hånden. Han gik noget rask ud, og så, at en mand nedenfor gærdet drev Thorleiks heste bort; han gik imod ham, og så, at det var Eldgrim. Hrut hilste ham, men Eldgrim svarede koldt. »Hvor skulle hestene hen?« spurgte Hrut, og Eldgrim svarede: »Det vil jeg ikke skjule for dig, skönt jeg kender dit slægtskab med Thorleik; jeg er nu kommen for at hente hestene, så at

---

[1]) en slags øxe.

han aldrig skal få dem mere, og har opfyldt hvad jeg lovede ham på tinget, at jeg ikke skulde have mange folk med mig, for at tage dem«. Hrut svarede: »Det er ingen heltedåd, at tage hans heste, medens han ligger i sin seng og sover; vil du holde dit løfte, så må du opsøge ham, förend du rider med hestene ud af herredet«. Eldgrim sagde: »Var du Thorleik ad, om du vil, thi du kan se, at da jeg drog hjemmefra, tænkte jeg at støde sammen med ham«; og i det samme rystede han krogspydet, som han havde i hånden; han havde også hjelm på hovedet, var gjordet med sværd, havde skjold på siden og var iført brynie. Hrut sagde: »Heller vil jeg bære mig anderledes ad, end fare til Kamsnæs, thi jeg er noget tung tilfods; men jeg vil ikke se på, at der ranes fra Thorleik, når jeg kan forebygge det, skönt det står ikke ret godt til med vort frændskab«. »Du tænker dog vel ikke, at tage hestene fra mig«? sagde Eldgrim. »Jeg vil give dig andre stodheste«, svarede Hrut, »for at du skal lade disse løs, skönt de ere ikke så gode, som disse«. »Det er smukt af dig, Hrut«, sagde Eldgrim; »men nu da jeg engang har fået Thorleiks heste i min magt, skal du ikke plukke dem fra mig hverken ved bestikkelser eller løfter«. »Så frygter jeg for«, sagde Hrut, »at du kårer den del, der vil blive til skade for os begge«. Eldgrim vilde nu ride bort, og drev hestene frem; men da Hrut så det, løftede han sit bryntrold, og satte det imellem skuldrene på Eldgrim, så at brynien brast, og øxen gik ud ved brystet; Eldgrim faldt død ned af hesten. Derpå tildækkede Hrut hans lig, og red ned til Kamsnæs, hvor han fortalte Thorleik denne tidende. Han blev vred derover, og mente, at der ved denne tiltragelse var tilföjet ham megen foragt, hvorimod Hrut tyktes, at have vist ham meget venskab. Thorleik sagde, at både havde han båret sig ilde ad, og heller ikke vilde der komme

noget godt ud deraf, hvortil Hrut svarede, at han kunde nu göre hvad han vilde; og de skiltes i uvenskab. Hrut var firsindstyve år gammel, da han dræbte Eldgrim, og hans anseelse voxte ved denne gerning; men dette tjente ikke til at forhöje den i Thorleiks öjne, der mente, at han nok selv skulde have fået bugt med Eldgrim, hvis han havde truffet sammen med ham.

Thorleik begav sig nu til sine landsæder (fæstere) Kotkel og Grima, og bad dem göre noget, som kunde blive Hrut til forhånelse; og de vare strax villige dertil. Kort efter droge de hjemmefra, Kotkel, Grima og deres sönner; det var om natten; de toge hen til Hruts gård, og anrettede der en stor seid; men da de begyndte på trolddomssangen, kunde de, som vare inde i huset, ikke ret forstå, hvad det skulde blive til, men fager at høre var sangen. Hrut alene kente melodien, og befalede, at ingen måtte se ud den nat, og at hver skulde holde sig så vågen, han kunde, da vilde det ikke skade dem. Ikke desmindre faldt de alle i sövn; Hrut var længst vågen, men sov dog ind. Hruts sön, Kåre, der den gang var tolv år gammel, en af de vakreste af hans sönner, og særdeles afholdt af faderen, kunde næsten slet ingen ro få, thi trolddommen galdt især ham; han sprang op, og så ud, gik henimod seiden, og faldt strax død ned. Hrut vågnede om morgenen samt hans hjemmemænd, og savnede sin sön, som man fandt liggende død kort fra dören. Dette voldte Hrut megen sorg, og han lod kaste höj efter Kåre. Derpå red han hen til Olaf Höskuldsen, og fortalte ham denne tidende; Olaf blev meget forbittret, og sagde, at det var en stor ubetænksomhed, at de havde ladet slige ildgerningsmænd bo i deres nabolag, samt at Thorleik i sin strid med Hrut havde begået megen uret, dog vel mere, end han egenlig havde haft i sinde. Derpå sagde Olaf, at de strax skulde dræbe Kotkel, hans

kone og hans sönner, skönt det nu var vel silde. Olaf og Hrut begave sig da med femten mand afsted; men da Kotkel så mænd komme ridende til sin gård, flygtede han med sin familie op i fjeldet. Der blev Halbjörn Slibestensöje greben, og en bælg dragen over hans hoved, og nogle bleve strax satte til at bevogte ham, medens de andre søgte efter Kotkel og Grima. Disse bleve grebne på fjeldhalsen imellem Haukadal og Laxådal, hvor de bleve stenede ihjel og en dys gjort over dem, som kaldes Skrattevarde[1]). Stigande flygtede over halsen til Haukadal, og kom dem der ud af syne. Halbjörn toge Hrut og hans sönner, og førte ham ud på søen, da de vare komne ud fra land, toge de bælgen af hans hoved, og bandt ham en sten om halsen. Da kastede Halbjörn sine skelende öjne mod landet, og sagde: »Det var en ulykkesdag, da vi frænder kom til Kamsnæs, og fik med Thorleik at göre; og det ønsker jeg«, sagde han, »at Thorleik der ikke fra nu af skal få glade dage, og at alle, som sætte sig i hans rum, der skulle finde et tungt sæde«; og dette hans onde ønske gik også for en del i opfyldelse. Derpå druknede de ham, og roede tilbage til land.

Kort efter begav Hrut sig til sin frænde Olaf, og sagde, at han ikke vilde lade det gå således hen med Thorleik, og bad Olaf at give sig mænd med, for at hjemsøge ham. Men Olaf forestillede ham, at det sömmede sig ikke, at de som frænder vedbleve at strides; Thorleik havde det ikke været gavn; de vilde heller se, at få dem forligte; Hrut havde jo allerede ofte og længe ventet på at få fred. Forgæves indvendte Hrut, at det var nu ikke at tænke på, det vilde aldrig blive godt imellem dem, og efter hans mening vilde de ikke længe kunne bo sammen

---

[1]) skratte betyder et ondt væsen, eu troldmand; navnet vil altså sige: troldfolkenes varde.

i Laxådal; Olaf svarede nemlig: »Det vil dog ikke bekomme dig vel, at gå Thorleik nærmere på klingen, end jeg vil tillade; ellers er det at befrygte, at höj og dal støde sammen[1]). Hrut indså da nok, at derved intet var at göre; han drog hjem, men var dog meget misfornöjet. Imidlertid blev dog alting roligt dette halvår.

38. Om Stigande, og Thorleiks udenlandsrejse.

Hvad Stigande angår, da blev han en af de farligste stimænd. Der boede i Hundadalen en mand, ved navn Thord, en rig mand, men just ingen helt. Det hændte sig om sommeren i Hundadalen, at kvæget vantrivedes og gav mindre mælk end ellers; men kvinden, som vogtede det, bemærkede man blev meget rig på alle slags kostbarheder, og forsvandt ofte, så at ingen vidste, hvor hun var. Hende tvang nu Thord Bonde til at gå til bekendelse, og da hun var bleven ræd, sagde hun, at der kom en mand til hende, en stor mand, der så smuk ud. Thord spurgte da, hvor når denne mand vilde komme til hende? og hun svarede, at hun mente, det vilde ske snart. Derpå begav Thord sig til Olaf, og sagde ham, at Stigande nok ikke var langt derfra, og bad ham fare ned med sine mænd, for at gribe ham. Olaf gjorde sig strax færdig, og drog til Hundadal, hvor pigen blev ført til ham. Han spurgte hende, hvor Stigandes skjulested var? men hun svarede, hun vidste det ikke. Olaf lovede hende da penge, hvis hun kunde bringe Stigande til dem, og de kom tilrette om handelen. Om dagen gik hun til sit kvæg, og da kom Stigande til hende; hun modtog ham vel, og tilbød at kæmme hans hår. Han lagde sit hoved i hendes skød, og sov snart ind; derpå lagde hun

---

[1]) billedlig udtryk, hårdt kommer i mod hårdt.

sagte hans hoved ned, og løb til Olaf, og sagde dem, at han var der. De føre da hen til Stigande, og overlagde, at det skulde ikke gå med ham, som med hans broder at han skulde se adskilligt, som kunde blive dem til men; de toge en bælg og trak ham den over hovedet. Stigande vågnede herved, men satte sig ikke til modværge, da her vare mange mod en; der var et hul på bælgen, som Stigande kom til at se igennem hen på den anden side af lien; der var et fagert stykke land med frodigt græs, men nu var det ligesom en hvirvelvind for hen over jorden, så at der aldrig groede græs siden; det sted kaldes nu Brænde (det forbrændte sted). Derpå stenede de Stigande ihjel, og han blev dyset der. Olaf belönnede pigen vel, og gav hende sin frihed, og hun drog hen til Hjardarholt. Halbjörn Slibestensöjes lig drev noget efter at han var druknet op af brændingen, og blev gravet ned på Knarrenæs; han gik ofte igen. Der var en mand ved navn Thorkel Skalle, der boede i Tykkeskov på sin fædrenegård, en modig og stærk mand. En aften savnedes en ko i Tykkeskov, Thorkel og hans huskarl gik ud for at opsøge den. Solen var gået ned, men det var måneskin. Thorkel stod alene, og tyktes på en gang i holtet at se en ko for sig, men det var Slibestensöje, og ingen ko. De fore stærkt på hinanden, men Halbjörn veg tilbage, og da Thorkel mindst tænkte derpå, slap han ned i jorden af hænderne på ham. Derpå for Thorkel hjem; huskarlen var kommen hjem, og havde fundet koen. Siden led ingen men af Halbjörn.

Thorbjörn Skrjup var da død, såvel som Melkorka; de ligge begge i gravhöj[1]) i Laxådalen, og deres sön Lambe boede der efter dem. Han var en anset mand, og havde

[1]) Melkorkas höj forevises endnu ved Hvamsfjorden i en grön brinke, der vender imod nordost. Jon Olafsen omtaler den i forrige årh. i sin afhandling om islandske oldtidshöje. G. V.

meget gods; han stod i större anseelse end hans fader for sin moders frænders skyld; imellem ham og Olaf herskede god forståelse. Således led nu den næste vinter efter Kotkels drab. Om foråret efter samledes brødrene Olaf og Thorleik, og Olaf spurgte denne, om han vilde blive på sin gård? Thorleik svarede ja. Olaf rådte ham da til, at rejse udenlands, hvor han altid vilde gælde for en hædersmand, hvor han kom hen, hvorimod der ikke kunde komme noget godt ud af, at han blev boende i nærheden af Hrut, der selv var stærk, og hvis sönner vare overmodige mænd, og af striden imellem dem kunde der ikke komme andet end ubehagelighed for Olaf. Thorleik svarede, at mod Hrut og hans sönner kunde han vel stå sig, for deres skyld vilde han ikke forlade landet, men når hans frænde Olaf anså det for tjenligt, vilde han følge hans råd, ved hvilket han havde befundet sig vel, da han sidst var udenlands; »og jeg ved«, sagde han, »at du vil sørge for min sön Bolle, der ligger mig mest på hjerte, skönt jeg er fraværende«. »Det gör du vel i«, sagde Olaf, »at du opfylder min bön; mod Bolle skal jeg vise mig herefter, som hidtil, og behandle ham som mine egne sönner«. Derpå skiltes brødrene ad med megen kærlighed; Thorleik solgte sine jorder, og anvendte pengene til sin udenlandsrejse; han købte et skib, der stod oppe på Dagverdnæs, og da han var færdig, gik han ombord med sin kone og andre slægtninge. Efter en lykkelig overfart kom de til Norge om høsten; derfra drog han ned til Danmark, thi han havde ikke lyst til at blive i Norge, hvor hans frænder og venner dels vare døde, dels fordrevne fra landet; derefter tog han til Gøtland. De fleste sige, at Thorleik ikke opnåede nogen höj alder, men han holdtes dog for en hædersmand, sålænge han levede. Hermed ende vi fortællingen om Thorleik.

39. Om Kjartan og Bolle.

Der blev den gang jævnligen i Bredefjordsdale talt om stridighederne imellem Hrut og Thorleik, og om den fortræd Hrut havde lidt af Kotkel og hans sönner. Da vendte Osvif sig til Gudrun og hendes brødre, og bad dem betænke, om de vilde have været bedre farne, hvis de selv havde været udsatte for slige udådsmænds anfald, som Kotkels. Gudrun sagde: »Ikke er den rådløs, fader, som kan hente råd hos dig«.

Olaf sad nu på sin gård med hæder, og alle hans sönner vare hjemme, såvel som Bolle, deres frænde og føstbroder. Kjartan var den mest udmærkede af Olafs sönner; han og Bolle holdt meget af hinanden, så at Kjartan tog ingensteds hen, uden at Bolle fulgte med ham. Kjartan tog ofte til Lauge i Sælingsdal, og jævnlig traf det sig, at Gudrun også var der. Han holdt meget af at tale med hende, thi hun var både forstandig og smuk og ordsnild, og det var også den almindelige mening at blandt alle, som den gang voxte op, passede de to bedst for hinanden. Også imellem Olaf og Osvif herskede meget venskab; de bøde hinanden til gæstebud, og det ikke mindre hyppig, da de unge begyndte at holde af hinanden. Engang talte Olaf med Kjartan; »jeg ved ikke«, sagde han, »hvoraf det kommer, at jeg altid bliver så nedslået, når du tager til Lauge og taler med Gudrun; det er ikke, fordi jeg jo holder Gudrun for en fortrinlig kvinde, og anser hende i alle måder for et fuldkommen passende parti for dig, men det bæres mig for, skönt jeg ikke vil spå det, at det ikke vil gå os ret lykkelig med hende«. Kjartan svarede, at han ikke vilde handle mod sin faders villié, forsåvidt det stod til ham, men han håbede det vilde gå bedre, end hans fader tænkte. Han fortsatte sin vante gang som hidtil, og Bolle tog altid med ham; således led nu det halvår.

40. Om Asgeir Ædekoll.

Asgeir, med tilnavnet Ædekoll[1]) boede på gården Asgeirså i Videdalen; han var en sön af Audun Skökul, og var den første af sin slægt, der kom til Island. En anden af Auduns sönner hed Thorgrim Hærukoll[2]), han var fader til Asmund, der atter var Gretters fader. Asgeir Ædekoll havde fem börn: en sön hed Audun; en anden Thorvald, hvis datter Dalla blev gift med biskop Isleif[3]), og var moder til biskop Gissur[4]); den tredie hed Kalf; alle vare de håbefulde mænd. Kalf Asgeirsen var den gang på rejser, og holdtes for en dygtig sømand. Asgeirs datter Thuride var gift med Thorkel Kugge, Thord Gellers sön. Asgeirs anden datter hed Hrefna, den smukkeste kvinde der på egnen, og meget afholdt.

Der fortælles, at Kjartan engang tog sig for at rejse sönder til Borg i Borgefjord, hvor hans morbroder Thorsten Egilsen boede; Bolle var med ham, thi de kunde ikke undvære hinanden. Thorsten tog meget venligt mod Kjartan, og sagde, at det vilde være ham kærere, jo længer han blev der. Kjartan blev også en stund på Borg. Denne sommer stod der et skib oppe i mundingen af Gufuå; det tilhørte Kalf Asgeirsen, der havde tilbragt vinteren hos Thorsten Egilsen. Kjartan meddelte Thorsten underhånden, at det var hans vigtigste ærende did, at han vilde købe skib halvt med Kalf, thi han agtede at drage udenlands, og han spurgte Thorsten, hvorledes han syntes om Kalf. Thorsten svarede, at det var en brav mand, »og det er rimeligt frænde«, sagde han,

[1]) måske en som har hår som ædderdun (dunhåret, gråhåret).

[2]) gråhårede.

[3]) Islands første biskop 1056—1080.

[4]) biskop 1082—1118.

»at du har lyst til at kende andre mænds sæder; din rejse vil vistnok på nogen måde blive mærkelig, men det vil bekymre dine frænder, hvorledes den løber af«. Kjartan mente, at det vilde gå godt. Derpå købte Kjartan halvt skib hos Kalf, og de sluttede fælleshandel med hinanden; Kjartan skulde komme til skibet, når ti uger af sommeren vare forbi. Med gaver blev han udledt fra Borg[1]. Han og Bolle rede nu hjem. Men da Olaf erfarede denne Kjartans forandrede beslutning, tyktes ham vel, at den var noget hurtig fattet, imidlertid vilde han ikke sætte sig derimod.

Kort efter red Kjartan til Lauge, og fortalte Gudrun om sin udenlandsrejse. »Det er en hastig beslutning, Kjartan«! sagde Gudrun, og lod flere ord falde, hvoraf han nok kunde mærke, at det ikke var hende med. Han sagde: »Lad dette ikke mistykke dig; jeg skal se på anden måde at vinde dit bifald«. »Ja, gör det«, sagde Gudrun, »thi jeg skal strax sige dig, hvad jeg ønsker«. Kjartan bad hende sige det. »Så vil jeg«, sagde Gudrun, »fare udenlands med dig i sommer, og når du tillader det, så har du forsonet mig med din overilede beslutning; thi jeg elsker ikke Island, når du er borte«. »Det kan ikke ske«, sagde Kjartan, »dine brødre kunne ikke styre for sig selv, og din fader er gammel, de ere berøvede al hjælp, når du tager bort fra landet; men bi på mig i tre år«! Det, sagde Gudrun, kunde hun ikke love, og således vilde hver sin vej, og dermed skiltes de ad; Kjartan red hjem. Om sommeren red Olaf til tings; Kjartan fulgtes med ham fra Hjardarholt, og skiltes fra ham i Norderådal; derfra red han til skibet. Hans frænde Bolle fulgte med ham. Der vare i det hele ti Islændere, som af hengivenhed til Kjartan ikke vilde forlade

[1]) eller han fik foræringer til afsked, da han tog bort fra Borg.

ham, og med dette følge red Kjartan til skibet. Kalf Asgeirsen modtog dem vel. Kjartan og Bolle havde adskilligt gods med sig. Da nu alt var færdigt, sejlede de med god bör ud af Borgefjord, og kom lykkelig til Norge, hvor de styrede ind til Throndhjem [1]). Her hørte de, at der havde været høvdingeskifte i landet; Hagen Jarl var død, og kong Olaf Tryggvesen kommen isteden, og hele Norge havde givet sig i hans vold. Kong Olaf påbød en trosforandring i Norge, som mødte adskillig modstand. Kjartan og hans ledsagere lagde med deres skib ind til Nidaros. På denne tid vare der mange Islændere i Norge, og det ansete mænd; tre skibe lå ved bryggerne, alle tilhørende Islændere; det ene tilhørte Brand den Gavmilde, en sön af Vermund Thorgrimsen; det andet Halfred Vandrådeskald; det tredie to brødre, Bjarne og Thorhal, sönner af Bredå-Skegge fra Fljotshlid. Alle disse mænd vilde om sommeren have været ud til Island, men kongen havde lagt forbud mod deres afrejse, fordi de ikke vilde antage den ny tro. Alle Islænderne modtoge Kjartan vel, men især Brand, thi de havde kendt hinanden godt för. Nu overlagde Islænderne med hinanden, og bleve enige om, at ville afslå at antage den tro, som kongen påbød, og alle de forhennævnte indgik denne forbindelse. Kjartan og hans medfølgere lagde nu skibet ved bryggerne, og lossede, hvormed de havde nok at göre. Kong Olaf var i byen; han spurgte skibets ankomst, samt at der vare mange anseelige mænd ombord.

Om høsten en dag, da det var godt vejr, gik folk ud af byen, for at svømme i åen Nid; Kjartan og hans selskab så dette. Han sagde da til de andre, om de ikke skulde gå ud med at svømme, for at fornöje sig;

---

[1]) sommeren 96.

og de gjorde det. Der var en mand, som overgik alle de andre. Da spurgte Kjartan Bolle, om han ikke vilde prøve svømmestyrke med denne mand fra byen; men Bolle sagde nej, han mente ikke han kunde stå sig. »Hvor er da din kappelyst bleven af«? sagde Kjartan, »så vil jeg da«. »Som du vil«, sagde Bolle. Kjartan styrtede sig da ud i åen og hen til den mand, som var den bedste svømmer, trak ham ned under vandet, og holdt ham nede en stund. Derpå lod Kjartan ham igen komme op, men de havde ikke længe været oppe, förend hin mand griber fat på Kjartan, og trækker ham ned, og de vare nede så længe, som Kjartan tyktes, han kunde holde det ud. De kom atter op, men talte ikke et ord med hinanden. Tredie gang fare de ned, og ere da meget længer nede; nu begyndte Kjartan at frygte for, hvorledes den leg vilde løbe af, og aldrig syntes ham at hans dygtighed var bleven sat på en större prøve. Endelig kom de da op, og lagde til land. Da sagde bymanden: »Hvad er du for en mand«? Kjartan sagde sit navn. Bymanden blev ved: »Du er en god svømmer; er du ligeså dygtig i andre idrætter«? Kjartan svarede, men noget sent: »Da jeg var på Island, gik ordet, at mine andre kunster ikke vare ringere, men nu har det ikke meget at sige«. »Det gör også noget til sagen«, sagde bymanden, »med hvem du har at göre«; hvorfor spörger du ikke mig om noget? Kjartan svarede: »Jeg bryder mig ikke om at vide hvem du er«. »Man må tilstå«, sagde bymanden, »at du er en dygtig mand, men du lader også stolt nok; ikke desmindre skal du vide mit navn, og med hvem du har prøvet styrke i svømning; jeg er kong Olaf Tryggvesen«. Kjartan svarede ikke, og vendte sig strax for at gå bort, som han var, uden kappe; han havde en rød skarlagens-kjortel på. Kongen var da næsten påklædt; han kaldte på Kjar-

tan, og sagde, han skulde ikke gå så snart. Kjartan vendte da om, dog noget sent. Da tog kongen en god kappe af sine skuldre, og gav Kjartan den, i det han sagde, at han skulde ikke gå tilbage til sine mænd uden kappe. Kjartan takkede kongen for gaven, og gik til sine mænd, og viste dem kappen. Hans mænd syntes ikke godt derom; de mente, at Kjartan havde for meget givet sig i kongens vold; men alt blev dog roligt.

Om høsten blev det hårdt vejr, megen frost og kulde. Hedningene sagde, at det ikke var underligt, at vejret blev så slet om høsten, thi det var en følge af kongens ny påfund og denne ny skik, som vakte gudernes vrede. Islænderne vare alle sammen om vinteren i byen, og Kjartan udmærkede sig mest iblandt dem. Vejret blev bedre, og mange kom til byen efter kong Olafs befaling. Der var en del, som havde antaget kristendommen i Throndhjem, men langt flere vare den dog imod. En dag holdt kongen ting i byen ude på Eyre, og anbefalede troen i et langt og snildt foredrag. Thrönderne derimod havde samlet en hær, og bøde kongen et slag; men han bad dem betænke, at han havde för stredet mod större overmagt, end nogle torpere[1]) i Throndhjem. Dette satte skræk i bönderne, som nu overgave alt i kongens vold, og ved denne lejlighed lode adskillige sig døbe, hvorpå tinget blev opløst. Samme dags aften sendte kongen nogle mænd til Islændernes herberge, for at lægge mærke til, hvad de talede sammen. De gjorde så, og hørte, at der var megen glam iblandt de fremmede. Da tog Kjartan til orde, og sagde til Bolle: »Hvor stor lyst har du, frænde, til at antage den tro, kongen byder«? »Ingen«, svarede Bolle, »thi mig tykkes deres skik blødagtig«. »Synes I ikke«, vedblev

---

[1]) usle landsbyfolk; heraf have vi ved en fordrejelse ordet tølper.

Kjartan, »at kongen udstødte trusler mod dem, der ikke vilde underkaste sig hans villie«? »Visselig«, sagde Bolle, »lagde han ingen skjul derpå, at han vilde tilföje dem megen ulykke«. »Jeg«, sagde Kjartan, »vil ikke være nogens nødingsmand[1]), sålænge jeg kan stå på mine fødder og bruge mine våben; og det tykkes mig fejgt, at tages som et lam af stien eller en ræv af fælden; da tykkes det mig et langt bedre kår, når en mand dog skal dø, først at udføre noget, som længe efter kan mindes«. »Hvad vil du da göre«? sagde Bolle. »Det vil jeg ikke lægge dølgsmål på«, svarede Kjartan, »jeg vil brænde kongen inde«. »Fejgt kalder jeg ikke det«, sagde Bolle, »men i mine tanker vil det ikke have nogen fremgang; thi kongen har lykke og held med sig, og desuden er han omgivet af trofaste vagter både dag og nat«. Men Kjartan mente, at hos de fleste, skönt de vare brave karle, svigtede dog modet når det kom til stykket; hvorimod Bolle yttrede, at det var vanskeligt at sige, hvis mod der vilde holde længst ud; og mange mente, at al denne snak var unyttig tale. Da kongens mænd nu havde bemærket alt dette, droge de bort, og fortalte kongen den hele samtale. Om morgenen efter vilde kongen holde ting, hvortil også alle Islænderne bleve stævnede at møde; og da tinget var sat, stod kongen op, og takkede de mænd for deres møde, som vilde være hans venner og havde antaget troen. Derpå kaldte han Islænderne til sig, og spurgte, om de vilde lade sig døbe? de yttrede liden lyst dertil. Kongen sagde, at de valgte det kår, som vilde blive dem mest til skade; »men hvem af eder«, sagde han, »fandt det rådeligst, at brænde mig inde«? Da svarede Kjartan: »I formoder vel, at den mand, som har sagt det, ikke har mod til at

[1]) ikke lade mig nøde eller tvinge til noget.

vedstå det; men her ser du manden«. »Se kan jeg dig«, sagde kongen, »og du har ingen ringe anslag; men det er ikke dig beskikket, at stå over mine hovedhår, og jeg kunde have grund nok til at sørge for, at du ikke skulde true med at indebrænde flere konger. Da jeg imidlertid ikke ved, hvorvidt dit hjærte svarer til dine ord, men du dog mandig har vedgået dem, så vil jeg ikke for denne sags skyld tage dig af live; måske du også vil holde så meget desto fastere ved troen, jo mere du taler imod den, end andre; jeg skönner også, at dine skibsfolk ville antage den på samme dag, som du gör det uden at tvinges dertil; ligeledes ville dine frænder og venner lægge megen vægt på hvad du forebringer dem, når du kommer ud til Island; det bæres mig også for, Kjartan, at du vil have bedre skik, når du sejler fra Norge, end da du kom hid. Farer nu bort i fred og ro fra dette møde, jeg skal ikke pine eder til at antage kristendommen denne gang, thi gud siger så, at han vil ikke nødig mands tjeneste«. Kongens tale vandt meget bifald, især hos de kristne; men hedningene overdroge Kjartan, at han skulde svare som han vilde. Da sagde Kjartan: »Vi ville takke eder, konge, at I giver os god fred; på denne måde ville I snarest bevæge os til at antage troen, når I eftergiver os alle svare brøder og behandler os med mildhed just på den dag, da I har vort liv i eders hånd; hvad mig angår, da agter jeg kun at antage troen i Norge således, at jeg næste vinter, når jeg kommer til Island, bryder mig lidet om Thor og Odin«. Da sagde kongen med et smil: »Det er kendeligt nok på Kjartans færd, at han har mere lid til sin egen styrke og sine våben, end til Thor og Odin«. Derpå opløstes tinget. Mange mænd eggede kongen til, da nogen tid var gået, at han skulde tvinge Kjartan og de andre Islændere til at antage troen, og fandt det uråde-

ligt, at have så mange hedenske mænd i sin nærhed; men kongen svarede med vrede, at der vare kristne mænd, der ikke havde så gode sæder, som Kjartan og hans følge, og slige mænd skulde man længe lede efter. Denne vinter lod kongen adskillige arbejder udføre; han lod en kirke bygge, og købstaden meget udvide; kirken blev færdig i julen. Da sagde Kjartan, at de skulde gå så nær hen til kirken, at de kunde betragte de kristnes adfærd; dette bifaldt mange, og mente, det vilde være en stor fornöjelse. Kjartan gik da med sine følgesvende, samt Bolle, også Halfred var med og adskillige andre Islændere. Kongen holdt en lang og snild tale om troen, og de kristne gave den meget bifald; men da Kjartan med de andre vare komne tilbage til deres herberge, blev der megen omtale om, hvorledes de havde syntes om kongen på denne dag, som de kristne holde for en af deres störste höjtider; »thi kongen sagde«, yttrede de, »at vi måtte høre, at i denne nat var den høvding født, på hvilken vi skulde tro, hvis vi vilde lyde kongens bud«. Kjartan sagde: »Den første gang jeg så kongen, syntes jeg godt om ham, og indså strax, at det var en udmærket mand, og hver gang, jeg har set ham på mandemøder, er jeg bleven bestyrket i min mening; men allerbedst syntes jeg dog om ham i dag. Det vil uden tvivl være vor egen velfærd, at vi tro på den sande gud, som kongen forkynder; og kongen selv kan ikke være begerligere efter, at jeg skal antage troen, end jeg er efter at lade mig døbe: der er heller ikke andet, der hindrer mig fra strax at gå til kongen, end at det er så langt henne på dagen, at kongen må være gået tilbords, og der vil gå en tid med, når alle vi lade os døbe«. Bolle bifaldt hans ord, og bad Kjartan ene råde for denne sag. Denne samtale blev forebragt kongen endnu förend

bordene bleve borttagne[1]; thi han havde sin tro mand i hvert af hedningenes herberger. Han blev meget glad derover, og sagde: »Kjartan sander nu ordsproget, at höjtider bringe held«; og strax om morgenen tidlig, da kongen gik til kirke, mødte Kjartan ham på gaden med et stort følge. Kjartan hilste kongen, og sagde, at han havde et vigtigt ærende til ham. Kongen svarede venlig på hans hilsen, og sagde, at han vidste nok indholdet deraf, og at der intet vilde være i vejen; hvorpå Kjartan bad dem, strax at se sig om efter vand, og sagde, at der vilde behøves en del. Smilende svarede kongen, at det skulde ingen vanskelighed have, om han end forlangte endnu mere. Derpå bleve Kjartan og Bolle døbte, samt alle deres skibsfolk og en stor mængde andre mænd; det var anden dag i julen för messen. Derefter bød kongen Kjartan og hans frænde Bolle til sit julegæstebud. De fleste sige også, at Kjartan skal være bleven kongen håndgangen den dag, da han aflagde de hvide klæder[2], og ligeledes Bolle. Halfred blev ikke døbt den dag, thi han vilde kun under den betingelse, at kongen selv skulde stå fadder til ham; dette gjorde kongen den næste dag. Kjartan og Bolle bleve hos kong Olaf resten af vinteren. Kongen agtede Kjartan frem for alle mænd for hans æts og dygtigheds skyld, og alle forsikkre, at han var så afholdt der, at han blandt hirdmændene ikke havde en eneste avindsmand. Også Bolle stod i megen anseelse. Vinteren led, og om foråret lavede folk sig til at rejse, hver hvor de stundede hen.

41. Bolle vender tilbage til Island.

Kalf Asgeirsen gik hen til Kjartan, og spurgte ham, hvad bestemmelse han havde taget for næste sommer?

---

[1]) förend han stod fra bordet.

[2]) hvilke de nydøbte bleve iførte ved dåben.

Han svarede, at han helst så, de skulde sejle med deres skib til England, hvor der var godt købstævne for kristne; men han vilde dog først tale med kongen, thi sidst, da de talte derom, syntes kongen ikke ret om hans bortrejse. Kalf gik bort, og Kjartan begav sig til kongen, der modtog ham venlig, og spurgte, hvad han havde talt om med sin kammerad? Kjartan sagde, hvad de havde tænkt på, men nu var det hans ærende, at bede kongen om orlov til rejsen. Men kongen svarede, at han helst så, at Kjartan skulde tage ud til Island om sommeren, og med magt eller gode ord bringe folk der til at antage kristendommen; men forekom denne rejse ham farlig, så vilde han ingenlunde lade ham tage bort; han fandt det nemlig mere passende for Kjartan at tjene fyrstelige mænd[1]), end at blive købmand. Kjartan foretrak heller at blive hos kongen end at drage til Island og der forkynde troen; han vilde nemlig ikke indlade sig i nogen strid med sine frænder; det var også rimeligt, at hans fader og andre høvdinger, der vare hans nære frænder, ikke vilde vise sig genstridige mod kongens bud, når han var i kongens vold i gode kår. Kongen fandt, at dette var velbetænkt og ædelmodigt. Han forærede Kjartan en hel ny skarlagens klædning, der passede ham godt, thi man siger, at de skal have været lige store, kong Olaf og Kjartan, når de gik under mål. Kong Olaf sendte sin hirdpræst Thangbrand til Island; han kom med sit skib i Alftefjorden, og var hos Sidu-Hall om vinteren på Thvottå, og forkyndte troen både med venlige ord og hårde revselser. To mænd, som især modsatte sig ham, slog han ihjel. Hall antog troen om foråret, og blev døbt tvættedagen (løverdagen) för påske tilligemed alle hans husfolk, og da lode Gissur

[1]) konger eller jarler.

Hvide, Hjalte Skeggesen og mange andre høvdinger sig ligeledes døbe; men der vare dog mange flere, som modsatte sig, og der opkom svar strid imellem hedningene og de kristne; ja, høvdingerne overlagde endog med hverandre, at de vilde dræbe Thangbrand og alle dem, der ydede ham understøttelse. For denne ufreds skyld flygtede Thangbrand til Norge, og kom til kong Olaf, fortalte, hvorledes det var gået ham, og yttrede, at han troede ikke kristendommen vilde have nogen fremgang på Island. Herover blev kongen meget vred, og sagde, at det skulde mange Islændere komme til at undgælde, hvis de ikke viste sig föjeligere. Den samme sommer blev Hjalte Skeggesen erklæret i landflygtighed for gudsbespottelse; det var Runolf Ulfsen, der boede i Dal under Øfjeldene, en meget stor høvding, der sagsøgte ham. Den sommer drog også Gissur udenlands, og med ham fulgte Hjalte; de landede i Norge, og begave sig strax til kong Olaf. Kongen tog vel imod dem, roste deres færd, og tilbød dem at blive hos sig, hvilket de modtoge. Runolf fra Dals sön Sverting havde om vinteren været i Norge, og vilde ud til Island om sommeren; hans skib lå sejlfærdigt ved bryggerne, og ventede på bör. Men kongen forbød hans bortrejse, og befalede, at intet skib skulde gå til Island den sommer. Sverting gik til kongen, talte sin sag det bedste han kunde, bad om orlov, og gjorde opmærksom på, hvor vigtigt det var ham, at skibet ikke igen skulde udlosses; men kongen blev vred, og svarede, at det var godt, en blotmands [1]) sön blev der, hvor han ikke havde lyst til at være; så at Sverting kom ingensteds. Denne vinter forefaldt ellers intet mærkeligt.

Sommeren efter sendte kongen Gissur Hvide og Hjalte

[1]) hednings, som offrede til afguderne.

Skeggesen til Island, for på ny at forkynde troen, og beholdt fire mænd tilbage som gisler; nemlig Kjartan Olafsen, Gudmund den Mægtiges sön Haldor, Thord Freys-Godes sön Kolben, og nysnævnte Sverting. Da gjorde også Bolle sig færdig til at drage med Gissur og Hjalte. Han opsøgte da sin frænde Kjartan, og sagde: »Nu er jeg færdig til at rejse, og vil vente dig næste vinter, hvis du til sommer kan rive dig bedre løs, end nu; men så vidt jeg kan skönne vil kongen ingenlunde lade dig fare, og vistnok vil du finde liden moro på Island, nu da du sidder så jævnlig og taler med kongens søster Ingeborg«. Hun opholdt sig den gang ved kong Olafs hird, og var den smukkeste kvinde i landet. Kjartan svarede: »Kom ikke med sådan snak, men bring vore frænder og venner min hilsen«!

42. Om Kjartan og Bolle.

Derefter adskiltes Kjartan og Bolle. Gissur og Hjalte sejlede fra Norge, og havde en lykkelig rejse. De kom ved tingtiden [1]) til Vestmannaøerne, og satte over til fastlandet, hvor de holdt stævner og rådslagninger med deres frænder. Derpå toge de til altinget, og anbefalede troen til landets indvånere i en lang og snild tale; og da blev kristendommen antaget på Island. [2]) Bolle red bort fra tinget til Hjardarholt med sin frænde Olaf, der modtog ham med venskab. Efterat han en kort stund havde været hjemme, red han til Lauge, for at fornöje sig, og blev ligeledes her vel modtaget. Gudrun spurgte ham nöje ud om hans rejser, og dernæst til Kjartan. Men Bolle svarede kun så løselig på alt hvad Gudrun spurgte om, og sagde, at der var intet mærkeligt ved hans rejser;

---

1) den tid, da altinget holdtes.

2) alt dette fortælles udførlig i Kristnisaga.

men hvad Kjartan angik, da kunde man med sandhed rose hans lykke; thi han var ved kong Olafs hird, og var i större anseelse, end nogen anden mand; »og det skal ikke undre mig«, sagde han, »om han ad åre kun finder liden glæde her i landet«. Gudrun spurgte, om der da var andet, der fængslede ham, end kongens venskab? Hertil sagde Bolle, at det var i alles munde, hvilket venskab der herskede imellem Kjartan og kongens søster Ingeborg, og han troede næsten, at kongen heller vilde give ham Ingeborg tilægte, end lade ham fare bort, når et af to skulde være. Gudrun svarede, at det var en glædelig tidende, Kjartan fortjente vist at få en god kone; og dermed lod hun talen falde, og gik bort ganske rød i hovedet; men andre tænkte ved sig selv, at denne tidende var hende dog nok ikke så glædelig, som hun lod til. Bolle var hjemme på Hjardarholt om sommeren, og havde vundet megen hæder ved denne rejse, og alle hans frænder og kendinger syntes godt om hans raske færd. Han havde også bragt meget gods ud med sig. Han kom ofte til Lauge, og gav sig i tale med Gudrun. Engang spurgte han hende, hvad hun vilde svare, hvis han bejlede til hende? Gudrun svarede hurtig: »Tal ikke om sligt, Bolle! Jeg vil ikke gifte mig med nogen mand, sålænge jeg hører, at Kjartan er i live«. »Så tænker jeg«, sagde Bolle, »at du kommer til at sidde adskillige år ugift, hvis du skal bie efter Kjartan; han havde god lejlighed til, at lade nogle ord falde til mig derom, hvis det lå ham på hjerte«. De skiftede endnu nogle ord herom, og vare hver af sin mening. Derpå red Bolle hjem.

43. Bolle ægter Gudrun.

Noget efter talte Bolle med sin frænde Olaf, og sagde: »Det er nu kommet så vidt, frænde, at jeg har lyst til at have mit eget hus og tage mig en kone; jeg

har nu alder og modenhed dertil; og til denne sag beder jeg om din anbefaling og understøttelse; thi de fleste mænd her ville lægge vægt på dine ord«. »De fleste kvinder«, sagde Olaf, »ville vist være tilfreds med en mand, som dig; men du har vel ikke ladet et ord falde herom, hvis du ikke allerede havde nogen for öje«. Bolle svarede: »Jeg tænker ikke at bejle til nogen kvinde udenfor denne egn, da her ere gode partier i nærheden; jeg vil bejle til Gudrun Osvifsdatter, der nu er en af de berømteste kvinder«. »Det er en sag«, sagde Olaf, »som jeg ingen del vil have i; du ved ligeså godt, som jeg, Bolle, hvilken aftale der finder sted imellem Kjartan og Gudrun; men er det dig så meget om at göre, så vil jeg ingen hindring lægge dig i vejen, når I selv kunne blive enige. Har du talt noget til Gudrun derom«? Bolle svarede, at han havde slået derpå, men det lod ikke til, hun syntes ret derom; imidlertid mente han, at Osvifs stemme her vilde være den vigtigste. Olaf overlod ham at handle heri, som han selv vilde. Ikke ret længe efter red Bolle hjemmefra tilligemed Olafs sönner, Haldor og Stenthor; de vare i alt tolv mænd, og rede til Lauge, hvor Osvif og hans sönner toge vel imod dem. Bolle bad om en samtale med Osvif, og kom frem med sit frieri, og bejlede til hans datter Gudrun; men Osvif svarede således: »Du ved selv, Bolle, at Gudrun er enke, og altså må svare for sig selv, men jeg har stor lyst til partiet«. Osvif gik nu hen til Gudrun, og sagde til hende, at her var nu Bolle Thorleiksen kommen, og bejlede til hende; hun måtte selv svare i denne sag; men hvad ham angik, da måtte han sige, at Bolle burde ikke have noget afslag, hvis han skulde råde. Gudrun svarede: »Meget hurtig afgör du denne sag; Bolle har rigtig nok engang talt til mig derom, men da slog jeg det hen, og af samme tanker er jeg endnu«. Da sagde Osvif:

»Da ville mange sige, at du handler mere af hovmod end med eftertanke, hvis du siger nej til en sådan mand, som Bolle; men sålænge jeg lever, skal jeg have forsorg for mine börn i de ting, hvori jeg har större indsigt, end de«; og da Osvif tog sagen så tvært, så nægtede Gudrun ikke længer sin hånd, skönt hun i alle måder vilde nødig dertil. Osvifs sönner syntes godt om partiet, da de ventede sig megen fordel af svogerskabet med Bolle; og kort at fortælle, så blev det enden derpå, at fæstensmålet fandt sted, og bryllupsgildet blev bestemt til vinternætternes tid[1]). Derpå red Bolle hjem til Hjardarholt, og fortalte Olaf hvad der var afgjort om giftermålet, hvortil han ikke svarede synderlig. Bolle var nu hjemme til han skulde til gildet. Han indbød sin frænde Olaf, men denne havde ingen lyst dertil; dog tog han med efter Bolles bönner. Gildet blev holdt med pragt på Lauge, og Bolle blev der om vinteren. Fra Gudruns side var forståelsen just ikke den bedste.

Da sommeren kom, begyndte sejladsen igen imellem landene; og da fik man i Norge tidende fra Island, at det var ganske kristnet. Derover blev kong Olaf meget glad, og gav alle de Islændere, som han havde haft til gisler, lov til at fare hvorhen de vilde. Kjartan svarede og takkede på de andres vegne; thi han var formand for alle dem, der havde været gisler, og sagde, at de vilde da beslutte, om sommeren at tage ud til Island. Hertil svarede kong Olaf: »Vi ville ikke tage vore ord tilbage, Kjartan, skönt de vare mere mente de andre, end dig; thi vi holde for, Kjartan, at du snarere har levet her som en ven, end som gissel, og jeg vilde ønske, at din hu ikke stod så meget til Island, skönt du der har gæve frænder; thi det vil kun stå til dig

[1]) begyndelsen af vinteren.

selv at indgå et giftermål i Norge, som du ikke vil finde mage til på Island«. Kjartan svarede: »Vor herre lönne eder for al den hæder, I har vist mig, siden jeg kom i eders vold; men jeg håber, at I giver ligeså vel mig orlov, som de andre mænd, I har holdt her tilbage en stund«. Kongen sagde ja, men tilföjede, at han blandt mænd, der ej vare höjbårne, vanskelig vilde finde Kjartans lige.

Denne vinter havde Kalf Asgeirsen tilbragt i Norge; høsten för var han kommen fra England med hans og Kjartans skib og deres handelsvarer. Da nu Kjartan havde fået orlov til at rejse til Island, gjorde de sig færdige til rejsen, og da skibet var sejlfærdigt, begav Kjartan sig til kongens søster Ingeborg. Hun hilste ham venlig, gav ham plads at sidde hos sig, og de begyndte en samtale; Kjartan fortalte da Ingeborg, at han nu var rejsefærdig til Island. »Heri, Kjartan«, svarede hun, »har du nok mere fulgt dit eget sind, end andres opmuntringer«; og derefter skiftede de kun få ord med hinanden. Ved denne lejlighed tog Ingeborg et skrin, der stod hos hende, og tog ud af det et hvidt guldvævet hovedlin, hvilket hun gav Kjartan, i det hun sagde, at det vilde være passende til at pryde Gudrun Osvifsdatters hoved. »Giv hende det til bænkegave«[1], sagde hun, »de islandske kvinder skulle dog se, at den kvinde, du samtalede med i Norge, ikke er af trælleæt«. Uden om dette smykke var der en pose til at gemme det i af kostelig vævet töj, og det var i det hele et særdeles dyrebart stykke arbejde. »Jeg kan ikke følge dig«, sagde Ingeborg, »far nu vel og hil«! Derpå stod Kjartan op, og omfavnede Ingeborg, og man troede for vist, at det var tungt for dem, at skilles ad. Kjartan gik nu bort,

[1]) brudegave, morgengave.

og hen til kongen, og sagde ham, at han var rejsefærdig. Kong Olaf fulgte ham til skibet med en stor mængde; og da de kom hen til det sted, hvor skibet lå, hvor der kun var en brygge på landet, tog kongen således til orde: »Her er et sværd, Kjartan, som du skal have til afsked; lad dette våben følge dig som en skytsånd, thi jeg håber, at våben ingen skade ville göre dig, sålænge du bærer dette sværd«. Det var en dyrebar og kunstig forarbejdet kostbarhed. Kjartan takkede med fagre ord kongen for al den hæder og ære, han havde vist ham, medens han havde været i Norge. Da sagde kongen: »Det vil jeg bede dig om, Kjartan, at du hold fast ved din tro og elsk gud«. Derpå skiltes de ad med megen kærlighed. Kjartan gik ud på skibet; kongen så efter ham, og sagde: »Ypperlig er Kjartan og hans slægt, men stor sorg er det hvor vanskeligt det er at forebygge menneskets skæbne«.

44. Kjartan kommer hjem.

Kjartan og Kalf sejlede nu til havs; de havde god bör, og vare i kort tid på søen; de kom til Hvidå i Borgefjord; det var en tidende, der spurgtes vide, at Kjartan var kommen hjem. Hans fader Olaf og hans andre frænder bleve meget glade. Olaf red strax fra Dalene sönder til Borgefjord, og det blev et glædeligt møde mellem fader og sön. Olaf bød ham til sig med så mange mænd, som han selv vilde, og Kjartan tog derimod med tilföjende, at han intet andet sted vilde tage ophold. Olaf red nu igen hjem til Hjardarholt, men Kjartan blev ved skibet om sommeren. Han spurgte nu Gudruns giftermål, og lod som han ikke brød sig derom, skönt der vare mange, der för havde frygtet for dette.

Kjartans svoger Gudmund Sölmundsen og hans søster Thuride kom også til skibet; ligeledes Asgeir Ædekoll,

for at besøge sin sön Kalf, og med ham fulgte også hans datter Hrefna, der var en særdeles smuk kvinde. Kjartan bød sin søster Thuride, at hun af deres varer måtte få hvad hun havde lyst til; og det samme sagde Kalf til Hrefna. Kalf lukkede derpå en stor kiste op, og bad kvinderne komme hen til den. Nu var det den dag bleven et hvast vejr, så Kjartan og hans folk løbe ud, for at fæste skibet; og da de vare færdige dermed, gik de hjem til boderne. Imidlertid havde Thuride og Hrefna taget meget op af kisten; så fik Hrefna fat på linet[1]), og bredte det ud, og begge kvinderne beundrede dets kostbarhed. Så sagde Hrefna, at hun vilde tage det på, Thuride opmuntrede hende dertil, og Hrefna tog det på. Kalf så det, og skendte på dem; thi det var den eneste ting, sagde han, som han ikke ejede fælles med Kjartan[2]); og i det samme kom denne ind i boden. Han havde hørt deres samtale, yttrede sin tilfredshed dermed, og sagde, der var ingen skade sket. Hrefna sad endnu med linet på. Kjartan betragtede hende nöje, og sagde: »Det klæder dig smukt, Hrefna, og det er nok det bedste, at jeg ejer begge dele, både lin og mø«. Da sagde Hrefna: »Folk ville mene, at du ikke vil gifte dig over hals og hoved, og først kende den kvinde, du bejler til«. Han svarede, at det var det samme hvem han fik, men længe vilde han ikke bejle forgæves til nogen. Hrefna tog nu linet af, og leverede det til Kjartan, som gemte det. Gudmund og Thuride bøde Kjartan hjem til sig om vinteren, for at besøge sine slægtninge,

---

[1]) oversættelsen er her usikker; motr er vistnok et fremmed ord; måske var det en slags hue; jfr. t. mütze, sv. myssa, fr. mitre; oldtidens kvinder kastede jo heller ikke vrag på fremmed modepynt.

[2]) som tilhørte Kjartan alene; thi for resten vare de til halvs om handelen. G. V.

og han lovede at komme. Kalf Asgeirsen fulgte hjem med sin fader. Han og Kjartan opgjorde nu deres handel imellem sig, hvilket løb af i fred og venskab. Kjartan red da også bort fra skibet hen til Dalene; de vare i alt tolv mænd, som alle bleve om vinteren på Hjardarholt, hvor han blev gladelig modtaget af alle. Om høsten lod han sit gods hente fra skibet.

Hvad Gudrun angår, da bebrejdede hun Bolle, at han ikke havde sagt sandhed angående Kjartans hjemkomst. Han svarede, at han havde talt derom så godt, som han selv vidste det. For resten rørte Gudrun ikke gerne ved denne streng, men hendes misfornöjelse var åbenbar, og de fleste mente, at hun endnu længtes meget efter Kjartan, skönt hun søgte at skjule det.

Olaf og Osvif holdt endnu deres gamle skik med gæstebud, at de nemlig skiftedes til at besøge hinanden om høsten. Denne høst skulde gæstebudet være på Lauge, så at Olaf og Hjardholtingerne skulde rejse derhen. Da det var på tiden at tage afsted, bad Olaf Kjartan at fare med; men denne svarede, at han vilde blive hjemme for at passe huset. Men Olaf bad ham, dog ikke således at fornærme sine frænder; »tænk på, Kjartan«, sagde han, »at du har aldrig elsket nogen så höjt, som din fosterbroder Bolle; det er min villie, at du skal tage med, og I frænder ville også snart igen blive gode venner, når I mødes selv«. Kjartan opfyldte da sin faders bön; han fremtog nu den skarlagens klædning, som kong Olaf havde givet ham, og pyntede sig prægtig; han gjordede sig med sværdet kongegaven, havde en guldbelagt hjelm på hovedet, og et rødt skjold på siden, i hvilket der var et helligt kors af guld; i hånden havde han et spyd med guldbeslået fal. Alle hans mænd vare iførte farvede klæder; de vare i alt en tredive mand.

De rede nu fra deres hjem Hjardarholt til Lauge, hvor en stor mængde gæster vare samlede.

45. Om Kjartan og Bolle.

Bolle og Osvifs sönner gik Olaf og hans medfølgere imøde, og hilste dem. Bolle gik hen til Kjartan, og kyste ham. Kjartan tog mod hans hilsen; og derpå bleve de fulgte ind. Bolle var da meget munter, hvilket glædede Olaf, men Kjartan viste temmelig kulde. Gildet løb for resten vel af. Bolle ejede nogle stodheste, som holdtes for fortrinlige i sit slags; hingsten var stor, smuk, og havde aldrig svigtet i nogen kamp; den var hvid af farve med røde øren og top, og med den fulgte tre hopper af samme farve. Disse heste vilde Bolle give Kjartan, men denne svarede, at han var ingen hestemand, og vilde ikke modtage gaven. Forgæves bad Olaf ham at tage mod hestene som en af de anseeligste gaver; han sagde tvært ud nej, så de skiltes med liden venlighed. Hjardholtingerne fore hjem, og for det første var alting roligt. Kjartan var meget stille om vinteren, og talede sjelden med nogen, hvilket meget bedrøvede Olaf.

Om vinteren efter julen drog Kjartan med en tolv mand hjemmefra, og agtede sig nordpå til Asbjörnsnæs i Videdalen, hvor han blev modtaget med største kærlighed; der vare prægtige boliger. Gudmunds sön Hall var da en snes år gammel, og slægtede meget Laxdælerne på, så der skal ikke have været en raskere mand i hele Nordfjerdingen. Han tog meget venlig mod sin frænde Kjartan; og der blev strax foranstaltet lege på Asbjörnsnæs, hvortil man samlede sig vide fra herrederne; der kom folk fra Videdal og Midfjord, fra Vatnsnæs og fra Vatnsdal og helt ude fra Langedal, så der blev en talrig forsamling; og alle talte de om, hvor udmærket Kjartan var fremfor alle de andre. Nu blev alt

indrettet til legen, som Hall forestod. Han indbød også Kjartan dertil, og sagde: »Vi ønske, frænde, at du også heri vil vise din dannished«. Kjartan svarede, at han i den senere tid kun havde givet sig lidet af med lege, thi hos kong Olaf havde man andre ting for, men han vilde dog ikke sige nej. Han lavede sig da til legen, og mod ham bleve stillede de stærkeste og mygeste mænd; således legede man nu om dagen, men ingen lignede Kjartan i styrke og smidighed. Og om aftenen, da legen var endt, stod Hall Gudmundsen op, og sagde: »Det er min faders bud og ønske, at alle de mænd, som langvejs fra ere komne hid, ville tage til takke her i nat, for at begynde moroen igen i morgen«. Dette fandt alle var et höjmodigt tilbud. Kalf Asgeirsen var også kommen, og imellem ham og Kjartan herskede störste fortrolighed; også hans søster Hrefna var der i al sin stads. I det hele var der om natten et hundrede mennesker mere på gården, end ellers. Næste dag bleve de atter inddelte til legen; men da sad Kjartan, og så til. Hans søster Thuride gik hen, gav sig i tale med ham, og sagde: »Man har sagt mig, frænde, at du har været meget stille i vinter, og man mener, at det er endnu for sorg over Gudrun; og det slutter man deraf, at det vil ikke komme til nogen god forståelse mellem dig og din frænde Bolle, uagtet den store kærlighed der alle stunder har været imellem eder. Gör nu så vel og høvisk, at du ikke tager dig dette nær, og und din frænde sit gode giftermål; os tykkes det rådeligst, at du giftede dig, således som du talte om i forrige sommer. Rigtignok er det intet lige parti med Hrefna, thi et sådant vil du ikke finde her i landet; men hendes fader Asgeir er en gæv og storslægtet mand; der mangler ham heller ikke på gods til at forskönne dette giftermål; hans anden datter er gift med en mægtig mand, og Kalf Asgeirsen,

har du selv sagt mig, er en meget vakker mand, så dette parti er i alle måder anseeligt. Det er mit ønske, at du vil give dig i tale med Hrefna, og jeg håber, du vil finde hende ligeså forstandig som smuk«. Kjartan gav hende bifald, og roste hende, at hun så smukt vidste at indlede en sag. Derefter kom det til samtale mellem ham og Hrefna, og de talte sammen om dagen. Om aftenen spurgte Thuride ham, hvorledes han syntes om Hrefnas ordtag[1]). Han tilkendegav sin tilfredshed, og sagde, at det uden tvivl var en herlig kvinde, så vidt han kunde mærke. Næste morgen blev der sendt bud efter Asgeir, at han skulde komme til Asbjörnsnæs, hvorpå de gave sig til afhandle denne sag, og Kjartan bejlede nu til hans datter Hrefna. Asgeir var vel fornöjet dermed, thi han var en forstandig mand, der nok kunde indse, hvor sömmeligt dette tilbud var; og Kalf gjorde alt sit for at bringe sagen i stand. Hrefna nægtede heller ikke sin hånd, men bad sin fader råde. Således blev da sagen bragt i fuld gang og bekræftet ved vidner. Efter Kjartans ønske, som Asgeir og Kalf ikke havde noget imod, skulde brylluppet stå på Hjardarholt, og der blev da bestemt brudegilde på Hjardarholt, når fem uger af sommeren vare ledne. Derefter red Kjartan hjem med store gaver; Olaf syntes godt om denne tidende, thi nu var Kjartan langt muntrere, end da han drog hjemmefra. Der fortælles ellers, at Kjartan fastede om fasten, så at han ingen tör mad spiste, hvilket man ellers ikke havde nogens dømme på, og det gjorde så megen opsigt, at han kunde leve sålænge uden spise, at man drog langvejs fra, for at se ham; og således udmærkede Kjartan

[1]) Dette gamle ord, der også betyder et ordsprog, udtrykker i det hele måden at föje sine ord på, og fortjener vist at optages i sproget.

sig også ved anden færd. Nu led påske. Så gjorde Olaf og Kjartan tilberedelser til et stort gilde. Nordfra kom, til den bestemte tid, Asgeir og Kalf, samt Gudmund og Hall, tilsammen med et følge af tresindstyve mand. Kjartan havde også samlet en stor mængde; det var et berømt gilde, thi det varede en uge. Til brudegave gav Kjartan Hrefna hovedlinet, en gave, der meget blev omtalt, thi der var ingen så erfaren eller så rig, der nogensinde havde set eller ejet en sådan kostbarhed; men velunderrettede folk sige også, at der var otte øre guld vævet i det. Kjartan var også så munter ved gildet, at han skemtede med hver mand i sin tale, og fortalte om sine rejser; og dette var et æmne, som alle folk beundrede, thi han havde længe tjent en af de berømteste høvdinger, kong Olaf Tryggvesen. Da gildet endelig var forbi, udvalgte Kjartan gode gaver til Gudmund og Hall og andre stormænd; så han og hans fader fik megen berømmelse for dette gilde. Kjartan og Hrefna fattede god kærlighed for hinanden.

46. Sværdet kongegaven bliver stjålet.

Olaf og Osvif holdt deres venskab vedlige, skönt der herskede kulde imellem de yngre mænd. Denne sommer gjorde Olaf gæstebud en halv måned för vinteren; Osvif havde også lavet til gilde til vinternætterne; og de bøde da hinanden til sig med så mange mænd, som tyktes hver hæderligst. Osvif skulde nu først komme til gilde hos Olaf, og indfandt sig på den bestemte tid på Hjardarholt, tilligemed Bolle og Gudrun og hans sönner. Om morgenen efter, da kvinderne gik igennem stuen, talte en af dem om, hvorledes de skulde skikkes til sæde, og det hændte sig just, at Gudrun var kommen ligeover for den seng, hvor Kjartan plejede at sove;

han var da ifærd med at klæde sig på, og iførte sig sin røde skarlagens kjortel. Da sagde Kjartan til den kvinde, der havde talt om, hvorledes fruentimmerne skulde ordnes, endnu förend nogen anden havde taget ordet: »Hrefna skal sidde i höjsædet og i alle henseender nyde den störste ære, sålænge jeg er i live«. Men ellers havde Gudrun bestandig siddet i höjsædet, såvel på Hjardarholt, som andre steder; da hun nu hørte Kjartans ord, så hun på ham, og skiftede farve, men svarede ikke noget. Næste dag efter talte Gudrun med Hrefna om, at hun skulde tage linet på, og vise folk den störste kostbarhed, der var kommet til Island. Kjartan, var tilstede, skönt han ikke stod så ganske nær, hørte Gudruns ord, og förend Hrefna kunde komme til at svare, sagde han: »Hun skal ikke pynte sig med hovedlinet ved dette gilde, thi jeg holder mere af, at Hrefna skal eje det kostbareste smykke, end at det her skal tjene til öjenlyst for gildesfolkene«. Høstgildet hos Olaf skulde vare en uge. Næste dag igen talte Gudrun underhånden med Hrefna, at hun dog skulde vise hende linet, og hun lovede det. De gik da om dagen efter hen til udeburet, hvor kostbarhederne vare; Hrefna lukkede en kiste op, tog den kostelig vævede pose frem, og tog linet ud af posen, og viste Gudrun det. Hun slog linet ud, og så på det en stund, og hverken dadlede eller roste det med et ord; hvorpå Hrefna gemte linet igen, og de gik tilbage til deres sæde i stuen.

Imidlertid fornöjede og morede man sig ved gildet; men den dag, da de indbudne skulde ride bort, var Kjartan meget beskæftiget med, at de, som vare langvejs fra, kunde få deres heste, og med hvad der ellers kunde være at göre i stand til afrejsen; ved denne lejlighed havde han ikke haft sværdet kongegaven i hånden, hvilket han ellers sjelden lagde fra sig, og da han nu vendte

tilbage til sin plads i stuen, hvor det pleiede at hænge, da var det borte. Han gik strax hen for at sige det til sin fader. Denne svarede, at denne sag måtte de fare med i stilhed, han vilde se, at få nogle spejdere i hver flok af dem, der rede bort; hvilket han da også gjorde. Ån den Hvide, der, som forhen anført, var en af hans huskarle, skulde ride med Osvifs folk, og lægge mærke til, hvor de drejede af fra vejen eller opholdt sig. De rede ind forbi Ljåskove[1]) og hen til de gårde, der kaldes Skoge[2]) (gårdene ved skoven), dvælede her, og stege af hestene. Thorolf Osvifsen tilligemed nogle andre mænd droge her bort fra gården, hvor de andre bleve holdende, og forsvandt i noget krat, hvor der også var moser. Ån fulgte dem til Laxå, der kommer fra Sælingsdal, og her sagde han, at han vilde vende tilbage; Thorolf havde intet derimod, thi i grunden havde han ligeså gerne set, at Ån slet ikke havde fulgt med dem. Samme nat var der falden et slag sne, så at man kunde forfølge spor i sneen; da nu Ån red tilbage til skoven, så forfulgte han Thorolfs spor hen til en kilde[3]) eller kær; der følte han omkring med hånden, og fik fat på et sværdhjalte, men da han tillige vilde have et vidne med sig i denne sag, så red han hen til Thoraren på Sælingsdalstunge, og de vendte nu tilbage sammen, for at tage sværdet op. Derefter bragte Ån det hjem til Kjartan, der viklede en dug (klæde) om det og lagde det ned i en kiste; han gemte det nu omhyggeligere, end för. Det sted, hvor Thorolf således havde nedstukket kongegaven, kaldtes siden den

---

[1]) en gård ved Hvamsfjorden lidt nordenfor Hjardarholt.

[2]) her menes vel gården Gleråskove inderst ved fjordens ende.

[3]) kilde betegner i Islandsk et mosekær, en sump; bröND, lind eller lign. svarer derimod til dansk kilde.

tid Sværdkilden; skeden blev aldrig funden. For det første blev der nu ikke gjort videre ved den ting; men Kjartan kunde dog ikke lade dette sidde på sig, og vilde ikke lade det bero dermed. Olaf trøstede ham og sagde: »Lad du ikke dette gå dig nær! det er en slet streg af dem, som de der have spillet dig, men dig skader det ikke; lad os ikke udsætte os for andres latter derved, at vi af sligt tage anledning til at yppe trætte mod frænder og venner«; og formedelst slige Olafs forestillinger slog Kjartan sig til ro.

Herefter lavede Olaf sig til at drage til gæstebud på Lauge om vinternætterne, og han talte til Kjartan om, at denne skulde følge med; han vilde kun nødig, men gav dog efter for sin faders bönner. Hrefna skulde også fare med, men vilde lade linet blive hjemme. Husfruen Thorgerde spurgte hende da: »Hvor når skal du tage slig en kostelig ting frem, hvis den skal blive liggende i kisten, når du tager til gilde?« »Mange mene«, svarede Hrefna, »at jeg kunde tage mange andre steder hen, hvor jeg ikke vilde have så mange avindsmænd, som på Lauge«. Men Thorgerde vedblev: »Lad os ikke sætte lid til dem, der føre sådan snak her omkring i krogene«; og eftersom Thorgerde så ivrig opmuntrede hende til at tage linet med, så gjorde Hrefna det, især da Kjartan ingen indvendinger gjorde, da han mærkede det var hans moders ønske. De begave sig da på vejen, og kom om aftenen til Lauge, hvor de bleve modtagne vel. Thorgerde og Hrefna gave folkene deres klæder at gemme; men da kvinderne om morgenen skulde tage deres boned[1]), og Hrefna ledte efter sit lin, da var det borte fra det sted, hvor hun havde gemt det; der blev søgt vidt og bredt, men det fandtes ikke. Gudrun mente, at hun for-

[1]) på dette sted betyder dette ord: deres pynt, deres klæder og sager.

modenlig måtte have ladet det ligge hjemme, eller også hun havde forvaret det så skødesløst, at det var kommet bort. Hrefna sagde nu til Kjartan, at linet var forsvundet. Han svarede, at det var en vanskelig sag at passe på med dem, men bad hende være rolig; og han fortalte derpå sin fader, hvorledes det stod til. Olaf svarede: »Jeg ønsker, at du endnu, som för, slår dig til tåls og finder dig i denne fortrædelighed; jeg skal underhånden se at efterspore sagen; thi jeg vil göre alt hvad der står i min magt, at der ikke skal komme strid imellem dig og Bolle; et helt lem, min sön, er lettest at forbinde«, sagde han. »Det er let at mærke, fader!« svarede Kjartan, »at du ønsker alles velfærd i denne sag, men jeg ved dog ikke, om jeg kan finde mig i, således at lade mig ride til vands af Laugemændene«. Den dag, da folk skulde ride bort fra gildet, tog Kjartan således til orde, og sagde: »Jeg beder dig derom, Bolle min frænde! at du herefter vil vise större dannished, end hidtil; jeg vil nu ikke længer tie stille med det, som er kommet til manges kundskab, angående de ting, som ere blevne borte for os, og som vi tænke ere komne her til gårde. Om høsten, da vi holdt gilde på Hjardarholt, blev mit sværd taget bort, det fandtes rigtignok, men ikke skeden; nu er her også bortkommen en kostbarhed, som var af ikke ringe penges værd; begge dele vil jeg nu have igen«. »De beskyldninger, du der gör os«, svarede Bolle, »have vi ingenlunde fortjent, og vi måtte vel snarere vente os alt andet af dig, end at du skulde sigte os for tyveri«. Kjartan svarede igen: »Efter vor mening har der været dem på råd med i dette, så at du nok kan råde bod derpå, hvis du vil; I have udæsket os mer end nødvendigt og vi have længe fundet os i eders fjendskab; men nu skal det være vitterligt, at vi ikke længer ville tåle det«. Gudrun greb nu ordet og sagde: »Du rører der op i en

sag, som du gjorde bedst i at lade hvile; dersom det forholder sig således, sem du siger, at der er nogen her, som have haft del i, at linet er borte, så tænker jeg, at de have taget deres eget. Tror nu selv hvad I vil om hvad der er blevet af linet; mig skal det være ret kært, om der er handlet således med det, at det vil være en dårlig pynt for Hrefna herefter«. Derpå skiltes de ad, Kjartan og hun, med fortörnelse. Hjardholtingerne rede hjem. Gæstebudene hørte nu op, men for resten mærkedes der ikke til ufred. Om linet hørte man intet mere; men mange holdt for, at Thorolf, efter sin søster Gudruns tilskyndelse, havde brændt det. I begyndelsen af denne vinter døde Asgeir Ædekoll, og hans sönner tiltrådte gård og gods.

47. Kjartan drager til Lauge.

Om vinteren efter julen samlede Kjartan folk, så de vare tresindstyve mand; han talte ikke til sin fader om, hvorhen hans rejse galdt, og Olaf spurgte heller ikke synderlig derom. Han havde telte og levnetsmidler med, og red til han kom til Lauge. Her befalede han sine mænd at stå af, og sagde, at nogle skulde passe hestene, andre lod han rejse telte. På den tid var det meget almindeligt, at magene (lillehusene) vare ude og temmelig langt fra gården, og således var det også på Lauge. Kjartan lod derpå alle dörene i gården besætte, og hindrede alle folk derinde fra at komme ud, så at de i tre dage måtte forrette deres nødtørft derinde. Derefter red han igen hjem til Hjardarholt, og lod alle sine folk gå hver til sit. Olaf yttrede sin misfornöjelse med denne færd, men Thorgerde sagde den fortjente ingen dadel, Laugemændene fortjente denne vanære, ja endnu större. Ved denne lejlighed spurgte også Hrefna Kjartan, om han havde talt med nogen på Lauge? Han svarede, at det var ubetydeligt,

han havde kun vexlet et par ord med Bolle. Men da smilte Hrefna, og sagde: »Da har man dog fortalt mig for vist, at du og Gudrun talte sammen, ja jeg har endogså hørt, hvorledes hun var klædt, at hun havde taget linet på, og at det klædte hende særdeles vel«. Kjartan svarede, og blev i det samme meget rød i hovedet, så det var let at se, at han blev vred over hendes gækkeri: »Jeg har ikke mærket noget til det, du taler om, Hrefna!« sagde han, »og heller ikke behøver Gudrun et lin at pynte sig med, for at se bedre ud end alle andre kvinder«. Da vogtede Hrefna sig vel for at fortsætte samtalen. Hvad Laugemændene angår, så vare de meget misfornöjede, og fandt den dem tilföjede fornærmelse langt större og værre, end om Kjartan havde dræbt to eller tre mænd for dem; Osvifs sönner vare især forbittrede derover, men Bolle søgte at berolige dem. Gudrun talede mindst derom, men af hvad hun sagde kunde man mærke, at det måske gik hende mere nær, end nogen anden. Fjendskabet blev nu fuldkomment imellem Laugemændene og Hjardholtingerne.

Henimod enden af vinteren fødte Hrefna et drengebarn, som blev kaldt Asgeir. Thoraren Bonde på Tunge bekendtgjorde, at han vilde sælge den til hans gård hørende jord, dels fordi han trængte til penge, dels fordi uenigheden imellem begge de mænd i herredet, hvilke han holdt meget af, tog til. Bolle havde derimod lyst til at købe sig fast ejendom, thi Laugemændene havde kun få landstrækninger, men penge nok. Bolle og Gudrun rede da til Tunge, efter Osvifs råd, thi det var dem belejligt, at komme i besiddelse af denne jord, der lå dem så nær, og han bad dem ikke at se på pengene. De handlede da med Thoraren, og bleve enige med ham om prisen på jorden og hvor meget de skulde give derfor, og købet blev sluttet imellem ham og Bolle; men det blev ikke gjort vidnesfast, fordi der ikke vare så mange mænd

tilstede, som loven krævede. Derpå rede Bolle og Gudrun atter hjem. Da Kjartan Olafsen erfarede denne tidende, red han strax selvtolvte hen til Tunge tidlig på dagen; Thoraren modtog ham vel, og bad ham blive; men Kjartan svarede, at han måtte hjem igen om aftenen; imidlertid vilde han dog opholde sig noget. Thoraren spurgte så efter hans ærende. Kjartan svarede: »Det er mit ærende hid, at tale med dig angående den jordhandel, som du og Bolle have sluttet med hinanden; thi det er mig ikke med, hvis du sælger denne jord til Bolle og Gudrun«. Thoraren svarede, at det vilde blive hans skade, dersom købet gik ind, thi Bolle havde lovet ham en rundelig betaling for jorden, og vilde betale strax; men Kjartan svarede: »Du skal ikke komme til at lide noget tab, fordi Bolle ikke får jorden, thi jeg vil give det samme derfor, og det vil ikke nytte dig, at du sætter dig imod min villie; thi det skal befindes, at jeg vil have mest at sige her i herredet, og desforuden vil rette mig mere efter andres sind, end efter Laugemændenes«. »Drottens ord«, sagde Thoraren, »har meget at sige i denne sag; men det skulde dog være mig kært om den handel, jeg har sluttet med Bolle, kunde stå ved magt«. »Hvorledes kan det være en sluttet handel«, sagde Kjartan, »som ikke er vidnesfast; et af to, enten må du nu strax håndsælge mig jorden på samme vilkår, som du er kommen overens med de andre, eller også selv blive boende på din jord«. Thoraren foretrak da, at sælge ham jorden, og der blev kaldt vidner til på denne handel. Kjartan red hjem, da handelen var sluttet. Dette spurgtes over alle Bredefjordsdale, og endnu samme aften kom rygtet derom til Lauge. Da sagde Gudrun: »Nu tykkes mig, Bolle, har Kjartan forelagt dig to endnu hårdere vilkår, end dem han gjorde Thoraren; enten må du forlade dette herred med skam, eller også må du i alle

eders møder vise dig modigere, end du för har været«. Bolle svarede ikke noget, og gik sin vej, og det var nu roligt resten af fasten. Men tredie påskedag red Kjartan hjemmefra selvanden, thi han havde kun Ån den Svarte med sig. De kom om dagen til Tunge, hvorfra Kjartan vilde have at Thoraren skulde ride med ham til Sørbæ, for at indkræve gæld, thi Kjartan havde mange penge stående der. Imedens han nu var beskæftiget dermed, var Thoraren reden hen til en anden gård, så at Kjartan biede der noget efter ham. Samme dag var Thorhalla den Snaksomme kommen did, og hun spurgte Kjartan, hvor han agtede sig hen? Han svarede, han skulde til Sørbæ. »Hvad vej tager du da«? sagde hun. »Jeg vil lægge vejen vester igennem Sælingsdal, og derfra igennem Svinedal«, svarede han. Hun spurgte fremdeles, hvor længe han vilde blive borte? Og han svarede, at han tænkte at ride hjem på femte dag (om torsdagen). »Vil du ikke udrette et ærende for mig«? sagde Thorhalla, »jeg har en frænde der i Sørbæ vester i Hvidedal[1]), han har lovet mig en halv mark vadmel; jeg vil bede dig at kræve den og tage den med dig«. Kjartan lovede det. Derpå kom Thoraren tilbage, og gav sig på vej med de andre; de red vester over Sælingsdalshede[2]), og kom om aftenen til søskendene på Hol[3]). Kjartan fik der en god velkomst, da han var en god ven af dem. Thorhalla den

---

[1]) en gård ved den nordlige munding af Svinedalen; denne dal, eller fjeldpas, gennemskærer den bjergkæde, der adskiller Bredefjord og Hvamsfjord.

[2]) en anden vej over fjeldet, lidt vestligere end Svinedalen, er bekendt af et slag imellem Sturla i Hvam (Snorre Sturlesens fader) og Einar Thorgilssen på Stadarhol i året 1171.

[3]) vistnok menes her gården Hvål, ikke gården Stadarhol eller Saurhol. G. V.

Snaksomme derimod kom om aftenen hjem til Lauge, hvor Osvifs sönner spurgte hende, hvem hun havde truffet på om dagen? Hun svarede, at hun havde truffet Kjartan. Og da de videre spurgte, hvor han vilde hen, fortalte hun hvad hun vidste, og föjede til, at han aldrig havde været så rask på det, som nu, men det var da heller ikke underligt, om slige mænd så andre folk over hovedet. Hun sagde da også blandt andet, at så vidt hun kunde mærke, var der ingen ting, Kjartan heller gad talt om, end om det jordkøb, han havde sluttet med Thoraren. Gudrun sagde: »Ja, Kjartan kan rigtig nok vise sig så overmodig, som han vil, thi det have vi prøver på, at hvilken fornærmelse han end tilföjer andre, så vover ingen at svinge sit spyd imod ham«. Bolle og Osvifs sönner vare tilstede ved denne Gudruns og Thorhallas samtale, der, som sædvanlig, sigtede til at opegge Bolle; men denne lod, som han ikke hørte det, hvilket var hans sædvane, når der blev talt ilde om Kjartan.

48. Om Ån Rismaves dröm.

En dag i påsken sad Kjartan på Hol, hvor der var megen skemt og glæde. Natten efter lod Ån ilde i sövne, og vågnede endelig op. De spurgte ham, hvad han havde drömt? og han svarede: »Der kom en utækkelig kvinde til mig, og trak mig frem over sengefjællen; i den ene hånd havde hun en stor kniv, i den anden et ris; hun satte mig kniven for brystet, ristede mig hele maven op, tog indvoldene ud, og satte riset isteden; derpå gik hun ud«, sagde Ån. Kjartan og de andre lo hjertelig ad denne dröm, og sagde, at han herefter skulde hedde Ån Rismave; de grebe fat på ham, og sagde, de vilde se, om han havde riset i maven. Men Aude sagde, at de skulde ikke drive så megen spot dermed; vilde Kjartan lyde hende ad, så skulde han enten bie der noget længer,

eller hvis han endelig vilde ride bort, tage flere folk med sig, end han havde havt did. Men Kjartan sagde: »Måske Åns ord forekommer eder meget mærkelige, når I således sidder og taler med ham til daglig, så at alt hvad han drömmer forekommer eder som en åbenbaring; men hvad mig angår, da vil jeg rejse således som jeg havde bestemt för denne dröm«. Tidlig om morgenen den femte dag (eller torsdagen) i påskeugen rejste Kjartan bort tilligemed Thorkel Hvalp og hans broder Knud efter Audes råd; der vare i det hele tolv mand, som fulgte ham på vej. Kjartan kom til Hvidedal, hvor han krævede Thorhalla den Snaksommes vadmel, som han havde lovet; så red han sönderpå efter Svinedal.

På Lauge i Sælingsdal hændte det sig imidlertid, at Gudrun var tidlig på benene strax da solen var stået op[1]); hun gik hen til sine brødre, der lå og sov, og tog i Ospak, så at han strax vågnede op tilligemed de andre brødre. Da Ospak nu så, det var hans søster, spurgte han hvad hun vilde, siden hun var så tidlig på benene. Hun svarede, hun vilde vide hvad de havde i sinde at tage sig for om dagen. Ospak sagde, de vilde blive rolig hjemme, der var nu ikke stort at bestille. »Det passede dejlig med eders tænkemåde«, sagde Gudrun, »hvis I vare døttre af en eller anden bonde, og lode fem være lige; efter al den foragt og skam, Kjartan har tilföjet eder, ligge I her og sove, medens han rider her forbi gården selvanden; slige mænd som I have hukommelse som svin; nu har jeg opgivet alt håb, at I ville søge Kjartan i hans hjem, da I ikke engang tör møde ham nu, da han rejser selvanden eller ganske alene, men I sidde

---

[1]) sólarroð betegner i Island morgenstunden når solen rødmer fjeldtoppene men ses endnu ikke nede i dalene; daggryet kaldes derimod elding. G. V.

hjemme og slå eder til ro, hvormange I end ere«. Ospak svarede, at hun tog stærkt på, men at hun i grunden havde ret; han sprang strax op, og klædte sig på; ligeså de andre brødre, den ene efter den anden. Derpå rustede de sig for at lægge sig i baghold for Kjartan. Da bad Gudrun også Bolle at tage med; men han svarede at det vilde være usömmeligt formedelst frændskabet med Kjartan, og gjorde opmærksom på, med hvor megen kærlighed Olaf havde opdraget ham. Gudrun sagde: »Deri har du ret, men den lykke har du ikke, at du kan vinde alles bifald ved dit valg; mellem os og med vort samliv er det ude, hvis du afslår at tage med«. Da Gudrun således eggede, stillede alt det fjendskab, som Kjartan havde vist ham, og alt hvad der havde været imellem dem, sig större for hans sjæl, hvorpå han i en hast væbnede sig. De vare i alt elleve: først Osvifs fem sönner: Ospak og Helge, Vandråd, Torråd og Thorolf; så Bolle, samt Osvifs søstersön Gudlaug, en ret vakker mand; og endelig Thorhalla den Snaksommes sönner Od og Sten. De rede til Svinedal til en fjeldkløft, der hedder Hafregil[1]) (Bukkegil), hvor de bandt sine heste, og satte sig ned. Bolle var hele tiden stille, og lå oppe ved kanten af kløften. Denne bjergström er i dalens nordlige fjeldside og udmunder i åen nede i dalen; hovedvejen gik langs fjeldslien lidt höjere oppe end der hvor Osvifssönnerne sad[2]). Da nu Kjartan med sine ledsagere var kommen sydpå gennem Midsunde[3]) der hvor dalen igen begynder

---

[1]) en dyb bjergström på dalens nordlige side; gil kaldes i Island de små floder, der i dybe fjeldkløfter løbe ned ad fjeldsiderne; en kløft uden vand kaldes gjå eller lignende.

[2]) hele denne sidste sætning mangler i udgaven, men den er af megen vigtighed, da den betegner tydelig stedet hvor Kjartan faldt.

[3]) Midsunde eller Mjosunde kaldes en snævring midt i Svinedalen. G. V.

at udvide sig, sagde han til Thorkel og de andre, at de nu skulde vende tilbage, men Thorkel sagde, de vilde følge ham til enden af dalen. Da de imidlertid vare komne forbi den sæter, der hedder Nordre-Sæter, sagde Kjartan til brødrene, at nu skulde de ikke ride længere; »Thorolf, den tyv«, sagde han, »skal ikke have det at le af, at jeg ikke tör ride min vej uden stort følge«. Thorkel Hvalp sagde: »Vi ville da föje dig deri, og vende tilbage; men det skulde dog fortryde os, hvis vi ikke vare i nærheden om du behøvede vor hjælp«. Da sagde Kjartan: »Min frænde Bolle vil ikke oplægge baneråd imod mig, men skulde Osvifs sönner lure på mig, så er det endnu et spörgsmål hvad udfaldet kan blive, skönt jeg er mindre mandstærk«. Derpå rede brødrene tilbage.

47. Kjartans død.

Kjartan red nu sönder igjennem dalen; de vare tre i følge, han, Ån den Svarte og Thoraren. Der boede en mand, ved navn Thorkel, på Hafretinde i Svinedal; nu er det sted øde[1]); han var om dagen tagen ud til sine heste, tilligemed hans fårehyrde; og de så både hvorledes Laugemændene lå i baghold, og at Kjartan med de to andre rede ned ad dalen. Da sagde hyrden, at de skulde drage Kjartan imøde, og at det vilde være et stort held, hvis de kunde forebygge den store ulykke, som det her så ud til; men Thorkel sagde: »Hold din mund! Tænker din tosse, du kan give mand livet, hvis time er kommen; for mig må de fare så ilde afsted med hinanden, som de lyster; det bedste er, vi gå hen til et sted, hvor vi kunne være sikkre og dog kunne se hele deres møde, og have gammen af deres leg. Der går ry af, hvor kampdygtig Kjartan er, og her kan det vel göres nødigt,

[1]) er endnu et øde sted, men navnet har holdt sig. G, V.

thi det er klart, at her ere mange mod få«. Hyrden måtte da lyde sin husbonde. Kjartan red nu frem til Hafregil; men på den anden side fattede Osvifs sönner mistanke, hvorfor Bolle havde valgt sig et stade, hvorfra han kunde se folk komme ridende fra vesten; de overlagde med hverandre, og tænkte, at Bolle ikke var dem tro. De gik op til ham på brinken, gave sig til at brydes og gantes med ham, og toge ham i fødderne og trak ham ned ad brinken. Kjartan og hans følge kom imidlertid snart derhen, da de rede skarpt til; og da de kom sönder over kløften, så de bagholdet, og kendte mændene. Kjartan sprang strax af hesten, og vendte sig imod Osvifs sönner. Der stod en stor sten[1]), ved hvilken han bad dem at begynde striden; men förend de mødtes, kastede han sit spyd, og traf Thorolfs skjold ovenfor håndfanget, så at skjoldet flöj til siden; spydet gik igennem skjoldet og armen overfor albuen, og skar den store muskel over; Thorolf lod da skjoldet falde, og kunde ikke bruge sin arm mere. Derpå trak Kjartan sit sværd, men han havde ikke kongegaven. Thorhallas sönner løb imod Thoraren, thi det var faldet i deres lod at stride med ham, og da Thoraren var en ramstærk mand, så blev det et hårdt anfald, hvis udfald var meget uvist. Da søgte Osvifs sönner og Gudlaug mod Kjartan; de vare sex, Kjartan og Ån kun to; Ån værgede sig vel, og vilde bestandig gå frem foran Kjartan; Bolle stod hos med sit sværd Fodbider. Kjartan gav svare hug, men sværdet duede ikke

---

[1]) i senere tid har man hensat stedet for Kjartans drab ved en stor kampesten, der nu kaldes Kjartansten, men på et aldeles urigtigt sted, midt i dalen, en god fjerdingvej nordligere end ret er, forledet af den vældige sten, der står tæt ved vejen. Den virkelige Kjartansten findes nu ikke; den har stået på gilkløftens rand, og må i århundredernes løb være rullet ned i strömmen, og være sunket eller bedækket med grus. G. V.

og gav efter, så han tit måtte rette det under sin fod; både Osvifs sönner og Ån bleve sårede, men Kjartan havde endnu intet sår fået. Kjartan fægtede så heftig og drabelig, at Osvifs sönner endelig måtte vige tilbage, og de vendte sig da hen mod Ån; da faldt denne, der en stund havde stredet så, at indvoldene hang ham ud af livet. I det samme hug Kjartan benet af Gudlaug ovenfor knæet, hvilket var nok til hans bane. Da søgte Osvifs sönner mod Kjartan, men han værgede sig så ryst, at han ikke veg et skridt for dem. »Hvorledes«? sagde da Kjartan, »Bolle min frænde! hvi drog du hjemmefra, når du vilde stå rolig hos? nu er det bedst at tage fat og forsøge hvad Fodbider duer til«. Bolle lod som han ikke hørte det. Men da Ospak så, at de ikke kunde få bugt med Kjartan, eggede han Bolle på alle mulige måder, og sagde, at han dog ikke vilde lade den skam hvile på sig, at han havde lovet dem bistand og ydede den ikke; för, da de endnu ikke havde tilföjet Kjartan så store fornærmelser, som nu, var han dem hård nok; »hvis han nu undslipper os«, sagde han, »da vil du, Bolle, såvel som vi snart være udsat for allehånde vold«. Da trak Bolle sværdet Fodbider, og vendte sig mod Kjartan; men denne sagde til Bolle: »Visselig, frænde! agter du nu at øve nidingsværk, men heller vil jeg dog lide døden for din hånd, end give dig den«; og derpå kastede han sine våben, og vilde ikke værge sig mere; han havde dog kun få sår, men var overmåde mødig af kampen. Bolle gav intet svar på Kjartans ord, men alligevel gav han ham banesår. Strax derpå opfangende han den synkende i sine arme, og Kjartan døde, hvilende sig på hans knæ. Han fortrød öjeblikkelig sin gerning, og lyste drabet på sin hånd[1]). Så sendte han Osvifs sönner tilbage, men

[1]) en lovbefalet skik, at melde sig på nærmeste gård som gerningsmand, i modsat fald hed drabet mord. G. V.

selv blev han og Thoraren hos ligene. Da Osvifs sönner kom til Lauge, forkyndte de hvad der var forefaldet; Gudrun yttrede sin tilfredshed dermed. Thorolfs hånd blev forbunden, men blev aldrig menløs siden. Kjartans lig blev ført hen til Tunge, og derpå red Bolle hjem til Lauge. Her gik Gudrun ham imøde, og spurgte, hvor meget var ledet af dagen? Han svarede, at det var nærved non[2]). »Stordådene voxe«, sagde da Gudrun; »jeg har spundet til tolv alen garn, og du har fældet Kjartan«. »Sent«, svarede Bolle, »vil denne ulykkelige gerning gå mig af tanker, skönt du ikke minder mig derom«. Gudrun vedblev: »Ikke regner jeg sligt blandt ulykker; mig tykkes du stod i större anseelse det år Kjartan var i Norge, end siden da han trådte dig under fødder, strax da han kom til Island; men sidst nævner jeg det, som dog er det bedste, at Hrefna skal ikke gå smilende i seng i aften«. Da svarede Bolle, og var meget vred: »Uvist tykkes mig, om hun blegner mere ved denne tidende, end du, og jeg frygter, at du mindre vilde bevæges derved, hvis jeg lå slagen på marken, og Kjartan kom for at bringe dig budskab derom«. Gudrun mærkede da, at Bolle blev vred, og sagde: »Hav ikke sådanne tanker, jeg er dig virkelig takskyldig for denne gerning, thi nu er jeg overbevist om, at du gerne vil opfylde mine ønsker«.

Osvifs sönner begave sig derpå til det jordhus, som var beredt for dem i lön; men Thorhallas sönner bleve sendte ud til Helgefjeld, for at forkynde Snorre Gode denne tidende, samt at Bolle og hans kone bade om hurtig bistand til hjælp mod Olaf og de andre mænd,

---

[1]) eller henved Kl. 2 e. m.; ordet er vel fra England ført over til Island, hvor det bruges endnu. G. V.

der havde eftermålet efter Kjartan. På Sælingsdalstunge forefaldt den begivenhed den nat, da drabet var sket om dagen, at Ån rejste sig overende, skönt alle troede, at han var død; de som vågede over liget, bleve meget rædde, og anså det for et under. Da sagde Ån til dem: »For guds skyld ræddes ikke for mig, thi jeg har levet og haft min samling, indtil jeg på en gang faldt hen i en dvale; da drömte jeg om den samme kvinde, som för, og mig tyktes hun tog riset ud af min mave, men satte indvoldene ind isteden, et bytte, som jeg befandt mig vel ved«. Derpå bleve hans sår forbundne, og han kom sig igen, og siden den tid kaldtes han Ån Rismave.

Da Olaf Höskuldsen erfarede denne tidende, blev han såre bedrøvet over Kjartans død, men han bar tabet som en mand. Hans sönner vilde strax fare mod Bolle, og dræbe ham; men Olaf svarede: »Det være langt fra; jeg får ingen erstatning for min sön derved at Bolle bliver dræbt; jeg elsker Kjartan höjere, end alle mennesker, men jeg kan heller ikke tåle, at Bolle lider mén: derimod har jeg en bedre forretning til eder; farer hen og anfalder Thorhallas sönner, som ere sendte til Helgefjeld, for at erholde hjælp til Osvifs sönner; jeg har intet imod at I straffer dem, som I finder for godt«. Derpå skyndte Olafs sönner sig afsted, og gik på en færge, der tilhørte Olaf; syv mand stærke roede de ud ad Hvamsfjorden det bedste de kunde; de havde kun liden, men föjelig vind, og roede til de kom under Skorrø[1]), hvor de tøvede noget, for at spörge efter, hvem der vare sejlede der forbi, og kort efter så de et skib ro fra vesten over fjorden, og kendte strax dem, de søgte; det var Thorhallas sönner. Haldor og de andre lagde flux imod dem, og der skete så godt som ingen modstand, thi Olafs sönner sprang

---

[1]) langt ude i Hvamsfjorden.

strax op på skibet til dem; Sten og hans medfølgere bleve grebne og kastede over bord. Derpå vendte Olafs sönner tilbage, efter at have udført denne mandige dåd.

50. Kjartans lig føres til kirke.

Olaf drog Kjartans lig imøde. Til Borg sendte han mænd, der skulde forkynde Thorsten Egilsen hvad der var sket, og at han vilde have hjælp af ham til eftermålet, hvis andre stormænd skulde forene sig med Osvifs sönner, i så fald vilde han have sagen alene under sig. Samme budskab sendte han til Videdalen til sin måg Gudmund og Asgeirssönnerne, samt at han havde tillyst alle dem skyldige i Kjartans drab, som havde været med at anfalde ham, undtagen Osvifs sön Ospak, der allerede var kendt landflygtig for en kvindes skyld, der hed Alfdis, en datter af Holmgange-Ljot fra Ingjaldssand; deres sön var Ulf, der siden blev staller hos kong Harald Sigurdsen, og fra hvem ærkebiskop Eysten[1]) nedstammer. Drabssagen havde Olaf ladet tillyse til Thorsnæsting. Kjartans lig lod han føre hjem, og slå telt derover, thi der var endnu ingen kirke bygget i Dalene[2]). Da Olaf derefter hørte, at Thorsten strax havde taget sig af sagen og fået en stor mængde samlet, og at Viddælerne havde gjort det samme, så lod han ligeledes mænd samle rundt om Dalene, og fik en anseelig del; alle disse folk sendte han til Lauge med den befaling: »Det er min villie, at I yde Bolle, hvis han behøver det, samme bistand, som om I beskyttede mig, thi jeg tvivler ikke på, at de udenherredsmænd, som nu snart komme til os, ville kræve ham til ansvar«. Og da alt dette således var bragt i

---

[1]) den berømte ærkebiskop, der lod Throndhjems domkirke bygge.

[2]) Kjartans død falder nl. i foråret 1003, dengang kristendommen endnu var så ung i landet. G. V.

stand, kom Thorsten med sine mænd samt Viddælerne, hvilke vare meget forbittrede; især Hall Gudmundsen og Kalf Asgeirsen eggede de andre til, at de skulde hjemsøge Bolle og søge efter Osvifs' sönner til de fandtes; thi de påstode, at de vare ikke komne ud af herredet. Men eftersom Olaf satte sig meget mod denne rejse, så blev der sendt bud, for at indlede forlig, til hvilket Bolle strax var villig, thi han overlod afgörelsen ganske til Olaf. Osvif så sig ikke i stand til at være derimod, da han ingen hjælp erholdt fra Snorre; således blev der da bestemt et forligsmøde i Ljåskove. Hele sagen blev uden undtagelse overdraget til Olaf, så at der for Kjartans drab skulde bødes med så mange mænds forvisning som han fandt for godt; og derpå opløstes forligsmødet. Bolle kom ikke dertil, så at Olaf afgjorde det hele; dommen skulde forkyndes på Thorsnæsting. Myremændene og Viddælerne rede nu til Hjardarholt. Thorsten Kuggesen tilbød sig at opfostre Kjartans sön Asgeir[1], for at trøste Hrefna; men Hrefna drog hjem med sine brødre, og var såre bedrøvet; ikke desmindre bar hun sin sorg med megen anstand, thi hun talte venlig med alle. Hun tog ingen mand mere efter Kjartan, og levede også kun en kort tid efter at hun var kommen hjem; man troede almindelig, at hendes hjerte brast af sorg.

51. Kjartan begraves.

Kjartans lig stod en uge oppe[2] i Hjardarholt; men da Thorsten Egilsen havde ladet en kirke bygge på Borg, som nys var indviet, så førte han Kjartans lig hjem med sig og begravede det der[3]. Nu led tiden til Thorsnæsting,

---

[1]) Landnama nævner to sönner af Kjartan og Hrefna, Asgeir og Skum.

[2]) nl. på båre.

[3]) man viser der i kirkegården en Kjartansten med runer på; den er tildels utydelig, men retskrivningen viser tydelig at den ikke

hvor sagen blev anlagt mod Osvifs sönner. De bleve alle dømte i landflygtighed, men blev betalt penge for, at de skulde have lov til at drage bort, dog så at de ikke måtte komme tilbage, sålænge nogen af Olafs sönner eller Asgeir Kjartansen var i live; for Osvifs søstersön Gudlaug skulde ingen bod betales formedelst hans anfald og listige baghold mod Kjartan, og Thorolf skulde ingen erstatning have for de sår, han havde fået. Olaf vilde ikke lade Bolle sagsøge, og bad ham give penge for sig. Dermed vare Haldor og Stenthor såvel som alle Olafs sönner meget misfornöjede, og mente, at det var tungt, hvis Bolle skulde blive i samme herred, som de; men Olaf svarede, at det vilde nok gå an, sålænge han levede. Der stod et skib oppe i Björnshavn, som tilhørte Audun Festar-Garm (Fæste-Hund); han var på tinget, og sagde: »Det værste er, at disse mænd ville blive ligeså fredløse i Norge, som her, hvis Kjartans venner leve«. Dertil svarede Osvif: »Den spådom, du Fæste-Hund! vil glippe, thi mine sönner ville blive höjagtede af høvdingerne, men du vil fare troldene i vold i sommer«[1]). Audun Festargarm drog samme sommer udenlands, og led skibbrud ved Færøerne; ikke et menneskebarn kom derfra med livet, så at Osvifs spådom gik i opfyldelse. Osvifs sönner droge udenlands den sommer, og ingen af dem kom tilbage. Dette blev da enden på eftermålet, hvorved Olafs anseelse tiltog, fordi han straffede dem hårdest, der havde fortjent det, nemlig Osvifs sönner, men skånede Bolle for frændskabs skyld. Han takkede derpå alle dem, der

---

er ældre end fra 15. eller måske 16. årh. Den har ikke tilhørt Kjartans grav, men en vis mand ved navn Hall; faderens navn kan ikke læses. Om stenen har der dannet sig et sagn. Se Konrad Maurers Islandske folkesagn. G. V.

[1]) dette sted henvises der til i Gunlaug Ormstunges saga.

havde ydet ham hjælp. Efter Olafs råd købte Bolle jord på Tunge. Olaf skal kave levet tre år efter Kjartans fald [1]), hvorpå hans sönner skiftede arv efter ham; Haldor tog bopæl på Hjardarholt, og hos ham blev deres moder Thorgerde, der bar et stærkt nag til Bolle, som så slet havde lönnet hende for opfostringen.

52. Thorkel på Hafretinde dræbes.

Gudrun og Bolle fik en sön, som de gave navn, og kaldte Thorleik; han voxte snart op til en smuk og rask dreng. Haldor Olafsen boede, som sagt, på Hjardarholt, og udmærkede sig blandt sine brødre. Det forår, da Kjartan blev dræbt, satte Thorgerde Egilsdatter en dreng af sit frændskab i kost hos Thorkel på Hafretinde; drengen passede der kvæget om sommeren; også han sørgede meget over Kjartans død, som de andre, men han kunde aldrig tale om ham, når Thorkel var tilstede; thi denne talte altid ilde om Kjartan, og sagde, det var en bleg og modløs mand, og abede ofte efter, hvorledes han havde teet sig, da han blev såret. Dette gik drengen nær, så han drog hen til Hjardarholt, og fortalte det til Haldor og Thorgerde, og bad dem tage imod ham. Men Thorgerde sagde, han skulde blive i kost, hvor han var, til vinter. Drengen sagde, at han kunde ikke holde det ud længer, og når de vidste, hvor ondt det gjorde ham, så vilde de ikke forlange det af ham. Da blev Thorgerde rørt ved hans klager, og sagde, at hun på sin side vilde give ham ophold hos dem; men Haldor sagde: »bryd eder ikke om denne pilt, man kan ikke tro hvad han siger«. »Rigtig nok«, svarede Thorgerde, »er drengen ikke meget værd; men det er dog vist, at Thorkel har opført sig slet i denne sag; thi han kendte Laugemændenes baghold mod

[1]) Olafs død falder altså omtrent på året 1006. G. V.

Kjartan, og vilde ikke sige ham det; i det sted havde han löjer af deres sammentræf, og har siden efter brugt mange uvenlige ord derom. Det vil være langtfra, at I brødre kunne søge hævn der, hvor I have overmagt for eder, når I ikke engang kunne give slige uslinger, som Thorkel, deres fortjente lön«. Haldor svarede så godt som intet dertil, men sagde, at Thorgerde måtte råde for drengens ophold. Få dage derefter red han imidlertid hjemmefra med nogle flere mænd; han drog til Hafretinde, og omringede Thorkels hus; denne blev ført ud og dræbt, og viste sig meget umandig ved sin død; derimod lod Haldor ikke plyndre, og drog hjem. Thorgerde yttrede sin tilfredshed med denne gerning, og tyktes, at nogen hævn var bedre end ingen. Denne sommer var det roligt at regne for, men der herskede megen kulde mellem Bolle og Olafs sönner; brødrene viste den største forbittrelse mod Bolle, men han gav efter så vidt som muligt, skönt han ellers var en mand, der ikke lod sig gå på. Haldor havde mange omkring sig, og førte et stort hus, thi han havde penge nok. Stenthor Olafsen boede på Dunustad i Laxådalen; han var gift med Thuride Asgeirsdatter, som Thorkel Kugge havde haft tilægte; deres sön hed Stenthor.

53. Om Thorgerde Egilsdatter.

Den næste vinter efter Olaf Höskuldsens død sendte Thorgerde Egilsdatter bud til sin sön Stenthor, at han skulde komme til hende; og da han kom, sagde hun, at hun vilde tage hen til Sørbæ at besøge sin veninde Aude, og bad Haldor tage med. De gave sig på vej fem i følge; Haldor fulgte med sin moder. De rejste nu, indtil de kom hen til gården på Sælingsdalstunge, da vendte Thorgerde sin hest op imod gården, og spurgte: »Hvad hedder den gård«? Haldor svarede: »Det spörger

du ikke om, moder, fordi du jo nok ved det; gården hedder Tunge«. »Hvem bor der«? vedblev hun. Han svarede: »Det ved du nok, moder«! Da sagde Thorgerde, og sukkede dybt: »Sikkerlig ved jeg, at her bor Bolle, eders brodes banemand; skrækkelig ulige ere I eders gæve frænder, siden I ikke ville hævne en sådan broder som Kjartan; således vilde ikke eders morfader Egil have handlet, og ilde er det at eje dådløse sönner. Bedre skikkede det sig for eder, hvis I havde været eders faders døttre, og vare gifte bort. Det går nu, Haldor«! sagde hun, »som ordsproget hedder, at der er fæt i hver en æt; det var i mine tanker Olafs störste ulykke, at han havde så lidet held med sine sönner. Dette siger jeg dig, Haldor«! sagde hun, »da du skulde være den fremmeste blandt eder brødre. Lad os nu vende tilbage! Dette var mit vigtigste ærende, at minde eder herom, hvis I havde glemt det«. »Vi skulle ikke«, sagde Haldor, »lægge dig det til last, hvis dette skulde gå os af minde; du minder os tit nok«. Forresten svarede han kun lidet dertil, men han svulmede af forbittrelse mod Bolle.

Nu led vinteren, og sommeren kom, og det lider frem til tings. Haldor bekendtgjorde, at han vilde rejse til tings, såvel som hans brødre; de rede med en stor flok, og teltede den bod, som Olaf havde haft. Tinget gik roligt af uden nogen mærkelig tidende. Viddælerne, Gudmund Sölmundsens sönner, vare også på tinget. Barde Gudmundsen var da atten år gammel; han var stor og stærk. Hall Gudmundsen var også her i landet. Olafs sönner bøde deres frænde Barde hjem med sig, og gav ham mange gode ord. Han tog gerne derimod, thi der herskede megen kærlighed imellem ham og disse hans frænder. Han red da med dem fra tinget; de kom hjem til Hjardarholt, og han blev der resten af sommeren.

54. Om Haldor og Barde.

Nu fortalte Haldor Barde engang i enrum, at han og hans brødre vilde drage imod Bolle, da de ikke længer kunde tåle deres moders opeggen; og han vilde nu, sagde han, oprigtig tilstå, den vigtigste grund til at de havde budet ham hjem, var fordi de ønskede at erholde hans bistand og følgeskab. Dertil svarede Barde: »Ilde vil det blive omtalt, at bryde freden med sine frænder, og på den anden side finder jeg det også vanskeligt at angribe Bolle; han har mange mænd omkring sig, og er selv en fortrinlig helt; og der, hvor Gudrun og Osvif ere, vil det heller ikke skorte på snilde anslag. Derfor forekommer det mig næsten umuligt at udføre«. Haldor sagde: »Lad os ikke dvæle ved vanskelighederne; jeg har ikke talt derom, förend det var fast besluttet, at vi ville forsøge at hævne os på Bolle, og jeg håber, frænde, at du ikke trækker dig tilbage fra denne færd«. Barde svarede: »Jeg ved, at I finde det usandsynligt at jeg skulde trække mig tilbage, og jeg agter det heller ikke, hvis jeg ikke kan få dig selv til at lade det være«. »Da«, sagde Haldor, »handler du ret, som man kunde vente af dig«. Dernæst sagde Barde, at de måtte fare frem med forsigtighed og overlæg; hvortil Haldor svarede, at han havde spurgt, at Bolle havde sendt sine mænd hjemmefra, nogle til Hrutefjord, andre ud til Stranden. »Man har ligeledes fortalt mig«, sagde han, »at Bolle er på sæteren i Sælingsdal, og at der er ikke flere mænd, end de huskarle, som göre hø; det synes mig derfor, at der aldrig kan findes en bedre lejlighed til at møde Bolle, end nu«. Dette besluttede de da fast imellem hinanden, Haldor og Barde.

Der var en mand, ved navn Thorsten Svarte, der boede i Hundadalen i Bredefjordsdale, en forstandig og rig mand. Han havde i lang tid været Olaf Pås ven.

Thorstens søster hed Solveig; hun var gift med en mand, der hed Helge Hardbensen, en stor, stærk mand og en dygtig sømand; han var den gang kommen nylig ud til landet, og havde sit ophold hos sin svoger Thorsten. Disse mænd, Thorsten Svarte og hans svoger Helge, sendte Haldor bud til; og da de kom til Hjardarholt, lod han dem vide sit forehavende, og bad dem være med. Thorsten syntes meget ilde om dette anslag, og mente, at det var den störste skam, at frænderne således ødelagde hinanden, og sagde, at der nu var kun få mænd i deres æt, der kunde lignes med Bolle; men alt hvad Thorsten sagde, kunde ikke nytte noget. Haldor sendte ligeledes bud til sin farbroder Lambe, og da denne kom, sagde han også ham, hvad han havde for. Og Lambe så gerne, at dette gik for sig. Husfruen Thorgerde blev endelig og ved, at opmuntre til denne færd, og sagde, hun vilde aldrig anse Kjartan for at være hævnet, sålænge Bolle var i live. Derefter gjorde de sig da færdige til rejsen. Deltagerne vare: først Olafs fire sönner, Haldor og Stenthor, Helge og Höskuld[1]). Den femte var Barde Gudmundsen, den sjette Lambe, den syvende Thorsten, den ottende hans måg Helge, den niende Ån Rismave. Thorgerde vilde også tage med, og de rådte hende forgæves derfra, da dette var ingen kvindefærd; hun påstod, hun vilde med, da hun bedst kendte sine sönner og vidste de behøvede at anspores, hvorfor de lode hende have sin villie.

55. Bolle fældes.

De rede da fra Hjardarholt ni tilsammen; Thorgerde var den tiende. De rede først ind med stranden, så til Ljåskove ved nattens udbrud, og standsede ikke förend de hen på morgenstunden kom til Sælingsdal. Den tid

[1]) Landnama nævner Thorberg, men hverken Helge eller Höskuld, blandt Olafs sönner. G. V.

var der tyk skov i dalen[1]). Bolle var der på sæteren, således som Haldor havde spurgt; sæteren stod ved åen på det sted, der nu hedder Bolles Tomter[2]). Ovenfor sæteren går der et stort holt[3]) ned til Stakkagil, og imellem lien og holtet er en stor eng. Der arbejdede Bolles huskarle. Haldor og hans ledsagere rede over Ranmarkene til Öxnagröf, og så ovenfor Hamarenge[4]) som er lige overfor sæteren; der stege de af hestene, og havde i sinde at bie der til mændene tog fra sæteren, for at gå til deres arbejde. Bolles fårehyrde drog tidlig om morgenen efter får oppe i lien; da så han folk i skoven, og heste, der vare bundne; han frygtede da for, at det nok ikke kunde være fredmænd, siden de droge så hemmelig afsted, og vilde strax stævne den nærmeste vej hjem til sæteren, for at sige Bolle det. Haldor havde et skarpt syn; han så, at der var en mand, som løb ned fra lien, og stævnede efter sæteren; han sagde da til sine ledsagere, at det uden tvivl var Bolles fårehyrde, og at han havde set dem; de måtte derfor sætte efter ham, at han ingen efterretning skulde bringe til sæteren. De gjorde som han bød; Ån Rismave var den hurtigste af dem, han nåede svenden, greb ham, løftede ham op og kastede ham ned, et så stærkt fald, at ryggen brødes isönder på svenden. Derpå rede de hen til sæteren; der vare to

---

[1]) der er nu ligesom i Hjardarholts hele omegn, aldeles skovbart. Dette er et bevis på, hvorledes man allerede i 13. årh. tænkte sig ligesom nu landet i de første århundreder efter dets bebyggelse helt bevoxet med skov mellem fjeld og strand, mere blomstrende end dengang sagaerne bleve førte i pennen.

[2]) man viser ruiner af sæteren ved åen, alt ganske overensstemmende med sagaen.

[3]) en række stenbakker eller brinker, i samme betydning som ordet endnu bruges, men ikke skov.

[4]) alle disse stednavne ere endnu bevarede. G. V.

aflukker, en til at sove i og et bur[1]). Bolle havde været tidlig på benene om morgenen, for at indrette alt arbejdet, og lagde sig derpå til at sove; og huskarlene gik bort. Bolle og Gudrun vare sammen i sæteren; de vågnede ved larmen, da de andre sprang af hestene, og hørte tillige, hvorledes de talte med hinanden om, hvem der først skulde gå ind mod Bolle. Denne kendte Haldors stemme og flere af hans ledsageres. Bolle talte til Gudrun, og bad hende gå bort fra sæteren, thi dette møde kunde umulig blive således, at det var hende til gammen; Gudrun svarede, at hun tænkte, der ikke vilde forefalde andet, end hvad hun kunde se, og at Bolle vilde ingen mén have af, at hun var stædt i hans nærhed. Men da han vilde have sin villie heri, så blev enden, at hun gik ud af sæteren. Hun gik nedenfor enden af brinken til bækken, som løber der, og gav sig til at to sit lærred. Bolle var nu ene i sæteren; han tog sine våben, satte hjelm på sit hoved, havde skjold for sig, og sværdet Fodbider i hånden; brynie havde han ikke. Haldor talte nu med de andre om, hvorledes de skulde gribe det an, thi i grunden havde ingen af dem synderlig lyst til at gå ind i stuen. Da sagde Ån Rismave: »Her ere vel mænd med i færden, som ere Kjartan nærmere i slægtskab, end jeg, men ingen, der mere levende mindes, hvorlunde han døde. Den gang da jeg mere død end levende blev bragt hjem til Tunge, og Kjartan var fældet, da tænkte jeg på, at jeg med glæde skulde tilföje Bolle mén, når jeg fik lejlighed dertil; jeg vil gå først ind i sæteren«. Da svarede Thorsten Svarte: »Det

[1]) bur betyder et spisekammer, og bruges endnu så; når det i digte bruges om kvindestue, så tyder dette på fremmed indflydelse. Sæterens ruiner, som man foreviser, ere netop delte i to værelser, således som her fortælles. G. V.

er tapper mands ord, men rådeligere er det dog, ikke at overile sig, men fare varlig afsted, thi Bolle vil ikke stå rolig, når han bliver anfaldet. Hvor ringe hjælp han nu har, så vil han dog sætte sig tappert til modværge, thi han er både stærk og våbendulig, og hans sværd står sig mod alle andre«. Men i det samme for Ån rask ind i sæteren; skjoldet havde han over hovedet, og vendte den smalle side fremad. Bolle hug til ham med Fodbider, hug skjoldbuglen igennem, og kløvede med det samme Ån ned i hærderne, så at han strax døde. Derpå gik Lambe ind; han havde dækvåben for sig og draget sværd i hånden. I samme öjeblik trak Bolle Fodbider ud af såret, hvorved hans skjold gled noget til siden. Da stak Lambe ham i låret, og gav ham et stort sår. Bolle derimod hug ham igen i axlen, og skar ham langs ned ad siden, så at han strax blev uskikket til kamp, og armen blev heller aldrig mere menløs, sålænge han levede. I det samme kom Helge Hardbensen ind, og havde i hånden et krogspyd med en alenlang fjedder og jernbeslået skaft; men såsnart Bolle så dette, kastede han sværdet, greb skjoldet med begge hænder, og gik hen til sæterdören mod Helge. Helge stak med spydet efter Bolle, igennem skjoldet og ham selv. Bolle heldede sig op til væggen. Nu styrtede også de andre ind, Haldor og hans brødre; ligeledes gik Thorgerde ind. Da sagde Bolle: »Nu er det rådeligt, brødre! at gå nærmere end hidtil, nu vil værnet kun vare kort«. Thorgerde tog ordet, og sagde, at de nu ikke måtte skåne ham, men anfalde ham tappert, og skille hans hoved fra kroppen. Bolle stod da endnu op til væggen, og holdt kjolen sammen på sig, at ikke hans indvolde skulde falde ud. Da sprang Stenthor Olafsen hen til Bolle, og hug ham med sin øxe over halsen ved hærderne, så at hovedet strax gik af. Thorgerde priste hans hånd, og sagde, at nu

vilde Gudrun en stund have nok at göre med, at udrede Bolles røde lokker. Derpå gik de ud af sæterhuset. Gudrun kom da gående nede fra bækken, talte til Haldor, og spurgte ham, hvorledes udfaldet var blevet af deres strid med Bolle. De sagde hende det. Hun var iført en snæver kjortel med en tætsluttende oplød[1]) af figureret töj; hun bar et stort hovedsmykke, og havde knyttet om sig et hvidt klæde[2]) med blå striber og fryndser for enden. Helge Hardbensen gik hen til Gudrun, greb klædet, og törrede blodet af spydet af deri, af det samme spyd, hvormed han havde gennemboret Bolle. Gudrun så på ham, og smilte derved. Da sagde Haldor, at dette var skændig og grusomt handlet; men Helge bad ham ikke tage sig det nær; »thi jeg tror«, sagde han, »at under hjörnet af dette klæde bor min hovedbane«. Derpå toge de deres heste, og rede bort. Gudrun fulgte hen ad vejen med dem, og talte med dem en stund. Derpå vendte hun tilbage.

56. Gudrun bytter bopæl med Snorre Gode.

Haldors ledsagere talte med hverandre om, at Gudrun syntes at tage sig Bolles drab lidet nær, siden hun således fulgte med dem og talte med dem, som om de ikke havde gjort noget, der var hende imod. Da svarede Haldor: »Det er ikke min mening, at Gudrun ikke tager sig Bolles død nær; grunden, hvorfor hun fulgte med og gav sig i tale med os, var uden tvivl, at hun vilde vide nöjagtig, hvilke mænd der have haft del i

---

[1]) dette gamle danske ord, der endnu bruges i Jylland, er ligefrem det islandske upphlutr, den øverste del eller livet af en kvindekjole (opdelen, modsat nederdelen). Se Ny d. mag. 6 d. s. 63.

[2]) af lignende art som en plaid eller et shawl; blæja kalde vi nu et lyst gennemsigtigt töj; et slør og lignende. G. V.

denne færd; det er heller ikke for meget sagt, at Gudrun ved mandigt sind udmærker sig fremfor andre kvinder; desuden må jo alle vente, at Bolles død må gå hende meget nær, thi skönt vi frænder ikke havde held til at være hans venner, så må man dog beklage slige mænds undergang, som Bolles«. Derefter rede de hjem til Hjardarholt. Tidenden rygtedes strax vide omkring, og vakte megen opsigt; Bolles død blev meget beklaget.

Gudrun sendte strax nogle mænd hen til Snorre Gode, thi til ham havde Osvifs familie altid den störste tillid. Snorre kom strax i bevægelse ved Gudruns budskab, og kom til Tunge med tresindstyve mand. Gudrun blev glad ved hans komme. Han foreslog, at man skulde slutte forlig, men Gudrun var lidet tilböjelig til, på Thorleiks vegne at tage mod penge for Bolles drab. »Mig tykkes, Snorre«! sagde hun, »at den bedste hjælp, du kan yde mig, er, at du bytter bopæl med mig, så at jeg ikke skal behøve at være i Hjardholtingernes naboskab«. Snorre, som på denne tid lå i strid med Eyrbyggerne[1]), svarede, at han vilde göre det af venskab for Gudrun, men dette halvår måtte hun dog blive boende på Tunge. Snorre lavede sig nu til at drage hjem, og Gudrun gav ham anseelige foræringer. Han red hjem, og i det halvår var det for roligt at regne.

Næste vinter efter Bolles død fødte Gudrun et barn; det var en dreng, som fik navnet Bolle. Han blev tidlig stor og stærk, og Gudrun elskede ham meget. Da nu vinteren var forbi og våren kom, gik den handel for sig, som Snorre og Gudrun havde sluttet om deres jorder.

---

[1]) herom handles i Eyrbyggja saga og Heidarvigs saga; ved denne tid (henved 1006) begyndte Snorres stridigheder med Borgfjordinge i anledning af hans svigerfader Styrs drab; vor saga er her lidt unöjagtig, thi striden med Eyrbyggerne var allerede bilagt for flere år. G. V.

Snorre flyttede til Tunge, og blev boende der sålænge han levede; men Gudrun drog med Osvifs familie til Helgefjeld, hvor de satte en prægtig bo med hinanden. Der opvoxte Gudruns sönner Thorleik og Bolle. Thorleik var fire år gammel, da hans fader Bolle blev dræbt.

57. Om Thorgils Hallasen.

En mand hed Thorgils Hallasen, og kaldtes således efter sin moder, fordi hun levede længer, end hans fader. Denne hed Snorre og var en sön af Alf fra Dalene. Thorgilses moder Halla var en datter af Gest Odleifsen. Han boede i Hördadal på en gård, der hedder Tunge. Thorgils var en stor, smuk mand, men meget overmodig; om hans billighed havde man ikke de bedste tanker, heller ikke herskede der det bedste venskab imellem ham og Snorre, der anså ham for trættekær og brøsig. Thorgils gav sig mange ærender der omkring i egnen, kom også jævnlig til Helgefjeld, og tilbød Gudrun sin tjeneste. Hun tog vel godt derimod, men benyttede sig dog sædvanlig ikke deraf. Thorgils bød hendes sön Thorleik hjem til sig, og han var længe i Tunge, hvor han lærte lov af Thorgils, thi denne var en lovkyndig mand.

På denne tid var Thorkel Eyolfsen på rejser; han var en berømt mand, og ætstor, og en god ven af Snorre Gode; han var også tit, når han var herude, hos sin frænde Thorsten Kuggesen. Engang medens Thorkel var her, og havde sit skib stående oppe i Vadel på Bardestrand, indtraf den tildragelse i Borgefjord, at Eids sön fra Ås blev dræbt af Helges sönner fra Kropp; den, som havde begået drabet, hed Grim, og hans broder hed Njal; denne druknede kort efter i Hvidå, men Grim blev dømt fredløs for drabets skyld, og lå ude i fjeldene som en skovmand, sålænge hans fredløshed varede; han var stor og stærk. Eid var da temmelig til alders, hvorfor der

ikke blev tænkt på hævn; men folk lagde Thorkel Eyolfsen meget til last, at han ikke udførte hævnen. Om foråret efter, da han havde gjort sit skib færdigt, drog han sönder gennem Bredefjord, fik sig der en hest, red ene, og standsede ikke förend han kom til Ås til sin frænde Eid. Thorkel sagde ham sit ærende, at han vilde opsøge hans skovmand Grim, og spurgte Eid, om han vidste noget til, hvor han havde sit tilflugtsted. Eid svarede, at han syntes ikke om den rejse; Thorkel vilde udsætte sig for en stor fare ved at vove sig imod en så frygtelig mand, som Grim; vilde han rejse, så skulde han tage mange mænd med sig, for at han kunde have overmagten på sin side. Det, svarede Thorkel, tyktes ham kun ringe tapperhed, at drage mandstærke mod en; men derimod bad han Eid låne sig sværdet Sköfnung[1]), thi da håbede han, at han skulde göre det af med en enløbing, om han end var nok så dygtig af sig. Eid bad ham da råde, skönt han mente han vilde fortryde det; men da det var for hans skyld den anden gjorde det, så vilde han ikke nægte ham Sköfnung, som vilde være vel anbragt i hans hånd. »Men dette sværds natur«, sagde han, »er sådan, at sol må man ikke lade skinne på hjaltet, og heller ikke drage sværdet, når kvinder se derpå; bliver nogen såret af det, så læges såret aldrig, uden ved at bruge den livsten[2]), som følger det«. Thorkel sagde, at han nöje skulde lægge mærke dertil, og tog mod sværdet. Eid sagde endelig, at han troede snarest, at Grim havde sit tilflugtsted nordpå i ørkenen Tvidægra[3]) ved søerne Fiskevatn. Derpå red

---

[1]) der, efter sagnet, af Midfjord-Skegge var taget ud af Rolf Krakes höj i Lejre.

[2]) en sten, som man tillagde en stærk lægende kraft.

[3]) mellem Borgefjord og Nordlandet.

Thorkel nordpå til heden, den vej, som Eid viste ham, og da han var kommen langt frem på heden, så han en stor hytte ved en sø, og søgte derhen.

58. Om Thorkel og Grim.

Thorkel kom nu til hytten, og så, at der sad en mand ved søen ved udløbet af en bæk, og fiskede; han havde et skind over hovedet. Thorkel steg af, bandt sin hest ved hytten, og gik derpå hen til søen, hvor manden sad. Grim, der så skyggen af en mand i vandet, sprang strax op. Thorkel, der allerede var kommen ham temmelig nær, hug efter ham med sit sværd, og traf ham i armen ovenfor håndledet, men såret var ikke stort. Grim løb strax mod Thorkel, og de begyndte at brydes; det viste sig da, hvilken forskel der var på deres styrke, Thorkel faldt, og Grim ovenpå ham. Da spurgte Grim, hvad det var for en mand; Thorkel svarede, det kunde være ham det samme. Grim sagde: »Nu har det fået et andet udfald, end du ventede, thi dit liv er i min vold«. Thorkel svarede, at han vilde ikke bede om fred hvor meget lykken end var ham imod. Grim sagde, at han havde afstedkommet ulykke nok, selv om han ikke blev skyldig i denne; »der må være dig en anden skæbne bestemt, end at dø for min hånd«, sagde han: »jeg vil skænke dig livet, og du må så lönne mig derfor, som du vil«. De stode derpå begge op, og fulgtes ad til hytten. Thorkel så, at Grim blev mødig af blodtabet; han tog da Sköfnungstenen, strøg den, og bandt den ved Grims arm, hvorpå al svie og hævelse forsvandt af såret. De bleve sammen om natten. Om morgenen lavede Thorkel sig til at fare bort, og spurgte Grim, om han vilde tage med? Denne sagde ja. Thorkel vendte sig strax vesterpå, og kom ikke til Eid; han standsede ikke sin rejse, förend han kom til Sælingsdalstunge.

Snorre Gode modtog ham venligt. Da Thorkel nu fortalte ham, at hans rejse havde fået et slet udfald, sagde Snorre, at det var gået godt, og at han spåede Grim en bedre skæbne. »Du skal nu«, vedblev han, »se at skille dig vel ved ham; og hvad dig selv angår, da er det mit råd, at du nu skal lade dine rejser fare, og se til at stadfæste dig her, tage dig en kone og blive høvding som du har byrd til«. Thorkel sagde: »Jeg har ofte befundet mig vel ved eders råd«; og spurgte, om han da havde tænkt på, hvilken kvinde han skulde bejle til? Snorre svarede: »Du skal bejle til den kvinde, som er det bedste parti, og det er Gudrun Osvifsdatter«. Thorkel sagde, at det var et anseeligt giftermål, men han fandt det dog betænkeligt formedelst hendes heftighed og hendes store planer, da hun sikkert vilde lade sin husbonde Bolles død hævne; det stod også til, at Thorgils Hallasen var på råd med hende, og det var et spörgsmål, hvorvidt han vilde synes derom; for resten var Gudrun efter hans sind. Snorre sagde, at han skulde sørge for, at Thorgils ikke var ham til nogen skade, og hvad hævnen over Bolle angik, da mente han, at dermed vilde se anderledes ud, förend næste halvår var omme. Thorkel svarede: »Det kan være, at det ikke er tomme ord, du der taler, men med hævnen over Bolle synes mig ikke det står bedre til nu, end för, med mindre nogle större mænd på en gang blande sig i sagen«. Snorre sagde: »Det er bedst, at du nu i sommer drager udenlands; så se vi imidlertid, hvorledes det går«. Thorkel svarede, at så skulde det være, og dermed skiltes de ad.

Thorkel drog vester over Bredefjord, og kom til sit skib; Grim tog han med sig; de fik god bör om sommeren, og kom til Norge noget sönderpå. Da sagde Thorkel til Grim: »Du ved, hvorledes sagerne stå, og hvorledes vi to kom i fællesskab sammen, det behøver

jeg altså ikke at tale mere om; men jeg så gerne, at det måtte endes bedre, end det lod til i begyndelsen, jeg har fundet en ryst mand i dig, og derfor vil jeg skilles fra dig, som om vi altid havde været de bedste venner. Købmandsvarer skal jeg give dig så mange af, at du kan give dig i selskab med hvilke tappre mænd det skal være, men ophold dig ikke her i landet, thi der ligge mange af Eids venner på rejser, som ikke have noget godt öje til dig«. Grim takkede ham for disse hans ord, og sagde, at hvad der blev budet ham var langt mere end han kunde forlange. Ved skilsmissen gav han Grim gode handelsvarer, og mange roste hans höjmodighed. Derpå drog Grim øster i Vigen, og stadfæstede sig der; han holdtes for en anseelig mand, og hermed endes fortællingen om ham. Thorkel blev i Norge om vinteren, og galdt for en dygtig mand; han var meget rig og driftig i al sin færd. Men nu må vi forlade ham en stund, og vende os til Island, for at se hvad der forefalder, medens Thorkel er udenlands.

59. Om Gudrun og Snorre Gode.

Gudrun Osvifsdatter drog om sommeren henimod Tvemåneden[1]) ind i Dalene; hun red til Tykkeskov. Thorleik opholdt sig da snart på Tykkeskov hos Armods sönner, Haldor og Örnolf, snart på Tunge hos Thorgils. Samme nat sendte Gudrun bud til Snorre Gode, at hun ønskede at tale med ham. Snorre gjorde sig strax færdig, og red selvanden til han kom til Haukadalså. Norden for åen står en stejl klippe, der hedder Høfde[2]); på dette sted havde Gudrun bestemt, at de skulde mødes. De kom der på én tid, og Gudrun havde ligeledes kun en mand

¹) slutningen af August.

²) et forbjerg tæt ved vadestedet, hvor man rider over åen. G. V.

med sig, og det var Bolle Bollesen. Den gang var han endnu kun tolv år[1]) gammel, men fuldkommen i styrke og forstand så at mange fuldvoxne ikke havde dem bedre; han bar da også Fodbider. Snorre og Gudrun gave sig strax i samtale; men Bolle og Snorres ledsager satte sig på klippen, og så på folk, der rejste igennem landskabet. Og efterat Snorre og Gudrun nu havde talt om almindelige nyheder, spurgte Snorre, hvad der da egenlig var forefaldet, siden hun så hurtig havde sendt bud efter ham. Gudrun sagde: »Det er sandt, at det er mig en splinterny tildragelse, som jeg vil tale om, skönt den er forefalden for tolv år siden, thi jeg agter at tale noget om hævnen over Bolle; uventet kan det ikke komme dig, thi jeg har af og til mindet dig derom; nu vil jeg også erindre dig om, at du har lovet mig din hjælp dertil, når jeg vilde have tålmodighed. Nu synes mig det er på tiden, at du tager dig deraf; med min tålmodighed er det ude, og jeg beder dig om et godt råd, hvorledes hævnen skal udføres«. Snorre spurgte hende, hvad hun mente var bedst. Gudrun svarede: »Min villie er, at ikke alle Olafs sönner skulle gå fri«. Snorre sagde, at han vilde modsætte sig anfaldet på mænd, der vare de anseeligste i herredet, og hvis nære frænder strax vilde pønse på hævn; det var dog engang på tiden, at disse

---

[1]) her gör sagaen et voldsomt brud på tidsregningen, hvorover alle kronologer have brudt deres hoved, hvorledes man skulde kunne få dette til at stemme. Der er dog syn for sagen, at her er digtning med i spillet. Historisk er hævnen fulgt lige efter Bolles drab, i samme eller i al fald i næste år. Det er en digtning, at Bolle skulde have deltaget i sin faders hævn, der igen er nöje forbunden med den bekendte scene imellem Gudrun og Helge; det er alt poesi men uhistorisk. Kun få sagaer blande så meget sammen digtning og sandhed som denne saga. G. V.

ættedrab[2]) hørte op. Gudrun sagde: »Så får man angribe Lambe, og dræbe ham; så er dog en af de værste ryddet af vejen«. »Vistnok«, sagde Snorre, »er der skyld nok hos Lambe til at dræbe ham; men dermed synes mig ikke Bolle hævnet, thi skal disse mænds drab jævnes ved et forlig, så bliver Bolles langt höjere værd ubillig nedsat«. »Vel muligt«, sagde Gudrun, »at vi ikke af Laxdælerne få ret og skel, men bøde skal nogen, i hvilken dal han end bor; der er nu Thorsten Svarte, ingen har ført sig slettere op i denne sag, end han«. Snorre sagde: »Thorstens brøde imod dig er den samme, som deres, der vare med i anfaldet på Bolle, men ikke lagde hånd på ham; derimod lader du dem sidde i fred og ro, som hævnen snarere måtte gå ud over, de, som umiddelbar vare årsag til Bolles død, som Helge Hardbensen«. «Vistnok» svarede Gudrun, »men jeg kan ikke finde mig i, at disse mænd skulle alle blive siddende i fred og ro, som ere min bittre fjender«. Snorre svarede: Dertil ved jeg et godt råd: Lambe og Thorsten skulle være i færden med dine sönner; for ham og Lambe er det den nemmeste måde, hvorpå de kunne tilkøbe sig fred; men ville de ikke det, så har jeg ikke noget imod, at du straffer dem, som du finder for godt«. »Hvorledes«, sagde Gudrun, »skal man få disse mænd, som du har opnævnt, til at deltage i færden«? »Det må blive hans sag, der skal være formand«, sagde Snorre. »Også det«, sagde Gudrun, »må jeg bede dig betænke, hvem denne formand og leder skal være?« Da smilte Snorre og sagde »Du har allerede kåret manden«. »Du mener Thorgils«, sagde Gudrun. »Ja«, svarede Snorre. Gudrun vedblev:

---

[1]) hvorved medlemmerne af tvende familier vexelvis vedbleve at fælde hinanden.

»Jeg har rigtignok för talt til Thorgils derom, men det er så godt som forbi; han forelagde mig nemlig et vilkår, som jeg ikke vil gå ind på; han vil nok hævne Bolle, når jeg vilde gifte mig med ham, men da jeg ingen lyst har dertil, så vil jeg heller ikke anmode ham om denne færd«. Snorre sagde: »Det ved jeg råd for, at Thorgils nok skal göre det; visselig skal du love ham giftermål, dog således, at tingen har en hage; du skal love ham, at du ikke vil tage nogen anden mand her i landet[1]). end ham, hvilket også skal blive tilfældet; thi Thorkel Eyolfsen er ikke nu her i landet, og ham har jeg tiltænkt dig«. »Den list vil han mærke«, sagde Gudrun. »Sikkert ikke«, sagde Snorre, »han er mere fremfusende, end forstandig; lad aftalen ske i få mænds nærværelse, lad hans fostbroder Haldor være tilstede, men ikke Örnolf, thi han er klogere, og går det ikke, så er skylden min«. Derpå endte de deres samtale, og sagde hinanden farvel. Snorre red hjem, og Gudrun til Tykkeskov. Om morgenen efter red Gudrun med sine sönner fra Tykkeskov. Da de rede langs ad Skogestrand[2]) så de folk ride efter dem; de rede skarpt til, og indhentede dem snart; det var Thorgils Hallasen. Efterat de have hilst venlig og sömmelig på hinanden, rede de alle tilsammen om dagen ud til Helgefjeld.

60. Gudrun egger sine sönner til hævn.

Få dage efter at Gudrun var kommen hjem, kaldte hun sine sönner til samtale med sig i sin urtegård; og da de kom, så de, at der vare linnede klæder udbredte,

---

[1]) her vælger Snorre et tvetydigt ord for at lægge en snare for Thorgils: samlendr, en landsmand, men kan også blot betyde en der opholder sig i samme land, uden hensyn til folk. G. V.

[2]) Skovstrand, Hvamsfjordens sydkyst.

skjorte og linned brog, der vare meget blodige. Da sagde Gudrun: »Disse samme klæder, som I her skue, må opmuntre eder til at hævne eders fader; herom vil jeg ikke bruge mange ord, thi hvor skulde mine ord fremskynde eder, hvis I ikke røres ved varsler og mindelser, som disse«. Brødrene bleve meget bevægede ved Gudruns ord, men svarede som så: at de havde været for unge til at søge hævn, og uden ledere; de havde hverken kunnet sørge for sig selv eller andre, men mindedes dog nok, hvad de havde tabt. Gudrun sagde, at de tænkte mere på hestekamp og lege. Derefter gik de bort. Om natten kunde de ikke sove; Thorgils mærkede det, og spurgte hvad der fejlede dem? De fortalte ham samtalen med deres moder, og tilföjede, at de ikke længer kunde udholde deres harm og deres moders påmindelse. »Vi ville søge hævn«, sagde Bolle, »nu ere vi brødre så voxne, at man vil lægge os det meget til last, hvis vi lægge hænderne i skødet«. Næste dag gave Thorgils og Gudrun sig i samtale. Gudrun tog således til orde: »mig synes, Thorgils, at mine sönner ikke længer kunne udsætte hævnen efter deres fader; hidtil har dette været opsat, fordi Thorleik og Bolle tyktes mig for unge til at deltage i mandedrab, skönt der havde været grund nok til at påminde dem noget för«. »Det er en sag«, svarede Thorgils, »som du ikke skulde tale til mig om, da du så tvært har nægtet mig din hånd; men jeg er af samme tanker, som för, da vi talte derom: når jeg kan få dig til kone, så gör jeg mig ingen betænkning over, at stinge en eller to ned af dem, som havde mest del i Bolles drab«. Gudrun sagde: »Jeg tror, at Thorleik ikke finder nogen bedre skikket til formand, når noget dristigt værk skal udføres; jeg må da også sige dig, at svendene have i sinde at stævne mod berserken Helge Hardbensen, der sidder på sin gård i Skorradal, og frygter for intet«.

Thorgils sagde: »Det er mig det samme, enten han hedder Helge, eller hvad han hedder, thi jeg tör måle mig med Helge og med hvem det skal være; fra min side er tingen afgjort, når du vidnesfast lover at ægte mig, hvis jeg fremmer hævnen med dine sönner«. Gudrun sagde, at hun vilde holde alt hvad hun lovede, hvor få vidner der end vare derpå, og sagde, at det var bedst at afgöre det; hvorpå hun bad at kalde på hans fostbroder Haldor og hendes sönner. Thorgils vilde havde Örnolf med, men Gudrun sagde, det behøvedes ikke, og hun troede ikke, at Örnolf var ham så hengiven, som han var Örnolf. Thorgils bad hende råde. Nu kom brødrene til Gudrun og Thorgils; ligeledes gav Haldor sig i tale med dem. Gudrun underrettede dem da om, at Thorgils havde lovet at være formand for den færd, hendes sönner havde for, nemlig at hjemsøge Helge Hardbensen, for at hævne Bolle, men han vilde kun göre det på det vilkår, at hun kunde få hende tilægte. »Nu«, vedblev hun, »kalder jeg eder da til vidne på, at jeg lover Thorgils ikke at tage nogen anden mand her i landet, end ham, og i fremmede lande agter jeg ikke at gifte mig». Thorgils mente nu, at dette var sikkert nok, og mærkede ikke noget. Dermed endte de deres samtale. Nu var det afgjort, at Thorgils skulde påtage sig rejsen; han gjorde sig færdig med Gudruns sönner til at tage fra Helgefjeld, de rede ind i Dalene, oo først hen til Tunge.

61. Om Thorsten og Lambe.

Den næste söndag efter holdtes der leidting[1]). Thorgils red did med sin flok. Snorre Gode var ikke med,

[1]) de tre hovedting eller forsamlinger vare: vårting, alting og leidting (i Mai, Juni, August); herom fortælles nærmere i Grågåsen. G. V.

men ellers var der en god hoben. Thorgils forlangte at tale med Thorsten, og sagde: »Du ved at du var med Olafs sönner, den gang Bolle blev dræbt, og du har ingen bod givet hans sönner derfor. Skönt det nu er lang tid siden at dette skete, så tænker jeg de huske de mænd det, som havde del deri; men disse brødre mene at det er dem sömmeligt, sidst at søge hævn hos Olafs sönner for deres frændskab skyld; derimod have de i sinde at vende hævnen mod Helge Hardbensen, thi han gav Bolle banesår. Vi ville nu bede dig, Thorsten, at følge med brødrene på denne færd, og derved erhværve dig fred og forlig«. Thorsten svarede: »Det er ikke sömmeligt for mig at oplægge svig imod min mâg Helge; heller vil jeg give penge, for at købe min fred, så meget som anstændigt kan være«. »Nej«, svarede Thorgils, »det er vist ikke brødrenes hensigt, at bruge denne sag til at få penge; du må vel betænke, Thorsten, at du har kun to kår at vælge imellem; enten at tage med eller at udsætte dig for deres overlast, såsnart de se lejlighed dertil; og jeg råder dig til, at du vælger det første, skönt du står i slægtskab med Helge; thi når mænd komme i slig knibe, så må hver sørge for sig«. Thorsten spurgte da, om der var flere af dem, som havde strid med Bolles sönner, der vare i samme tilfælde; og Thorgils svarede ja, at Lambe var i samme omstændigheder. Da sagde Thorsten, at det var ham kært, når han ikke var den eneste, som det gik således. Derpå kaldte Thorgils Lambe til sig, bad Thorsten høre på deres samtale, og sagde: »Jeg vil nu tale med dig, Lambe, om det samme, som jeg allerede har forestillet Thorsten: Hvad sömmelig bod vil du byde Bolles sönner for den anklage, de have imod dig; thi det er os forsikkret, at du lagde hånd på Bolle, og du er så meget mere sagskyldig, som du både tilskyndede andre til Bolles drab,

og du havde mindre grund dertil, end andre«. Lambe spurgte, hvad man forlangte af ham? Thorgils sagde, at man vilde sætte ham samme vilkår, som Thorsten, nemlig at forene sig med brødrene mod Helge Hardbensen; men Lambe fandt dette fredkøb ubilligt og umandigt, og vilde ikke være med. Da sagde Thorsten: »Det er ikke klogt af dig, Lambe, så strax at sige nej, thi det er en sag, store og anseelige mænd have del i, og som længe nok have fundet sig i den uret, de have lidt. Om Bolles sönner er mig sagt, at det ere håbefulde mænd, fulde af mod, og de have meget at hævne. Heller ikke kan man vente andet, end at sligt storværk må have alvorlige følger. Mig vil man især lægge dette til last formedelst mit svogerskab med Helge, men jeg tænker, at det vil gå de fleste, som mig, at livet går for alt, og at den anstødssten må først ryddes bort, som ligger nærmest for dören«. Lambe sagde: »Der er noget i hvad du der siger, Thorsten, og det er bedst, du råder derfor, hvis du holdet det for det sikkreste, thi vi have længe delt farer med hinanden; jeg forlanger da kun, hvis jeg skal tage del heri, at mine frænder, Olafs sönner, få lov at sidde i fred og ro, hvis hævnen lykkes mod Helge«. Det lovede Thorgils på brødrenes vegne. Det blev nu besluttet, at Thorsten og Lambe skulde deltage i færden med Thorgils, og de aftalte at mødes på tredie dag tidlig på Tunge i Hördadal. Derpå skiltes de ad; Thorgils red om aftenen hjem til Tunge. Tiden led nu frem indtil den dag, da de havde lovet at komme, og tredie morgen får solens opgang indfandt Thorsten og Lambe sig på Tunge, hvor Thorgils tog vel imod dem.

62. Om Helge Hardbensen.

Thorgils gjorde sig nu færdig til at ride, og de rede op efter Hördadal ti sammen; der var Thorgils Hallasen,

anføreren for flokken; dernæst Bolles sönner, Bolle og Thorleik; den fjerde var deres broder, Thord Kat; den femte Thorsten Svarte, den sjette Lambe, den syvende og ottende Haldor og Örnolf, den niende Svend, den tiende Hunboge, hvilke vare sönner af Alf fra Dalene; alle vare de krigerske mænd. De rede deres vej op til Sopandeskard og over Langavatnsdal[1]) og så tvært over Borgefjord: derpå ved Eyjarvad over Norderå, og ved Bakkavad over Hvidå kort fra gården der; så rede de igennem Reykedal og over halsen til Skorradal, og så op efter skoven[2]) i nærheden af gården ved Vatnshorn; der stege de af hestene, og da var det langt ud på aftenen. Gården ved Vatnshorn står kort fra søen[3]) sönden for åen. Thorgils sagde da til sine ledsagere, at de skulde blive der om natten, men han vilde fare hen til gården, for at spejde og se, om Helge var hjemme. »Man har fortalt mig«, sagde han, »at Helge som oftest kun har få mænd hos sig, men at han er meget forsigtig og ligger i en stærk tillukket seng«. Thorgils ledsagere bade ham göre det på det bedste. Nu skiftede Thorgils klæder, kastede sin blå kappe og tog en grå kittel på, og gik hen til gården; da han var kommen temmelig nær til indhegningen, så han en mand komme sig imøde, og da de traf hinanden, sagde Thorgils: »Du vil nok tykkes underligt om mit spörgsmål, kamerad! men sig mig, hvad for en egn er jeg kommen i? hvad hedder denne gård? og hvem bor der«? Manden svarede: »Ja, du må rigtig nok være en meget uvidende tosse, hvis

---

[1]) en alfarevej over den bjergkæde der adskiller Bredefjord fra Borgefjord.

[2]) Skorradalen er endnu bevoxet med skov.

[3]) Skorradalssøens østlige ende. G. V.

du aldrig har hørt tale om Helge Hardbensen, en sådan helt og stormand, som han er«. Thorgils spurgte da videre, hvor gæstfri Helge viste sig, når der kom fremmede folk til ham? Den anden svarede, at i den henseende måtte man rose ham, thi Helge viste sig som en stormand, både ved at tage mod folk og i al anden höjmodighed. »Er Helge nu hjemme«? spurgte Thorgils, »jeg vil bede ham om at tage imod mig«. Den anden spurgte, hvad han vilde ham? Thorgils svarede: »Jeg blev erklæret fredløs i sommer på tinget, og vil nu se at finde beskyttelse hos en mand, der har noget at sige; derimod vil jeg tilbyde ham mit følgeskab og tjeneste; følg mig nu hen til gården til Helge!« »Jeg kan gerne«, sagde den anden, »følge dig hjem, thi du kan være vis på at få herberge i nat; men Helge træffer du ikke, for han er ikke hjemme«. »Hvor er han da«? spurgte Thorgils. »Han er oppe på sin sæter, som hedder Sarpen«, svarede manden. Thorgils spurgte fremdeles, hvor det var? og hvad for mænd der var med ham? Den anden svarede, at der var hans sön Hardben og to andre mænd, der vare dømte fredløse, og som han havde taget imod. Thorgils bad ham da, at vise ham hen til sæteren, thi han vilde gerne strax tale med Helge, hvorpå den anden viste ham vejen, og derpå skiltes de ad. Thorgils drejede så ind i skoven og hen til sine medfølgere, som han fortalte, hvorledes han havde erfaret Helges forfatning; »vi ville nu«, sagde han, »blive her natten over, og ikke begive os til sæteren, för i morgen«. De gjorde så. Om morgenen rede de først sent til sæteren; de rede op igennem skoven, til de vare kort fra sæteren; da bad Thorgils dem at stå af og spise dagverd, hvilket de også gjorde, og dvælede de der en stund.

63. Om Helges fårehyrde.

Nu ville vi fortælle, hvad der foregik på sæteren, hvor Helge var med de andre mænd, som nys er sagt. Om morgenen talte Helge til sin fårehyrde, og sagde, han skulde fare omkring i skoven i nærheden af sæteren, og lægge mærke til, hvem der færdedes og hvad der ellers forefaldt; thi han havde haft slemme drömme om natten. Svenden gjorde som han befalede. Han blev borte nogen tid, og da han kom tilbage, spurgte Helge ham, hvad mærkeligt han havde set? »Jeg har set det«, svarede hyrden, »som jeg tænker er mærkeligt nok«. »Og hvad er det da«? sagde Helge. Han svarede, at han havde set nogle mænd, og det ikke så ganske få, og at han troede, de vare fra et andet herred. »Hvor vare de, da du så dem«? sagde Helge; «hvad toge de sig for? og har du lagt mærke til noget af deres klædedragt eller udseende«? Hyrden svarede: »Jeg blev ikke så forbløffet ved deres syn, at jeg ikke skulde lægge mærke til sligt, thi jeg vidste, at du vilde spörge mig derom«. Derpå sagde han, at de vare kort fra sæteren, og spiste dagverd. Helge spurgte, om de sade i kreds eller ud fra hinanden? Han svarede, at de sade i kreds på deres sadler. Helge sagde: »Fortæl mig nu om deres udseende, at jeg kan se, om jeg kan slutte mig til, hvem det er«. Svenden sagde: »Der sad en mand på en malet sadel, med en blå kappe, stor og mandhaftig, med en höj krig i tindingerne og noget fremstående tænder«. Helge sagde: »Den mand kender jeg grant af din beskrivelse; det er Thorgils Hallasen fra Hördadal. Men hvad mon den kæmpe vil os« ? Svenden blev ved: »Ham næst sad en mand på en gylden sadel, han havde en rød skarlagens kjortel på, en guldring på hånden, og et guldlad knyttet om hovedet; han havde gult hår, der faldt i lokker ned

på hans skuldre, lys lød, höj næse, smukke blå og levende öjne, bred pande og runde kinder; hans hår var rundt afskåren til brynene, hans hærder brede, overkroppen stærk, hænderne smukke, og armene føre, og alle hans lader særdeles tækkelige; kort sagt, det var den vakkreste mand, jeg nogensinde har set. Det er også en ganske ung mand, så at han endnu ikke har skæg, og mig syntes han var ganske betagen af sorg«. Helge sagde: »Nöje har du lagt mærke til denne mand, og han må vist nok være udmærket, men uden tvivl har jeg aldrig set ham. Skal jeg imidlertid gætte på, hvem det er, så tænker jeg, det er Bolle Bollesen, thi han skal være en håbefuld yngling«. »Så«, vedblev hyrden, »sad der en mand på en smelteværks (emailleret) sadel, i en lysegrön kjortel, med en stor guldring på hånden; det var en smuk, endnu ungdommelig mand, med lange brune lokker, og i det hele en særdeles tækkelig mand«. Helge sagde; »Det må være Thorleik Bollesen; du har et skarpt syn, og lægger vel mærke til folk«. »Ham næst«, blev hyrden ved, »sad en ung mand i en blå kjortel, og sorte brog med bælte; han havde et lige ansigt, hvide hår, smukt åsyn, var smækker og havde smukke lader«. »Ham«, sagde Helge, »har jeg uden tvivl set, da han endnu var ganske ung; det må være Thord Thordsen, Snorre Godes fostersön; ja, de have smukke folk, de Vestfjordinger. Og hvem var der så mere«? »Så sad der en mand«, sagde hyrden, »på en skotsk sadel, gråsprængt skæg, mörk ansigtsfarve, sort krøllet hår; snarere styg, men så krigersk nok ud, han havde en blå foldkappe på«. »Ham kender jeg grant«, sagde Helge, »det er Lambe Thorbjörnsen fra Laxådal, men jeg kan ikke vide, hvorledes han kommer til at rejse med disse brødre«. Hyrden sagde: »Så sad der en mand i en standsadel, i en blå kofte, med en sølvring på hånden; han så velhavende ud, noget tilårs, og havde mörkt,

stærk kruset hår, og en skramme i ansigtet«. »Nu bliver det værre og værre«, sagde Helge; »det må være min måg Thorsten Svarte; det er underligt, hvad han kan have der at göre; således vilde jeg i det mindste ikke hjemsøge ham. Nu, hvad kommer der så mere«? »Så«, vedblev den anden, »sade der to mænd, som lignede hinanden, midaldrende og drabelige mænd, med røde hår og fregnet ansigt, men ellers vakkre nok af udseende«. Helge sagde: »Det kan man ikke tage fejl af, hvem det er; det er Armods sönner, Thorgilses fostbrødre, Haldor og Örnolf; du er en klygtig mand til at skelne mellem folk. Var det nu alle dem, du så«? Hyrden svarede: »Nu er jeg snart færdig: dernæst sad der en mand, som vendte sig ud af kredsen, iført en spangebrynie, med stålhue på hovedet, hvis rand var af håndsbrede; han havde en blank øxe på skulderen, hvis egg syntes alen lang; det var en sortöjet mand, der så ud som en viking«. Helge sagde: »Ham kender jeg nöje efter din beskrivelse: det var Hunboge den Stærke, en sön af Alf fra Dalene; jeg gad vidst, hvad de have i sinde; det er udvalgte folk, de have med dem«. Hyrden sagde: »Endelig sad der endnu en nærmest ved denne stærke mand; han havde sortebrune hår, et tykt, rødt ansigt, store bryn, og lidt over middelhöjde«. »Du behøver ikke at beskrive ham nöjere«, sagde Helge; »det har været Svend, Hunboges broder. Det er nok bedst, vi tage os i agt for disse mænd; thi uden tvivl ville de have mig i tale, förend de forlade herredet, og der er dem iblandt dem, som vel tænke, at et sådant møde kunde være sket noget för«. »Nu«, vedblev han, »skulle alle de kvinder, som ere her i sæteren, fare i karleklæder, og tage de heste, der ere her, og ride alt hvad de kunne til vinterhusene[1]); måske

[1]) hovedgården, modsat sæteren.

de, som her sidde og lure på os, ikke lægge så nöje mærke til, om det er kvinder eller karle, der ride; give de os blot en kort tid stunder, så skulle vi snart have mænd samlede til os, og da kan det endnu blive til hvad det skal. Kvinderne rede bort, fire tilsammen.

Thorgils frygtede imidlertid for, at der kunde være kommet nys om dem; han bad derfor de andre at tage deres heste, og skynde sig afsted. De gjorde så. Men förend de vare komne til hest, kom en mand ridende skarpt til dem; han var lille af væxt, og vever af sig, og havde en rask hest. Han hilste Thorgils bekendt. Denne spurgte ham om hans navn og slægt, og hvor han kom fra? Han svarede, at kan hed Hrapp, og var på mødrene side fra Bredefjord, og der var han opfødt. »Jeg bærer Viga-Hrapps navn«, sagde han, »og man ser allerede af navnet, at jeg er ikke at spøge med, skönt jeg er lille af væxt; på fædrene side stammer jeg fra Sönderlandet, og der har jeg nu været i nogle år. Det er en lykke, Thorgils, at jeg har truffet dig her; thi jeg havde dog i sinde at opsøge dig, skönt det kunde falde mig vanskeligt. Jeg er stædt i en vånde; jeg er nemlig raget i strid med min husbonde, der ikke behandlede mig godt; men det er nu noget, som jeg efter mit navn ikke kan finde mig i, derfor satte jeg mig til modværge, men så vidt jeg ved, skadede det ham lidet eller intet; imidlertid vilde jeg dog ikke friste det der ret længe efter, men mente, jeg var i god behold, såsnart jeg kom på ryggen af denne hest, som jeg tog fra bonden«. Han talte en hel del, men spurgte de andre kun om lidet, da de allerede vare færdige til at tage afsted; imidlertid mærkede han snart, at de havde i sinde at stævne mod Helge; dette syntes han godt om, og sagde, at han skulde ikke være blandt de sidste.

64. Helges drab.

Thorgils red nu med sit følge skarpt til, og de kom ud af skoven. Der så de fire mænd ride fra sæteren, ligeledes i fuldt spring. Da sagde nogle af Thorgilses ledsagere, at man strax skulde sætte efter dem; men Thorleik Bollesen sagde, at det var bedst de først kom til sæteren og så, hvem der var; han mente nemlig, at det var ikke Helge eller nogen af hans følgesvende, men det forekom ham at være lutter kvinder. Flere sagde ham imidlertid imod. Thorgils sagde, at Thorleik skulde råde, thi han vidste, at han havde et skarpt syn; og de vendte sig da mod sæteren. Hrapp red frem, rystede spydspigen, som han havde i hånden, fægtede dermed, og sagde, at her var lejlighed til at vise sig. Helges folk bleve intet var, förend Thorgils og hans følge havde omringet sæterhytten. De lukkede da dören, og toge deres våben. Hrapp løb strax op til sæteren, og spurgte, om ræven var derinde? Helge svarede, at han skulde erfare, at den, som boede derinde, var farlig nok og kunde bide fra sig, hvis nogen kom hans hule for nær; i det samme stak han spydet ud igennem sætergluggen og igennem Hrapp, der faldt død til jorden. Thorgils bad de andre fare varlig og tage sig vel i agt; thi de havde folk nok til at indtage sæterhuset og få bugt med Helge, således som han nu var stædt, thi han havde uden tvivl få folk. Sæterhytten var bygget således, at der var en rygås, der lå på gavlvæggene, og enderne af åsen stode udenfor; der var et simpelt grönsværstag på huset, som endnu ikke var groet sammen. Da sagde Thorgils, at nogle mænd skulde gå hen til enderne af åsen, og tage fast på dem, at åsen enten brast eller rafterne indenfor gik af; men nogle skulde passe på dören, hvis de derinde vilde søge ud. Der vare fire mænd i sæterhuset

foruden Helge: hans sön Hardben, tolv år gammel, hans fårehyrde, og de to fredløse mænd, der om sommeren vare komne til ham; den ene hed Thorgils, den anden Eyolf. Thorsten Svarte og Dale-Alfs sön Svend stode ved dören; de andre reve taget af, og havde fordelt arbejdet imellem sig; Hunboge den Stærke og Armods sönner toge ved den ene ende af åsen, Thorgils, Lambe og Gudruns sönner ved den anden, og de rykkede nu så fast i den, at den brast. I det samme stak Hardben sit spyd ud af sæterhuset gennem et hul, der var brudt på dören. Spydet traf Thorsten Svartes stålhue, og gik ind i panden; det var et meget stort sår. Da sagde Thorsten hvad ingen kunde nægte, at der vare folk derinde. Dernæst sprang Helge ud igennem dören så djærvelig, at de der stode næst sprang til side. Thorgils, der stod nær hos, hug efter ham med sit sværd, traf ham i axelen, og gav ham et svært sår. Helge vendte sig imod ham, og havde en vedøxe i hånden. »Endnu blinker den gamle ikke ved at se imod våben«, svang sin øxe mod Thorgils, og traf ham på benet; men da Bolle så dette, sprang han hen til Helge, Fodbideren havde han i hånden, og med den gennemborede han Helge, så det blev hans banesår. Helges følgesvende løbe strax ud af sæterhytten tilligemed Hardben. Thorleik Bollesen gik mod Eyolf, der var en stærk mand. Thorleik hug til ham med sit sværd, traf ham ovenfor knæet, så benet gik af, og han faldt død til jorden; men Hunboge den Stærke løb imod Thorgils, hug til ham med sin øxe, traf ham i ryggen, og kløvede den midt over. Thord Kat stod nær hos, der hvor Hardben løb ud, og vilde strax anfalde ham; men Bolle løb til, da han så det, og befalede, at man ikke måtte göre Hardben skade; »her skal intet fejg mands værk øves«, sagde han, »og Hardben skal have fred«.

Helge havde endnu en sön, der hed Skorre, og var til opfostring i den söndre Reykedal.

65. Brødrenes hjemkomst.

Da dette nu var sket, red Thorgils bort med sit følge, og over halsen til Reykedal, hvor de tillyste disse drab; siden rede de den samme vej tilbage, som de vare komne, og standsede ikke, förend de kom til Hördadal. De fortalte nu hvad der var forefaldet på deres rejse, en dåd, som blev meget berømt, thi det ansås for et vigtigt storværk, at en kæmpe som Helge var fældet. Thorgils takkede derpå medfølgerne for deres bistand, og ligeså gjorde Bolles sönner; og alle de, som havde været med i denne færd med Thorgils, skiltes ad. Lambe red til Laxådal, og kom først til Hjardarholt, hvor han omstændelig fortalte sine frænder der alt hvad der var forefaldet i Skorradal. De vare misfornöjede dermed, dadlede ham meget, og sagde, at han derved havde vist sig at være mere af Thorbjörn Skrjups æt, end af Irekongen Myrkjartans; men han blev meget vred over disse deres yttringer, og sagde, at det skikkede sig ilde for dem, at overfuse ham med bebrejdelser, som han havde unddraget fra døden. De skiltes da efter en kort ordvexling fra hverandre, og vare forbittrede på begge sider. Lambe red hjem til sin gård. Thorgils Hallasen red ud til Helgefjeld tilligemed Gudruns sönner og hans fostbrødre, Haldor og Örnolf; de kom der først silde om aftenen, så at alle vare gåede til sengs. Gudrun stod op, befalede folkene at stå op og at forsyne dem med hvad de behøvede; hun gik så ind i stuen, hilste på Thorgils og alle de andre, og spurgte dem om tidende. Thorgils besvarede hendes hilsen; han havde da lagt sin kappe og sine våben fra sig, og havde sat sig op til støtterne. Han havde en rødbrun kjortel på og et bredt sølvbælte om livet. Gud-

run satte sig ned på bænken hos ham. Da kvad Thorgils denne vise:

Hjemsøgt vi have Helge;
ravn lod vi ådsel svælge;
de, som med Thorleik fulgte,
sit mandemod ej dulgte.
Vi trende der lod falde,
udvalgte helte alle,
som ofte kløved skjolde;
nu har vi hævnet Bolle.

Gudrun spurgte derpå nöjagtig efter alt hvad der var forefaldet på deres rejse, og Thorgils besvarede alle hendens spörgsmål. Hun sagde derpå, at de havde udført denne dont med raskhed, og takkede dem derfor. Derpå blev der sat forfriskninger for dem, og da de vare mætte, fulgte man dem til seng, og de sov der om natten. Dagen efter gik Thorgils hen at tale med Gudrun, og sagde: »Jeg har nu, Gudrun udført den dåd, som du bad mig om, og jeg håber, at have skilt mig vel ved den, du husker da vel også, hvad du igen har lovet mig, og nu tænker jeg at være belönningen værd«. Da sagde Gudrun: »Der er ikke ledet så lang tid, siden vi sidst taltes ved, at det skulde være gået mig af minde, og jeg agter også aldeles at holde dig alt hvad vi bleve enige om; du husker vel, hvad der blev bestemt imellem os?« Thorgils sagde, at det vidste hun nok selv. »Jeg mener«, vedblev Gudrun, »at jeg lovede dig, ikke at tage nogen anden mand her i landet, end dig; var det ikke så«? Thorgils svarede, at hun huskede ret. »Det er godt«, sagde Gudrun, »at vi husker ens i denne sag, og jeg vil da ikke længer skjule for dig, at jeg tror aldrig det skal være min lod, at blive din kone; og jeg mener at opfylde alt hvad jeg har lovet dig, endskönt jeg gifter mig med Thorkel Eyolfsen, eftersom han nu ikke er her i

landet«. Da sagde Thorgils, og blev ganske rød i hovedet: »Jeg ser nok, hvorfra den vind blæser; derfra ere altid komne kolde råd imod mig; det er Snorre Godes påfund«. Derpå sprang han strax op fra samtalen, og var overmåde vred; gik så hen til sine ledsagere, og sagde, han vilde ride bort. Thorleik var misfornöjet, fordi det var maget så, at Thorgils ikke skulde se sit ønske opfyldt, men Bolle holdt med sin moder. Gudrun sagde, at man skulde give Thorgils gode gaver, og dermed formilde ham; men Thorleik sagde, at det kunde ikke nytte noget, thi Thorgils havde alt for höjt sind, til at han i en sådan sag skulde lade sig nöje med småting. Gudrun sagde, at så fik han trøste sig hjemme. Dermed red Thorgils fra Helgefjeld tilligemed sine fostbrødre; han kom hjem til sin gård Tunge, og var meget misfornöjet.

66. Osvifs død.

Denne vinter blev Osvif syg, og døde. Hans død beklagedes meget, thi han havde været en meget vis mand. Han blev begravet på Helgefjeld, thi Gudrun havde da ladet en kirke bygge. Samme vinter faldt også Gest Odleifsen i en sygdom, og da denne tog til, kaldte han sin sön, Thord den Lave, til sig, og sagde: »Det aner mig, at denne sygdom vil blive min død. Mit lig skal bringes til Helgefjeld, thi dette sted vil blive det vigtigste her i egnen, derfra har jeg ofte set lys skinne«[1]. Derpå døde Gest. Vinteren havde været kold, og der var megen islæg, og Bredefjord var langt ud lagt til, så der kunde ingen skibe komme ud fra Bardestrand. Gests lig

---

[1]) en spådom, der tyder hen til, at her blev i slutningen af 12. årh. (1184), oprettet et kloster, et bevis for, at sagaen er skreven rum tid efter dette år. G. V.

stod i to nætter oppe på hans gård Hage, men samme nat blev det så hvast et vejr, at al isen drev bort fra landet, og dagen efter var det godt og stille vejr. Da tog Thord et skib, førte Gests lig ombord, og de sejlede om dagen fra Bredefjord, og kom om aftenen til Helgefjeld, hvor de bleve vel modtagne. Der blev han om natten, og næste dag blev Gests lig nedsat; han og Osvif kom til at hvile i samme grav. Nu gik Gests spådom i opfyldelse, at der var kortere imellem dem, end den gang da den ene af dem boede på Bardestrand, den anden på Sælingsdalstunge. Thord den Lave drog atter hjem, da han var færdig; men natten efter blev det et hårdt uvejr, så at isen lagde sig atter helt til land; og dette varede så ved om vinteren, så man ikke kunde sejle der. Det fandt man meget mærkeligt, at det nemlig således traf sig, at man kunde fare med Gests lig, men at det var umuligt at komme frem både för og efter.

67. Thorgils Hallasens drab.

Der var en mand, ved navn Thoraren, der boede i Langedal; han var godordsmand, men ikke mægtig. Hans sön hed Audgisl, og var en rask mand. Thorgils Hallasen tog godordet fra dem. Audgisl drog hen til Snorre Gode, fortalte ham denne uretfærdighed, og bad ham hjælpe. Snorre svarede for en del vel, men gjorde dog ikke meget af det hele, og sagde: »Ja vistnok kryr nu Hallagutten sig! mon Thorgils da aldrig kan finde mand for sig, der ikke vil tåle alt af ham? sikkerlig, det er en stor mand, en tapper mand, men der er dog andre komne til Hel, ligeså dygtige som han«. Og da Audgisl drog bort, forærede Snorre ham en sølvbeslagen øxe.

Om foråret droge Thorgils Hallasen og Thorsten Svarte til Borgefjord, og tilbøde at give Helges sönner og andre hans frænder bøder; der blev sluttet forlig, og

bestemt en sömmelig bod; Thorsten betalte de to tre-diedele, men den ene trediedel skulde Thorgils udrede på tinget. Om sommeren red Thorgils til tinget, men da de der kom til hraunet ved tingmarkerne, så de et stort kvindemenneske komme sig imøde; Thorgils red hen imod hende, men hun veg til siden, og kvad:

Mænd, som mene
sig meget være,
søge at sno sig
fra Snorres rænker!
men ingen undgår,
thi vis er Snorre.

Derpå gik hun sin vej. Da sagde Thorgils: »Sjelden gik det så, da lykken var med mig, at du forlod tinget, når jeg tog derhen«[1]. Han red nu til tinget, og hen til sin bod, og i begyndelsen løb alting roligt af. Det hændte sig en af tingdagene, at folks klæder bleve hængte ud at törres; Thorgils havde en blå hekle eller kappe, der blev bredt ud på væggen af boden. Og denne kappe hørte man kvæde sålunde:

Heklen våd på væg
hænger, véd sit sned;
tvættet blev den tit;
tör nu aldrig mer.

Dette ansås for et stort under. Næste dag efter gik Thorgils vester over åen, for at betale pengene til Helges sönner; han satte sig ned på den stenige slette ovenfor boderne; med ham fulgte hans fostbroder Hal-dor, og de vare flere sammen. Helges sönner indfandt sig til mødet; og Thorgils begyndte at tælle sølvet frem;

---

[1]) denne kvinde var nemlig hans dise eller skytsånd.

men Audgisl Thorarensen gik der i nærheden, og i det Thorgils nævnte elleve, hug Audgisl til ham, og alle tyktes at høre, hvorledes hovedet endnu sagde elleve, i det det føg af halsen. Audgisl løb derpå til Vatnsfjordingernes bod, men Haldor løb strax efter ham, og slog ham ihjel i dören til boden. Denne tidende kom til Snorre Godes bod, nemlig, at Thorgils Hallasen var dræbt. Han svarede: »Du må ikke have set ret; det må være Thorgils Hallasen, der har dræbt en anden«. »Da føg dog hans hoved fra kroppen«, sagde den, der bragte budskabet. »Så måske det dog er sandt«, sagde Snorre. Dette drab blev forsonet med pengebøder, som der fortælles i Thorgils Hallasens saga [1]).

68. Thorkels giftermål med Gudrun.

Den samme sommer, da Thorgils Hallasen blev dræbt, kom der et skib til Björnshavn; det tilhørte Thorkel Eyolfsen; han var da så rig en mand, at han havde to knarre på rejser. Det andet skib kom til Bordøre i Hrutafjord, og begge vare ladte med tömmer. Såsnart Snorre Gode hørte Thorkels hjemkomst, red han strax til skibet. Thorkel tog venlig imod ham, beværtede ham rigelig med den drik, han havde ombord, og de talte en del med hinanden. Snorre spurgte om nyt fra Norge, og Thorkel fortalte ham alt mærkeligt; hvorimod Snorre igen fortalte ham hvad der var forefaldet i hans fraværelse. »Nu«, sagde Snorre, »kommer jeg tilbage til det, som jeg talte om, förend du drog udenlands, at det er bedst, du holder op med dine rejser, slår dig til ro, og ser dig om efter det giftermål, som jeg den gang foreslog«. Thorkel svarede: »Jeg ved hvad du mener, og er af samme tanker, som da vi sidst taltes ved, at det vil blive et

[1]) denne saga eller fortælling er nu tabt. G. V.

godt og gævt giftermål, hvis det kan komme i stand«. Snorre sagde: »Jeg er beredt og villig til at mægle denne sag på dine vegne; og nu er også de værste hindringer for dit ægteskab med Gudrun hævede, da Bolle er hævnet, og Thorgils ryddet af vejen«. Thorkel sagde: »Dine råd stikke dybt, Snorre; i sandhed, jeg ønsker dette parti«. Snorre var nogle nætter over på skibet; derpå toge de et femradåret skib, der lå ved købmandsskibet, besatte det med fem og tyve mand, og sejlede til Helgefjeld. Gudrun tog meget vel imod Snorre, og beværtede ham sömmelig. Da han nu havde været der natten over, gav han sig i samtale med hende, og sagde: »Sagen er nu kommen såvidt, at jeg har min ven Thorkel Eyolfsen med mig; han er nu, som du ser, kommen hid, og hans ærende er at bejle til dig; det er en gæv mand; du kender hans slægt og hans væsen; penge mangler han heller ikke, og han tykkes mig bedst skikket til høvding her vesterpå, hvis han attrår sligt. Her ude har han megen anseelse, men langt större, når han er i Norge hos höjbårne mænd«. Gudrun svarede: »I denne sag må mine sönner, Thorleik og Bolle, især råde; og næst efter dem, Snorre, ved jeg ingen, hvis råd jeg lægger mere vægt på, end dit, thi du har altid rådet til mit held«. Snorre mente, der kunde ingen tvivl være om, at det var bedst, ikke at give Thorkel afslag. Derpå lod han Gudruns sönner kalde, gjorde dem bekendt med sagen, og forestillede dem, hvilken støtte de kunde have i Thorkel både med hensyn til hans formue og hans forsorg; og han talte snildeligen derom. Bolle svarede da: »Min moder kan bedst skönne derom; jeg vil samtykke hvad hun vil; men vistnok bör vi tage meget hensyn til, at du, Snorre, anbefaler det; thi du har vist os meget godt«. Gudrun sagde: »Ja sikkert må vi lide på Snorres

forsorg i denne sag, thi hans råd have været os gavnlige«. Da Snorre nu blev ved at opmuntre dertil, så blev det endelig aftalt, at der skulde indgås giftermål imellem Gudrun og Thorkel, og Snorre bød sig til at holde brylluppet. Det bifaldt Thorkel, som havde formue nok til at lægge til så meget det skulde være. Men Gudrun sagde: »Min mening er, at gildet skal stå her på Helgefjeld; bekostningen bryder jeg mig ikke om, og forlanger hverken at Thorkel eller nogen anden skal have ulejlighed dermed«. »Ofte viser du, Gudrun«, sagde Snorre, »at du er en mandig kvinde«. Det blev nu aftalt, at brylluppet skulde stå på Helgafjeld sex uger för vinteren. Snorre og Thorkel droge derpå bort; Snorre tog hjem, men Thorkel til sit skib, og opholdt sig om sommeren snart ved dette, snart på Tunge. Tiden kom nu at gildet skulde stå. Snorre tog derhen med Thorkel, og de havde omtrent tresindstyve mand med sig, udvalgte folk, de fleste i farvede klæder. Gudrun havde indbudet henved hundrede mænd. Brødrene Bolle og Thorleik gik tilligemed de fornemste gildesmænd Snorre og Thorkel imøde, bøde dem velkommen, lode sørge for deres heste, og deres rejseklæder aftage, og fulgte dem så ind i stuen; her indtoge de med deres følge den höjere bænk, men de af Gudrun indbudne mænd den lavere.

69. Om Gunnar Thidrandebane.

Denne høst var Gunnar Thidrandebane sendt til Gudrun, for at hun skulde yde ham værn og beskyttelse. Hun havde modtaget ham, men dog holdt hans navn skjult. Gunnar blev erklæret fredløs for Thidrande Geitersens drab fra Krossevig på Østerlandet, hvilket fortæl-

les i Njardvikingesaga[1]). Gunnar skjulte sig omhyggelig, thi mange tragtede ham efter livet.

Nu hændte det sig på den første gildesaften, da brylluppet stod imellem Thorkel Eyolfsen og Gudrun, da folk gik hen for at vaske sig, at der ved vandet stod en höj mand, hærdestor og bringebred, med en sid hat på hovedet. Thorkel spurgte, hvem han var? og han gav sig et navn, det første det bedste, der faldt ham ind, men ikke det rette. Thorkel sagde: »Det kan ikke være sandt; du ligner snarere Gunnar Thidrandebane; men er du så stor en kæmpe, som ordet går, så kan du ikke ville skjule dit navn«. Gunnar svarede: »Du tager dig ivrig heraf; nu vel, jeg tænker heller ikke, jeg behøver at skjule mig for dig; du har ret, du kender din mand, og hvad skæbne har du nu tiltænkt mig«? »Det skal jeg på öjeblikket vise dig«, sagde Thorkel, og befalede sine mænd, at de skulde gribe ham. Men Gudrun, der sad inde på tværbænken med de andre kvinder, med lin over deres hoveder, havde næppe mærket dette, förend hun steg ned fra brudebænken, og kaldte på sine mænd, at de skulde komme Gunnar til hjælp, og sagde, de skulde ikke skåne nogen mand, hvem det så var, der satte sig imod dem. Hun havde mange flere folk på sin side, så nu tog sagen en anden vending. Snorre Gode lagde sig da derimellem, og bad dem holde op med denne ufred; til Thorkel sagde han, at han skulde ikke være så ivrig, han kunde nu se, hvilken mandig kvinde Gudrun var, som heri viste forstand for dem begge. Vel forestillede Thorkel, at han havde lovet sin navne, Thorkel Geitersen, der var hans gode ven, at dræbe Gunnar, hvis han kom der i egnen; men Snorre

[1]) denne saga findes i tillæg bag sagaen.

svarede, at nu måtte han følge deres villie, hvilket også var til hans eget bedste, thi han vilde aldrig få en sådan kone som Gudrun, om han end søgte vide om; og ved Snorres forestillinger, og fordi han indså, at han havde ret, slog Thorkel sig til tåls, og Gunnar blev bragt bort om aftenen. For resten løb gildet vel og prægtig af, og da det var til ende, droge folk bort. Ved afskeden gav Thorkel såvel Snorre, som alle andre ansete mænd, store pengegaver, hvorimod Snorre bød Bolle Bollesen hjem til sig, og bad ham blive hos sig sålænge han selv vilde. Bolle tog derimod og red hjem til Tunge.

Thorkel sad nu på gården Helgefjeld, og overtog bestyrelsen af hussagerne; thi det gik ham ligeså godt fra hånden som handelsrejser. Strax om høsten lod han en sal nedbryde, og opførte en anden stor og prægtig. Med Gudrun levede han meget kærlig. Vinteren led. Foråret efter spurgte Gudrun, hvorledes han nu vilde sørge for Gunnar Thidrandebane? Han svarede, at hun måtte råde derfor; hun havde taget sig den sag så nær, at han nok kunde tænke, hun gav sig ikke tilfreds, för han blev sömmelig udstyret. Gudrun sagde, at han havde ret; »du skal give ham et skib og andre ting, som han kan behøve«, sagde hun. Thorkel svarede smilende: »Du tænker stort i mange ting, Gudrun, og vilde være ilde tjent med en usling til mand, det er din natur imod; det skal nu ske, som du ønsker«. Og så skete det. Gunnar tog med störste taknemmelighed imod gaven, og yttrede, at han aldrig vilde blive i stand til at gengælde al den hæder og ære, de havde vist ham. Han drog nu bort fra landet, og kom til Norge, og tog så til sine gårde; han var meget rig og mægtig og en brav mand.

70. Thorleiks udenlandsrejse.

Thorkel Eyolfsen blev en stor høvding, vennesæl og anset; han havde megen indflydelse i herredet, og førte mange sager; men om hans tingtrætter fortælles her dog intet. Næst efter Snorre var han den mægtigste mand i Bredefjord. Han lod alle husene bygge på Helgefjeld, store og stærke, afpælede også grundvolden til kirken, og bekendtgjorde, at han vilde købe kirkeved. Thorkel og Gudrun havde en sön, ved navn Geller, der snart blev en håbefuld dreng[1]).

Bolle Bollesen opholdt sig snart på Tunge, snart på Helgefjeld, og Snorre kunde godt lide ham. Hans broder Thorleik derimod var på Helgefjeld. De vare begge store og dygtige mænd, men især Bolle. Thorkel behandlede sine stifbörn godt. Bolle var nu sexten år gammel, men Thorleik tyve; da sagde Thorleik til sin moder, at han ønskede at rejse udenlands, og at han kunde få gods dertil; thi han var nu ked af at sidde hjemme som en kvinde. Thorkel gav ham bifald heri, og købte ham part i et skib, der stod oppe ved Dagverdsnæs, fulgte ham til skibet, og udredte ham med

[1]) Geller var Are Frodes farfader. Han døde i Roskilde på vejen fra Rom år 1073 da Are var 7 år gammel. Geller var da efter annalernes udsagn 65 år gammel; han er altså født 1008. Gudruns og Thorkels ægteskab kan derfor ikke sættes senere end 1007, hvilket også stemmer med Heimskringla. Snorre fortæller nemlig, at Geller blev af kong Olaf den Hellige sendt til Island året 1026, for at formå sine landsmænd til at underkaste sig Norges konge og betale skat; dengang har Geller været 18 år gammel. Efter Laxdælas tidsregning gå der 13 år mellem Bolles død og Gudruns fjerde ægteskab, og Gellers fødsel falder omtrent på året 1020. Urimeligheden af dette er jo håndgribelig. Den korte Njardvikingesaga stemmer her med Snorre og annalerne. G. V.

alt. Om sommeren rejste Thorleik udenlands, og kom til Norge, hvor den gang kong Olaf den Hellige var landshøvding. Han begav sig strax til kongen, der tog vel imod ham, kendte sig ved hans slægt, og bød ham til sig. Han blev da hos kongen om vinteren, blev hans hirdmand, teede sig som en rask mand, og blev i flere år hos kong Olaf.

Da Bolle Bollesen var bleven atten år gammel, gav han sig en gang om foråret i tale med sin stiffader og moder, og bad dem udrede ham sin fædrenearv. Gudrun spurgte, hvad han da havde for, siden han krævede gods af dem. Han svarede, han vilde bejle til en kvinde, og bad sin stiffader, at han vilde være hans talsmand. »Hvem vil du da bejle til«? sagde Thorkel. »Til Thordis«, svarede Bolle, »Snorre Godes datter; hun er den kvinde, som jeg allerhelst vil eje, og får jeg ikke hende, så kan det vare længe, inden jeg gifter mig, så den ting ligger mig meget på hjerte«. »Det er rimeligt, sön«! sagde Thorkel, »at jeg tager mig af den sag, når det er dig om at göre; og jeg tænker, Snorre vil gerne give sit bifald, da han snart kan se, at han får en brav svigersön«. Gudrun sagde: »Det må jeg uden betænkning sige, Thorkel! at jeg vil göre alt mit til, at Bolle får en kone efter sit ønske; både elsker jeg ham mest, og tillige har han stedse været den omhyggeligste af mine börn til at opfylde min villie«. Thorkel sagde da også, at han for sit vedkommende vilde udrede Bolle vel, og det af mange grunde, især da han troede, Bolle vilde blive en brav mand. Kort efter droge da Thorkel og Bolle med mange mænd i følge til Tunge, hvor Snorre modtog dem venskabelig, og beværtede dem med herlig drik. Hans datter Thordis var hjemme, en smuk og udmærket kvinde. Da de havde været der i nogle få dage, frembar Thorkel frieriet, at han nemlig ved Bolle ønskede

at komme i svogerskab med Snorre, og at det var hans datter Thordis bejleriet galdt. Snorre svarede, at det var et hæderligt forslag, som han det af Thorkel kunde vente, Bolle var en smuk mand, og hvo der fik ham, blev vel gift; men det kom dog mest an på, hvad Thordis vilde sige dertil, thi hun skulde have den til mand, hun selv syntes om. Sagen kom da for Thordis; hun svarede, at hun vilde overlade det til sin faders forsorg; og sagde, at hun heller vilde have Bolle, end en ubekendt mand mere langvejs fra. Da Snorre nu mærkede, at det ikke var hende imod at forenes med Bolle, så blev tingen afgjort, forlovelsen indgået, og brylluppet berammet at skulle stå hos Snorre om midsommer. Derpå rede Thorkel og Bolle hjem til Helgefjeld, og Bolle blev nu hjemme til bryllupstiden kom. Da gjorde Thorkel og Bolle sig rede, samt de mænd, de vilde have med, en stor og udvalgt skare; de rede til Tunge, og bleve vel modtagne; der vare allerede mange gæster, og holdtes et anseeligt bryllupsgilde. Da folk igen rede bort, gav Snorre både Thorkel og Gudrun sömmelige gaver. Bolle blev på Tunge, og levede kærlig med Thordis. Snorre gjorde også sit til at göre ham livet behageligt, og holdt snart mere af ham end af sine egne börn.

Om sommeren efter kom et skib i Hvidå; halvparten deri ejede Thorleik Bollesen, den anden halvpart nogle norske mænd. Da Bolle erfarede det, red han strax ned til skibet; brødrene bleve glade ved at møde hinanden, og Bolle var der nogle nætter. Så rede de begge til Helgefjeld, hvor Thorkel og Gudrun toge kærlig imod dem, og bøde Thorleik til at blive der om vinteren, hvilket han modtog. Da han nu havde opholdt sig en stund på Helgefjeld, red han til Hvidå, lod skibet sætte op, og varerne føre derfra. Han havde erhværvet sig både gods og anseelse; thi han var bleven

kong Olaf Haraldsens (den Helliges) håndgangne mand[1]). Han var nu om vinteren på Helgefjeld, men Bolle på Tunge.

71. Brødrenes aftale.

Vinteren efter Thorleiks hjemkomst kom brødrene jævnlig sammen og taltes ved, og fandt ingen fornöjelse hverken i lege eller anden skemt. Engang da Thorleik var på Tunge, talte de hele dage med hinanden, så Snorre kunde nok mærke, de havde noget stort for. Han gav sig derfor i tale med dem; de hilste ham, men lode strax talen falde. Han besvarede da deres hilsen, og sagde: »Hvad er det I overlægge, da I hverken sove eller spise«? Bolle svarede, at de overlagde ikke noget, men talte kun om ubetydelige ting. Men Snorre vedblev at trænge ind på dem, til Thorleik endelig tilstod, at de havde i sinde at drage mod Olafs sönner og overvælde dem, thi nu mente de, at de nok kunde få bugt med dem, da Thorleik var bleven kong Olafs håndgangne mand, og Bolle var bleven svigersön af en høvding som Snorre. Hertil svarede denne, at der var kommen bod nok for Bolles drab, da Helge Hardbensen havde bødet med sit liv, og at dette havde afstedkommet ulykke nok allerede. Men da sagde Bolle: »Hvad nu, Snorre! er du ikke ligeså opsat på at stå os bi, som du var nys? havde Thorleik tænkt det, da skulde han vel have tiet stille med vore planer. Holder du Helges død for en tilstrækkelig hævn for Bolle, da dog alle vide, at der blev givet penge for Helges drab, men min fader ligger ubødet«. Da Snorre nu mærkede, at han ikke kunde

[1]) Thorleik Bollesen er vel den samme som Thorleik den Fagre, der ved midten af århundredet blev kong Svend Estridsens håndgangne mand, og digtede en flok (digt) om ham. G. V.

få dem til at forandre sine tanker, så tilbød han heller at ville se at indlede forlig med Olafs sönner, end at det skulde komme til manddrab; og deri samtykkede brødrene. Derpå red Snorre til Hjardarholt med nogle mænd. Haldor tog vel imod ham, og bød ham at blive der; Snorre svarede, at han skulde ride hjem igen, men han havde et vigtigt ærende. De gave sig da i samtale, og Snorre kom frem med sit ærende, hvorledes han nemlig havde mærket, at Bolle og Thorleik ikke længer vilde finde sig i, at deres faders død ikke blev bødet af Olafs sönner; men at han nu vilde se om der kunde stiftes forlig, og dog engang blive ende på frændernes ufred. Haldor viste sig villig, og svarede: »Det er mig tilfulde bekendt, at Thorgils Hallasen og Bolles sönner agtede at anfalde mig eller mine brødre, indtil du fik deres hævnelyst vendt så, at de besluttede sig til at dræbe Helge Hardbensen, og har du i denne sag fortjent tak af mig og mine frænder«. Snorre sagde: »Det er mig om at göre, at mit ærende lykkes, og at der kan stiftes et godt forlig imellem eder; thi jeg kender eders modstanderes tænkemåde, og ved, at de vil holde alt, hvorom I blive forligte«. Haldor svarede da: »Det vil jeg, i forventning af mine brødres samtykke, love, at betale penge for Bolles drab efter tiltagne mænds dom, dog så at jeg undtager al anden straf af fredløshed og landflygtighed, mit godord og min bopæl, ligeså mine brødres bopæle, så at alt dette tilsikkres os för endelig dom i sagen; og hver kan da på begge sider vælge sin mand til voldgiftsmand«. Snorre svarede: »Det er et godt og ædelt tilbud; og det ville brødrene modtage, hvis de følge mit råd«. Derpå red Snorre hjem, fortalte brødrene udfaldet af hans rejse, og tilföjede, at han ikke vilde have mere med deres sag at göre, hvis de afsloge dette tilbud. Bolle overlod det til ham, og sagde,

at han skulde være voldgiftsmand fra deres side. Så sendte Snorre bud til Haldor, at forliget var sluttet, og bad ham vælge den anden voldgiftsmand, der tillige med ham kunde dømme i sagen. Haldor valgte Stenthor Thorlaksen fra Eyre; og mødet skulde være på Drange på Skogestrand efter fire sommerugers forløb. Thorleik Bollesen red til Helgefjeld, og der forefaldt intet mærkeligt om vinteren. På den til mødet bestemte tid kom Snorre Gode med Olafs sönner, de vare i alt femten; ligeså mange kom med Stenthor. Snorre og Stenthor gave sig i tale sammen, og bleve enige om sagen; derpå betalte de pengeboden; hvor meget der blev bestemt, siges ikke, men derimod at de betalte ordenlig, og at forliget blev vel holdt. På Thorsnæsting bleve pengene udredte. Haldor gav Bolle et godt sværd, men Stenthor Olafsen gav Thorleik et skjold, som ej var at foragte. Derpå blev tinget sluttet, og på begge sider vare de vel tilfredse.

72. Bolle beslutter at rejse udenlands.

Efterat de nu således havde forliget sig, og Thorleik havde været to år på Island, tilkendegav Bolle, at han vilde rejse udenlands. Snorre frarådte det, og sagde: »Det tykkes os uvist, i hvilken fare du kan komme; men vil du have mere at råde over, end du nu har, så vil jeg skaffe dig en bopæl og forsyne dig med bo, forskaffe dig høvdingskab og på alle måder forfremme dig; og dette vil ingen vanskelighed have, da alle lide dig godt«. Bolle svarede: »Jeg har længe haft i sinde, at se mig om i sönden, thi den holdes for uerfaren, der ikke har gjort sig bekendt med andet, end Island«. Og da Snorre så, at det var hans faste forsæt, tilbød han ham så meget gods, som han vilde have til rejsen; og Bolle så gerne at han var vel forsynet, thi han vilde ikke, sagde han, ty til nogens miskundhed hverken der

på landet eller udenlands. Han red derfor til Borgefjord, og købte sig part i et skib der, således at begge brødre skulde være fælles derom; derpå red han hjem. Bolle og Thordis havde en datter, der hed Herdis; hende bød Gudrun sig til at opfostre; hun var et år gammel, da hun kom til Helgefjeld. Hun var der længe, og Gudrun holdt meget af hende.

73. Brødrenes udenlandsrejse.

Nu droge begge brødrene hen til skibet. Bolle havde meget gods at tage med sig. De gjorde nu skibet i stand, og da de vare færdige, sejlede de ud, men det varede en tid, för de fik god bör, så de vare længe på søen; de kom om høsten til Norge, nord ved Trondhjem. Kong Olaf var øster i landet i Vigen, hvor han vilde have sit vintersæde; og da brødrene erfarede, at kongen ikke vilde komme til Throndhjem den høst, så sagde Thorleik, at han vilde østerpå for at træffe kongen; men Bolle svarede, at han ikke syntes om, at drive omkring mellem købstæderne nu i høstens tid, hvilket vilde være forbunden med megen nød og besværlighed; han vilde derfor blive vinteren over i byen, da man havde sagt ham, at kongen vilde komme til foråret; men hvis han da ikke kom, så havde han ikke noget imod, at de droge hen til ham. Bolle fik sin villie frem; de lossede skibet, og toge sig bolig i byen. Det viste sig snart, at Bolle var en fremstræbende mand, der vilde overgå andre; og det lykkedes ham, thi han var gavmild, og erhværvede sig snart anseelse i Norge. Han havde sig et følgeskab om vinteren, og nårsomhelst han gik til skytninge[1]), da så man strax, at hans mænd vare bedre udrustede med klæder og våben, end de andre borgerfolk; han betalte

---

[1]) drikkegilder, som holdtes ved sammenskud af deltagerne.

også ene for hele sit følgeskab, når de sade i skytninge; og den samme gavmildhed og stormodighed viste han ligeledes ved andre lejligheder. Brødrene vare nu i byen om vinteren.

Denne vinter opholdt kong Olaf sig øster i Sarpsborg[1]), og man hørte derfra, at kongen vilde blive der. Tidlig på foråret sejlede derfor brødrene did, og begave sig strax til kongen. Denne modtog sin hirdmand Thorleik og hans ledsagere vel, og spurgte så, hvad det var for en statelig mand, han havde med sig? Thorleik svarede: »Det er min broder, og han hedder Bolle«. »Visselig er det en dygtig mand«, sagde kongen. Derpå bød kongen dem at blive hos sig, hvilket de med tak toge imod, og de vare hos ham om foråret. Kongen kunde godt lide Thorleik, ligesom för, men han gjorde dog langt mere af Bolle, og fandt i ham et mynster på en mand. Mod enden af våren talte nu brødrene om deres rejseplan; Thorleik spurgte sin broder, om han om sommeren vilde tage ud til Island, eller han vilde blive længer i Norge? Bolle svarede: »Ingen af delene; og sandt at sige var det min beslutning strax da jeg tog fra Island, at udbrede mit ry længer, end så; tag nu du, min broder, mod vort skib«! Det gjorde Thorleik ondt, at de skulde skilles ad, men han lod sin broder have sin villie. Denne beslutning forebragte de nu også kongen, der gerne havde set, at Bolle blev hos ham en stund, og lovede ham samme navnebod, som Thorleik. Men Bolle svarede, at han gerne ønskede at gå kongen tilhånde, men først måtte han følge sin bestemmelse, og vilde da gerne tage derimod, hvis han kom lykkelig tilbage. »Du får«, sagde kongen, »selv råde for dine rejser, Bolle! Islænderne ere nu engang egenrådige, men det må jeg

[1]) år 1023.

sige, at jeg holder dig for den mærkeligste mand, der er kommen fra Island i mine dage«. Da nu Bolle havde fået orlov af kongen, lavede han sig til rejsen, og gik ombord på en kog, der skulde til Danmark; han havde meget gods med sig, også nogle af hans ledsagere fulgte med ham. Om vinteren var han i Danmark. Thorleik blev da tilbage hos kong Olaf, men Bolle rejste sin vej, og hvor han kom frem, nød han megen ære hos høvdingerne. Da han havde været en vinter i Danmark, fortsatte han sin rejse endnu længer ud, og drog lige ud til Miklegård. Her varede det ikke længe, förend han blev optagen blandt Væringerne. Efter de frasagn, vi have hørt, har ingen Nordmand gået i sold hos Miklegårdskongen [1]), för Bolle Bollesen [2]). I Miklegård var han i mange år, og viste sig som den rysteste mand i alle mandeprøver, og gik altid de fremmeste næst; og Væringerne gjorde meget af ham, sålænge han var der.

74. Thorkels udenlandsrejse.

Nu er at fortælle om Thorkel Eyolfsen, at han sidder på sin gård og i sit høvdingskab. Hans og Gudruns sön Geller voxte op hjemme; han blev tidlig mandig og vennesæl. Engang, fortælles der, at Thorkel fortalte Gudrun en dröm, han havde haft; »jeg drömte«, sagde han, »at jeg havde så stort skæg, at det strakte sig over hele Bredefjord«; hvorpå han bad hende råde drömmen. Hun spurgte: »Hvad mener du, den betyder«? »Jeg tænker snarest«, sagde han, »at min magt vil udbrede sig over hele Bredefjord«. »Måske«, sagde hun, »men jeg

---

[1]) den græske kejser.

[2]) i Njala nævnes dog Kolskeg i slutningen af 10. årh. og i Hrafnkelssaga Eyvind i midten af samme årh., men det er dog tvivlsomt om de efterretninger ere pålidelige. G V.

skulde snarede tro, det betyder, at dit skæg skal falde ned i fjorden«.

Den samme sommer satte Thorkel sit skib frem for at sejle til Norge; hans sön Geller var da tolv år[1]) gammel, og fulgte med sin fader. Thorkel tilkendegav, at han vilde hente sig ved til en kirke, og sejlede strax ud; han havde en god overfart, men lå dog temmelig længe på søen, og kom til Norge nordpå. Den gang opholdt kong Olaf sig i Throndhjem[2]). Thorkel begav sig strax til ham med sin sön Geller og de bleve vel modtagne; Thorkel nød megen ære hos kongen den vinter, og det er et almindeligt ord, at denne gav ham ikke mindre gods, end hundrede mark brændt sølv. Geller gav han om julen en kappe, der også var en stor kostbarhed og et herligt stykke. Dette år lod kong Olaf en kirke bygge i byen af tömmer; det skulde være en prægtig munsterkirke, opført med al pragt. Om foråret blev det tömmer, som kongen gav Thorkel, ført ned til skibet; det var stort og godt, thi Thorkel forestod selv valget. Engang en morgen tidlig, da kongen gik ud med nogle få mænd, så han en mand oppe på kirken, som var under bygning; han kendte ham og så at det var Thorkel Eyolfsen, der gik og målede alle de störste træer, både tværbjælkerne, afbindingerne og stolperne. Kongen gik strax derhen, og sagde: »Hvad nu, Thorkel! agter du efter dette mål at lade det tömmer hugge, som du fører til Island«? »Ja, i sandhed, herre«! svarede Thorkel. »Hug to alen af hvert stortræ«, sagde kongen, »og det bliver endda den störste kirke, der er bygget på Island«. Thorkel svarede: »Behold selv dit tömmer, hvis du tror at have givet mig for meget, men jeg hugger ikke så meget som en alen deraf; jeg har både lejlighed og lyst til at skaffe mig

---

[1]) skal være sexten. [2]) år 1024.

noget andet tömmer«. Da svarede kongen, og det i al sagtmodighed: »Det er sandt, Thorkel, at du er al ære værd, men nu gör du dig for meget til; thi visselig er det overmod af en bondesön at ville kappes med os; imidlertid formener jeg dig ikke tömmeret, hvis det må lykkes dig at bygge en kirke deraf; thi du må göre den så stor, som du vil, så kan din hovmod dog ikke rummes deri; men det bæres mig for, at dette ved vil komme til liden nytte, og at det aldrig vil times dig at danne et stort værk deraf«. Dermed ophørte samtalen; kongen gik igen bort, og man kunde nok mærke, at han var misfornöjet, fordi Thorkel så lidet brød sig om hans råd; imidlertid lod han sig ikke mærke dermed, så de skiltes med megen kærlighed. Thorkel steg ombord, fik god bör, og var ikke længe på søen. Han landede i Hrutafjord, og red strax hjem til Helgefjeld. Alle glædede sig over hans hjemkomst, og han havde vundet megen ære ved denne rejse. Han lod nu skibet sætte op og forvare, og lagde tömmeret hen i god behold. Han sad nu hjemme om vinteren på sin gård, havde mange folk, og førte i det hele megen pragt, hvilket Gudrun ikke havde noget imod; thi hun sagde, at penge vare kun derfor til, at man skulde skaffe sig anseelse deraf, og når hun skulde skaffe noget tilveje, sørgede hun altid for det kunde være som storfolk havde det. Om vinteren forærede Thorkel sine venner mange af de kostbarheder, han havde ført ud med sig.

75. Haldors og Thorkels samtale.

Om vinteren efter jul gjorde Thorkel sig rede at tage til Hrutafjord, for at flytte sit tömmer derfra; først red han ind i Dalene, derfra til Ljåskove til sin frænde Thorsten, hvor han forsynede sig med folk og heste; og endelig til Hrutafjord, hvor han dvælede en stund, for at

indrette alt til sin rejse; han samlede heste der omkring ved fjorden, thi han vilde ikke göre flere farter, hvis det kunde undgås; og det skulde have sin tid. Disse forretninger beskæftigede ham til ind i fasten, og endelig fik han det i stand; på mer end tyve heste lod han tömmeret trække bort derfra[1]), og lod det ligge på Ljåøre[2]) hvorfra han agtede at føre det til søs til Helgefjeld. Thorsten havde en stor færge; den vilde han se at få på tilbagevejen. Om fasten var Thorkel på Ljåskove, thi det gik meget kærligt til imellem frænderne; og da talte Thorsten til ham om, at det var nok bedst, de fulgtes ad til Hjardarholt; han vilde nemlig fale på nogen jord hos Haldor; thi denne havde kun få penge, siden han havde betalt Bolles sönner bøderne for deres fader, og jorden var sådan, at han nok vilde eje den. Thorkel bad ham råde, og de toge omtrent en snes i følge til Hjardarholt; Haldor tog her vel imod dem, og var meget oprömt. Der var kun få folk hjemme, da han havde sendt dem hen til Stengrimsfjord, hvor en hval var dreven op, som tilhørte ham. Beiner den Stærke var hjemme, den eneste der endnu var i live af de folk, der havde været hos hans fader Olaf. Haldor havde sagt til Beiner, da han så Thorsten med de andre komme ridende: »Jeg ser nok, hvad disse frænder have for et ærende; de ville købe jord af mig, og hvis så er, ville de kalde mig hen til en samtale, og formodenlig sætte sig hver på sin side af mig; truer de mig da med nogen ulempe, så vær du ikke senere til at anfalde Thorsten, end jeg er mod Thorkel.

---

[1]) han lod det vel trække på slæder over fjeldet, og valgte derfor vintertiden.

[2]) ved mundingen af floden Ljå tæt ved gården Ljåskove, herfra skulde tömmeret flyttes til søs ud ad Hvamsfjorden til Helgefjeld. G. V.

Du har længe været tro mod os frænder, og jeg har ligeledes sendt bud til den næste gård efter folk, og jeg vilde ønske, at de måtte komme just som vi ende samtale«. Da det nu led hen på dagen, talte Thorsten til Haldor, om de ikke skulde gå hen at tale sammen, thi de havde et ærende til ham. Haldor sagde jo, det kunde de gerne. Da vendte Thorsten sig til sine ledsagere, og sagde, at de behøvede ikke at gå med dem; men Beiner den Stærke gik alligevel med, thi han mærkede nok, det vilde gå som Haldor havde talt om. De gik meget langt hen i tunet. Haldor havde en sömmet kappe med et langt brystspænde, som den gang var brug. Han satte sig ned på marken, begge frænderne hver på sin side af ham, så nær, at de næsten sade på hans kappe; Beiner stod tæt hos dem, og havde en stor øxe i hånden. Da sagde Thorsten: »Det er mit ærende her, at jeg ønsker at købe jord af dig, og jeg bringer nu dette på bane, fordi min frænde Thorkel er med; denne handel tykkes mig passende, thi efter hvad jeg har hørt har du mangel på rede penge, men derimod god jord; jeg vil give dig sömmelig stadfæste derfor og så meget i penge, som vi kunne blive enige om«. Haldor lod i begyndelsen, som han nok kunde have lyst dertil, og de gave sig til at tale om prisen; og da de mærkede, at Haldor ikke var uvillig dertil, så gav Thorkel et ord med i laget, og søgte at bringe handelen i stand. Men da begyndte Haldor at trække sig tilbage, de trængte desto fastere på ham, og omsider vare de endnu længere fra købet, jo mere de gik ham på klingen. Da sagde Thorkel: »Ser du ikke, min frænde Thorsten, hvorledes dette hænger sammen! Haldor har trukket sagen ud for os hele dagen, og vi have siddet og ladet os gække af ham som narre; har du lyst til at købe jorden, så får vi nok tage sagen på en anden fod«. Thorsten svarede, at han vilde vide, hvorledes han var

faren, og bad Haldor tage bladet fra munden, og sige ham, om han vilde sælge ham jorden eller ej. Haldor svarede: »Jeg tænker ikke, jeg behøver at lægge dølgsmål på det, at du kommer til at fare hjem i kveld, uden at have sluttet nogen handel«. Da sagde Thorsten: »Jeg tænker heller ikke, jeg behøver at opsætte det, som alt er besluttet: at to kår ere dig tiltænkte, og vi ere så mandstærke, at vi kunne foreskrive dem; det ene, at du indgår denne handel med din gode villie, og erholder derfor vort venskab; det andet, som tykkes værre, at du tvungen rækker din hånd frem, og håndsæler mig Hjardarholts land«. Men da Thorsten kom frem med sådanne trusler, da sprang Haldor op, så spændet brast i hans kappe, og sagde: »Da skal der ske noget andet, förend jeg lader mig tvinge til at sige, hvad jeg ikke vil«. »Hvad da«? sagde Thorsten. »Den værste mands buløxe skal stå i dit hoved[1]), og tæmme dit overmod og din uretfærdighed«, sagde Haldor. Thorkel svarede: »Det er ilde spået, og jeg håber, der ikke bliver af; men nu synes mig der er grund til, Haldor, om du overlader din jord, og ingen penge får derfor«. Da svarede Haldor: »För skal du spænde om tangshoved[2]) på Bredefjord, förend jeg imod min villie håndsæler min jord«. Han gik derpå hjem, og nu samlede de folk sig til, som han havde haft bud efter. Thorsten var meget vred, og vilde strax anfalde ham, men Thorkel bad ham lade være, thi nu var det den ubekvemmeste tid dertil, men en anden gang skulde han ikke have noget imod at vove en dyst

---

[1]) en spådom om Thorsten Kuggesens drab, der også gik i opfyldelse efter annalerne allerede i det følgende år (1027); de nærmere biomstændigheder kender man ikke; man ved blot, at det skete efter Snorre Godes råd.

[2]) roden på en tangstængel. G. V.

med ham. Haldor sagde, at han skulde altid være færdig til at tage imod dem. Derpå rede de bort, og talte en del med hinanden om denne færd. Thorsten fandt, at den gjorde dem liden ære; »men hvorfor, frænde Thorkel«! sagde han, »havde du så meget imod at anfalde Haldor og beskæmme ham«? Thorkel svarede: »Så du da ikke Beiner, der stod lige ved dig med opløftet øxe? Såsnart jeg gjorde mine til noget, vilde han have hugget dig øxen i hovedet«. De rede nu hjem til Ljåskove[1]) det led frem på fasten, og dens sidste uge kom.

76. Thorkel drukner.

På skærtorsdag tidlig om morgenen lavede Thorkel sig til at rejse. Thorsten vilde holde på ham, thi vejret var ikke at lide på, mente han. Men Thorkel sagde, at vejret vilde nok blive godt, og han måtte ikke holde ham tilbage, da han vilde hjem förend påske. Han satte nu færgen frem, og ladede den; men Thorsten bar ligeså hurtig fra, som de andre til, indtil Thorkel endelig sagde: »Lad nu være, frænde! og ophold ikke mere vor rejse; du får dog ikke din villie denne gang«. Thorsten svarede: »Den råder nu, som vil have mest skade deraf; med denne rejse går det aldrig godt«. Thorkel sagde derefter farvel. Thorsten gik derpå hjem og var meget bedrøvet; han gik ind i stuen, satte sig ned, og bad, man skulde lægge en pude under hans hoved. Det skete. Tjenestepigen så, at hans tårer randt ned på puden. Kort efter kom der et stort vindgny på stuen. Da sagde Thorsten: »Der have vi nu gnyet af frænde Thorkels bane«!

Om Thorkels rejse er at fortælle, at de sejlede om dagen ud ad Bredefjord, og vare ti eller tolv mand på skibet; vejret begyndte henad dagen at tage til, og blev

[1]) Thorstens gård.

tilsidst til en stærk storm, men de fortsatte mandig deres rejse, thi det var raske folk. Thorkel havde sværdet Sköfnung med sig; det lå i en kiste. De sejlede nu indtil de kom til Björnøerne på Bredefjord[1]), og man kunde se deres fart på begge sider af landet; men da de kom der, slog en vindbyge i sejlet, skibet kæntrede, og Thorkel druknede tilligemed alle dem, der vare med ham; tömmeret drev vide omkring til øerne; hjörnestaven drev ind til den ø, der siden den tid kaldes Stavø; Sköfnung sad fast i indtömmeret på færgen, og blev funden ved Sköfnungsø.

Den samme aften da Thorkel var druknet om dagen, hændte det sig på Helgefjeld, at Gudrun gik hen til kirken, efterat folk vare gangne i seng; og da hun kom til kirkegårdsledet, så hun et spøgelse stå for sig; det böjede sig tæt til hende, og sagde: »Stor tidende, Gudrun«! Gudrun svarede: »Ti da dermed, du uting«! hvorpå hun gik til kirken, som hun havde foresat sig; og da hun kom til kirken, da tyktes hende, at hun så Thorkel og de andre mænd, der vare komne hjem, og stode udenfor kirken; hun kunde se, hvorledes vandet randt ned af deres klæder. Hun talte ikke til dem, men gik ind i kirken, og blev der sålænge hun syntes, hvorpå hun gik igen til stuen; thi hun tænkte, at Thorkel med sine mænd vare gangne derhen, men da hun kom ind, fandtes der ikke et menneske. Da blev hun meget betænkelig ved hele denne tildragelse. Langfredag sendte hun sine folk ud at indhente efterretning om Thorkels rejse, nogle ind på Stranden, andre omkring til øerne; da var tömmeret allerede drevet ind til øerne og på begge strandene. Løverdagen för påske rygtedes ulykken, og vakte megen opsigt, thi Thorkel havde været en stor høvding. Han

[1]) den nuværende Lamø (Lambey) midt på Hvamsfjorden. G. V.

var otte og fyrretyve år[1]), da han druknede; det var fire år för kong Olaf den Helliges fald[2]). Gudrun tog sig Thorkels død meget nær, men bar dog sin sorg mandig. Enkelte stykker bjergedes af kirketömmeret.

Geller, som da var fjorten[3]) år gammel, overtog nu husets bestyrelse med sin moder, samt høvdingskabet; og det viste sig snart, at han var vel skikket til at være formand. Gudrun blev meget gudfrygtig; hun var den første kvinde på Island, som lærte psalteret, og tilbragte en stor del af natten i kirken med bön. Bolles datter Herdis var da jævnlig med hende om nætterne; thi Gudrun elskede hende meget. En nat, fortælles der, drömte møen Herdis, at der kom en kvinde til hende, iført en vævet kåbe og en fald på hovedet og af uhyggeligt udseende; hun talte således til hende: »Sig til din bedstemoder, at jeg kan ilde lide, at hun således hver nat tramper over mig, og udgyder så hede tårer på mig, at jeg ganske kommer til at brænde deraf. Til dig siger jeg dette, fordi jeg kan bedre lide dig, endskönt der også ved dig er noget underligt; men dig kunde jeg endda komme til at holde af, hvis ikke Gudrun var mig i vejen«. Derpå vågnede Herdis og fortalte Gudrun sin dröm; denne anså det for et godt varsel. Om morgenen efter lod hun nogle fjælle tage op af kirkegulvet, der hvor hun plejede at ligge på knæ, når hun bad, og lod så grave derunder; der fandtes da i jorden nogle blå og

---

[1]) rettet for udgavens en og fyrretyve; i nogle af sagaens håndskrifter er nemlig tallet viij udeladt. Thorkel fødtes efter annalerne i året 979. Tidsbestemmelserne om Thorkel Eyolfsens levetid stamme sikkert nok fra hans sönnesöns sön Are Frode.

[2]) Thorkel druknede i foråret 1026.

[3]) her skal vel stå atten (xviij for xiij). Efter Snorre Sturlesen var Geller denne sommer i Norge hos kong Olaf den Hellige. G. V.

stygge ben, også et brystsmykke[1]) og en stor seidstav eller troldstav, så man kunde slutte, at det var en vala eller hedensk spåkvinde, som der var begravet. Benene bleve førte langt bort, hvor man mindst kunde tænke, at mennesker vilde komme.

77. Bolle Bollesens hjemkomst.

Fire år efter at Thorkel Eyolfsen var druknet, kom der et skib til Øfjord; det tilhørte Bolle Bollesen, og var mest besat med norske skibsfolk. Bolle havde meget gods, og deriblandt mange kostbarheder, ud med sig, som høvdingerne havde givet ham. Han var en sådan elsker af pragt, da han kom tilbage fra denne rejse, at han ikke vilde bære andre klæder, end af skarlagen og peld, og alle hans våben vare med guld belagte. Han kaldtes Bolle den Prude. Han gav sine skibsfolk tilkende, at han agtede at tage vesterpå til sine egne herreder, og overgav dem skib og ladning. Han red nu fra skibet selvtolvte; alle hans følgesvende vare iførte skarlagensklæder, og rede på gyldne sadler, alle kostelige mænd, men især Bolle; han var iført den peldsklædning, som kongen af Miklegård havde givet ham; udenpå den havde han en skarlagens kappe; han var gjordet med sværdet Fodbider, hvis hjalte vare belagte med guld, og fæstet var ligeså med guld omvundet; på hovedet havde han en gylden hjelm, på siden et rødt skjold, hvori var et gyldent ridderbillede; i hånden førte han en dolk, som skik var i fremmede lande. Overalt, hvor de gæstede, kunde kvinderne ikke

---

[1]) i texten kinga, en penge, mønt. I oldtiden brugtes gerne fremmede mønter (rommerske) af kvinder til brystsmykker. I en oversættelse fra 12. årh. af nogle söndagsevangelier bliver drachma (Luc. 15.) oversat ved kinga. På det oldnordiske museum forevises mange slige smykker. G. V.

vende deres öjne fra Bolle og fra hans og hans ledsageres pragt. Med slig anstand red Bolle vester igennem landskaberne, indtil han kom til Helgefjeld med sine folk. Gudrun tog med megen glæde mod sin sön. Det varede ikke længe, förend han tog derfra til Sælingsdalstunge til sin svigerfader Snorre og sin kone Thordis. Det var da et glædeligt møde. Snorre bød ham til sig med så mange mænd, som han selv vilde. Han tog derimod, og blev der om vinteren med de mænd, som vare fulgte med ham nordfra. Af denne rejse blev Bolle meget berømt, og Snorre søgte, ligesom forrige gang han var hos ham, at vise ham al opmærksomhed og venskab.

78. Snorre Godes død.

Da Bolle havde været et år på Island, faldt Snorre Gode i en sygdom; den angreb ham dog ikke heftig, så han lå længe hen; men da sygdommen tog til, kaldte han sine frænder og slægtninge, og sagde til Bolle: »Det er mit ønske, at du skal overtage boet og høvdingskabet efter min død; thi jeg agter dig ligeså höjt, som mine sönner, og den iblandt dem, som jeg anser for den ypperste, nemlig Haldor, er nu ikke her i landet«. Derpå døde Snorre; han var da syv og tresindstyve år gammel. Det var et år efter kong Olaf den Helliges fald[1]); så sagde Are præst den Frode. Snorre blev begravet på Tunge. Bolle og Thordis overtoge da boet, således som Snorre havde befalet, og dennes sönner vare vel fornöjede dermed. Bolle blev en indflydelsesrig og vennesæl mand. Hans datter Herdis voxte op på Helgefjeld, og blev meget smuk; hun blev gift med Orm, en sön af Hermund Illugesen, og fra dem nedstammer Ketil, abbed på Helgefjeld[2]) og hans brødre Hrein, Kodran og Styrmer. Fra Orms

[1]) år 1031. [2]) der døde år 1230.

stygge ben, også et brystsmykke[1]) og en stor seidstav eller troldstav, så man kunde slutte, at det var en vala eller hedensk spåkvinde, som der var begravet. Benene bleve førte langt bort, hvor man mindst kunde tænke, at mennesker vilde komme.

77. Bolle Bollesens hjemkomst.

Fire år efter at Thorkel Eyolfsen var druknet, kom der et skib til Øfjord; det tilhørte Bolle Bollesen, og var mest besat med norske skibsfolk. Bolle havde meget gods, og deriblandt mange kostbarheder, ud med sig, som høvdingerne havde givet ham. Han var en sådan elsker af pragt, da han kom tilbage fra denne rejse, at han ikke vilde bære andre klæder, end af skarlagen og peld, og alle hans våben vare med guld belagte. Han kaldtes Bolle den Prude. Han gav sine skibsfolk tilkende, at han agtede at tage vesterpå til sine egne herreder, og overgav dem skib og ladning. Han red nu fra skibet selvtolvte; alle hans følgesvende vare iførte skarlagensklæder, og rede på gyldne sadler, alle kostelige mænd, men især Bolle; han var iført den peldsklædning, som kongen af Miklegård havde givet ham; udenpå den havde han en skarlagens kappe; han var gjordet med sværdet Fodbider, hvis hjalte vare belagte med guld, og fæstet var ligeså med guld omvundet; på hovedet havde han en gylden hjelm, på siden et rødt skjold, hvori var et gyldent ridderbillede; i hånden førte han en dolk, som skik var i fremmede lande. Overalt, hvor de gæstede, kunde kvinderne ikke

---

[1]) i texten kinga, en penge, mønt. I oldtiden brugtes gerne fremmede mønter (rommerske) af kvinder til brystsmykker. I en oversættelse fra 12. årh. af nogle söndagsevangelier bliver drachma (Luc. 15.) oversat ved kinga. På det oldnordiske museum forevises mange slige smykker. G. V.

vende deres öjne fra Bolle og fra hans og hans ledsageres pragt. Med slig anstand red Bolle vester igennem landskaberne, indtil han kom til Helgefjeld med sine folk. Gudrun tog med megen glæde mod sin sön. Det varede ikke længe, förend han tog derfra til Sælingsdalstunge til sin svigerfader Snorre og sin kone Thordis. Det var da et glædeligt møde. Snorre bød ham til sig med så mange mænd, som han selv vilde. Han tog derimod, og blev der om vinteren med de mænd, som vare fulgte med ham nordfra. Af denne rejse blev Bolle meget berømt, og Snorre søgte, ligesom forrige gang han var hos ham, at vise ham al opmærksomhed og venskab.

78. Snorre Godes død.

Da Bolle havde været et år på Island, faldt Snorre Gode i en sygdom; den angreb ham dog ikke heftig, så han lå længe hen; men da sygdommen tog til, kaldte han sine frænder og slægtninge, og sagde til Bolle: »Det er mit ønske, at du skal overtage boet og høvdingskabet efter min død; thi jeg agter dig ligeså höjt, som mine sönner, og den iblandt dem, som jeg anser for den ypperste, nemlig Haldor, er nu ikke her i landet«. Derpå døde Snorre; han var da syv og tresindstyve år gammel. Det var et år efter kong Olaf den Helliges fald[1]; så sagde Are præst den Frode. Snorre blev begravet på Tunge. Bolle og Thordis overtoge da boet, således som Snorre havde befalet, og dennes sönner vare vel fornöjede dermed. Bolle blev en indflydelsesrig og vennesæl mand. Hans datter Herdis voxte op på Helgefjeld, og blev meget smuk; hun blev gift med Orm, en sön af Hermund Illugesen, og fra dem nedstammer Ketil, abbed på Helgefjeld[2]) og hans brødre Hrein, Kodran og Styrmer. Fra Orms

[1]) år 1031. [2]) der døde år 1230.

datter Herdise stamme Skogveringerne. Fra Bolles sön Ospak stammede præsten Brand, der oprettede en præstegård på Husefjeld[1]). Hans sön præsten Sighvat boede der siden i lang tid. Bolles og Thordises sön hed Ospak, fra hvis datter Gudrun der ligeledes stamme mærkelige mænd.

Geller Thorkelsen blev gift med Valgerde, en datter af Thorgils Aresen fra Reykenæs. Han drog udenlands, opholdt sig hos kong Magnus den Gode, og fik af ham tolv øre guld foruden meget andet gods. Hans sönner vare Thorkel og Thorgils, fader til Are den Frode.

Gudrun begyndte nu at ældes meget, og levede i slig sorg, som nys er fortalt om; hun var den første nonne og eneboerske på Island, og ansås iøvrigt for den gæveste blandt sine jævnlige her i landet. Engang fortælles der at Bolle kom til Helgefjeld, thi Gudrun syntes meget godt om, at han kom og besøgte hende. Han sad længe hos sin moder, og de talte om adskillige ting; da sagde Bolle: »Vil du sige mig, moder, hvad jeg har stor lyst til at vide? Hvilken af dine mænd har du holdt mest af«? Gudrun svarede: »Thorkel var den mægtigste og en stor høvding, men ingen var fremmeligere, end Bolle, og behageligere i alt sit væsen; Thord Ingunnesen var en meget klog mand og en stor lovmand; om Thorvald vil jeg ikke tale«. »Ja«, sagde Bolle, »det skönner jeg nok hvad du der siger mig, alle dine husbönders væsen og færd, men du har ikke sagt mig noget om, hvem du elskede mest, og det må du ikke skjule for mig«. Gudrun svarede: »Strængt æsker du dette, min sön! men skal jeg sige det til nogen, så må det helst være til dig«. Bolle bad hende göre det. Da sagde Gudrun: »Ham var

---

[1]) gavebrevet findes endnu, og er trykt i den islandske brevsamling, der er udgivet af det Isl. literaire selskab, og henføres der til år 1170. G. V.

jeg værst, som jeg elskede mest«. »Sikkerlig«, sagde Bolle, »har du nu talt oprigtig«, hvorpå han takkede hende, fordi hun havde sagt ham, hvad han ønskede at vide. Gudrun blev en gammel kone, og skal tilsidst have tabt sit syn. Hun døde på Helgefjeld, og er der begraven.

Geller Thorkelsen boede på Helgefjeld til sin alderdom, og der fortaltes meget mærkeligt om ham; han forekommer også i mange sagaer, skönt kun lidet i denne. Han lod en meget anseelig kirke bygge på Helgefjeld, hvilket Arnor Jarleskald vidner i den arvedrapa, han digtede om ham, hvori det tydelig siges. Da Geller havde nået en temmelig höj alder, rejste han bort fra Island; han kom til Norge, men opholdt sig ikke der længe, og drog strax bort, for at göre en valfart til Rom til den hellige apostel Peders grav. På denne rejse tilbragte han en lang tid. Da han kom tilbage fra de sydlige lande, kom han til Danmark, hvor han blev syg og lå længe. Her døde han omsider, efter at have fåt del i alle kirkens sakramenter, og ligger begravet i Roeskilde. Sværdet Sköfnung, der var blevet taget ud af Rolf Krakes höj, havde han med sig, men ingen ved, hvor det siden er bleven af. Da Gellers død spurgtes til Island, tog hans sön Thorkel mod sin fædrenearv på Helgefjeld, men hans anden sön Thorgils druknede i sin ungdom på Bredefjord tilligemed alle dem, der vare med skibet. Thorkel Gellersen var en hændig mand, og skal have været en af de sagnkyndigste. Der slutter sagaen.

Tillæg.

I.

Fortælling om Bolle Bollesen[1].

Om Bolle og Thorolf.

På den tid da Bolle Bollesen boede på Tunge, som nys er omtalt, boede Arnor Kerlingnef, en sön af Björn Thordsen fra Höfde, på gården Miklebæ i Skagefjord. På Marbæle boede en mand, ved navn Thord, hvis kone hed Gudrun, dannede og velhavende folk; deres sön hed Olaf, og var endnu ung, men tegnede godt. Thords kone Gudrun var nær i slægt med Bolle Bollesen, de vare søskendebörn, og Thords sön Olaf var opkaldt efter Olaf På i Hjardarholt. Thord og Thorvald, Hjaltes sönner, boede på gården Hof i Hjaltedalen og vare store høvdinger. Der var også en mand, der hed Thorolf, kaldet Stjertemand; han boede på Thufa, en meget trættekær og særdeles hidsig mand. Han var gift med en frænke til Arnor, men var Hjaltesönnernes tingmand. Han lå nu idelig i trætte med sine naboer, og det gik især ud over Marbælingerne. Blandt andet havde han en grå gal tyr,

[1]) fortællingen om Bolle er et langt senere tillæg, der i hver hensende står langt tilbage for Laxdælasaga, er uden historisk og æstetisk værd, fuld af pral og urimeligheder. Den lade vi derfor følge her i et tillæg tilligemed fortælligen om Gunnar Thidrandebane. G. V.

der gjorde folk megen mén, når den kom ned fra ævret[1] imellem fjeldene; den gjorde det andet kvæg skade, og lode sig ikke jage bort ved stenkast, brød gærderne istykker, og gjorde meget andet ondt. Thord fra Marbæle søgte da Thorolf op, og bad ham passe på sin tyr, de kunde ikke længer tåle dens vold; men Thorolf svarede, at han kunde ikke sidde at passe på sit kvæg, så Thord måtte dermed vende hjem igen. Ikke længe efter fik Thord at se, hvorledes tyren havde revet hans törvstakke om. Han løb da derhen, han havde just et spyd i hånden, og da tyren fik öje på ham, sparkede den jorden op med sine kløver, men Thord gennemborede den, så den styrtede død om. Derpå opsøgte han Thorolf, og sagde ham, at tyren var død. »Det var et ringe hædersværk«, sagde Thorolf; »jeg vilde ønske jeg kunde gengælde dig det med noget, som du syntes ligeså lidet om«. Han gav sig derpå til at skelde, og udstødte trusler med hvert ord. Nu havde Thord en rejse for, og imidlertid gik hans sön Olaf, der da var syv til otte år gammel, bort fra gården for at lege, og byggede huse, som börn have for skik; men Thorolf kom der til ham, gennemborede ham med sit spyd, og gik så hjem, og sagde det til sin kone. Hun svarede: »Det er en slet og umenneskelig gerning, der vil vorde dig til stor ulykke«; og da hun så hårdt dadlede ham, gik han bort, hen til Arnor på Miklebæ. De spurgte hinanden om nyt; Thorolf fortalte ham Olafs drab, og at han nu for deres svogerskabs skyld søgte hans bistand; men Arnor svarede, at han måtte være gal, hvis han troede, at han skulde agte deres

[1]) oprindelig betyder dette ord de afsidesliggende fælles græsgange i fjeldene, hvor man lod kvæget gå om sommeren, fjeldfællederne eller på norsk fjeldhavnene. Da dette gammeldanske ord også findes her i grundtexten, syntes det passende her at beholde det, skönt betydningen nu er noget forandret.

svogerskab mere end sin egen anseelse og hæder, og at han af ham ingen hjælp havde at vente. Thorolf tog da op ad Hjaltedalen til Hof, traf Hjaltesönnerne, fortalte dem, hvorledes han var stædt, og at han nu søgte bistand hos dem. Men Thord svarede: »Sligt er nidingsværk, og jeg vil ingen hjælp yde dig heri«; Thorvald var temmelig ligegyldig derved, så Thorolf udrettede intet hos dem denne gang. Han red da bort, op igennem Hjaltedalen til Reyke, hvor han gik i bad; men om aftenen red han tilbage igen, og hen under virket[1]) ved Hof, og lod, skönt han var ene, som om der var en anden, han talte med. Han hilste på ham og spurgte, hvad han var for en? »Jeg hedder Thorolf«, sagde han. »Hvor skal du hen?« og hvad har du for«? sagde den anden mand, som det skulde lade der var. Derpå fortalte Thorolf alt således som det var forefaldet, »og jeg bad Hjaltesönnerne«, sagde han, om hjælp for vort slægtskabs skyld«. Hertil svarede den anden mand, som han forestillede: »Ja, med dem er det gået svært til tilbage, siden den tid de gjorde det store arveøl, da der vare tolv hundrede samlede, og nu er der kun få høvdinger, som ville hjælpe en mand, når han trænger dertil«. Thorvald stod just udenfor, og hørte på denne tale; han gik hen, tog hesten i tömmen, og sagde til ham, han skulde stå af; »endskönt du«, sagde han, »fortjener liden agtelse formedelst din tossede adfærd«.

Om Thord er nu at fortælle, at han kom, og erfarede sin söns død, og blev meget bedrøvet. Hans kone Gudrun sagde: »Det er bedst, at du tillyser drengens drab Thorolf på hånd, men jeg vil ride til Tunge til min frænde Bolle, og se hvad hjælp han vil yde os til eftermålet«. De gjorde så, og da Gudrun kom til Tunge,

[1]) indhegningen.

blev hun godt modtaget. Hun fortalte Bolle, hvorledes hendes sön Olaf var bleven dræbt, og bad ham overtage eftermålet. Han svarede: »Det vil ikke være nogen let sag at give sig i kast med Nordlændingerne, og efter hvad jeg har spurgt, er manden også kommen hen et sted, hvor det skal være vanskeligt at søge ham«. Men omsider påtog dog Bolle sig sagen. Gudrun drog da hjem, og fortalte sin husbonde hvorledes sagen stod. Nu led det så frem en stund. Om vinteren efter jul blev der bestemt en sammenkomst ved Thværå i Skagefjord, og Thorvald stævnede Starre i Guddalene did, thi han var en ven af brødrene. Thorvald drog til tinget med sine mænd, men da de kom forbi Urdskridehol, løb der en mand ned fra lien til dem, det var Thorolf, han fulgte nu med dem, og da de havde kort til Thværå, sagde Thorvald til Thorolf: »Her har du tre mark sølv; sæt dig nu oppe ved gården ved Thværå, og lad det tjene dig til mærke: såsnart jeg drejer mit skjold således at det hule vender imod dig, det er hvidt indeni, så er det tegn til at du sikkert kan komme frem«. Da Thorvald nu kom til tinget, kom han sammen med Starre, og de gave sig i samtale. Thorvald sagde: »Det hænger nu således sammen, at jeg vil bede dig at tage Thorolf Stjertemand under din beskermelse og varetægt; jeg vil give dig tre mark sølv og mit venskab«. »Det er en mand«, svarede Starre, »som tykkes mig lidet vennesæl, og det er uvist, hvorvidt han har lykke med sig; men for vort venskabs skyld vil jeg tage imod ham«. »Tak skal du have«, sagde Thorvald, og vendte så skjoldet, så at den hule side vendte fra ham, og såsnart Thorolf så dette, kom han strax frem, og Starre tog imod. Starre havde et jordhus i Guddalene; thi der var jævnlig fredløse skovmænd hos ham, og han var heller ikke selv fri for at have sager med andre.

Bolle Bollesen beredte sig nu til at forfølge drabssagen; han drog til Skagefjord med tredive mand, kom til Miklebæ, og forkyndte hensigten af sin rejse, at han nu vilde forfølge sagen mod Thorolf Stjertemand på Hegranæsting, og at han håbede at finde understøttelse hos Arnor. Denne svarede, at det vilde nok falde ham vanskeligt at udrette noget mod slige voldsmænd, som havde med den sag at göre, da de mere vilde værge den med overmagt end efter retsindighed; imidlertid havde han god grund til at forsøge det, og hvad ham selv angik, da vilde han göre hvad han kunde til sagens fremme. Arnor samlede derpå en hel del folk, og drog med Bolle til tinget. Brødrene, der havde hørt om Bolles rejse, havde også mange folk med sig, og agtede at forsvare sagen. Da man nu kom til tings, begyndte Bolle anklagen mod Thorolf, og da det kom såvidt, at der blev budet til værns, gik Thorvald og Starre frem med deres følge, og tænkte at forspilde sagen for Bolle med magt og vold. Men da Arnor så dette, gik han imellem med sit følge, og sagde: »Det er alles pligt at påse, at ikke så mange gode mænd komme i fare, som det her ser ud til, når retten fornægtes, og det er ubilligt at stå Thorolf bi i denne sag; og kommer det til noget, så må du være mandstærk«. Thorvald og Starre så nu nok, at de ikke kunde drive deres hensigt igennem, thi dertil havde de ikke folk nok mod Arnor og Bolle; de gave derfor efter. Bolle erklærede der på Hegranæsting Thorolf Stjertemand fredløs for drabet på hans frænde Olaf, og drog så hjem. Arnor og han skiltes kærlig fra hinanden; og nu sad Bolle hjemme på sin gård.

En mand, ved navn Thorgrim, havde et skib stående oppe i Hrutafjord; derhen red Starre tilligemed Thorolf. Starre sagde til styremanden: »Her er en mand, som jeg vil bede dig tage med herfra landet, og herfor skal du

have disse tre mark og mit venskab«. Thorgrim sagde: »Det er et spörgsmål, hvorvidt dette lader sig göre, men efter dit forlangende vil jeg tage imod ham, skönt han ser mig ud som en ulykkesfugl«. Thorolf gav sig nu i følge med købmændene, men Starre red hjem, efterat have fået dette i stand. Om Bolle er nu at fortælle, at han tænkte efter på den sag med Thorolf, og syntes, at han ikke havde forfulgt den ret, hvis Thorolf skulde slippe bort; han spurgte nu, at Thorolf var kommen til skibet. Han brød da op fra hjemmet; han havde hjelm på hovedet, skjold på armen, spyd i hånden, og var gjordet med sværdet Fodbider; han red til Hrutafjord, og kom just som købmændene vare ganske sejlfærdige, og vinden havde da også rejst sig; og i det Bolle red hen til dören på boden, kom Thorolf just ud med en vadsæk i favnen. Bolle trak Fodbider, og gennemborede ham. Thorolf faldt baglænds ind i boden, men Bolle sprang på sin hest. Købmændene løb sammen, og satte efter ham. Bolle sagde: »Det er rådeligst, at I lade mig med fred, thi det vil holde hårdt for eder, at få bugt med mig, og det kan vel være, at jeg stævner[1]) en eller to af eder, förend jeg bliver fældet«. »Jeg tror, du har ret«, sagde Thorgrim, og de sloge sig da til ro. Men Bolle red hjem, og erhværvede sig megen anseelse ved denne sag, og tyktes at have tét sig mandig, i det han havde gjort manden fredløs i en anden fjerding, og havde derpå redet ganske alene midt ind imellem sine uvenner, og dræbt ham der.

Om sommeren på altinget traf Bolle og Gudmund den Mægtige hinanden, og talte adskilligt sammen. Da sagde Gudmund: »Det må du tro, Bolle, at jeg gör meget af sådanne mænds venskab, som du, og jeg vil byde dig

---

[1]) kapper, hugger fordærvet.

til mig til halvmånedsgilde, og tænker du gör mig den ære at komme«. Bolle svarede, at han visselig satte pris på den hæder, en sådan mand viste ham, og lovede at komme. Også andre mænd gave ham slige beviser på deres venskab. Arnor Kerlingnef bød ham også til gilde på Miklebæ; en mand, ved navn Thorsten, som boede på Hals, bød ham ligeledes til sig, når han vendte tilbage fra Nordlandet; ligeledes indbød Thord fra Marbæle ham. Folk droge nu fra tinget, og Bolle tog hjem.

Denne sommer kom der et skib til Dagverdsnæs, og blev der sat op. Bolle tog imod tolv købmænd, som fik deres ophold på Tunge, og vare der om vinteren. Han behandlede dem med megen gæstfrihed, og de vare nu der i ro, indtil julen var forbi. Da besluttede han at tage til gilde på Nordlandet, lod hestene sko, og gjorde alt i stand til rejsen. De vare atten ridende i følge, alle købmændene bevæbnede. Bolle var iført en blå kappe, og havde spydet, hin gode kongegave i hånden. De rede nu nordpå, og kom til Thord på Marbæle, hvor de bleve vel beværtede. Derfra rede de til Miklebæ til Arnor, der ligeledes tog imod dem på det bedste, og der holdtes et prægtigt gilde. Da sagde Arnor: »Jeg takker dig, Bolle, fordi du har besøgt mig; du har derved vist mig godt kameradskab, og skal også få de bedste gaver, jeg har, og du kan altid göre regning på mit venskab; men jeg frygter for, at ikke alle mænd her i herredet ere dig så hengivne, thi de mene at have tabt en del af deres anseelse, og det kan man da især takke Hjaltesönnerne for; nu vil jeg, når du tager bort, følge med dig nordpå til Heljardalshede«. Bolle svarede: »Jeg takker dig, Arnor Bonde! for al den hæder, du har bevist mig både nu og för; det vil styrke vor flok, når du rider med os. Iøvrigt tænkte vi at drage rolig frem igennem disse herreder, men er der nogen, der vil os noget, så torde det vel

bekomme dem ilde«. Derpå gav Arnor sig i følge med dem, og de fortsatte deres rejse.

Om Hjaltesönnerne.

Om Thorvald er nu at fortælle, at han talte således til sin broder Thord: »Du må vide, at Bolle drager her omkring til gæstebud; nu ere de hos Arnors, atten i følge, og agte sig nord efter til Heljardalshede«. »Jeg ved det«, sagde Thord. »Jeg kan ikke finde mig i«, vedblev Thorvald, »at Bolle således farer omkring ved vore enemærker, uden at vi træffe ham; thi jeg ved ingen der således har forringet min hæder, som han«. Thord sagde: »Du blander dig i mange ting, og mere end jeg ønsker; når jeg må råde, så skal der ikke blive noget heraf, thi jeg tvivler på, at Bolle lader sig overraske af dig«. »Jeg lader ikke være«, sagde Thorvald, »men du råder jo dig selv, om du vil tage med«. »Når du tager afsted«, sagde Thord, »så vil jeg ikke blive tilbage, broder! Du skal have al æren for denne færd, hvis den lykkes, men også skammen i andet fald«. Thorvald samlede derpå folk, de bleve atten, og rede nu hen på Bolles vej, og agtede at lægge sig i baghold for dem. Arnor og Bolle rede ligeledes med deres mænd, og da der kun var et kort stykke vej imellem dem og Hjaltesönnerne, sagde Bolle til Arnor, at det nu var bedst han vendte om; han havde fulgt dem, som en brav mand, og Hjaltesönnerne vilde vist ikke efterstræbe ham. Men Arnor svarede, at han vilde ikke vende om, thi det var som nogen sagde til ham, at Thorvald havde noget i sinde mod Bolle; »men hvad er det jeg ser komme deroppe«? sagde han, »er det ikke skjolde der blinke? det må være Hjaltesönnerne; men nu skal vi sørge for, at de ikke få andet end skam af denne færd, de tragte vist efter dit liv«. Nu så Thorvald og hans broder, at de andre vare

ligeså mandstærke, som de, og da de indså, at hvis der kom nogen ulykke heraf, vilde det gå ud over dem, så fandt de det rådeligst at vende om, da de ikke kunde nå deres hensigt. Da sagde Thord: »Det gik som jeg tænkte, at vi fik kun skam af denne rejse; det havde været bedre, vi vare blevne hjemme; vi have vist vort fjendskab mod andre, uden at kunne udrette noget«. Bolle red nu sin vej med sit følge, og Arnor fulgte dem op på heden, og skiltes ikke fra dem, förend vejen gik ned efter nordpå; da vendte han om, men de andre rede ned igennem Svarfadardal, og kom til gården Skeid, hvor der boede en mand, ved navn Helge, en mand af ringe herkomst, ildesindet, men velhavende. Hans kone Sigride var en frænke til Thorsten på Hals, og tænkte bedre end sin mand. Bolles folk så, at der stod en høstak i nærheden af dem; de stege derfor af, og kastede noget hø for hestene; det var i grunden kun ubetydeligt, men Bolle holdt dem dog tilbage, og sagde, de skulde lade det være, man kunde ikke vide, hvordan bondens sindelag var; de gave da kun hestene en tot hø. Hjemme på gården kom en mand ud, og gik strax ind igen, og sagde: »Der ere nogle mænd ude, husbonde, som ødelægge vore høstakke«. Husfruen Sigride sagde: »Det er sikkert mænd, som det ikke er rådeligt at spare på sit hø for«; men Helge sprang op som et galt menneske, og sagde, at han vilde ikke lade sit hø stjæle af nogen; han løb strax afsted som om han var fra sig selv, og kom hen til stedet, hvor de bedede. Bolle stod op, da han så manden komme, og støttede sig på spydet kongegaven. Såsnart Helge havde nået ham, råbte han: »Hvad er det for tyve, som komme her og øve vold, og stjæle min ejendom, og splitte mit hø ad til deres heste«? Bolle sagde sit navn. Helge sagde: »Det er et ulideligt navn; du må nok ingen retvis mand være«. »Måske«, sagde Bolle, »men du skal dog

ikke træffe andet, end retvis behandling«. Bolle jog derpå hestene bort fra høet, og befalede de andre, ikke at bede der længer. Helge sagde: »Jeg erklærer, at I har stjålet det, som I har taget, og derved gjort eder skyldige i skovgangssag«. »Du tænker vel dog, bonde!« sagde Bolle, »at vi kunne give dig pengebøder; du har ingen grund til at anklage os; jeg vil betale dig høets dobbelte værd«. »Nej«, sagde Helge, »der bliver ikke noget af, det er jeg ikke fornöjet med«. Bolle sagde: »Er der nogen ting, bonde, som du vil tage imod til forlig af os«? »Ja, det kunde nok være«, sagde Helge, »jeg kunde nok have lyst til det guldindlagte spyd, du har der i hånden«. »Jeg ved ikke«, sagde Bolle, »om jeg nænner at skille mig ved det, det kan vel bruges bedre; desuden vil du vel ikke tage mig våbenet ud af hånden; men tag heller imod andet gods, så meget, som du tykkes du kan være tilfreds med«. »Nej«, sagde Helge, »og det er også bedst, at I får lön efter eders gerninger«. Derpå gav Helge sig til at fremsige stævning, og stævnede Bolle for tyveri, samt til derfor at lide skovgangsstraf. Bolle stod, og hørte til, og smilte så smått derved. Og da Helge var færdig med sin stævning, spurgte han videre: »Når tog du hjemmefra«? Bolle sagde ham det. Da vedblev bonden: »Så har du drevet om og tæret andres ejendom over en halv måned«; og derpå begyndte han på en anden stævning, og stævnede Bolle for løsgængeri. Og da han var færdig dermed, sagde Bolle: »Du tager stærkt på, Helge! så det er nok bedst at svare dig lige for lige«; og derpå gav også han sig til at stævne, og stævnede Helge først for skældsord, han havde udstødt imod ham, dernæst for ublu fordring, han havde gjort på hans gods, og erklærede ham ligeledes skyldig i skovgangsstraf. De, der fulgte med Bolle, råbte, at man skulde slå den skelm

ihjel, men Bolle forhindrede dem, og sagde, de skulde bringe Helges husfrue en kniv og et bælte, som han vilde forære hende, thi man havde sagt ham, at hun var den eneste, der havde lagt et godt ord ind for dem. Bolle red så bort, men Helge blev tilbage. De kom til Thorsten på Hals, hvor de bleve vel modtagne, og der anrettedes et smukt gilde.

Om Helge.

Om Helge er nu at fortælle, at han kom hjem til Skeid, og fortalte sin hustru hvad der var foregået imellem ham og Bolle. »Nu ved jeg ikke«, sagde han, »hvorledes jeg skal bære mig ad med en sådan mand som Bolle; jeg er ikke selv dreven i at føre sager, og har ikke heller mange, der kunne være mig til hjælp«. Husfruen Sigride svarede: »Du er et stort drog; du har givet dig i kast med en meget gæv mand, og gjort dig selv til nar; det vil gå dig som skelligt er, du vil komme til at øde hele din formue og dig selv med«. Helge hørte på hende, og syntes det var slemme ord, men frygtede dog det kunde blive sandt; thi med ham hang det således sammen, at han var en fejg usling, både ond og dum; han så nu ingen udvej for sig, men havde bragt sig i ulykke ved sine egne ord, og var formedelst alt dette meget nedslagen. Sigride lod sig bringe en hest, og red hen for at træffe sin frænde Thorsten på Hals. Da var Bolle kommen der. Hun bad Thorsten om en samtale, og fortalte ham, hvorledes det hængte sammen. »Det er en dårlig sag«, sagde Thorsten. Dernæst underrettede hun ham om det gode tilbud, Bolle havde gjort, men hvor tosset Helge havde båret sig ad, og bad Thorsten at han vilde göre alt sit til, at sagen kunde jævnes. Derpå drog hun hjem; men Thorsten gav sig i tale med Bolle. »Hvorledes hænger det sammen, ven«! sagde han; »hvad er

det for en tosset opførsel Helge fra Skeid har vist imod dig? jeg vil bede dig for min skyld at lade denne sag falde og ikke at ænse den videre; ugyldig er gæks tale«. Bolle svarede: »Vistnok er det en ubetydelig ting, som jeg heller ikke bryder mig noget om«. »Så beder jeg«, sagde Thorsten, »at du vil tilgive ham det for min skyld, og tage mit venskab derfor«. Bolle svarede: »Dermed har det ingen nød, og der ligger mig ikke stor magt på, men det får at bie dermed til foråret«. »Men jeg må dog sige dig«, sagde Thorsten, »at det er mig om at göre, at du opfylder mit ønske; jeg vil give dig den bedste hingst, der er her på egnen, tilligemed tolv hopper«. Bolle svarede: »Det er et smukt tilbud, men du behøver ikke at tage dig så meget deraf; jeg har ikke brudt mig stort derom, og der vil heller ikke komme synderlig ud af det, når sagen kommer til doms«. »Sandelig«, sagde Thorsten, »jeg vil overgive dig selvdømme i sagen«. »Ligeså sandelig«, svarede Bolle, »kan det ikke nytte, du taler mere derom, thi jeg vil ikke lade sagen komme til forlig«. »Så vælger du det, som båder os alle mindst«, sagde Thorsten: »Helge er ikke stort værd, men han er dog i slægtskab med os, så vi ville ikke give ham blot for eders våben, siden du ikke bryder dig det mindste om mine ord; og hvad de udtryk angår, som Helge har brugt, da han stævnede dig, så tænker jeg ikke, beskæmmelsen bliver större, fordi de fremføres på tinge«. Thorsten og Bolle skiltes derpå ad, ikke som de bedste venner. Bolle red bort med sine folk, men der tales ikke om, at han fik nogen gaver til afsked.

Bolle kom til Madrevalle til Gudmund den Mægtige, der modtog ham og hans følge med megen venlighed, og var meget glad. Der bleve de en halv måned, og

bleve vel beværtede. Da sagde Gudmund til Bolle: »Hvorledes hænger det sammen dermed, er der kommen nogen uenighed imellem dig og Thorsten«? Bolle svarede, at det havde lidet at betyde, og drejede talen på noget andet. Gudmund vedblev: »Hvad vej tænker du at tage tilbage«? »Den samme jeg kom«, sagde Bolle. Gudmund sagde: »Det vil jeg dog ikke råde eder; jeg har hørt, at du og Thorsten ikke skiltes ad som de bedste venner, bliv heller her hos mig, og rid hjem til foråret, og lad os da fremme den sag«! Men Bolle yttrede, at han vilde ikke forandre sin rejse for deres truslers skyld; »det foresatte jeg mig«, sagde han, »da Helge, den fjolle, bar sig så tåbelig ad, og sagde det ene uord efter det andet imod os, og vilde have spydet kongegaven ud af min hånd for en tot hø, at jeg vilde se til, han kunde få sine ord betalte. Med spydet havde jeg en anden hensigt; det vilde jeg nemlig heller give dig tilligemed den guldring, som Stolkongen[1]) gav mig; og jeg tænker, at disse kostbarheder ere nu bedre anbragte, end når Helge skulde have dem«. Gudmund takkede ham for disse gaver, og sagde: »Smærre gaver har jeg at give dig igen, end værdigt er«; hvorpå han gav Bolle et med guld belagt skjold, en guldring og en kappe af det kostbareste klæde og udstafferet så prægtig som det kunde være. Alle disse sager vare meget fortrinlige. Derefter sagde Gudmund atter: »Jeg tror, Bolle, at du gör fejl i at ride igennem Svarfadardal«; men Bolle svarede, at det havde ingen nød. De rede da bort, og han skiltes fra Gudmund i megen kærlighed.

Bolle red nu med sit følge ud over Galmarstrand. Om aftenen kom de til en gård, der hedder Krosse, hvor en mand, ved navn Ottar, boede; han stod uden-

---

[1]) kejseren, den græske kejser.

for; han var skaldet, og havde en skindtröje på; han hilste dem, og bød dem indenfor; de toge derimod; der var god beværtning, og bonden var meget munter. Der bleve de om natten. Om morgenen, da de vare færdige til at rejse videre, sagde Ottar: »Det var smukt af dig, Bolle, at du vilde gæste mit hus, jeg vil også yde dig en ringe påskönnelse, og give dig en guldring, hvis du ikke vil forsmå den; ligeledes et fingerguld[1]), som skal følge med«. Bolle tog gaverne, og takkede bonden. Ottar stod dernæst til hest, og viste dem vejen, thi der var falden nogen sne om natten. De rede nu deres vej ud til Svarfadardal, og da de havde redet en kort tid, vendte Ottar sig atter om, og sagde til Bolle: »Jeg vil vise, at jeg sætter pris på dit venskab, her er endnu en guldring, som jeg vil give dig; jeg vil gerne vise eder min velvillie i alt hvad jeg kan; og I ville også behøve det«. Bolle svarede, at bonden viste sig meget höjmodig imod ham, men han vilde dog modtage ringen. »Deri gör du vel«, sagde bonden.

Slaget på Hestenæs.

Nu komme vi igen til Thorsten fra Hals. Såsnart han kunde formode, at Bolle vilde ride fra Nordlandet, samlede han folk, og agtede at passe ham op, og vilde nu se at få ende på den sag med Helge. De vare tredive mand, og rede til de kom til Svarfadardal, og lagde sig der i baghold. Der var en mand, ved navn Ljot, som boede på gården Valle i Svarfadardal, en stor høvding, vennesæl og retskyndig.[2]) Hans dagligdags dragt var en svart kjortel og et sværd i hånden; men når han

---

[1]) en mindre guldring til at bære på fingeren, hvorimod den större blev båren på håndleddet eller armen.

[2]) om ham haves en saga: Valla-Ljotssaga.

gik til kamp, havde han en blå kjortel og en krumhaget øxe, og da så han meget barsk ud.

Bolle red nu med sine ledsagere ud igennem Svarfadardal; Ottar fulgte dem ud forbi gården på Hals og ud til åen; der lå Thorsten i baghold med sine mænd, og strax da Ottar fik öje på bagholdet, blev han forskrækket, drejede sin hest, og skyndte sig bort. Bolle og Thorsten vare hver på sin side af åen; på begge kanter var isen løs, men fløð i midten; Thorsten og hans folk sprang ud på den. Helge fra Skeid var også med, eggede de andre stærkt, og sagde, at nu var det vel, at Bolle fik at finde, hvad hans overmod og stolthed duede til, og om der ikke var nogen der nordpå, der vovede at måle sig med ham; »lad os kun dræbe dem alle«! råbte han, »det vil afskrække andre fra at anfalde os«. Bolle hørte Helges ord, og så, hvorledes han var kommen ud på isen; han kastede sit spyd efter ham, og traf ham midt på livet, så han faldt bagover i åen, men spydet flöj over i åbrædden på den anden side, og sad fast, så at Helge hang derpå ned i åen. Derpå begyndte den skarpeste træfning. Bolle gik så fast frem, at alle, som stode nær, toge flugten; da søgte Thorsten frem imod Bolle, og såsnart de mødtes, hug Bolle strax til Thorsten, og gav ham et stort sår i skulderen; et andet sår fik Thorsten i foden. Striden blev meget hård; Bolle blev også såret, men ikke meget. Hvad nu Ottar angår, da red han op til Valle til Ljot, og såsnart han fik fat på ham, sagde han: »Nu er det ikke tid at sidde stille, Ljot! vis nu hvad du duer til, nu er der lejlighed til det«. »Hvad er der da på færde, Ottar«? sagde Ljot. »Jeg tænker«, svarede han, »at de ere i fuld kamp her nede ved åen, Thorsten fra Hals og Bolle, og det vil være en stor lykke, om vi kan få dem skilt ad, förend der sker en ulykke«. »Ofte har du vist din bravhed«,

sagde Ljot; hvorpå han skyndte sig afsted med nogle flere mænd, og Ottar med; og da de kom til åen, strede endnu Bolle og hans folk på det heftigste; der vare da tre faldne på Thorstens side. Ljot og de der vare med ham gik snarlig frem imellem dem, så at de ikke mere kunde få med hinanden at göre; og Ljot sagde: »I skulle skilles ad på stedet, her er allerede sket ulykke nok; jeg vil ene være voldgiftsmand i sagen, og er der nogen af parterne, som ikke er fornöjet dermed, så ville vi anfalde dem«. Og eftersom Ljot trængte så stærkt på, så ophørte de med striden, og samtykkede på begge sider, at han skulde dømme dem imellem. Dermed skiltes de ad. Det sted, hvor striden stod, hedder Hestenæs. Thorsten tog hjem; men Ljot bød Bolle hjem til sig, og Ottar forlod ham heller ikke, förend de vare komne hen til Ljots. Da gav Bolle ham prægtige gaver, takkede ham for hans bistand, og lovede ham sit venskab. Ottar drog da hjem til Krosse, og sad i ro på sin gård.

Om Bolle.

Efter slaget på Hestenæs drog Bolle hjem med Ljot tilligemed alle sine mænd. Ljot lod deres sår forbinde, og de kom sig snart ved den omhyggelige pleje. Da de vare helbredte, stævnede Ljot et talrigt ting sammen; han og Bolle toge derhen; Thorsten fra Hals kom også med sine mænd, og da tinget var sat, talte Ljot således: »Nu vil jeg ikke opsætte at bekendtgöre den dom, jeg har fældet i sagen mellem Thorsten fra Hals og Bolle; det er begyndelsen af min kendelse: at Helge skal være falden uhellig [1]) formedelst hans skældsord og øvrige adfærd mod Bolle; Thorstens og Bolles sår lader jeg gå op imod hinanden; men for de tre mænd, som ere faldne

[1]) uden at der gaves bøder for ham.

på Thorstens side, skal Bolle give bøder, men for anslaget mod Bolles liv og bagholdet skal Thorsten betale ham femten hundrede tre alens øre; og hermed skal forliget være sluttet«. Derpå blev tinget hævet. Bolle sagde nu til Ljot, at han vilde ride hjemad, takkede ham for al sin bistand, og de skiltes ad med fagre gaver og som gode venner. Bolle tog imod Sigrides husholdning på Skeid, thi hun vilde tage hjem med ham. De rede nu deres vej frem til de kom til Arnor på Miklebæ, hvor de opholdt sig i nogen tid, og Bolle fortalte ham alt, hvorledes det var gået til imellem ham og Svarfdælerne. Arnor sagde: »Du må prise dig lykkelig, at denne rejse har fået et sådant udfald, da du havde med slige mænd at göre som Thorsten; og vist er det, at få eller ingen høvdinger fra andre herreder har indlagt sig så megen ære her i Nordlandet som du, når de havde så mange avindsmænd for sig«. Ved afskeden forsikkrede de endnu hinanden om gensidigt venskab; hvorpå Bolle red bort fra Miklebæ med sine mænd og hjemad. Og da han kom hjem til Tunge, blev hans hustru Thordis meget glad ved ham, thi hun havde allerede hørt noget om hans strid med Nordlændingerne, og frygtede for, at der skulde tilstøde ham noget. Bolle sad nu på sin gård, meget anset. Denne hans rejse gik i ny fortællinger gennem alle herreder, og alle vare enige om, at der næppe havde været mage dertil. Hans anseelse voxte nu herved og ved meget andet. Sigride skaffede han et gævt giftermål, og skiltes godt fra hende. Mere have vi ikke hørt af denne fortælling.

II.

Njardvikingasaga
eller
fortælling om Gunnar Thidrandebane.

I Njardvik i Østfjordene levede en mand, ved navn Ketil Thrym; hans kone hed Thorgerde, og hans sönner Thorkel og Eyolf. Til opfostring hos ham var en af de håbefuldeste unge mænd der i egnen, ved navn Thidrande Geitersen. I Skridudal boede Björn Koreksen tilligemed flere af hans brødre. Til dem kom der en mand, ved navn Asbjörn Veghamar, en stor, stærk mand, med lyse hår, stygge öjne og lang hals, og foregav at være en god værkmand; og da de just trængte til en sådan, toge de imod ham, og lode ham vogte deres kvæg. Siden gave de ham et bolsted der i nærheden. Men Asbjörn var en slet husholder, og kom bestandig mere tilbage. Da lånte han adskillige varer hos Thorer Englandsfarer, der om sommeren för var kommen ud til landet, opholdt sig hos en mand, ved navn Brodhelge, og var bleven en god ven af Thidrande. Da Brodhelge fik dette at vide, misbilligede han det meget, og mente, at den anden aldrig vilde få sine penge. Næste sommer droge de hen, for at kræve Asbjörn for gælden, men da denne ikke kunde have fred for dem, løb han bort, og kom ned til Ketil Thrym i Njardvik. De andre fandt ham også her, og vedbleve at fordre Thorers tilgodehavende. Ketil, som de også henvendte sig til, svarede, at han vilde ikke betale for Asbjörn; men Thidrande, hans fostersön, rådte til at han skulde, og da det ikke vilde nytte, forenede

han sig med Koreksönnerne, Björn og hans brødre. Imidlertid ankom der endnu et skib, hvis styrmænd hed Gunnar og Thormod; folk kom ned, for at købslå med dem, og de agtede at tage sig ophold etsteds. Ketil kom også ned til skibet, og tog dem hjem med sig. Blandt disse mænd var Gunnar især en rask, stor og stærk mand og af et tækkeligt udseende. Nu begav Thidrande sig engang til Koreksönnerne, og blev enig med dem om, at de alle skulde begive sig til Njardvik, for at indkræve gælden hos Asbjörn. Thorer Englandsfarer og endnu to andre, som ikke ere nævnte, vare med dem; i det hele vare de syv sammen. De toge nu afsted, og kom til skoven, som ligger kort fra Njardvik; her stege de af hestene, gave sig til at lege, og kastede skovvænder til hinanden. Thidrande sagde: »Uden tvivl vil min fosterfader finde, at vi ere for mandstærke, og blive vred derover«. Imidlertid fik Asbjörn Veghamar öje på dem; han stod just i en mose, og grov törv. Han kunde nok tænke, hvem det var, også hvad deres ærende kunde være, kastede derfor sit arbejdstöj, tog fod i hånd, og løb hjem til gården. En af brødrene kastede en vånd efter ham, og traf ham på maven; men desto stærkere løb den anden. Han kom hjem, rystende som espeløv, og løb ind i ildhuset. Her stod Ketil og varmede sig ved ilden, og spurgte, hvad han således kom styrtende for? »Onde folk er bedst, når man aldrig ser dem«, sagde den anden, »er du en tapper mand, så hævner du mig, ser du ikke, hvor spydet står igennem mig«? Thidrande og de andre, der vare med ham, kom imidlertid senere, thi de kunde ikke ride den nærmeste vej over moserne. Ketil, der var en hidsig mand, greb sit spyd, og da Thidrande var kommen i tunet med de andre, løb han strax imod Björn Koreksen, der var ham nærmest, og gennemborede ham; og uagtet Thidrande havde bedet dem alle,

at skåne hans fosterfader, så så Thorer Englandsfarer næppe dette, för han sprang hen til Ketil, hug ham lige i brystet, og gav ham banesår. Derpå blev også Thorer dræbt af en af Ketils hjemmemænd. Efterat striden nu var fortsat en stund, vilde Thidrande ride bort med de fem mænd, der endnu vare tilbage; men en af hjemmekvinderne løb ind, og sagde Gunnar og Thormod hvad der var forefaldet; thi det var altsammen gået så hurtigt for sig, at de endnu intet vidste deraf. »Det er underligt«, sagde hun, »at I sidder her, medens husbonden udenfor er bleven dræbt, I fejge uslinge«! Gunnar bad hende holde sin mund, og spurgte, hvilken mand i flokken der vel var den dygtigste: og hin ulyksalige kvinde sagde: »Det er Thidrande; kan du dræbe ham, så har du hævnet vor husbonde«. Gunnar gik ud, og kastede et spyd ud imellem flokken, og traf Thidrande i ryggen, så det gik igennem ham, og han faldt død ned af hesten. Men husfruen Thorgerde og hendes sönner tyktes ilde om denne gerning, og sagde, at store eftermålsmænd vilde komme frem i denne sag, og megen forfølgning finde sted. Hun befalede derfor Østmændene (thi de vare fra Norge) at forlade hendes hus. Nogen tid efter toge de også afsted, men vidste ikke selv hvor de skulde ty hen; thi de kunde tænke, hvad hun også spåede dem, at de ingensteds vilde have fred. Denne tidende spurgtes vidt og bredt, og da Thidrande havde mange venner og tegnede til at blive en dygtig mand, så blev hans død almindelig beklaget. Kort efter kom hans broder Thorkel Geitersen til Njardvik, for at lede efter Østmændene, Gunnar og Thormod, men vendte igen tilbage, da de ikke fandtes der. Vinteren led, og nu faldt det ham ind, at Gunnar, der nu fik tilnavnet Thidrandebane, og hans kamerad Thormod måtte nok have søgt beskyttelse hos Ketils sönner Thorkel og Eyolf. Han gav sig da i tale

med en af sine hjemmemænd ved navn Thord, og sagde: »Jeg vil sende dig i et ærende ned til Njardvik, for at sige brødrene der, at en hest er kommen bort af deres stodheste«. »Det vil jeg strax udrette«, sagde Thord, »når du ikke har noget ondt i sinde imod dem«. Den anden sagde, at der var ingen svig under. Da brødrene nu fik dette budskab, toge de hen til folden, hvor hestene vare; det var mörkt vejr med mildt snefog; og da de kom derhen, fandt de fem mænd der; det var Thorkel Geitersen med hans folk. De grebe brødrene, og bandt dem, og Thorkel befalede dem at sige, hvor Østmændene vare, thi han vidste, at de havde begivet sig i deres vold. De nægtede og sagde, de vidste ikke til dem. Han lod dem da føre bort, hver til sit sted. Derpå lod han en kalv slagte, bestænkede den fangne Thorkels kappe med dens blod, bragte den til Eyolf, og befalede ham, nu at sige, hvor Østmændene vare; ellers, sagde han, vilde det gå ham, som hans broder, hvis blod han så her på kappen. Eyolf sagde: »Livet have alle kær; jeg vil heller røbe dem, end dræbes. De ere her ved vore gedehuse, og vi brødre have jævnlig bragt dem mad herhid i vinter, når vi toge hen til hestene«. Men da Eyolf havde sagt dette, blev hans broder bragt did, og skadede intet. Eyolf bebrejdede da Thorkel hans bedrageri, men for silde. Thorkel Geitersen lod nu begge brødrene binde på hænder og fødder, og de bleve liggende der ved folden, medens han og hans kamerader fore hen til gedehuset. Her tog Gunnar således til orde: »Jeg har haft en slem dröm, min kamerad Thormod! Lad os gå ud, og stævne op til fjelds, thi her ville vi nok ikke længe have fred«. De gik derpå ud; der faldt tyk sne, så det var temmelig mörkt. De fik nu öje på de andre mænd, snm nærmede sig huset, og undløb i snefoget. Men Thorkel Geitersen kastede sit spyd, og traf

Thormod midt på livet, så han kunde ikke løbe længer, men råbte til Gunnar, at han skulde se at frelse sig«. Gunnar svarede, at han plejede ikke at forlade sine kammerader i nøden; men da Thormod sagde; »Se, kamerad, spydet står igennem mig og jeg må strax dø«; og Gunnar så, at det virkelig var kommen så vidt med ham, så flyede han. Det begyndte nu at klare i vejret; Thorkel kom hen til Thormod, og gav ham strax døden; men da de bleve noget stående over den døde, bleve de opholdte i deres færd. Den flygtende Gunnar kom hen til gården på Bakke i Borgefjord; der boede en mand, ved navn Svenke, en tapper helt, men særdeles trættekjær og listig. Han stod udenfor, og de hilste hinanden. Gunnar sagde: »Jeg trænger til din hjælp strax, bonde! thi Thorkel Geitersen er efter mig selvfemte, og tragter efter mit liv; min kamerad har han allerede dræbt«. Svenke svarede: »Vi have hidtil ikke haft meget med hinanden at göre, men nu er du i nød, efter at du för har vist din bravhed ved at hævne din husbonde og min ven. Men i længden kan du ikke vente stor sikkerhed her, når slige mænd forfølge dig. Gak nu først her ind i forstuedören«! Den anden gjorde det. Derpå stablede Svenke en hel del törv over ham, som var bragt ind i fremhuset. Nu kom Thorkel og hans mænd hen til gården, og traf Svenke udenfor. Thorkel spurgte, om Gunnar var kommen derhen, og bad Svenke bringe dem til ham, de havde noget at afgöre med ham, dog ikke andet, end godt. Svenke sagde, at han vilde ikke findes der, med mindre han var gået ind i stuen. »I kunne nu selv se ad; men ellers«, tilföjede han, »har jeg ikke været udsat for slig ransagning og voldsom færd«. De gik da til stuen. Da sagde Svenke til den, der passede på dören, det var en af Thorkels ledsagere: »Jeg skal blive her, og passe på, at manden ikke kommer ud; gak du ind i stuen«! Men

næppe var den anden kommen ind, förend Svenke bad Gunnar stå op og skynde sig ud; hvorpå han skød slagbjælken for dören. »Nu«, sagde han til Gunnar, »må vi ned til skibet, som jeg har nede på stranden«. De gik. Skibet var en lille skude, som han havde ladet tjære, og det lå der med kølen ivejret. »Her«, sagde han til Gunnar, »må du i en hast skjule dig«. Derpå drev Svenke sine lam til stranden på den betrådte vej, for at ingen skulde se deres fodtrin, at der havde gået to mænd. Gunnar gik nu ind under skibet. Hvad nu Thorkel og hans mænd angår, da vilde de gå ud af stuen, men vare indelukte; de kom rigtignok ud, men det tog tid; og da de kom ud, var Svenke imidlertid kommen hjem i tunet, og havde drevet sine lam hjem fra søen. Thorkel sagde: »Uvenskabelig handler du mod os; hvor har du gjort af Gunnar«? »Gunnar«, svarede Svenke, »ved jeg ikke noget til; men når I kommer og farer således frem med vold i mit hus, så er det ikke så underligt, om jeg driver lidt gæk med eder«. »Lad os nu gå ned til søen«, sagde Thorkel. »Ja, gör det«, sagde Svenke. De kom da til det kølvendte skib. »Der kunde være et godt skjulested«, sagde Thorkel. »Jeg plejer der at gemme mine skibssager«, sagde Svenke; »men hvorfor går ikke en af eder ind og randsager; tör I ikke[1]) så vil jeg«; og i det samme krøb han ind under skibet. Men Thorkel stak også strax sit spyd derind, og traf Gunnar i låret; da Svenke mærkede det, trak han sin kniv, stak sig selv i låret, og udvidede såret så meget med kniven, som om det var af et spyd; derpå kom han ud, og sagde: »I handler ikke mildt med mig i denne færd, og vare vi lige mod lige, skulde det ikke blive uhævnet«. Thorkel

---

[1]) nemlig for Gunnar, som kunde ligge derinde, og vist ikke vilde tage mildt mod enkelt mand, hvis han vovede sig derind.

svarede: »Jeg havde ikke i sinde at tilföje dig noget ondt; men vi vide ikke selv, hvorledes det går til her«. Derpå gik de tilbage til gården, ransagede fremdeles, og gik så bort. Da sagde Svenke til Gunnar: »Nu må vi se at komme bort herfra«. Derpå fulgte han ham hen til en lade, rev hul på en høstak, og skjulte ham derinde det bedste han kunde. Thorkel vendte tilbage, og kom til laden. Svenke gav sig da til at rive det løse hø sammen, og spurgte, hvorledes det gik dem, og om det da aldrig fik ende med deres ransagelse. Thorkel svarede, at han vidste ikke, hvilke kunster han havde for med ham, men han nænnede dog ikke at fælde ham, förend han havde bevis. Svenke svarede: »Det bliver vel enden, at I dræber mig; men det vil dog anses for en uoverlagt dåd mod sagløs mand, og jeg vil da også kunne tage min mand, förend jeg bider i græsset«. Da gik de bort. Atter sagde Svenke til Gunnar: »Lad os nu følge den af kvæget dannede sti til søen«; og da de kom der, sagde han: »Her udenfor landet ligger en holm, som du ser; Sundet er bredt, at svømme derover er nok en vanskelig sag, nu du er såret; men er du før dertil, så så jeg gerne du svømmede derover, og jeg skal da opsøge dig, når alt er sikkert«. Gunnar takkede ham for hans godhed, som han aldrig vilde kunne gengælde, og sagde, at han vilde forsøge det, om det end var længer. Derpå svømmede han ud til holmen med alle sine hærklæder på, og det lykkedes, skönt alle hans lemmer stivnede af kulde; derefter lagde han sig ned, og hyllede sig ind i tangen, for at varme sig. Da Svenke endelig havde overtydet sig om, at der ingen fare var for Gunnar, roede han ud til holmen, og sagde til ham, der var så afkræftet at han næppe kunde gå, at nu var der lejlighed til at frelse ham; han førte ham derpå hjem, og skjulte ham hos sig i nogle dage. Da sagde Svenke: »Nu må du

igen herfra, thi jeg frygter for at skjule dig længer; jeg vil nu sende dig hen til min ven Helge Asbjörnsen. Der må du se at komme om natten, gak så hen til huset, hvori Helge sover; det er skik for dem, der søge hjælp hos ham, at banke på der; så kommer han selv hen til dören; det er sket en og mange gange.« Derefter viste Svenke Gunnar vejen, og de skiltes ad. Gunnar kom til Mjoanæs; han bankede på dören der hvor Helge sov; denne vågnede, og sagde: »Det må være en, der søger et skjulested«; derpå gik han ud, og de hilstes. Gunnar fortalte ham hele sagens sammenhæng, og meddelte ham Svenkes jærtegn og ordsending. Han svarede: »Den er vel faren, som Svenke tager sig af; jeg vil tage imod dig, thi jeg skylder ham meget? gak hen i mit udebur«! Gunnar blev der om vinteren, og havde det godt. Foråret efter skulde Helge göre en rejse ned til Fjordene; förend han tog bort, sagde han til sin kone Thordis: »Jeg må sige dig, at skulle vi være gode venner, så må du sørge godt for Gunnar, medens jeg er borte«. Hun svarede, at hun vilde göre sit bedste. Medens han nu var borte, hændte det sig, at der en aften kom tolv mænd til gården på Mjoanæs. Husfruen gik med sine hjemmemænd, for at tage imod dem, og det var hendes broder Bjarne, Brodhelges sön. Hun bød ham tage til takke. »Det er vel budet«, svarede han, »men mit ærende her er at søge efter Gunnar Thidrandabane, som dræbte vor frænde og fostbroder; han skal findes her i udeburet, og vil du ikke lukke op, så får jeg bryde det«. Thordis svarede: »Tag ikke så hurtig afsted, broder! du kan jo alligevel nok få dit ærende udført. Bliv her nu for det første i nat! Thidrande var mig så kær, at jeg gerne så Gunnar blev dræbt; det har også min husbonde Helge talt med mig om i vinter, thi han vidste, hvor meget jeg ønskede, at han var ryddet af vejen. Nu ville vi se at bringe det i

stand, förend du tager herfra!« Bjarne stod da af hesten med sine folk, og de vare der om natten. Men Thordis sendte to mænd omkring i bygden, og stævnede folk til sig, så at der næste morgen vare samlede en tredive til fyrretyve mand. Bjarne stod og var påklædt, og sagde: »Udlevér os nu Gunnar, søster«! Hun svarede: »Jeg ved ikke, hvorfor du således hjemsøger din søster, og vil hende så ilde, at du forlanger, hun skal udlevere dig den mand til den visse død, som hendes husbonde har betroet til hendes varetægt; dertil agter hun ham for meget. Gunnar får du ikke denne gang, med mindre du bruger magt«. Bjarne sagde: »Det er en skammelig list; anderledes faldt dine ord igår, frænke«! Da han imidlertid havde få mænd mod mange, så red han igen bort. Thordis gik så hen til udeburet, hvor Gunnar var, og sagde: »Hvad tykkes du om, at give dig i Bjarnes vold«! Han svarede: »Det vilde ikke ske, hvis Helge var hjemme«. »Heller ikke skal det ske nu«, sagde hun. Han takkede hende. Helge kom nu hjem, og fik alt dette at vide. »Ja, jeg vidste nok«, sagde han, »at jeg havde en brav kone, og det er vel, at hun slægtede sin æt på«. Om sommeren blev Gunnar hos Helge, og da blev han erklæret landflygtig på tinget, hvor Thorkel Geitersen lagde sag an imod ham. Siden efter kom den strid imellem Helge Åsbjörnsen og Grim Droplaugesen, i hvilken Helge blev dræbt; og nu sendte Thordis Gunnar hen til Helgefjeld til Gudrun Osvifsdatter, at hun skulde tage imod ham og beskytte ham. Gudrun modtog ham godt. Ved denne tid var Gudrun forlovet med Thorkel Eyolfsen. Thorkel Geitersen tog denne sommer til Njardvik for at hente bøder, men Eyolf fortalte ham at pengene vare borte, så at han ikke fik en skilling. Thorkel måtte da drage bort med uforrettet sag. — Men om Thorkel Eyolfsen er at fortælle, at han tog til Helgefjeld for at holde

sit bryllup. Der var mange gæster samlede. Om aftenen da man skulde tage håndtvæt, holdt Gunnar Thidrandebane vaskebækkenet for Thorkels med en tæt hætte over hovedet. Thorkel troede han kendte manden og spurgte efter hans navn. Han foregav et andet navn end det rette. Thorkel lod Gudrun hente og sagde: »Lad Gunnar Thidrandebane tage bort, en af os må vige«. Hun svarede, at Thorkel kunde da selv tage bort, hun vilde ikke have ham til husbonde på de vilkår, at skulle udlevere den mand, der var hende betroet, til den visse død. Gudruns ven Snorre Gode var der. De havde hundrede mand. Thorkel fandt det derfor rådeligst at lade denne sag fare. Derpå blev brylluppet holdt. Men Gudrun fik Gunnar bragt udenlands og godt forsørget med Snorre Godes hjælp. Gunnar vendte aldrig siden tilbage til Island, men sendte anseelige gaver til Gudrun Osvifsdatter, men Svenke tilbød han at drage udenlands med alt sit. Svenke tog imod tilbudet og blev modtaget af Gunnar med åbne arme, sat i god stilling; og forblev i Norge til sit livs ende. Her hører op fortællingen om Gunnar Thidrandebane.

Rettelser:

s, 13, l. 16, Sköndt: Skönt; s. 28 note 2. Trodå: Frodå; s. 70 note 1. Normænd: Nordmænd; s. 72, l. 17, Thorgrim: Thorgrima; s. 75, l. 10, endna: endnu; s. 107, l. 13, skotte: Skotte; s. 134 note 2. l. 5, intet spor: yderst få spor; s. 175 note 1. skæbae: skæbne; s. 176, l. 18, gården: gårde; s. 177, l. 19, hendens: hendes.

Widener Library
3 2044 100 876 226